Mircea Pora

N i c ă i e r i

Editura SEDONA
Timişoara, 1998

INSOLIT*

© SEDONA, 1998

ISBN 973-9345-12-3

Editor: **Adrian Bodnaru**
Redactor: **Antuza Genescu**
Apărut: iunie 1998

Editura SEDONA: Str. Demetriade nr. 1/3
1900 Timişoara
Tel./Fax: 056/214805, 214845

CUPRINS

Arhetipuri

Biografie
Scrisori din România
Scrisori de gardian
Vaugirard
Însemnări franceze
Selecţia
Reîntoarcerea acasă
In memoriam
Casa
Bega
În faţa ghişeului
Profesorii mei
Trec nişte păsări
Un om a ridicat o hârtie
Dialog
(tramvaiul român - tramvaiul german)
Prin geografia românească
Provincia
Ochi atotcuprinzător
Concert în România
Garnitura
Convorbire telefonică
Flori mari ca liliecii
Singur în noapte
Pianistul
Cu Baba Sida şi Moş Ticu
Borloveni
La Mehadia
Ştiinţe naturale
În tramvai
Ce mi-au spus câteva animale din grădina zoologică locală
Portret
Raportul profesoarei de serviciu
O profesoară mâncând o îngheţată
"Plecarea"
Salvarea
TEATRU SCURT
Un caz de conştiinţă
Baba şi privatizarea
Cadmil
CONJUNCTURALE
Cursa e lungă..., e un fel de maraton
Nu cârteli... ci treabă
România şi NATO
Pete negre pe halate albe
Visul
Să răspundă cititorii!
Patru
De două ori Paris, Mamaia

În rest, a venit toamna
Scumpii noştri mârlani
Scenariul
A ... Z

_____
*

I N S O L I T

INSOLIT este colecţia–surpriză a Editurii SEDONA care va cuprinde texte în proză de cele mai diverse facturi, de la literatură fantastică, horror, science fiction până la literatura de frontieră.

INSOLIT se adresează celei mai largi categorii de public, propunând traduceri din autori de mare succes, dar şi volume inedite care să-şi găsească astfel drumul spre consacrare.

INSOLIT va încerca, de la titlu la titlu, să nu-şi trădeze numele.

Apariţii 1998

Roberto R. Grant, *Zeul apatiei*
Tony Chester, *Cel mai bun prieten* (traducere din limba engleză)

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ARHETIPURI

E o simplă apă curgătoare şi nimic mai mult. Are două maluri nu prea înalte şi un număr de poduri, unele mai vechi, altele mai noi, peste care trec, ziua, noaptea, valuri de maşini. N-am făcut niciodată baie în această apă şi nici nu m-am apropiat prea mult de ea. Seara curge greoi, ca un ulei, şi e verde, închisă la culoare, lăsându-te să te gândeşti la un fund de apă nămolos. Vorbesc despre Sena, care farmecă atâta lume; despre Sena, prezentă în mai toate melodiile de amor de aici, despre Sena care, pe mine personal, mă plictiseşte... Vara, fluviul, dacă-l putem numi aşa, devine ceva mai familiar, apa i se mai limpezeşte, curge mai suplu pe sub poduri, nu te mai gândeşti, privind-o, că jos, la câţiva metri adâncime, s-ar putea găsi cadavre, motorete, dulapuri de fier, geamantane, uniforme de poliţişti putrezite. Vara, malurile Senei devin cele mai căutate locuri de către îndrăgostiţi. Ţi-e şi silă să te uiţi cum pe pietrele încinse tinerii aceştia cam goluţi la cap se îmbrăţişează, se sărută sub impulsuri absolut animalice, crezând că toată lumea e gata să-i admire. Unde o fi, totuşi, farmecul Senei ? – mă întreb; pe care piatră ar trebui să mă aşez pentru a auzi o şoaptă unică a apei?; sub care pod ar trebui să somnolez, pentru a mă lăsa prins de vraja aceea nemaipomenită, care pe atâţia alţii i-a scos de-a dreptul din minţi?... În lunile iulie şi august, când căldurile topesc totul, vaporaşe colorate cutreieră fluviul, trecând pe sub poduri ca nişte mari fluturi veniţi dintr-o altă lume. Pe punţile elegante, lustruite, cu covoare, familii cu dare

de mână, măşti distinse, domni cu pălării albe şi pipe, purtători de coafuri colorate, foşti călători, poate prin Africa, Polinezia, Ţara de Foc, sau doar nulităţi favorizate de destin. În trecerea lor, vaporaşele fac valuri şi curioşii de pe poduri, răutăcioşi, aruncă pe punţile elegante cutiuţe de „Coca“, resturi de mâncare, ziare, hârtii de ambalaj, reviste. Clipă de clipă se scurge vara pe obrazul lat al acestei ape ce-mi pare când oglindă, când frunte palidă de mort, când un „mare-nimic“ căruia i s-au pus clopoţei şi ciucuri. Sena, prin apropierea catedralei Notre-Dame... Calmă, umană, curioasă de forfota turiştilor, obosită puţin de sutele de fotografii care i se fac, de peliculele ce o imortalizează. De pe pod te uiţi la apa ce se scurge şi te simţi, la rândul tău, privit de sute de ochi de nămol ce clipesc leneşi pe fundul albiei. Nimic primejdios în culoarea uneori întunecată a fluviului, poate doar un avertisment vag că în curând toamna va veni cu nopţi reci şi vânt, iar atunci turiştii zgomotoşi vor pleca şi un soi de pustiu se va instala peste toată această istorie care e catedrala, bulevardele din jur, Conciergeria, clădirea poliţiei, statuia lui Carol cel Mare... Mă întreb dacă, sub o formă sau alta, Sena ar putea să mă întărească, să-mi transmită ceva din forţa ei multimilenară de a exista, de a fi mereu în preajma aceloraşi ziduri, ca un gardian care nu închide niciodată ochii pentru a se odihni. Nu departe de Notre-Dame, pe chei, sunt buchiniştii. Aşezaţi unul lângă altul, în şir lung, oferind imaginea unor foste decenii, a unei alte atmosfere, a unui alt oraş. Nu-i găsesc prea agreabili pe aceşti posesori - până la un anumit nivel - de rarităţi. Parcă vor să-ţi spună că ei sunt un obligatoriu capitol de cultură, că, din marea Franţă, ceva trece neapărat şi prin lăzile lor... Totuşi, când ajungi în mijlocul acestor librării sui-generis, răreşti paşii, ceva instinctiv te face să mergi încet, să te opreşti, să pui mâna pe un album din secolul trecut sau pe un set de scrisori în care sunt menţionate nume ca Hugo, Gauthier, Proust, Gide, Claudel. Buchiniştii sunt o mare familie tăcută, nişte „rataţi“ ai momentului actual, un fel de petece misterioase puse pe un veston nou-nouţ, scos acum din prăvălie. Cei mai mulţi dintre ei sunt în vârstă şi lasă impresia că acasă nu-i aşteaptă nimeni, poate doar vreo pisică. Hainele lor au miros de tutun şi de pături vechi, în gesturile lor e ceva hodorogit, dar nobil. Sena curge pe lângă buchinişti, mai bine zis alunecă asemeni unei enorme blăni de urs în care e putere, mister şi deopotrivă lumină şi întuneric. Plimbându-te pe cheiul cărţilor vechi îţi vine să-ţi stâlceşti în bătăi bătrâneţea şi să te agăţi cu disperare de fiecare clipă care trece... Plimbându-mă pe chei îmi vine în minte, prin ciudate răsturnări ale memoriei, bucătăria friguroasă din casa familiei Curticeanu. Curenţii de aer intrau peste tot în „cuizină“ şi, după spusele mamei, nu se putea ridica temperatura mai mult de 16 grade. Dimineaţa era, fireşte, cel mai frig şi, într-o astfel de dimineaţă, când ferestrele erau acoperite de gheaţă, am căzut îmbrăcat în vana plină cu o apă ce nu avea mai mult de 9 - 10 grade. Ceea ce nu voi uita niciodată a fost senzaţia de îngheţ ce m-a cuprins imediat şi imposibilitatea de a mă prinde cu mâinile de pereţii vanei, pentru a mă ridica. Hainele grele mă ţineau la fund. Dacă nu venea Mari, fata din casă, probabil, după un anume timp, stupid şi ridicol, m-aş fi înecat. Tot plimbându-mă pe cheiul buchiniştilor, îmi mai amintesc de ceva. Ecranul e puţin ceţos, dar personajele se mişcă încă bine. Nu eram la şcoală când „fenomenul“ se petrecea. Era vorba de strângerea de haine purtate, bineînţeles, pentru copiii din Coreea. Strângătorii, urâţi şi prost îmbrăcaţi cum erau, creau ei înşişi impresia că ar avea nevoie de aceste vechituri. Satul întreg îi urmărea pe lumpeni cum îngrămădeau totul în mari coşuri târâte apoi spre nişte autobuze ce-ţi lăsau senzaţia că în orice clipă s-ar fi pututu destrăma. O anume istorie pe Sena... O altă istorie la noi, mai măruntă, mai plină de pete, de non-sens, de mizerie... Lăsându-i acum pe micii coreeni de odinioară la o parte, iau în „ascultare“ un alt nivel al memoriei, o altă fâşie de timp – copilăria din Topolovăţ, pe fondul căreia îmi apar chipurile câtorva prieteni de-ai mei de atunci. Pe trei dintre ei i-am revăzut recent în sat, în faţa cârciumei, mai plină de evenimente pentru mine decât însăşi piaţa Concorde...

Fusesem cu toţii colegi de şcoală elementară, patru ani de mici excursii locale, de fugi prin praf spre calea ferată sau de serbări la care mamele veneau cu prăjituri. Mă uit la chipul lui Mule şi ce regăsesc pe el e un fel de pustiu peste care Dumnezeu nu şi-a mai aruncat de mult privirea. Totul e murdar în zona cuprinsă între gât şi frunte. Părul parcă e din fire de cenuşă, iar urechile par două tălpi de pantofi pe care s-au uscat straturi de noroaie. Alături de Mule stă Bagiu şi-mi spun, măsurându-l: „Ai în jur de cincizeci de ani, ca şi mine; cum

Dumnezeu te-ai putut ruina în halul ăsta?“ Al treilea, Nebanci, e totuşi mai proaspăt, are dinţi mai mulţi în gură, aparţine încă istoriei actuale. Toţi trei sunt legaţi între ei prin pasiunea fermă pentru băutură. Toate le trec pe alături, în afară de sticla de vin sau de ţuică din care şi-au făcut lege, dorinţă supremă, idol, fericire. Valorile cu care aş fi putut eu să vin înaintea lor erau nule. Nu m-au întrebat nimic de Paris, de tribunalul de la Nürenberg, de vreun pictor, nu m-au rugat să le spun ceva pe franţuzeşte; nu contam, de fapt, în faţa lor. Mă considerau un „plecat“, un „dispărut“ din perimetrul de bază, care era satul naşterii şi copilăriei noastre. „Noi vom rămâne şi vom muri aici, parcă voiau să-mi spună, vom avea parte de o înmormântare cu câteva sute de inşi în convoi; pe tine, însă, cine ştie unde te vor înghiţi flăcările unui crematoriu, fără ca vreun apropiat să fie pe acolo“. După cum spuneam, cei trei prieteni ai mei aveau, ca unic zeu, băutura, şi ca singur lăcaş de rugăciune, cârciuma. Birtul, ca să mă exprim în limba satului, în ultima lui variantă, era aşezat pe marginea şoselei naţionale, în centrul civic al localităţii. În stânga şi în dreapta se aflau poşta, cooperativa, C.E.C.-ul, gospodăria colectivă, primăria, dispensarul veterinar, telefoanele şi un parc total neîntreţinut, în care, vara, mişunau câini şi găini, iar iarna îşi făceau apariţia noroaiele şi bălţile. Pe dinafară, crâşma era cenuşie, impersonală ca arhitectură, cu ferestre lungi şi murdare, cu o uşă ce scârţâia din balamale şi culisa greoi pe suprafaţa de beton de la intrare. Cel dintâi care adresa imnuri băuturii - începând de pe la ora nouă dimineaţa - era miliţianul... „miliţianul generic“, ce făcea parte dintr-un şir de miliţieni care se perindaseră pe la post timp de douăzeci şi cinci de ani. El ieşea din cârciumă de patru-cinci ori pe oră, pentru a vedea ce se mai întâmplă pe străzi, dar, după acele scurte „ocheade“ de serviciu, revenea imediat la pultul pe care se afla paharul său în permanenţă plin. Cu ochii tot mai tulburi şi echilibrul tot mai precar, miliţianul devenea, treptat, arbitrul moale ca o cârpă şi ceţos al unei atmosfere ce se încălzea de la un moment la altul. Pe la unsprezece, poate chiar ceva mai devreme, slab şi chinuit la chip ca Isus Christos, pătrundea în cârciumă Ştayer. Saluta în stânga şi în dreapta, dar, fără a aştepta un răspuns la civilităţile sale, se îndrepta spre unul dintre colţurile „templului“, mai precis spre cel mai apropiat de pult, unde-şi avea o masă niciodată ocupată de alţii. Beţia lui Stayer era solitară şi savant dozată. El folosea alcoolul ca pe un mijloc de a atinge o stare de pace superioară, ce-i permitea şi să viseze, şi să remarce salturile de tensiune din jur. După observaţia unui văr de-al meu, Stayer, la masa lui, se afla în starea privilegiată de „dincolo de bine şi de rău“. Un spectacol interesant şi permanent erau manevrele sale de a profita de neatenţia altora pentru a le da pe gât băutura. „Lucrările“ se petreceau repede, gesturile de răpire se dovedeau a fi ale unui expert, riscurile de a fi prins asupra faptului fiind minime. La masa lui Stayer se aşeza fără reţineri doar soţia sa Felicia. Spre deosebire de soţ, care era, după cum spuneam, un „interiorizat“, doamna era exuberantă, bea fără stil, îmbătându-se, după expresia unui alt prieten de-al meu, „ca un om simplu“. Circula atunci printre mese, ţinea discursuri, interpela, înjura superb, primea palme peste dos. Ajungea uneori chiar la încăierări. Cu un astfel de prilej, în urma unui pumn primit în plină figură, toate fustele au căzut de pe ea, rămânând, în consecinţă, în fundul gol în faţa unei asistenţe ultrasensibile la atare situaţii. Spre ora prânzului, cârciuma funcţiona cu toate motoarele în plin. Era ca o grădină fermecată în care se amestecau bâzâitul de bondari, bocănitul cizmelor, ciripitul păsărilor, spartul paharelor şi sticlelor. Fiecare masă era ocupată, pe jos te împiedicai de genţi, pălării, pompe, bastoane, ciomege. Toţi vorbeau cu toţi, se băteau pe umeri, se cinsteau. Dominau mirosurile de cioban, căruţaş, cămaşă transpirată, veselă nespălată. Alcoolul putea fi imaginat ca o mare cloşcă sub aripile căreia, în loc de ouă, se aflau capete de băutori. Firește, în această atmosferă se manifestau cântăreţii. Tenori izolaţi, cu voce clară câteva secunde, baritoni în grupuri largi sau restrânse, başi stâlciţi de nicotină, soprane fără suflu. Toţi cei din cârciumă erau fericiţi spre ora prânzului, cum trebuie să fi fost oamenii la sfârşitul celor două războaie mondiale. Grijile sunt lăsate la intrare, ce importă că „X“ sau „Y“ dintre cei prezenţi pe la mese are un cancer sau un întârziat mintal acasă, cui îi mai pasă că mâine s-ar putea să pornească nişte inundaţii sau că un val de gripă, din China, din America de Sud, va începe în curând să facă ravagii?... Prin masa difuză de fum, pe fondul de

zgomote, aproape toate chipurile seamănă între ele. De pe frunţi şi obraji curg năduşeli, zecile de ochi sunt roşii, injectaţi, buzele şi limbile se mişcă întruna. Dumnezeu însuşi, aşezat după pult, binecuvântează această uitare generală de sine... Pe la ora două după-amiaza cârciuma îşi schimbă înfăţişarea. E ca un mare târg din care târgoveţii, cu şatrele lor cu tot, au dispărut. Raze de soare cad peste scrumiere, scaune răsturnate, dând o strălucire palidă ferestrelor şi dalelor de beton pe care se întrezăresc urmele a zeci de paşi. Peste tot zumzăie muşte, iar mirosul de veselă, de cartofi umezi, de pivniţă confirmă că „birtul“ e o fărâmă din viaţa searbădă a unui sat. Brusca linişte ce se aşterne peste mese are ceva din galbenul iremediabil mort al unei grămezi de fier ruginit. Parcă şi din grădina din spate, de nu ştiu câţi ani necultivată, s-au strecurat înăuntru buruieni, cioturi, omizi şi rozătoare, răspândind în jur un aer pustiu şi stătut. Prin acest decor circulă doar gestionarii preocupaţi de câştigurile lor. Au bani înfundaţi peste tot, în portmonee, batiste, în buzunarul de la ceas, sub pălării – poţi să-i confunzi cu nişte stomacuri ce râşnesc la nesfârşit furtişaguri şi bacşişuri. Ei sunt personajele cele mai lipsite de haz, cele mai indigeste din instituţia unde zilnic se râde, se sughite, se vomită, se plânge sub bătăile de aripi ale alcoolului... Dar iată că se face ora şapte seara şi luminile se reaprind pe „scenă“. Acum totul are alura unei mari competiţii, o tensiune cu totul specială leagă între ele fiinţe, obiecte, fenomene ale naturii. Cârciuma e ca un vas care se afundă în noapte, asaltat de valuri, înghiţit de spumă. Cei ce se macină între ei, înăuntru sunt un fel de cetăţeni ai planetei, liberi, dezrobiţi de terori, de grijile zilei de mâine. Zboară o halbă sau o sticlă în capul cuiva, nu-i nimic, vor fi răcnete, horcăieli, va curge sânge, scoate cineva un cuţit şi-l înfige într-o masă – lasă-l s-o facă –, teama, frica oricum au dispărut din această faună pe jumătate cufundată în noroi. Pe deasupra frământărilor şi a dialogului între surzi, trece ca o jerbă nevăzută glasul unui saxofon sau mieunatul chinuit al unei viori. Pâlpâie ca o lumânare într-un colţ un dulăpior cu semnul distinctiv al crucii roşii. Ceva ca un suflu fierbinte se ridică dinspre pult, sub becurile murdare ce atârnă din tavan mulţimea de capete şi mâini de jos lasă impresia unei caracatiţe pe deasupra căreia alunecă umbre violete. De la un timp, muzica instrumentelor devine tot mai puternică, prin fumul şi prin zăpuşeala cârciumei prinzând contur o dorinţă aprigă de dans. Scaunele sunt date la o parte, mesele, la fel, sub becurile palide se formează un dreptunghi cu laturi moi, ondulate. Câteva momente doar, spaţiul e liber, căci imediat năvălesc din toate părţile, cu figuri dezordonate, cu mâini, picioare ridicate, cei pe care nepăsarea şi alcoolul i-au eliberat complet de realitate. Cu toţii se înveselesc într-un spaţiu acum al lor, unde nu există nici pedepse, nici boli, nici moarte. Dansul e ca o peliculă cinematografică rapidă, în care fiecare e fugărit de fiecare, un nas lipindu-se de o frunte, o ureche de un umăr, o claie de păr sărind în pieptul cuiva, o cămaşă luându-şi zborul de pe un trup asudat. Când dansul s-a terminat, afară e noapte şi cârciuma e obosită. Gestionarii înşişi sunt mici ca nişte viermi, iar becurile pâlpâie ca ochii unui om de nouăzeci de ani. Trebuie mers acasă acum, spre paturile ţărăneşti cu dune şi ghije. Trebuie reintrat în realitate... Pe câmpul de onoare al cârciumei din Topolovăţ au căzut, de-a lungul timpului, mulţi... Cine i-ar mai putea inventaria?... Câţiva dintre cei dispăruţi, însă, din noaptea lumii de dincolo ne trimit, din când în când, mesaje. Ion Călancea... A băut zilnic, timp de aproape douăzeci de ani, rom, bere, monopol. Era prezent la cârciumă seara, foarte rar înainte de masă sau imediat după prânz. Făcea parte din categoria aşa-ziselor „obraze mai fine“. Vagi studii veterinare, ucigaş, prin tratamente, de animale mici. Înmormântat la Topolovăţ, într-un colţ al cimitirului, invadat integral de buruieni. Stayer... Un maratonist în ceea ce priveşte consumul de ţuică şi rom. Invitat de fiica sa, Dorina, pentru o lună de zile la New York. Obligat să viziteze Muzeul de Artă Modernă, de automobile, de armament uşor, Fundaţia Rockefeller. Reîntors în Topolovăţ, după şocul american, cade bolnav. Îşi revine greu, reluând lucrul la cârciumă cam după un an. Băutor filozofic, situat dincolo de micile conflicte din jur. Spre sfârşitul vieţii dobândeşte trăsături de sfânt bizantin. După deces, la autopsie, se constată că aproape nu mai avea ficat. Şyky Boboloş... Ins primitiv, violent, pus mereu pe harţă. Un litru de rom nu îl dobora. Opera sa principală, „aşa-zisa bătaie cu peşti“. Într-o zi, Şyky i-a luat unui biet străin, venit să bea o simplă bere, peştii din coş şi i-a dat cu ei

peste faţă. Miliţianul, de frică să nu fie şi el plesnit cu peştii, a ieşit din cârciumă, făcându-se nevăzut. Spre finalul vieţii, părăsit de puteri, Şyky a ajuns un fel de dârză a birtului, bruscat până şi de femei. Tati Bălteanu... Un distins în comparaţie cu ceilalţi confraţi de pahar. Diriginte al poştei, apărea în cârciumă doar seara, aproximativ între orele 19 - 21. Avea un colţ al lui anume, unde dădea pe gâr păhărele de vermut, ţuică sau rom. În corurile de ocazie făcea uneori o discretă voce a treia. Nu se amesteca niciodată în vreo păruială; dimpotrivă, după puteri, încerca întotdeauna să potolească spiritele. Interesante erau retragerile lui spre casă, cu ţineri prelungi de garduri şi pomi. Felicia Ştayer... Soprana şi dansatoarea cârciumei. Ca şi pentru soţul ei, şi pentru ea paharul de băutură era totul. În momentele de disperare, făcea crize pentru un „deţ“. Când avea niscai bani în buzunare, se urca pe pult şi-i sfida pe gestionari. Dată afară din crâşmă în repetate rânduri, uneori chiar cu picioare în spate. Pentru astfel de execuţii nu a depus niciodată plângeri la vreun tribunal. Cu ocazia unui conflict, în urma unui pumn primit în plină figură, de la un oarecare Pilă, a rămas în faţa asistenţei doar în „poalele mici“, ceea ce vrea să zică o ţinută extrem de sumară. După ce a băut cisterne de alcool, Felicia a murit cu zâmbetul pe buze, în urma unei viroze...

(Despre personajele menţionate aici noi am mai scris şi-n alte dăţi, cu mici modificări. Explicaţia constă în faptul că ochiul nostru le-a văzut mereu altfel.)

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

BIOGRAFIE

1919

Nică la San Francisco. Are douăzeci de ani, 1,55 metri înălţime, 45 de kilograme. La sala de box „Gonzales“, îl provoacă la un meci de zece reprize pe temutul mijlociu de culoare Glen Tunner. Disputa, urmărită de 10.000 de spectatori, se termină după 72 de secunde. O stângă a lui Nică îl aruncă peste corzi pe negru. Întrebat de reporteri care e secretul teribilei sale forţe, Nică răspunde simplu: „Sunt român“. Din banii câştigaţi de pe urma fulminantei victorii trăieşte retras, timp de trei ani, într-un mic oraş de lângă Frisco. Citeşte şi reciteşte Cervantes.

1922

Sub numele de Niccoloso Niccolossi, Nică îşi face apariţia în restaurantele de lux din Sao Paolo. În ciuda ce lor 1,55 metri înălţime şi a celor 45 de kilograme greutate corporală, succesele sale amoroase sunt uluitoare. Îl detronează, la un concurs de tangouri ţinut într-o seară de Crăciun la restaurantul „Soledad“, pe marele maestru al tangoului argentinian Feliciano Feliciani y Sempres. La castelul doamnei Rosalba Tanchetti y Narcis face singur pasienţe timp de 16 luni. Începe o corespondenţă asiduă cu maestrul Agilius, unul dintre cei mai mari simbologi ai tuturor timpurilor. Îl visează frecvent pe prinţul Sakya-Muni şi, de pe posturile de radio ale întregii Americi de Sud, îşi cere scuze de a fi zdrobit, cu trei ani în urmă, maxilarele boxerului mijlociu de culoare Glen Tunner. Primeşte de pretutindeni bani. Cu o parte din ei finanţează orele de canto ale cunoştinţei sale Muky Picola. Rezultate modeste aici, căci doamna Picola nu are voce de cântat nici măcar într-o berărie...

1924 - 1926

Nică este preşedintele statului hotentot de pe Nigerul Inferior. Primul discurs îl ţine poporului său din vârful unui palmier. Asistă la el şi un turist român rătăcit prin Africa, pe numele său Ştayer. Cu un vag accent de Niger Superior, Preşedintele Nică spune, printre altele, supuşilor săi: „Auziţi, negrii mei, e şi domnul Ştayer aici de faţă, să fiţi cuminţi, deci să nu vă bateţi între voi, să nu vă furaţi crocodilii şi şerpii şi nici din hârtia igienică a domnului Ştayer să nu luaţi, atâta timp cât acest distins oaspete va mai sta printre noi. El e un român cinstit şi ne povesteşte în România, unde – după cum bine ştiţi până şi voi – nu se fură. Politică externă, dragii mei negri, noi nu facem şi nici războaie nu vom duce. Nici cu şcolile nu ne vom omorî. Încă o dată vă spun să fiţi „come il faut“, adică la locul vostru, căci eu vreau să am dimineţile, după-amiezile şi nopţile liniştite. Un prim-ministru totuşi vom alege şi acela va fi cel mai redus mintal dintre voi“. O revoluţie în statul hotentot se declanşează totuşi. E rasă din temelii nomenclatura, adică toţi cei care aveau la domiciliu mai mult de şapte piei de crocodil fără acte doveditoare. În timpul răzmeriţei, preşedintele nu a fost trezit din somn, semn de mare respect din partea supuşilor săi. La puţine săptămâni de la revoluţie, într-o noapte calmă, într-o pirogă din lemn de „Asquitas“, Nică-şi părăseşte statul, ajungând, după câteva săptămâni de navigaţie fluvialo-maritimă, în Europa...

1928 - 1933

Eroul nostru se preumblă prin locuri puţin frecventate de lume. Îl atrag un timp pădurile Germaniei, unde ar fi dorit să-i întâlnească pe fraţii Grimm. Se lasă sedus de viaţa ciudată a vietăţilor nocturne, se adăposteşte în mici castele părăsite, care-i vorbesc despre istorie şi moarte. Pe poteci aproape neumblate urcă spre vârfuri singuratice, aşteptând răsăritul lunii şi frigul ceasurilor dimineţii. Descoperă cimitire părăsite, ia în mână tigve cărora le vorbeşte despre pulberea în care vor sfârşi toate, aude uneori voci despre care e convins că vin din adâncurile pământului, vede convoaie ce se pierd peste culmi, în depărtare. Într-una din nopţi, rătăcind prin păduri, întâlneşte o femeie, o frumuseţe de femeie ce timp de câteva zile îl iniţiază în cele mai subtile secrete ale dragostei. Fug goi sub lună, fac baie chiuind în lacuri mai reci decât gheaţa, se îmbrăţişează ceasuri întregi pe blănuri de urşi şi mistreţi. Ea-i vorbeşte despre sensibilitatea urechii şi gâtului feminin, despre aşa-zisa „piele de găină“, care e semnul exterior al celei mai mari bucurii a simţurilor. Înaintea despărţirii, cei doi iubiţi cântă în română şi germană un imn tulburător închinat naturii. Din Germania, Nică trece în Franţa, clandestin, urmând cursurile unor râuri neprietenoase. Ajuns la Paris, vizitează Louvre-ul, unde, privind-o mai mult timp pe Gioconda, o face pe aceasta să izbucnească în cascade de râs... „S-a terminat, de acum, cu inefabilul zâmbet ce i-a făcut acesteia celebritatea – îşi spuneau între ei, disperaţi, custozii muzeului – vom pierde de acum înainte milioane de turişti şi zeci de milioane de franci“. Acelaşi Nică, însă, revine peste vreo câteva zile în faţa aceluiaşi tablou şi, după un fel de hipnoză aplicată Giocondei, o face din nou pe aceasta să zâmbească din când în când inefabil, redându-i astfel întreaga aură de mister avută secole de-a rândul. După Louvre, Nică neliniştеşte „Pĕre-Lachais“-ul. Face să circule pe alei tot felul de fantome, readuse din morminte la suprafaţă, fără a fi atinse nici măcar de cele mai vagi semne de alterare, fantome de scriitori, jurnalişti, arhitecţi, generali, cu toţii foste glorii ale Franţei. Cu preşedintele ţării, pe Centralul de la Roland Garros, joacă o partidă de tenis pe care, din complezenţă, o pierde cu scorul de şase la zero. În catedrala Sacré Coeur, avându-i în dreapta pe Pavarotti şi în stânga pe Domingo, cântă o dumnezeiască „Ave Maria“, iar la Notre Dame, cu fizionomia oarecum schimbată, ţine o predică exclusiv în latină, atrăgând atenţia autorităţilor asupra unor reforme generale ce trebuie imediat puse în aplicare. Deşi presat, nu acceptă intrarea în Academia Franceză. Se plimbă apoi, de unul

singur, pe valea Loarei, intrând prin vechi castele, ţinând în palme păsări cu penaj şi ciripit feudal, plonjând ca un adevărat „mariner“ american în apele tulburi ale fluviului, ajutând, în localităţile mai mici, fie la reorganizarea serviciilor publice, fie la alungarea unor duhuri rele venite aici din îndepărtatul Septentrion. Dă un concert Paganini într-o rezervaţie de păstrăvi, unde e ascultat deopotrivă de peşti, vânători şi pescari. Într-o dimineaţă, când nimeni nu se aştepta, din cea mai mare piaţă a oraşului Reims, o pasăre albă îl ia pe aripile sale, zburând cu el săptămâni de-a rândul la înălţimi ameţitoare şi lăsându-l, în cele din urmă, pe suprafaţa unui nor, de unde pământul se vedea ciudat de bine în totalitatea lui...

1939 - 1945

Pe sol se desfăşoară un mare război pe care Nică, de pe norul său, îl urmăreşte. E uimit de faptul cum o serie întreagă de conducători iscusiţi şi nu tocmai normali au determinat atâţia oameni să se măcelărească între ei. Spectacolul „de jos“ văzut „de sus“ e cu adevărat infiorător şi Nică, nefiind foarte departe de palatele lui Dumnezeu şi văzându-l adeseori pe acesta, îl roagă în mai multe rânduri să facă ceva pentru a opri măcelul „de jos“. De fiecare dată, însă, după astfel de apeluri, vede în apropierea lui doar un imens ochi orb, privindu-l, iar peste norul pe care se află se abat prelungi ploi îngheţate. În timp ce pe pământ se derulează fără încetare un măcel uman fără precedent, Nică, pe norul său, când cald, când îngheţat, primeşte felurite vizite. Trec să-l vadă faraoni egipteni cu escorte, regi asirieni uitaţi de istorie, mari mistici medievali, artişti ca Michelangelo, Leonardo, poeţi ca Shakespeare şi Goethe, savanţi ca Einstein, Werner von Braun, Max Planck, Heisenberg, dr. Palade. Într-una dintre dimineţi, pe când Nică, cu o mică lunetă, se delecta privind erupţiile vulcanice de pe Marte, îi trece pragul aşezământului astral Lenin. Alb la faţă după atâţia ani de Mausoleu, Ulianov vrea să-l implice pe Nică în sângeroasele conflicte de pe Terra. Fără a sta prea mult pe gânduri, după ce-i ascultă câteva propuneri de intervenţie, Nică îi arde lui Lenin o palmă, făcându-l să zboare direct în Piaţa Roşie, de unde marele revoluţionar roşu e luat repede de diverşi ofiţeri locali şi reîntins pe patul său îngheţat dintre zidurile Kremlinului... Ştiind că „jos“ marele război încă nu se terminase, Nică, cu faţa întoarsă de la oameni, începe să se ocupe, cu aprobarea Celui de Sus, de anumite îmbunătăţiri ce trebuie neapărat aduse raiului. Împodobeşte acest minunat teritoriu cu ghirlande de nori şi stele, modifică traseele anumitor conducte de lapte, măreşte depozitele de miere, pune la punct minunatul cor al îngerilor, permiţându-şi ca pe unii solişti mai bătrâni să-i pensioneze. Tapetează cu safire şi diamante cărările pe care Dumnezeu îşi face plimbările de seară şi de dimineaţă, concepe o mare scenă luminată integral de Steaua Polară, pe care actori talentaţi, aflaţi din nefericire în Iad, primesc uneori permisiunea de a da spectacole în faţa sfinţilor. În mai 1945, printr-o portavoce, de pe tronul său, Mai Marele Mai Marilor îl anunţă pe Nică, cu o anumită duioşenie în glas, că măcelul oamenilor de pe pământ a luat sfârşit. „Poţi, dacă vrei, să te cobori de pe norul tău şi să vezi cum mai arată lucrurile pe acolo“.

După 1945

Nică nu era omul căruia să i se spună de două ori pentru a comite un fapt. Aceeaşi pasăre care cu ani în urmă îl lăsase pe norul acela alb îl coborî acum pe pământ, mai exact pe solul ţării sale. Odată ajuns acasă, urmând îndemnurile lui Dumnezeu, Nică se puse pe făcut investigaţii privitoare la eventualele noi schimbări petrecute aici după finalul marii conflagraţii. După ce, cu aspectul unui om umil, străbătu ţara în lung şi în lat, din concluziile trase întocmi un fel de raport pe care nu întârzie prea mult să-l trimită spre lectură Celui de Sus. În vreo câteva pagini, scrise deci următoarele: „Stăpânul meu, ţara e plină de steaguri roşii şi de indivizi care, fără a şti să scrie prea bine, stau la birouri şi dau ordine. Fiecare cetăţean a primit un soi de act de identitate, putând fi luat oricând de acasă de autorităţi şi dus, pentru ani mulţi, în locuri despre care şi eu şi Mare-Înălţimea-Voastră ştim că se numesc

puşcării. Pentru a ajunge acolo e suficient să nu ai origine sănătoasă, să fi făcut o glumă la adresa mai-marilor zilei, să fii un pic mai bogat decât restul cetăţenilor, să refuzi să te înscrii într-un partid care-şi spune Partidul Comunist Român, formaţie de altfel inexistentă nu cu mulţi ani înainte. Peste tot prin ţară circulă Lenin şi Stalin, oamenii lor, atât de aici cât şi din Rusia, transformând cu de la sine putere atât agricultura cât şi mica noastră industrie. La sate, mai ales cu parul, au adunat pământurile oamenilor la un loc, constituind aşa-numitele C.A.P.-uri, unde nimeni nu munceşte şi toţi fură, iar la oraşe le-au luat cu japca proprietarilor micile ateliere atât de rentabile altădată, făcând în locul lor nişte giganţi industriali care produc numai rebuturi. Din şcoli au scos învăţătura Ta, înlocuind-o cu aşa-zisul materialism-dialectic, o trăncăneală fără cap şi coadă, concepută de doi bărboşi germani pe care şi profesorii, şi elevii o învaţă pe dinafară ca nişte papagali. Dacă vrei să pleci din ţară, nu mai poţi, căci la frontiere sunt sârme ghimpate şi soldaţi cu fruntea de un deget, care însă trag dacă te observă pe acolo. În Capitală, nu demult, o pereche de analfabeţi s-a cocoţat în postul de supremă conducere a ţării şi ce zic ei toţi trebuie să execute. La televizor ascultăm de dimineaţa până seara „Cântarea României“, iar ca emisiuni sportive avem parte doar de „Daciada“, nume ce provine de la cei mai îndepărtaţi strămoşi ai noştri, dacii. Ca să obţinem carne, lapte, unt, ouă, ne batem pe la cozi, iar portocale şi banane mâncăm o dată pe an. Mulţi dintre slujitorii Măriei Tale au devenit informatori ai regimului, iar lumea spune – intră aici mai ales babele evlavioase – că unii dintre ei poartă bărbi false şi chiar pistol pe sub sutane. Mita e în floare, Mult Înălţate, şi, de fapt, lumea de aici e împărţită în profitori care fac jocul stăpânirii şi o mare masă de nenorociţi ce se ţin departe de potlogării, vrând cât de cât să fie demni. Ţin să-ţi mai spun că ne aflăm, ca naţiune, în coada cozilor Europei, de unde, deocamdată, nu e nici o şansă să progresăm. Ţin să te mai informez, Putere a Tuturor Puterilor, că orice legătură cu America sau cu ţările vestice se pedepseşte crunt. Ca să nu mai vorbim la ce sunt expuşi cei care, pentru un anume interval de timp, au fost prin apropierea Ta. Cazul meu, dat fiind faptul că am stat destul de mult pe norul acela de prin preajma Raiului, e dintre cele mai dramatice. După ce vei citi aceste rânduri, Mare Stăpân, învaţă-mă ce să fac pentru a putea supravieţui în această ţară.

Al tău prea credincios soldat,
Nică.

Pasărea aceea albă, ciudată i-a înmânat scrisoarea lui Dumnezeu. Un cutremur s-a făcut simţit pe pământ când Marele Stăpân a început s-o citească. Un alt cutremur s-a făcut simţit pe acelaşi pământ când Marele Stăpân a sfârşit-o de citit. Ascuns în mijlocul unui lan de porumb, Nică aştepta semne de sus, dar nu văzu decât un mare ochi orb ce părea să-l soarbă în ceţurile sale. Pricepu că pentru el vor începe de-acum momente dintre cele mai grele. Pentru că văzuse şi ştia atâtea lucruri, încearcă să ocupe o catedră universitară. Dosarul de candidatură îi fu însă respins de o comisie avându-l ca preşedinte pe un oarecare profesor doctor Bârlogu. De la o catedră universitară, Nică îşi coborî pretenţiile la un post de profesor de liceu. Aceeaşi sentinţă – „se respinge“ – o primi într-un plic purtând semnătura unui oarecare inspector general dr. Tatimoş. Încearcă atunci, în pieţele câtorva oraşe ale tării, să vorbească celor dornici să-l asculte despre frumuseţea tangourilor dansate odinioară la Sao Paolo, despre fulminantul meci de box ce-l avusese cu marele Glenn Turnner, despre statul hotentot, al cărui preşedinte, cu mulţi ani în urmă, fusese. Se adunară, însă, drept ascultători ai prelegerilor sale, indivizi obscuri, fără simţul acordului gramatical, brute mici şi grase, care confundau Sao Paolo cu Focşaniul, purtători de epoleţi care-i strigară vorbitorului: „Ai văzut raiul, ticălosule!“, luându-l la goană din pieţe, din oraşe, cu lovituri de bastoane şi pocnete de pistoale. Nică, nemaiavând de ales după toate cele ce se petrecuseră prin oraşe, se retrase în satul său natal, Topolovăţul Mare, jud. Timiş, unde intră slugă la Moise lu’ Troculă. Aici spera măcar să fie lăsat de autorităţi în pace. O vreme, lucrurile decurseseră liniştit. Nică ţesăla caii stăpânului, antrena mânjii la fugă, mulgea vacile, schimba paiele murdare ori de câte ori era cazul, dormind, după împrejurări, fie în grajd, fie în cea mai mare claie de paie ce

se afla în curtea din spate. Sărbătorile Paştelui le petrecu, ca orice creştin, cu ouă roşii, cozonac şi vin. Dar acesta fu ultimul său Paşte, căci, la puţine zile după marea sărbătoare, în curtea lui Troculă îşi făcură apariţia, coborând dintr-o maşină neagră, un colonel, un general şi-un mareşal. Nu zăboviră mult cu politeţurile, întrebându-l pe Troculă unde se află sluga sa. Nică, în acele momente, se odihnea în paie. Troculă îi conduse pe cei trei la el... „A, va să zică eşti aici, pui de lele ce mi-ai fost prin raiuri“, zbieră la el colonelul. „Ridică-te şi stai drepţi când vorbeşti cu noi“, tună generalul. „Eu cred c-ar trebui să-l spânzurăm pe loc pe acest individ periculos“, răcni mai tare decât toţi mareşalul. Dar chiar atunci când mareşalul vorbea de spânzurătoare, nişte lumini supraomeneşti, venite de Sus, le întunecaseră la toţi privirea, iar când urmă dezmeticirea, şi colonelul, şi generalul, şi mareşalul, şi Troculă văzură în locul umilului Nică o frumuseţe de condor. Pasărea avea un cioc şi nişte aripi imense, dar în ochi, sclipiri omeneşti. Stătu câteva secunde deasupra celor patru din preajma ei, după care fâlfâi o dată puternic din aripi. Curenţii produşi de aceste mişcări îi lăsară, instantaneu, pe cei trei înalţi gradaţi militari doar în indispensabili, în timp ce bietul Troculă fu proiectat, asemenea unei zdrenţe, într-o curte vecină. Cu o a doua fâlfâire de aripi, condorul se ridică de la pământ şi, în câteva clipe, se făcu nevăzut. Experţii locali ai paranormalului aflară că Nică-Condorul, aflat, de fapt, mereu în graţiile lui Dumnezeu, şi-a găsit liniştea pe una dintre cele mai înalte creste ale Anzilor, de unde putea vedea din nou şi-l putea auzi vorbind pe Marele Stăpân. Acesta i-a şi promis, de altfel, lui Nică-Condorul că-i trimite curând o soaţă pe măsură, dar că acest lucru se va petrece într-o noapte ce va fi brodată cu cele mai frumoase stele imaginabile...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SCRISORI DIN ROMÂNIA

I

Dragă prietenă,

Cred că acum, după primirea telefonului meu, eşti pe deplin liniştită. Traversarea oceanului cu bătrâna navă „Marlboro“ s-a petrecut fără incidente. Primele două zile am stat mult pe punte şi am privit oceanul. Apa aceasta infinită este cu adevărat fascinantă. M-am gândit, firește, la curajul primilor navigatori europeni de a se fi aventurat s-o traverseze, când e foarte clar că atâtea primejdii îi pândeau. În ziua a treia de mers spre România, căpitanul Hawters ne-a făcut la toţi pasagerii o surpriză. A acostat într-unul din micile golfuri ale insulei Sfânta Elena, astfel încât cine a dorit a putut să pună piciorul pe pământul arid şi stâncos pe care Napoleon Bonaparte şi-a petrecut ultimii ani ai vieţii. Emoţia mi-a fost mare când am văzut ce a mai rămas din căsuţa cu numai trei încăperi, în care locuise Împăratul. Am ajuns în România după o sută nouăzeci şi două de ore de călătorie, într-o zi de vineri, pe la ceasurile cinci după-amiază. Ne-a întâmpinat în cel mai mare port al ţării o femeie-episcop, extrem de evlavioasă, chiar frumoasă încă, şi care ne-a spus cu grai blând, biblic, că înainte de a deveni om al crucii lucrase cu grad de maior în Securitate. Eu, sinceră să fiu, nu prea ştiu ce e aceea Securitate, dar presupun că trebuie să fie, poate să fi fost, o instituţie întrutotul onorabilă, atâta vreme cât doamna episcop, în tinereţe, lucrase în cadrul ei. În ciuda faptului că e încă foarte cald, oamenii de aici şi-au scos de prin dulapuri hainele groase şi umblă, bineînţeles, îmbrăcaţi cu ele. Mă gândesc, prin contrast, că iarna, la minus cinci grade, apelează la piesele de vară, iar primăvara şi toamna amestecă vestimentaţia, în sensul că îşi pun pe cap căciuli, la gât fulare, iar în picioare sandale şi şosete. Un fapt care m-a înveselit de

la bun început a fost prezenţa, în faţa primăriei oraşului-port în care am acostat, a unui struţ ce purta pe el tot felul de lozinci. Trei dintre ele le-am reţinut clar: „Nu ne vindem ţara!“, „N-au mâncat salam cu soia!“, „Ai carte, n-ai parte!“ Pe struţ am aflat că îl cheamă Ionel Teodorescu, că are vârsta de trei ani şi e de sex feminin. Atât pentru azi, te sărut, ai grijă de tine, voi reveni.

S.

II

Adresată de aceeaşi, aceleiaşi

De când sunt în România mi s-au întâmplat câteva lucruri ciudate. Printr-o mişcare de translaţie nedureroasă ficatul mi s-a mutat în stânga, cu ochiul drept, minute în şir văd absolut totul colorat în roşu, prin coloana vertebrală, din care am impresia că mi-au dispărut vertebre, îmi trece ceva asemănător unui curent electric, iar plămânii, chiar şi atunci când respir normal, par a se umfla atât de tare, încât stau să-mi rupă coastele şi coşul pieptului. Având toate aceste stări sau, mai bine zis, fiind victima acestor transformări, am consultat mai mulţi medici, dar nici unul n-a putut să-mi spună un lucru mai serios, mai demn de luat în seamă în legătură cu persoana nouă care totuşi sunt. De către toţi aceşti medici, trebuie să recunosc acest lucru, am fost sfătuită să consult, într-un vârf de munte, notat, de altfel, de mine în agendă, pe cea mai bună doctoriţă a ţării, pe nume „Baba“, dar, dacă pe parcurs nu vor apărea şi alte transformări în organismul meu, la această înaltă personalitate medicală nu mă mai duc. Din oraşul-port în care am acostat la sosire am pornit-o ieri spre Capitală. Puteam merge până acolo cu avionul, trenul, autocarul sau cu... birja. Eu am optat pentru birjă şi nu mi-a părut rău... Pot să-ţi spun, draga mea, că de la primele momente petrecute în birjă m-au năpădit aduceri aminte din copilărie. Spre exemplu, moartea atât de tragică a bunicii, pe urmă incendiul acela de Crăciun, în care au pierit bunicul şi doi veri de-ai mei, şi, era să uit, cutremurul de pământ care a prefăcut în ruine proprietăţile nostre de la ţară. Să nu crezi cumva că şirul aducerilor aminte din acele vremuri, pe drept cuvânt idilice, s-a oprit aici. Tocmai treceam printr-o mare pădure de conifere când te-am revăzut alergând prin livada noastră cu meri, într-o rochie albă, arzând pe tine, şi cum nişte scăpaţi din căruţele unui circ ambulant, pătrunzând în salonul nostru, au înşfăcat cu labele lor mari pianul lui tata, făcându-l literalmente zob. Pot să-ţi mai spun că, mergând spre capitala României cu birja, într-una din nopţi, pe când vizitiul poate că şi dormea, luna a coborât de pe cer şi a plutit o bună distanţă pe deasupra coamei cailor ce ne trăgeau. Dacă aş fi avut curajul necesar şi mâinile doar un pic mai lungi, aş fi atins-o. Să ştii că, văzută foarte de aproape, are chipul unei femei foarte triste, despre care nu-ţi poţi da seama dacă e vie sau moartă. Eu cred mai degrabă că e vie şi că stă cu o foarte mare neplăcere acolo unde o vedem cu toţii, sus, pe cer. Tot noaptea, făcând acelaşi drum spre Capitală, nişte mâini foarte lungi, despre care n-aş putea să-ţi spun de unde veneau, mi-au atins cu atâta delicateţe trupul, încât m-au făcut să uit şi cine sunt, şi încotro mă duc, şi dacă mă aflu pe pământ sau pe vreo altă planetă. Am crezut, la un moment dat, că eşti chiar tu cea care mă mângâi sau aripile celor mai frumoase păsări create de natură. Pe acelaşi drum spre Capitală am trecut şi prin câteva sate total părăsite. Am avut, firește, curiozitatea de a intra în câteva dintre ele. Într-una din casele cătunului Turchiş, o neaşteptată surpriză, aceea de a vedea cum arată în carne şi oase oboseala. Ei bine, am avut în faţa ochilor un domn ce somnola pe un soi de dormeză, învăluit într-o pătură rece ca gheaţa. Respiraţia lui mi-a transmis şi mie o stare de moliciune, iar din puţinele vorbe ce mi le-a adresat am putut să înţeleg că nu peste multă vreme, datorită emanaţiilor fiinţei lui, în această minunată ţară, tot ce mişcă, creşte, vorbeşte, gândeşte va obosi. Curiozitatea m-a împins să-mi pierd cam o jumătate de oră într-un alt sat părăsit, vecin cu cel dintâi. Plimbându-mă aşa pe străzi şi neîntâlnind, bineînţeles, pe nimeni, am intrat pentru câteva clipe la primărie. Pe cine crezi că văd în biroul ce trebuie să fi fost odată al primarului? Pe femeia aceea tristă, care, cu o noapte

înainte, plutise pe deasupra coamelor cailor de la birja noastră. Mi-am dat seama imediat, după răceala ochilor şi corpul sferic ce-l avea, că mă întâlnisem iarăşi cu luna. Nu mi-a fost posibil s-o întreb ceva, căci îndată ce m-a zărit a şi dispărut printr-una dintre ferestrele primăriei, urcându-se la locul ei de pe cer... Cum în drumul nostru spre Capitală s-a ivit şi un al treilea sat părăsit, am intrat şi în el. Ceea ce m-a surprins aici n-a fost tăcerea desăvârşită aşternută deasupra aşezării, lucru de altfel de aşteptat, cât prezenţa unui cap de bărbat, probabil desprins de mult timp de trup, care se depalsa cu de la sine puteri pe străzi, prin piaţă, străbătând desişuri de frunze, hipnotizând păsări cu ochii săi cenuşii extrem de mari, adresându-ne nouă, vizitiului şi mie, nişte vorbe cam ciudate, prin care poate ne ruga să-i găsim trupul. O vreme l-am ascultat, dar pe urmă, cuprinzându-mă frica, l-am rugat pe vizitiu să ne grăbim spre Capitală...

Cu afecţiune,
S.

III

Draga mea,

La intrarea în Capitală am fost întâmpinaţi, eu şi birjarul meu, de un stol de păsări foarte mari – condorii ne-au părut a fi rândunici pe lângă ele -, care-l duceau pe aripile lor pe un prelat foarte important al ţării, care, după odăjdii şi întreaga lui înfăţişare, nu putea fi decât Înalt-Preafericitul Patriarh al neamului. Stolul zbura la o înălţime joasă, astfel încât am putut înţelege că Prea-înaltul se ruga pentru admiterea ogrăzii sale într-o organizaţie militară numită, parcă, N.A.T.O. Îţi spun sincer, draga mea, că imaginea Patriarhului zburând pe deasupra unor arbori de tuia şi a unor clădiri ce îmbinau vreo patru-cinci stiluri arhitecturale era sublimă. Eu şi birjarul meu eram convinşi că Prea-fericitul se va duce la Patriarhie, dar ne-am înşelat amândoi, căci păsările acelea mari l-au depus în mijlocul unui parc înconjurat de stâlpi de sârmă ghimpată, despre care ni s-a spus că ar putea să fie una dintre grădinile zoologice ale oraşului. În sfârşit, după ce l-am pierdut pe Patriarh din vedere, am luat contact cu un alt lucru extrem de interesant. Prin mijlocul capitalei României curge un râuleţ tulbure, plin de murdării. Adevărul e că nu-ţi prea vine să te uiţi la el. Şi totuşi, ce crezi că scoteau pescarii, cu undiţelor, din râu?... De-a dreptul rechini, care erau şi mai lungi, şi mai inteligenţi, şi mai grei decât cei ce trăiesc prin Pacific sau Atlantic... „Şi ce veţi face cu ei?“ i-am întrebat pe acei oameni temerari şi ciudaţi. „Îi veţi comercializa, le veţi păstra dinţii pentru expoziţiile dumneavoastră personale?“ „Da de unde“, a fost răspunsul, „pe aceşti dragi monştri îi vom împăia şi-i vom plasa cât mai la vedere în Parlament, prin holurile teatrelor, prin farmacii, prin spitale, pentru a mai dinamiza puţin naţiunea, creându-i noi spaime“. Dispunând de puţin timp şi având şi permisele de vizită necesare, am intrat, pentru circa jumătate de oră, şi în incinta Academiei. Holurile, coridoarele, toaletele ultraigienice, aerul condiţionat de peste tot ne-au lăsat o puternică impresie. Mai puţin, însă, academicienii... În marea lor majoritate erau nişte bătrâni care, adunaţi pe grupuleţe, făceau tot felul de liste, cred că legate de cei ce urmau să fie primiţi în lunile sau poate în anii următori ca membri ai distinsei instituţii. Am căutat, prin intermediul unor foarte politicoase întrebări, să aflăm cam ce criterii vor sta la baza noilor accepţii în Academie. Am primit în acest sens o mulţime de răspunsuri, dar toate erau confuze, întortocheate, amintindu-mi de jocul cuvintelor încrucişate. Se rostea foarte des vocabula „şpagă“... Crezând o secundă că poate am nimerit într-un alt loc decât la Academie, la plecare l-am întrebat pe unul dintre cei trei portari galonaţi dacă aceasta fusese cu adevărat marea instituţie pe care o căutasem, şi el mi-a răspuns că da... Şi pe lângă „Am văzut cu ce se mai ocupă savanţii dumneavoastră“, am îndrăznit să-i spun galonatului portar: „Păi, după ştiinţa noastră, cei mai mulţi dintre ei vin aici să doarmă, să se plângă de reumatisme, să-şi facă felurite sieste, după care, cu maşini somptuoase, se retrag spre casele lor“... „Dar, să ştiţi, domnii au şi un număr de lucrări publicate“, mi-a mai spus la despărţire portarul, „ele pot fi găsite spre consultaţie la o librărie

specială, care însă acum e închisă, şi fiindcă plouă în ea, dar şi fiindcă într-una din nopţile trecute nişte şoareci, încă neidentificaţi, au cam făcut ceva pe copertele acestor lucrări, din motive doar de ei ştiute.“ Am aflat, ceva mai târziu, că acele păsări mari care-l depuseseră pe Înalt-Preafericitul Patriarh într-una din grădinile zoologice ale oraşului au purtat pe aripile lor şi Academia, lăsând-o în spatele unei păduri, pentru ca, într-un climat de linişte deplină, prinţii intelectului român să poată produce cât mai mult. Nu ştiu din ce motive, imediat ce mi-am luat gândul de la Academie, am început să plâng. Poate din cauza faptului că toţi suntem nefericiţi, poate pentru că văzusem trecând pe lângă mine o pisică ce mi s-a părut a fi extrem de flămândă.

Note de la marginea Capitalei

Cele mai frumoase paragini văzute de mine vreodată întinzându-se până la linia orizontului. Plin la tot pasul de potcoave, ace de siguranţă, umbrele mototolite de vânt şi de ploaie. Mai multe perechi plimbându-se tandru prin aceste mizerii. Dintr-un rest de casă folosită odată de studiourile „Mosfilm“ pentru filmul *Zboară cocorii* se aude o voce cântând sensibil aria Margaretei din *Faust* de Gounaud. Aud ca prin vis glasuri care spun că mulţi membri ai guvernului vin să se relaxeze aici. Găsesc printre ierburi un ghid al Capitalei pe care-l răsfoiesc. Pe lângă cele ce le-am văzut ar mai fi trebuit să văd: Teatrul Vienez de Varietăţi, Palatul Marilor Bârfe, Lumea cea mică plimbându-se pe străzi, Cartierul în care pierzi şi uiţi orice, Cimitirul cu morţi din când în când vorbitori, Catedrala născătoare de alte catedrale. Tot prin acele paragini găsesc şi felurite jurnale, caiete de însemnări.

Acestea fiind spuse, te sărut, dragă, fiindcă mă simt puţin obosită.

S.

IV

Draga mea,

Foarte interesante, cu adevărat, cronicile şi jurnalele de care ţi-am amintit în scrisoarea trecută. Am găsit în ele o mulţime de lucruri surprinzătoare, aş putea spune chiar senzaţionale. Într-un anume fel, ţi le transcriu pe cele care mi-au produs cea mai mare emoţie. 1. Inegalabilul Shakespeare a fost în două rânduri în Ţara Românească, în căutare de subiecte. Primit şi tratat nemaipomenit de bine cu aceste ocazii de către Măria Sa Ştefan Surdul şi de Alteţa Sa Mihnea Turcitul. Cu ultimul dintre cei doi domni, „colosul de la Stratford“ a şi întreţinut o intensă corespondenţă, ceea ce a avut, printre altele, ca rezultat, traducerea de către „Marele Will“, în engleză, a opusului *Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*... 2. Poeta noastră Emilly Dickinson, printr-o rudă mai îndepărtată de-a sa, a contribuit la întocmirea programului revoluţiei de la 1848 din Moldova... 3. Edgar Allen Poe n-a putut scrie celebra-i poezie cu corbul până ce n-a venit „cu pasul“ în localitatea Vânju-Mare, unde exista la vremea aceea un corb care, stând uneori pe gardul bisericii, rostea de toată frumuseţea „Nevermore“... 4. Spune o însemnare pe care o am în mână că, prin preajma revoluţiei franceze, în câteva sate de pe lângă Dunăre au circulat un fel de fantome-creaturi feminine, mici – ce n-au dat înapoi nici în faţa crucii, nici în faţa focului şi care strigau: „6 iunie 1944, minune!“... Prevesteau, draga mea, Overlordul, Marea Debarcare, Ziua cea mai lungă... Cu adevărat miraculos!... 5. Un diacon, pe numele său Coresi, şi un condeier Neacşu din Câmpulung, cu lux de amănunte şi într-o terminologie realmente modernă, descriu manifestări artistice petrecute aici şi care coincid cu cele ce au caracterizat Renaşterea. Miraculosul fenomen, spun ei, a ţinut prin regiunile de unde eu îţi trimit aceste rânduri, trei (3) zile... 6. Iată ce notează, pe o filă cam jerpelită, o junǎ domnişoară paşoptistă... „Ajungem,

în sfârşit, cu programul revoluţiei noastre şi la o stână. Ne uităm lung la ciobani. Vrem să vorbim despre revoluţie, ei par însă a fi captivaţi de gânduri mult mai înalte. Se lasă noaptea. Unul dintre baci spune: „Pe aici, peste o sută de ani, va trece un personaj foarte important“... Din fundul stânei, un altul adaugă: „Martin Heidegger... Martin Heidegger“. Pe urmă, tăcere, ca un cărbune noaptea se rostogoleşte peste noi, mai mulţi câini fac salturi mari şi dispar, parcă printre stele... 7. Un pasaj ciudat, acum... „Soseşte Generalul Păcii“. El este un copil din flori. Foarte mulţi trandafiri pe urmele lui. Cineva a tras cu revolverul, făcând ca păsările să sară cu o creangă mai sus. Pădurea e frumoasă ca o clinică, zilnic se fac operaţii aici. Din ţară, nici o veste, doar un vânt ce izbeşte în ferestrele nopţii. N-am să mă mai sperii de-acum înainte nici de dealuri, nici de fluturii ce se mistuie prin văi“. 8. Alt pasaj ciudat... „Trandafiri mari au alunecat din ochii lui. Sufletul i s-a fărâmiţat în mii de particule ce s-au lipit, umede, de cer. O ploaie se scurge lin din stele-ngheţate. Se auzi atunci şi glasul brazilor, şi zgomotele unor paşi ce atingeau în fugă perdelele de brumă. Chiar şi printre păsări se spunea că e un început de săptămână, dar şi un sfârşit de secol şi de mileniu. Va fi lume multă pe străzi cu ocazia acestui revelion. Printre cei vii, poate se vor fofila şi morţii şi vor povesti urechilor capabile s-audă ce înseamnă adevăratul întuneric. Vor fi pahare pe mese şi hârtii nearse prin cuptoare. Şi o mică spaimă peste tot ce ne va face uneori să credem că, în loc de inimi, avem ceasuri uitate prin biserici... 9. „Inima sare, se duce, se zbate în noapte ca un felinar aprins. Nu e fir de iarbă să n-o cunoască, gânganie care să nu fie atinsă de fibrele ei fierbinţi. Creierul se zbârceşte şi vrea să ucidă omizile care circulă prin el. Dar ele sunt tot mai multe, acoperă totul, luându-i bietului creier visele, himerele, surâsul, învăluindu-l tot mai presant într-o ceaţă lăptoasă din care nu mai răzbate nimic, nici cel mai palid strigăt măcar. Sângele, vai sângele, cum tâşneşte din vene, departe, până în inima pădurii. Bătrânii spun că n-au mai văzut un asemenea lucru. S-ar putea să fie un semn rău şi să apară iarăşi iepurii cu boturi şi urechi de sticlă, sau o prevestire bună, cum că cei adormiţi întru Domnul se vor întoarce în lăzile lor pe cealaltă parte, pentru ca somnul să le fie mai uşor. Ce putem şti noi? Şi sângele tâşneşte ca o fântână arteziană, sfinţind cu picăturile sale vechi rădvane ce încă mai gonesc pe drumuri prin păduri... Cu un fel de târnăcop au fost smulse din locurile lor plămânii, ficatul, rinichii, stomacul: smulse, puse pe-o lopată şi depuse într-o pajişte unde, cu siguranţă, într-o noapte vor deveni sloiuri în care se va oglindi luna, cu ochii ei galbeni. Şi, din toată marea creaţie, ce mai rămâne?... Rămâne doar trupul, rece, stingher, ca o teracotă plutind prin zăpezi... 10. Şi acum, ultima însemnare, citită de mine în acele jurnale... „Îmi va fi dat să mor într-un vagon de cale ferată. Controlorii mă vor găsi acolo ţeapăn, cu biletele în ordine şi cu sufletul plutind şi privindu-i pe toţi cu unicul său ochi cenuşiu. Şi-n timp ce trenul va merge şi controlorii speriaţi se vor grăbi să anunţe parchetul, eu poate-mi voi mai mişca încă degetele în ritmul unor simfonii pe care le-am iubit atât de mult.“

Închei acum, urându-ţi ţie sănătate şi mie putere, mai ales fizică, deoarece mai am de luat contact cu câteva realităţi din România.

A ta,
S.

V

Draga mea,

Voi căuta să-ţi reproduc cât mai fidel cu putinţă cele şapte vise pe care, în decursul a patru nopţi şi trei după-amieze de somn neobişnuit de profund, le-am avut în ţara unde s-a născut Dracula.

1. Gologăneşti, sat pe jumătate asfaltat, pe jumătate plin de un noroi debordant. Înnoptat la primar care, după ce a încasat o bătaie de la soţie şi de la preparatoarea sa de limbă spaniolă, a avut totuşi amabilitatea de a-mi transmite prin semne întreaga sa bunăvoinţă în ceea ce mă priveşte. Sunt invitată să dorm într-o încăpere mare de lemn, specifică ţării, căreia i se spune „şură". Visul îl am spre dimineaţă. Mă aflam într-un lan cu spice de argint. Bătea un vânt subţire, pe care-l intuiam a fi din mările Sudului. „Ai putea scrie ceva despre singurătate", mi-a şoptit un glas lăuntric, „sau despre vulturii care vin să moară în acest decor minunat". La un moment dat, dintre spicele strălucitoare s-a înălţat, ovală, cu ochi înşelători, o oglindă. Din cadrul ei au ieşit în afară tot felul de fiinţe mici – oameni, păsări, reptile, insecte – cu nişte dinţi, în schimb, foarte mari, cu care s-au apucat să sfâşie curcubee, amurguri, raze de lună, porţiuni întinse de cer înstelat. La vederea acestor scene, spicele de argint s-au întristat foarte mult... 2. Într-o după-amiază, obosită de urmărirea prin nişte păduri foarte întinse a unui „râs imperial", m-am întins, în cele din urmă, la marginea unui pârâu, pentru a mă odihni puţin. În somnul ce m-a cuprins, probabil destul de repede, am avut visul pe care ţi-l transmit. „Coboram pe nişte scări de marmoră în mormântul mamei. Mă aşteptam să fie frig şi întuneric înăuntru, dar nu era, datorită unor lumânări destul de puternice care ardeau peste tot. Mama era albă la faţă, avea una dintre mâini pulverizată, dar cu cealaltă putea răsfoi cartea pe care i-o pusesem în sicriu în ziua înmormântării ei. Despre carte nu mi-a zis nimic, mi-a atras doar atenţia că locuinţa noastră de la suprafaţă se cam deteriorează şi că peste câteva nopţi va veni să ne-o repare. Va încerca să facă lucrul acesta pe cât posibil fără zgomot, dar, în ciuda precauţiilor, zicea ea, câinii din vecinătăţi vor lătra foarte tare. Ea mi-a mai spus, înainte de a-i părăsi mormântul, că ar fi vrut să-mi facă o serie de mărturisiri care mi-ar fi fost foarte de folos. Dar că acum, pentru astfel de lucruri, vremea a trecut"... 3. Nici nu ştiu cu exactitate pe unde m-am aflat. Vizitasem nişte cetăţi, coborâsem prin niscaiva pivniţe, stătusem de vorbă cu un nonagenar ce fusese şi prin ţara noastră, băusem, într-o societate foarte veselă, câteva păhărele dintr-o băutură gălbuie tare, dansasem la botezul unei fetiţe până seara târziu, cu doi fraţi gemeni, unul artist, celălalt preot... Noaptea cred c-am petrecut-o în casa preotului, deoarece, întinsă pe divan pentru odihnă, am simţit, prin starea de semisomn ce mă cuprinsese, smocuri de barbă atingându-mi fruntea... La un moment dat, cu ochi foarte grei, am văzut în jurul meu o mulţime de bărbi, după care, brusc, n-am mai văzut nimic. Cu siguranţă, atunci adormisem şi cred că-n scurtă vreme şi visam... „Toate obiectele şi mobilele din casa noastră pleacă. Dulapul cu vitrină o porneşte cel dintâi, îl urmează paturile, divanele, covoarele, teracotele, cada de baie. Cele de pe urmă se pun în mişcare bibliotecile, cu cărţile zbătându-se haotic pe rafturi. În răstimp de o oră, casa rămâne cu desăvârşire goală. O iau repede în stăpânire nişte şobolani care încing pe podele o horă. În toiul dansului apar, la un moment dat, nişte dulăi care, din stomacele lor pline de pilozităţi, varsă pe podele părţi din corpul meu: capul, mâinile, picioarele, creierul cu ajutorul căruia scrisesem nişte cărţi. Apoi un întuneric deplin învăluie totul. Se aude şi un glas care spune tare, răspicat: „Luaţi resturile acelea umane de pe divan, de pe podele, şi duceţi-le cât mai departe...în Sahara... Se doreşte o uitare deplină"... 4. Într-o după-amiază, lângă o frumoasă biserică în ruină, adorm obosită în mijlocul multor iepuri. Nişte iepuri mari, bicolori, puţin obosiţi şi ei de vânturile ce-şi schimbau mereu direcţia şi, mai mult ca sigur, de zgomotele surde ce se auzeau dinspre pădurile de brazi. Visez aproximativ următoarele: „La o masă, pe malurile Senei, cu scriitorul Jean Cocteau. Eu sunt îmbrăcată într-un costum-salopetă, gen miner, el, într-un costum albastru, impecabil, având totuşi o pată cafenie pe partea dreaptă a vestonului. Nu vorbim despre literatură, ci despre soacrele noastre. „A mea, spune Jean Cocteau, a vrut în mai multe rânduri să mă facă să învăţ româna şi maghiara. Nereuşind, supărată foc, s-a retras în sud, nu departe de Coasta

de Azur, de unde, când şi când, îmi trimite scrisori redactate în amintitele limbi. Eu, la rându-mi, spun că ma belle-mĕre ştie să facă sarmale nemaipomenite. Nu-mi termin bine afirmaţia şi un chelner cu figură de artist aşează pe masa noastră un platou plin cu sarmale. „Sunt precis făcute de soacră-mea, zic eu, de acolo, din mormântul în care se află“... Cocteau, fără a ezita prea mult, se pune pe mâncat – vai, ce bune sunt, zice – iar, cu puţin timp înainte de a le termina, figura lui seamănă tot mai mult cu cea a mamei soţului meu. Îl atenţionez asupra acestui fapt, dar el îmi răspunde că, din când în când, e bine să mai semeni şi cu alţii, mai ales că de figura lui s-a săturat demult. La despărţire, înainte de a face pasul peste Sena, mă salută în maghiară, neuitând ca ultima sarma, miraculos apărută în farfurie, să şi-o prindă în piept cu mai multe ace de gămălie“. 5. Înnoptez într-un cimitir al eroilor unui, de acum, foarte îndepărtat război medieval. Câţiva arheologi mută oseminte dintr-o groapă-ntr-alta. Ajut şi eu la munca aceasta, dar, după transportul pe o distanţă mai lungă a unui foarte greu femur, cad frântă de oboseală în mijlocul unor ierburi înalte. Visul ce-l voi relata l-am avut în somnul consumat în acel culcuş vegetal. „Călătoresc într-un rapid ultraelegant ce urma, nu peste multă vreme, să ajungă la Paris. Curios, într-un tren de o asemenea ţinută, o doamnă, întru totul distinsă, ţine în poală trei prunci, dintre care unul deosebit de gălăgios şi murdar. Trenul înaintează cu viteză maximă, străbătând un peisaj variat, pâlcuri de munţi, dealuri, stânci pleşuve, pe ici pe colo cu tufe roşii ca sângele, cursuri de râuri pline pe ambele maluri de o vegetaţie abundentă. După o oprire într-o gară mică, stil rusesc, rapidul îşi reia cursa pe lângă lungi porţiuni mlăştinoase. Vrând, după trecerea controalelor, să-mi arate nici eu nu ştiu exact ce, frumoasa doamnă, singură, se prăbuşeşte, cu o parte din peretele vagonului, în bulboanele fremătătoare de sub terasament. Trag semnalul de alarmă – nu funcţionează –, chem conductorul – nu vine –, în timp ce trenul, parcă săltând pe şine, se tot îndepărtează de locul catastrofei. Pe banca dinaintea mea, cei doi prunci crescuseră între timp şi se pregăteau să-mi arate locurile de pe corpurile lor unde cât de curând urmau să le crească aripi şi ciocuri de condor. 6. Aşa-zisa „după-amiază a Sânzienelor“, când pe un plai al cărui nume îmi scapă coboară din munţi cele mai frumoase fete aparţinând mai multor zone geografice ale ţării. Dansul lor în jurul unor idoli de piatră, înfăţişând, probabil, personaje mitico-domneşti, e acompaniat, pe întreaga perioadă a desfăşurării – în jur de douăsprezece ore -, de o fanfară ai cărei instrumentişti nu pot fi înlocuiţi pe parcursul ceremoniei. Ca o urmare a deciziei nu ştiu cui, mie mi se pune în jurul gâtului instrumentul de suflat cel mai greu. Din dragoste pentru frumoasa sărbătoare suflu în instrument cât suflu, după care, cu el cu tot, mă prăbuşesc neputincioasă chiar la picioarele dirijorului. Din acel moment, fireşte că nu-mi aduc aminte de nimic. În câteva secunde am fost, cu siguranţă, intrată sub imperiul somnului, şi-n cel mai profund strat al memoriei mele s-a conservat următorul vis: „Un vânt melancolic trecea printre copacii unui parc. Pe bănci, nimeni, doar maldăre de frunze udate de ploaia căzută în ajun. Deodată, o voce anunţă: “Va trece, cât de curând, prin aceste locuri, toamna“... M-am aşezat pe o bancă şi-am început să aştept... Mărturisesc că aşteptarea mi-a fost lungă. Au trecut pe lângă mine corbi veniţi de peste ocean, pisici din specia rară a celor care au un singur ochi, tigri care măturau cu cozile lor parcul, o păpuşă mare ce s-a făcut ţăndări dincolo de parc. Şi toamna nu mai venea... Se făcuse noapte, noapte de-a binelea, când toamna totuşi a trecut. Ca un val s-a dus, ca un cutremur de nestăpânit. A rămas pe urmele ei ceva aburos, sângerând, un cap, nişte ochi, un păr, zbătându-se prin întunericul mort... 7. Din porumb apar găini foarte mari, mult noroi în jur – aici am simţit pentru ultima oară mâinile mamei mele, calde –, se sfarmă, se sfarmă mereu valuri unele de altele, păduri prin care n-a mai trecut nimeni de decenii, alergăm cu toţii spre un îndepărtat patinoar, sar din zăpadă bulgări de zăpadă, nevăstuici, dicţionare, printr-o mare căldură, un soldat, dar nimic nu e clar în legătură cu el, o noapte apropiată, o foarte îndepărtată noapte... (vis, nici nu ştiu bine unde, cred însă, totuşi, că într-o casă. Lângă un deal de lângă frontieră)...

Cu drag,

S.

VI

Draga mea,

Iată-mă, în sfârşit, părăsind România. O fac cu un regret imens. Dacă aş fi ştiut că această ţară poate oferi atâtea surprize, nu mi-aş fi pierdut vremea nici cu studii între patru pereţi, nici cu vacanţe petrecute aiurea. Ţin să-ţi spun că după această vizită sunt, cu adevărat, un alt om. Ştii că la un moment dat mă plânsesem că memoria îmi joacă feste. Era foarte neplăcut să uiţi brusc lucruri esenţiale, atât din istorie, literatură, artă, cât şi din propria ta viaţă. Acum nu mai am nici un fel de perturbări pe acest plan. Au fost perioade întregi – înainte, bineînţeles, de voiajul în ţara podului de la Drobeta – când nu stăteam foarte bine nici cu echilibrul, fiind obligată de nu ştiu câte ori să mă sprijin de garduri, de copaci, de oameni, pentru a ajunge într-o staţie de metrou sau la un poliţist spre a-l ruga să-mi oprească un taxi. Gata şi cu aceste ameţeli şi, sper, pentru totdeauna după inspirata călătorie transoceanică întreprinsă. Şi mai e ceva, un lucru, poate, mai important decât toate... Am devenit, călcând pământul României, o fiinţă ultrasensibilă, înregistrez aproape dureros freamătul existenţei, mă simt capabilă să scriu poezie, schiţă, nuvelă, eseu, teatru, roman, să pictez, să compun muzică, să le comentez pe toate acestea. În scrisorile trimise ţi-am spus, totuşi, foarte puţine lucruri despre fericitul petec de pământ pe care, cât de cât, l-am cunoscut. I-am văzut, spre exemplu, pe politicienii de frunte de aici dezbătând în cele două camere. Ca în nici o altă parte a lumii, într-o zi ei sunt înalţi, eleganţi, compatibili cu orice alt Parlament de pe planetă, pentru ca în ziua următoare, graţie nu ştiu căror miracole, exact aceiaşi politicieni, deşi spun în continuare lucruri inteligente, spirituale, să nu atingă, ca statură, mai mult de 30-40 de centimetri, lăsându-ţi ţie, om normal, senzaţia că ai de-a face, din cauza acestor modificări uluitoare de talie şi, firește, de gestică, cu o lume de coşmar. Preşedintele ţării e şi el când mare, când mic, eu văzându-l în ipostaza a doua, luat în palmă de şeful unui stat în cadrul unor runde de discuţii oficiale. De la politicieni am să trec la parcuri, unde, draga mea, – lucrul fiind valabil pentru Capitală, dar şi pentru multe alte oraşe din provincie – aproape la fiecare sfârşit de săptămână vin savanţi şi umanişti pentru a vorbi unui numeros auditoriu despre subiecte dintre cele mai felurite: artă egipteană, etruscă, hitită, simbologie, calcul al probabilităţilor, Crăciunul în Evul Mediu asiatic, etapele informatizării planetare, cum să scriem o nuvelă, cum să scăpăm din universul obsesiilor etc., etc... În astfel de ocazii i-am putut auzi vorbind pe profesorii, de acum de talie continentală, Bombâc, Tonega, Maga, Martofeală. Se petrec lucruri ciudate, aici şi în lumea artistică, a actorilor de teatru, vreau să zic. Când e vorba de spectacole obişnuite, joacă în ele actorii angajaţi ai teatrelor respective, iar când se pune problema unor reprezentaţii de excepţie, atunci se face apel la nişte personaje cel puţin misterioase, despre care nu ştii dacă sunt actori, actriţe. Astfel am văzut un *Hamlet* în care rolul Ofeliei l-a interpretat magistral o anume „Fina Leana“ – aşa era trecută în program – şi o feerie de Crăciun pe muzică de Prokofiev, în care Albă ca Zăpada era întrupată de o anume „Tuşă Veta“. Când am încercat să cer relaţii despre cele două interprete n-am obţinut nimic, în afara unor ridicări din umeri şi a unor politicoase îndemnuri de a lăsa lucrurile aşa cum sunt. Un lucru curios şi unic – spun unic, fiindcă n-am cunoştiinţă ca el să se mai petreacă şi altundeva prin lume – este relaţia dintre cei mai buni medici de aici şi bolnavi. Pe scurt, bolnavii, pentru a putea ajunge în cabinetele acestor somităţi medicale, trebuie, neajutaţi de nimeni, să sară nişte garduri foarte înalte care separă curţile doctorilor de străzi. Dacă suferinzii – şi nu e vorba de maladii uşoare – pot depăşi obstacolul „gard“, atunci ei sunt primiţi de posibilii lor binefăcători cu toată gratitudinea. Dacă bieţii oameni nu pot însă survola aceste blestemate de garduri, nu le rămâne decât să apeleze la alţi medici, al căror profesionalism e desigur de mâna a doua sau a treia. Ar mai fi în această ţară, prin munţi, şi

nişte bănci, mult mai sigure decât cele elveţiene, în care poţi depune, fără teama de a pierde, sume de bani oricât de mari. Dobânzile acordate sunt neobişnuit de generoase. Aş fi depus şi eu nişte sume la aceste bănci, dar e foarte greu, deocamdată, de ajuns la ele, din cauza numărului mare de animale sălbatice ce mişună prin preajma lor. Miniştrii mediului şi al vânătorilor de iarnă au declarat, însă, că vor uşura, cât mai curând posibil, accesul spre aceste invidiate instituţii. Deşi ar fi încă multe de spus despre România, eu, cu informaţiile ce ţi le-am dat, închei această ultimă scrisoare şi mă grăbesc să ajung acasă pentru a-mi vedea cât de cât de treburile mele, de care sunt sigură că nu s-a ocupat nimeni de la plecarea mea...

Cu drag,
S.

P.S. Va veni peste o lună, în orăşelul nostru, un mare tenor de aici, cunoscut sub numele de Taica. Încă de pe acum propun să nu ne zgârcim la banii de bilete. Omul e unicat, spunându-se că face minuni cu vocea în toate registrele, dar mai cu seamă în cel acut.
S.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SCRISORI DE GARDIAN

Prima scrisoare

Dragul meu A.,

Iată-mă, în sfârşit, în Paris, instalat pe bulevardul Victor 15, în calitate de „gardian". Noţiunea aceasta în Franţa nu are acelaşi sens ca în România. La noi, „gardianul" e un fel de boacter – înţelege paznic – care un număr dat de ore trebuie să fie cu ochii-n patru pentru ca bunurile ce-i sunt încredinţate să nu dispară. Uneori sarcina sa nu e deloc uşoară dacă te gândeşti la faptul că, alături de „piese" care nu mişcă, mai trebuie să aibă grijă de păsări de curte, de mici loturi de oi sau de capre, chiar de curcani, deci de vietăţi ce-ţi pot face tot timpul surprize. Cu „gardianul" francez lucrurile stau cu totul altfel. El e un „monsieur", fără prea multă şcoală, totuşi cu o cameră la parterul unui imobil, de unde iese de trei ori pe zi cu mături, perii, găleţi, cârpe asortate, unele absorbante, altele doar pentru lustru, cu scopul de a face în imobilul respectiv – scuză-mi repetiţia – o curăţenie exemplară. În afară de aceasta, Gardianul francez e şi un distribuitor al corespondenţei locatarilor, în sfârşit, dacă intervin pene de curent, defecţiuni la lift, spargeri de conducte etc., tot el e primul care acţionează. La o adică, are la dispoziţie şi scări alonjabile, cele mai multe produse de meşterii din Calvados, pentru urcarea pe pereţii blocului dacă, să zicem, e agăţat între etajul unu şi doi neglijeul doamnei X sau vreun alt obiect care ar indispune privirea trecătorilor de pe stradă. Pe scurt, gardianul e un „monsieur" foarte necesar şi foarte respectat. De altfel, o dată, de două ori pe lună sunt şi emisiuni TV despre meseria aceasta. Şi nu vorbesc în atari ocazii decât specialişti în materie, care au la dispoziţie întotdeauna un vast material ilustrativ. Curse de prins şoareci, de pe vremea când regele Eduard al VII-lea vizita Parisul, mături bi şi trifurcate, de pe timpul Împărătesei Eugenia, felinare pentru iluminat holurile contemporane cu tragedia Titanicului. În tot cazul, această meserie a fost în floare în jur de 1900. Acum, spun experţii, „gardienii" sunt cam pe ducă, deoarece au intervenit aparatele care distrug tradiţiile, romantismul, frumoasele obiceiuri şi îndeletniciri de odinioară.

M-ai rugat să-ţi scriu, neapărat, câteva rânduri despre drum. Încep cu banalul „a fost lung şi greu“ şi mai adaug că, nu de puţine ori, şi plicticos. Eu cred că am început-o cu străinătatea cam târziu pentru a mai traversa stări de surpriză... M-am gândit totuşi mult la război când am trecut prin păduri şi mai ales când ne-a luat noaptea în primire. Ştii că urechile mele aud întotdeauna în plus. Minute în şir m-au invadat tot felul de bubuituri, explozii, scrâşneli etc... Autosugestia şi oboseala orelor de mers, desigur... Pe aceste trenuri vestice – pentru a continua cu informaţiile – nu se prea circulă ca la noi, în picioare. Brânciul, apostrofarea, grimasa dușmănoasă sunt excluse. Fiecare îşi are locul lui, călătorii stau, parcă, în pătrate, ca piesele de şah. În compartimente lumea nici nu vorbeşte. Roţile se învârtesc şi muritorii tac. Rar, foarte rar, câte un „pardon“ când se iese la o ţigară sau pentru „toaletă“. Apropo acum de toaletă... Pe ale noastre le cunoşti. Poţi rămâne definitiv în ele dacă, Doamne fereşte, nu ai nervii tari. Un unchi de-al meu din America a păţit-o. Cu „ale lor“ totul e diferit. Ca să le foloseşti corect – aceasta presupunând că nu le avariezi şi să nu laşi un anume gen de urme – aproape că trebuie să faci un fel de şcoală. Te ciocneşti, în ştiutele cabine, de fotocelule, sisteme automate de blocare şi deblocare a uşii, dispozitive din care sunt eliberate jeturi fine de parfumuri şi spray-uri deodorante. O altă chestiune presantă pentru noi, foştii socialişti, e servitul mesei, vreau să zic mâncatul în tren. „Ei“ se mărginesc la un sandviş-două învelite-n celofane şi consumate foarte discret, fără bulversarea partenerilor de drum, la care se adaugă, pentru potolirea setei, o doză de Coca sau de bere – şi cu asta –basta –, în timp ce la noi coboară desagii, scoate din pungi roşiile, zacusca, puii pané, chiftelele, murăturile... şi pe urmă pune-te pe morfăit... Te las singur să compari situaţiile... M-am uitat atent la conductori. Pe „ai noştri“ iarăşi îi ştii. Ai impresia că uniformele sunt gata să cadă de pe ei. Aceştia, de aici, sunt scoşi ca din cutie. Şi nu arată obosiţi, scârbiţi de serviciul pe care îl fac. Ştii că pe la noi se vorbea mult de „merg cu naşul“, „vine naşul“ ş.a.m.d; aici această noţiune lipseşte cu desăvârşire. Pe peroanele câtorva gări mai mari am văzut cărucioare pline cu tot felul de mâncăruri trecând pe sub ferestrele vagoanelor. Mi-am adus aminte, privindu-le, de femeile de pe la noi, ce vindeau călătorilor fructe scoase direct din găleţi.

Încă o chestiune înainte de a încheia. N-am văzut pe nici un peron mic, mare, mijlociu, câini vagabonzi sau alte animale libere, de capul lor. La noi, îmi voi aminti până la moarte de o capră ce stătea lângă impegat – staţia Balota -, dând împreună cu acesta onorurile trenului în care mă aflam. Şi iată că era să uit o mică notă comică. După Nancy, cam spre patru dimineaţa, un francez, după aspect, a deschis uşa compartimentului nostru, a făcut un pas să intre, a tras o dată aer în piept, după care, lansând din fundul rărunchilor un „puah“, s-a retras rapid pe coridor. Explicaţia gestului său era simplă. Noi, românii ce ne îndreptam spre Paris, în număr de vreo şapte, nu mai aerisisem compartimentul de cel puţin zece ore.

Te îmbrăţişez şi pe curând,
M.

A doua scrisoare

Draga mea,

Am primit rândurile tale scrise febril, cu emoţie. Am citit şi răscitit pasajele – cât de frumos e relatat totul! – despre sărbătoarea zilei de 23 August. Ceea ce surprinzi extrem de bine este impactul dintre bucuria cu care ar fi trebuit să se traverseze această mare sărbătoare şi isteria care domnea în rândul autorităţilor, terorizate şi ele de alte autorităţi, ca nu cumva să apară fisuri pe parcursul acelor ample acţiuni. Ai descris, pe urmă, cu un ochi de excelent scriitor, felul în care mulţimea azvârlea după manifestaţii, în camioane, portrete, steaguri, flamuri, lozinci, în sfârşit, întreg materialul păstrat cu sfinţenie cu numai câteva ore înainte.

Pentru că tot a venit vorba de „portrete“, într-o zi, n-aş putea spune exact din ce motive, m-a cuprins dorinţa fierbinte de a revedea chipurile lui Engels şi Marx. Aici, cei doi nu prea au mare preţ, astfel că mi-au trebuit nu mai puţin de 14 zile pentru a găsi la un comerciant de lucruri vechi o poză de-a lui Marx şi la un restaurant, într-o toaletă, un desen în tuş cu profilul lui Engels. Îi am acum pe amândoi, sus pe dulapul unde mai ţin o sacoşă cu creme de ghete şi ziare de la noi, de „odinioară“. Nu pot să nu revăd din când în când discursuri, poezii, înţelepciuni ce aproape că trebuiau învăţate pe dinafară. Cred eu, fără a face cuiva vreo morală, că oamenii uită prea uşor momentele comico-stupide prin care au trecut. Dar, cu regrete, aici nu sunt prea multe de schimbat.

Draga mea, să ştii că meseria de „gardian“ mă pasionează. Atenţia permanentă, cuvintele schimbate cu poştaşul, saluturile cu doamnele şi domnii din imobil şi, pe urmă, lucrul migălos cu măturile, cârpele, aspiratorul etc. Holul, spre exemplu, îl lucrez cu detergenţi germani proveniţi din Köln sau Regensburg. După două spălături cu „Luxus“ şi „Barbara 2“, dau cu un strat de ceară, tot germană, şi marmora repede prinde un luciu de oglindă. Uitându-te în jos, te vezi în pătratele albe. E o senzaţie stranie, de proprie siluetă răsturnată, ceva halucinant, de experienţă mistică... Niciodată nu mi-aş fi imaginat că s-ar putea să-mi facă atâta plăcere să mă văd alunecând pe gheaţa aceasta. Pentru ferestre folosesc o soluţie albastră, olandeză. Două, trei stropituri şi geamul – relativ curat, de altfel – îşi pierde asperităţile şi pătrunde lumina prin el, clară, calmă, binefăcătoare, alungând din toate colţurile întunericul cenuşiu şi umed... Pentru lift am două mături mici, produse în Normandia, cu peri foarte flexibili, capabili să scoată din covoare toate scamele. Te las acum, aici, deoarece mâine va veni în control domnul Pischewicz şi-mi va pune, desigur, întrebări la care aş vrea să dau răspunsuri excelente.

Te îmbrăţişez, pe curând,
al tău M.

P.S. Am omis să-ţi spun că de un timp, la loja, mă supără un şoarece. Nu-l pot prinde sub nici o formă şi prezenţa lui mă compromite ca slujbaş-gardian. Am încercat să-l capturez cu mătura olandeză ce are perii foarte deşi, dar de fiecare dată mi-a scăpat. Mai zilele trecute am proiectat asupra lui o grămadă de cârpe, de fapt nişte dârze italiene fabricate la Civita Vecchia, cunoscute pentru forţa lor de lovire. Mi-a scăpat şi de data aceasta. Dacă nu-l voi putea lichida cu o cursă cu fotocelulă am să te rog, când vii, să-mi aduci un motan flămând de prin Oltenia, poate el va face ordine cu acest rozător obraznic care s-ar putea să fie originar de prin ţările noastre foste socialiste...

M.

A treia scrisoare

Dragul meu A.,

Îţi spun de la bun început că pentru un om al Estului confruntarea cu o autoritate occidentală este dificilă. Fără să vrei, fără să te poţi opune, te ia în stăpânire un fel de emoţie care-ţi urcă inima în gât, lăsându-te aproape fără grai. Mă refer, făcând această scurtă introducere, la întâlnirea mea cu domnul Pischewicz. El s-a prezentat exact la ora nouă dimineaţa în camera mea de „gardian“. A zis un „bonjour“ lung, a privit o secundă spre chiuvetă, spre apa ce picura ilegal din robinet, după care, cu o atitudine de stăpân, s-a aşezat pe scaunul de lângă telefon. „Ça va, monsieur Pischewicz?“, am îngăinat eu, dar de primit vreun răspuns, nici vorbă. În câteva clipe, fără nici o exagerare, parcă întreaga cameră avea pereţii tapetaţi cu gheaţă. Dar din starea aceasta, ca să zis aşa, de îngheţ, de bâlbâială mi-am revenit repede şi, cu greşeli, fără greşeli, am început să vorbesc... Vroiam să-l uluiesc pe bunul domn Pischewicz care se uita la mine să nu-ţi spun ca la ce... Ştiţi, i-am spus, eu provin din sistemul celălalt, Marx, Engels, Lenin, noi ne-am propus să contruim o societate multilateral dezvoltată, în care să se producă după capacităţi şi să se ceară după nevoi. E adevărat, tentativa de îndoctrinare n-a prea reuşit. Pe urmă, confuz, căci eram totuşi emoţionat, am trecut la muzee, catedrale, la statuile de oameni celebri pe care le-am văzut aici prin tot felul de pieţe şi parcuri. După asta m-am oprit o clipă şi, cum domnul Pischewicz nu dădea semne de nerăbdare, l-am bombardat cu strămoşii lui şi-ai mei, cu ginta latină, cu luptele de la Mărăşeşti şi Verdun. Toată parada aceasta a mea a durat un sfert de oră şi nu ştiu nici acum de ce m-am complicat, ce-am vrut, în fond, să arăt, să demonstrez. Cert este că, după Verdun, domnul Pischewicz mi-a făcut semn să mă opresc. Aerul glacial a revenit în încăpere. Se auzea supărător cum picură chiuveta, cum e trântită uşa de la lift, cum intră şi ies diverşi indivizi din cabinetul arhitectului Batiste...

Ştiţi, mi-a spus cu o voce nici rece, nici caldă domnul Pischewicz, trebuie să vă pun câteva întrebări acum, să fim cât de cât în clar, noi, firma care v-am angajat, că dumneavoastră sunteţi deja intrat în meseria de „gardian“..., după care, fără să-mi lase un moment de respiro, m-a şi întrebat: „Controlaţi, exact în clipa de faţă, numărul măturilor mari şi mici existente în inventar?“

– Sunt, în total, 18 mături, răspund, 9 mari şi 9 mici...

– Ştiţi, în caz de defecţiune, cum să reparaţi rezervorul de la toaleta dumneavoastră personală de pe coridor?

– Cred că da, mai ales dacă e vorba de schimbat plutitorul sau vreo garnitură la supapa de scurgere...

– În mod normal, a continuat interogatoriul domnul Pischewicz, câţi săculeţi pentru colectat praful intră în aspiratorul „Celsus“ pe care-l aveţi la dispoziţie?...

- Fără nici o îndoială, doi...

- Ce trebuie să faceţi în cazul, să zicem, că domnul Batista sau doamna Briot v-ar semnala existenţa unor cafari (n.n.: gândaci mari, negri) pe coridor sau în casă?...

- Să vă anunţ imediat pe dumneavoastră – telefon 49.45.42.75 – dar şi să acţionez până veniţi cu insecticidele pe care firma mi le-a pus la dispoziţie.

- Cum trebuie să procedaţi, domnule Mircea, în calitate de gardian, cu un cloşar care, pe timpul nopţii, ar încerca să doarmă în hol?

– Iniţial să-i spun: „Cher Monsieur, aici e un imobil privat... Să deschid uşa şi să-l trag de haine binişor afară...În caz contrar, dacă se dedă la năzbâtii, fireşte, trebuie să chem poliţia...

– În sfârşit, dacă cineva dintre colocatari, noaptea, vă bate-n uşă spunându-vă că are coşmaruri, ce trebuie să faceţi?...

– Să-i pun o cârpă udă, dar neapărat franţuzească, pe frunte, să-l tapez uşor peste obraji cu formula „ma sau mon petit“, şi, dacă totul e zadarnic, să chem cu hotărâre ambulanţa...

Dragul meu, aş mai fi avut destule să-ţi mai scriu despre dialogul susţinut cu domnul Pischewicz, dar chiar acum un cloşar trânteşte poarta şi trebuie neapărat să intervin...

Te îmbrăţişez,
M.

A patra scrisoare

Dragul meu,

Am primit vederea ta cu „mânăstirile colorate“. Adevărate bijuterii arhitecturale. În plic am găsit şi două poze cu un lot de călugări despre care tu spui că ar fi fost informatori. Tot ce se poate, dar mă întreb la ce le-or fi folosit informaţiile livrate, atâta vreme cât toţi, dar absolut toţi au chipuri jalnice de parcă şi-ar fi petrecut anii dormind pe drumuri şi prin şanţuri. Unde sunt profiturile, unde-i bunăstarea pentru faptele săvârşite?...

Fiind de domeniul evidenţei că presa de aici ajunge mai greu la voi, ţin să te informez despre câteva expoziţii ce-mi par a fi interesante şi despre care ai putea să le vorbeşti cursanţilor tăi...

Expoziţia Nautică (5. III. – 5.V., Palais de Versailles, finanţată de societatea legumicultorilor din Perigord). Expuse în 25 de încăperi cu aer condiţionat şi perfectă luminozitate, toate variantele de „dispozitive plutitoare“, de la trunchiul de copac şi până la cel mai rafinat transatlantic. Noi suntem prezenţi, în sala 6, cu câteva bărci de culoare verde, cu motor, ce-au fost folosite de „ai noştri“ pentru contrabanda cu benzină în timpul embargoului iugoslav. E prezentă şi o machetă a bricului „Mircea“ la categoria „super-strămoşi ai navigaţiei“. Nu lipseşte, bineînţeles, nici „troaca românească“, mijloc navigant, sec. XVI, contemporan cu caravelele din Vest.

Expoziţia Pneurilor de Vară şi de Iarnă (15.III – 28. III, sala Pleyel, finanţată de firmele Peugeot, Renault, Dacia-Piteşti, Wolkswagen). Nu mai puţin de 3.000 de cauciucuri de automobile, tractoare, buldozere, moto şi biciclete sunt prezentate unui public în special „Tehnic“ de ghizi instruiţi şi spirituali. Printre curiozităţi, pneurile primei maşini – un Bugatti Colombo – ce aparţinuse lui Martin Heidegger, în perioada dintre prima şi cea de a doua căsătorie, o roată de rezervă, pneu de iarnă, utilizată doar de câteva ori de dr. Himmler în inspecţiile sale la Auschwitz şi Dachau, şi, în sfârşit, tricicleta lui Winston Churchill, primită în dar de Crăciun de la unchiul său Samuel de Marlbourough. Din partea noastră sunt expuse cauciucuri „Tohan“, cu menţiunea „nu le-a cumpărat nimeni, niciodată“...

Expoziţia Paratrăsnetelor (9.IV – 16.IV, sala Richelieu, rue Hudon, nr.18, arondisment, 16). Finanţată de societatea americană „Thomas Jefferson“. Prezente în cutii, paratrăsnete mari şi mici, mobile şi fixe, pentru descărcări electrice de diferite intensităţi. Un punct de atracţie special, „paratrăsnetele de război“, recuperate de pe acoperişurile ambasadelor principalelor state beligerante, 1940 – 1945. Sunt prezenţi aici şi „Balcanii“, cu aşa-numitele coco şi galino-paratrăsnete, ce au fost montate prin deceniile 3-4, secolul nostru, pe coteţe de găini, raţe, gâşte, pentru a le proteja de incendiile ce ar fi putut fi declanşate de marile furtuni ce s-au abătut asupra zonei în epoca respectivă. Există şi un fâno-paratrăsnet, strict românesc, inventat de un ţăran, pe numele sau Pluviosu (cu doi ani înainte de cel al lui Francklin), menit să pună la adăpost clăile de fân mai mari în timpul descărcărilor electrice.

Expoziţia Reginelor şi Cailor (3.II – 14.IV, aripa stângă a Palatului de Justiţie, finanţată de Casa Regală Engleză). Posibilitate de a vedea piesele de şah şi tablele pe care au jucat Capablanca, Alehin, Botvinik, Smâslov, Tall, Keres, Bronstein, şi, în timpurile mai vechi, Gingis-han, Carol-Robert de Anjou, Menumorut, Petrarca. La cerere, contra unei sume modice, microfilme cu aspecte de la toate marile finale. Se poate recompune, tot la cerere – şi aici e hazul cel mai mare –, şi înfrângerea cea mai catastrofală din istoria şahului – patru minute, conflictul în care păstorul turc Ahmet-Djamil, întâlnindu-l, la un târg de nutreţuri, pe căutătorul de dinţi la cai, rusul Anatoli Sparsov, a rămas în intervlul de timp amintit mai sus doar cu regele şi un pion, în vreme ce adversarul său, rusul, avea toate piesele pe tablă.

Expoziţia Primilor Miniştri (5.V – 15.VIII, sala A-B-C, Palais Bourbon, finanţată de societatea istorico-politică „Cardinalul de Retz“). Prezenţi la birouri sau la tribune – puţin în

maniera figurilor de ceară –, 40 dintre cei mai străluciţi premieri planetari, perioada 1800-1993. Unii dintre ei sunt făcuţi din esenţe fine de abanos sau acajou, alţii, sculptaţi în marmură sau modelaţi în bronz, vreo patru-cinci, plasaţi, e drept, mai spre periferie, reîntrupaţi din argilă roşietică de Sicilia şi, în sfârşit, un premier mic de statură – nu ştiu ce stat a reprezentat la un moment dat – care e înălţat din cocsagâz, un amestec subtil de cocs şi funingine, realizat tehnologic la o fabrică de fum al cărei amplasament geografic prefer, deocamdată, să nu ţi-l dau. Ţin să-ţi spun, însă, că domnul premier din cocsagâz e cel mai privit din toată expoziţia şi, firește, cel mai comentat de istorici, ziarişti, oameni de gust.

Expoziţia „Bonjour, Tristesse“ (16.II – 19.VII, în incinta cimitirului „Pere Lachaise“, sub „Cupola“ de incinerare. Finanţată de societatea franco-belgiană „In Memoriam“). Prin intermediul a 80-100 de machete, e ilustrată evoluţia sicrielor în perioada 1789-1993. Pluteşte prin expoziţie un discret aer funerar, dar e, în acelaşi timp, şi ceva tonic să constaţi faptul că ţie, ca personaj al secolului XX, îţi sunt oferite culcuşuri de veci dintre cele mai bine concepute. Oricât ai fi de obosit de viaţă, punându-ţi capul pe oricare dintre pernele coşciugelor de ultimă oră, vei avea siguranţa unei odihne profunde, decisivă pentru înviere şi treburile ce vor urma după aceasta. De o mare atracţie sunt, în cuprinsul expoziţiei, copiile realizate după câteva sicrie ilustre: al lui Wallenstein, Frederic al II-lea, Doamna de Staël, Gogol, Moţoc, James Coock, Jack Spintecătorul...

Expoziţia *„Colectivizarea Agriculturii“* (28.I – 30.V, parcul central „Issy les Moulineaux“, finanţată de „Consiliul celor 12 privind problemele Europei de Est“). Succesiune de imagini din colhozurile şi sovhozurile ex-URSS-ului, din C.A.P.-urile României, din asociaţiile agricole cehe, slovace, bulgare, maghiare, albaneze. Frapează tehnicile primitive de recoltare a cerealelor şi turmele de animale slabe. Unei vaci bulgăreşti stă să-i cadă coada din cauza lipsei de proteine din hrană, iar unui cal de-al nostru – rasa Nonius –, proteza, probabil din aceleaşi motive. Sunt fotografiaţi porci de la o crescătorie din Tula, ce mănâncă cu înverşunare lozinci muiate într-un soi de zer. Sunt imortalizaţi, de asemenea, probabil cu aparate „Smena“, grupuri de ţărani care, în plin câmp, dorm duşi printre ustensilele agricole. O imagine de neuitat dintr-un lan albanez. Trece un soi de delegaţie inspectorială şi singurul ţăran prezent în câmp se ipostaziază în sperietoare de ciori pentru a nu fi surprins de „şefi“ în inactivitate.

Trecând acum de la expoziţii la alte probleme, spune-i cercetătorului tău că aici, la Paris, nici urmă de vreo casă a prieteniei Româno-Tunguse. Nu înţeleg de ce acest domn se încrâncenează asupra unor astfel de chestiuni, dar, pe de altă parte, e bine, poate e chiar necesar, ca esenţele relaţiilor noastre cu tunguşii să fie cât mai amplu puse în evidenţă. În orice caz, dacă aflu că aici, în Franţa, nu importă în ce regiune sau în ce regiuni ar fi fost o Casă a Prieteniei Româno-Tunguse sau case ale aceleiaşi amiciţii, îţi voi scrie repede şi detaliat. Am cumpărat, nu fără oarecari sacrificii băneşti, patru volume din colecţia „livres des poches“, intitulate „Bloc Notes“ şi aparţinând lui François Mauriac. Am luat contact cu excelente pagini de analiză a comportamentului uman pe fondul unor ani de istorie extrem de agitată. Mici portrete fizice alternează cu verdicte morale în privinţa unor politicieni, oameni de litere, oameni de finanţe. După ce parcurgi „Bloc Notes“-urile, nu te mai poţi apropia de o istorie a aceleiaşi perioade, scrisă de mâna mediocră a unor aşa-zişi istorici de profesie. Acum te las, căci un cloşar vrea să-şi facă lipsa pe hol şi trebuie să intervin până nu e prea târziu...

Te îmbrăţişez,
M.

A cincea scrisoare

Dragă V.,

Ştiu că te interesează tot ce fac şi, mai ales, tot ce scriu. Nu pot să nu răspund cu solicitudine cererilor tale, astfel că-ţi trimit cu această corespondenţă ceea ce am notat în aşa-zisul meu jurnal de gardian, în zilele de 8 şi 12 martie a.c.

„Mă las de toate pentru moment (preocupări literare, verbe neregulate ale limbii franceze, ambiţii de cultură) şi mă apuc de treabă. Simt că astăzi Dumnezeu e alături de mine. Cel mai bine e „să fac“ coridorul înainte de şapte, când totul e încă liniştit şi locatarii n-au început să coboare. Apoi spălatul, măturatul, ştergerea geamurilor de la uşi. Pe urmă, atacat praful de pe marea cutie de scrisori. Trebuie adăugat în această ordine de idei şi liftul, dar aici nu e mare lucru de făcut, trei-patru mături pe covoraş şi operaţiunea e terminată. Telejurnalul de opt nu e câtuşi de puţin interesant. Nici o crimă, nici un atentat, nici o moarte spectaculoasă, ci doar discuţii peste discuţii, parade de modă, lansarea unor albume muzicale, foamete prin Africa, un mic seism prin America de Sud, buletinul meteorologic prezentat într-o manieră teatrală. La ora 9, ca de obicei, scrisorile. Poştăriţa care le aduce mai nou, o oarecare Odille, seamănă izbitor cu o oaie. Din cele 80 de „envelope“, peste 40 sunt destinate arhitectului Herve Batiste. Pe urmă, vreo 20, părinţilor săi, iar celelalte câte una, câte două, restului locatarilor. Eu nu am primit decât o invitaţie de a participa, în ţinută adecvată, la un bal al gardienilor ce va avea loc pe undeva pe lângă batimentul „Radio France“. Pe la 10, cu discrete bătăi în uşă, vine Jeanette cu fiul ei Bonnard. Să-l văd, să-l mai văd o dată şi să spun dacă, plecând în România, şi-ar putea găsi acolo o soţie. Mă uit la Bonnard din faţă, din spate, îl rog să se facă cât se poate mai comod, îi prepar o cafea, îl întreb cum s-a descurcat în ultimele zile. Are, fără nici un dubiu, o figură de broscoi. Cum Dumnezeu l-a putut realiza Jeanette atât de urât?... Îmi amintesc că ea mi-a arătat – înainte cu nişte săptămâni – câteva poze de-ale fiului ei, când acesta avea în jur de 15-16 ani. Era privizibil atunci, se putea ghici că nu va fi o frumuseţe, dar, în nici un caz, nimic nu prevestea figura stupidă pe care o posedă acum. Ce nu face o mamă pentru fiul ei?... De la început, toate au mers greu cu Bonnard. La grădiniţă nu reuşea să memoreze o poezie, nu ducea la bun sfârşit o construcţie de plastilină, nu găsea pe cineva la un joc de-a „v-aţi ascunselea“. La „Şcoala Mică“, altfel zis, elementară, când ceilalţi deja citeau, el de-abia silabisea, nereuşind să memoreze anumite litere, la serbările de sfârşit de an institutoarea spunându-i întotdeauna lui Jeanette: „Am să încerc ceva şi cu băiatul dumneavoastră, să tragă o chiuitură, să traverseze scena cu ceva în braţe, să tragă cortina la sfârşitul unei piese“... Îmi dau seama că iubirea lui Jeanette pentru fiul ei e imensă. Depăşeşte cu mult „obişnuitul“, „normalul“, poate că uneori chiar vede în el un exemplar reuşit, capabil de mari lucruri în viaţă. Una dintre temerile permanente ale lui Jeanette e legată de relaţiile lui Bonnard cu femeile. Ea crede că el şi acum e „neatins“, că n-a văzut decât în filme o damă dezbrăcată, că n-ar avea curajul să înfrunte preţ de-o noapte o fetişcană de 15-16 ani. Eu, la rândul meu, pe subiectul acesta nu ştiu ce să-i spun. Bonnard are 23 de ani, ar fi cazul ca la vârsta aceasta o femeie să nu mai fie o problemă, dar eu nu-i cunosc experienţele anterioare, „doamnele“ care s-au apropiat de el sau au încercat s-o facă. Jeanette se teme ca Bonnard să nu fie homosexual, să nu alunece cumva pe această pantă nenorocită, devenind astfel un infirm, un marginalizat, un subiect de şuşoteli şi de amuzament pentru familie şi atâţia alţii. Adevărul e că eu nu pot să scot aproape nimic de la Bonnard pe această temă. Când vine pe la mine se aşază întotdeauna pe scaunul din faţa televizorului şi mă întreabă dacă poate fuma, dacă-l pot servi cu o bere. Cu sticlele alături, învăluit în rotocoale de fum, uneori transpirat din cauza căldurii, Bonnard pare o creatură a altor timpuri, un fel de păpuşă bătrână, mezozoică, uitată de Creator pe câmpiile pline de lumini şi zgomote ale epocii noastre. Vizitele lui lungi nu mă deranjează, ba dimpotrivă, îmi cad bine, deoarece îmi declanşează întotdeauna o mare dispoziţie de scris. Portretele pe care le seamăn prin pagini şi le trimit pe la reviste sunt datorate, într-un plan secund, lui. Nu pot să ştiu ce legătură secretă s-a creat între mine şi el, dar, dacă n-ar mai veni, aş fi într-un anume fel mutilat, lipsit de o armă de apărare împotriva propriilor mele obsesii. Deci eu trebăluind prin cameră şi el stând pe scaun cu două-trei beri la îndemână şi fumând... Eu, cam la 45 de ani, urmărit de gânduri tulburi, el, aparent senin, cu ochii aceia mici şi graşi, incapabili, după mine, să reţină detalii, să pătrundă în ungherele ascunse ale existenţei. De când cu vizitele lui Bonnard am observat un lucru, şi anume că mă despart în sufletul meu de un întreg trecut, de cei mai apropiaţi prieteni. Mai ales de ei. Parcă un val îi ia şi-i duce departe, aruncându-i din spumă în spumă în larg, în uitare. Jeanette ar vrea să ştie dacă fiul ei are capacitatea de a se îndrăgosti. Iată o problemă complicată, la care e extrem de greu de găsit un răspuns. Bonnard mi-a vorbit despre femei şi întotdeauna cu un anume plictis. El crede, poate, mai bine zis, simte, că

„femininele“ actuale, cum se exprima cineva, cu toate mofturile, pretenţiile şi aiurelile lor, nu sunt făcute pentru el. Mi-a trebuit un timp pentru a putea recompune din fragmente tipul de damă de care Bonnard s-ar putea eventual îndrăgosti. Ea nu aparţine timpurilor noastre, ci unor decenii care de-acum sunt îndepărtate. Femeia lui Bonnard e ceva incolor, pe jumătate mort, o tăcere, o absenţă care să poarte păr lung şi fustă. Poate că o asemenea fiinţă nici nu există în realitate, şi de aici bănuielile mamei, nedumeririle ei cu privire la disponibilităţile amoroase ale fiului. Bonnard a avut totuşi o aventură clară cu o femeie pe care a văzut-o de mai multe ori în carne şi oase. După felul cum călca, cum purta plasele de mâncare, părea, de fapt, a fi descinsă din alte timpuri. Mă gândesc, uneori, în sinea mea, că Bonnard ar putea fi neputincios, că destinul l-a azvârlit în lume luându-i un lucru esenţial, o plăcere, o zbatere, un chin pentru care nu puţini sunt capabili de orice gest, chiar de sinucidere...

De la piaţă, din faţa magazinului „Pariziana“, se întoarce soacra mea. Pătrunde în lojă cu un aer nemulţumit, nu salută, se îndreaptă spre frigider, îl deschide şi priveşte lung înăuntru. Pe urmă îşi recuperează plasele lăsate în mijlocul camerei şi înşiră pe jos ce a cumpărat. Borcane de dulceaţă, biscuiţi cu cacao, roşii, o sticlă de Coca, brânză „Roquefort“, struguri, pateuri, banane, câteva portocale. Continuă să nu-mi adreseze nici o vorbă şi muţenia care se instalează durabil între noi întăreşte încă o dată sentimentul că „tout simplement“, eu şi cu ea suntem două fiinţe care nu ne înghiţim. Iau totuşi o portocală şi, pe „muţeşte“, mă apuc să o descojesc. Sunt curios de reacţie. Nu e nici una, dar, în sinea ei, bătrâna sunt sigur că regretă faptul de a nu avea forţa fizică necesară pentru a-mi putea anula plăcerea de a mânca un fruct pe care nu eu l-am cumpărat. Ştiu însă că umorile rele ale soacrei se vor schimba în curând. Nu din cauza mea, doamne fereşte, ci fiindcă se va apuca de activitatea ei favorită, şi anume aceea de a spiona ce fac cei din imobilul Boulevard Victor, 15. Are două posturi de observaţie fixe. Unul e toaleta folosibilă numai de gardian, celălalt, pentru „lucrări“ de mai lungă durată, e lăcaşul unde sunt grupate pubelele. Toaleta, pentru a reveni puţin la ea, e turcească, primitivă, dar are avantajul de a fi plasată în imediata vecinătate a liftului. Francezii, în general, sunt extrem de amatori de vorbă. Şi un simplu „mulţumesc“ îl spun de cinci ori. Drept care, de câteva ori pe zi, în faţa ascensorului se formează mici grupuleţe ce înainte de a se îmbarca pentru urcare îşi spun vrute şi nevrute, în realitate livrându-şi mici detalii legate de nişte vieţi, de altfel perfect obişnuite. Ascunsă în toaletă, cu urechea lipită de uşă, dar şi privind printr-o crăpătură providenţială a aceleiaşi uşi, „ma belle-mčre“ culege aceste trăncăneli, le „traduce“ în manieră personală şi, pentru un timp, înfloreşte. Cel de al doilea loc de pândă îl constituie, spuneam, lăcaşul unde se găsesc depozitate pubelele. Sunt, în total, în număr de patru aceste mari cutii de plastic ce alunecă pe roţi. Una dintre ele e mereu în prelungirea marelui tub prin care se scurg, de la toate etajele, aşa-zisele lucruri nefolositoare, aceasta pentru a nu folosi expresia mai dură de gunoaie. Pot ateriza astfel, în „pubela titulară“, mingi, perechi de pantofi uzaţi, seturi degradate de tacâmuri, sticle de plastic, fuste, pantaloni, vestoane, jersee. Celelalte pubele, surorile, de obicei goale, sunt gata pregătite pentru a înlocui pubela aflată sub bombardamentele marelui tub vărsător de orduri. Aici, în acest spaţiu, soacra mea îşi plantează un scăunel, putând astfel, o lungă vreme, să vadă, prin cele trei orificii ale unei uşi aproximative, ce se petrece pe coridorul pe care, obligatoriu, locatarii imobilului trec în drumul lor spre lift. Tot din acest „endroit“ poate fi supravegheat şi cabinetul de arhitectură al lui Hervé Batiste. Mai precis, cine intră, cine iese, când pătrunde o tânără, cât stă şi cum e îmbrăcată, dacă Hervé e nervos la apariţiile soţiei sale. Postul de observaţie „pubele“ mai are avantajul de „a fi deaschis“ şi realităţilor ce se petrec în aşa-zisa „curte“ din spate a blocului, precum şi în curtea vecină unde locuiesc, de-a valma, francezi, arabi, chinezi. Nu am verificat niciodată dacă soacra mea îşi notează undeva ceea ce vede... o toaletă stupidă a doamnei Briot, o coborâre tandră, la braţ, a soţilor Batiste, o întoarcere de la cumpărături a octogenarului Loyer, o ieşire cu câinii la plimbare a cântăreţului brazilian de local Prata-Lopez. În tot cazul, mama soţiei mele îşi continuă şi aici, în străinătate, munca de observare a vecinilor, trăieşte prin ei, îi reinventează, asemănându-i cu vechii cunoscuţi din ţară. Mestecă fără dubii într-o cratiţă absolut personală realităţi de aici şi de unde a plecat, obţinând, cred, în creierul ei, rezultate absolut halucinante. Aşa cum spuneam cu câteva rânduri mai înainte, soacra mea se duce spre postul de pândă „toaleta“. E cam ora 12 şi trebuie să treacă spre lift copiii ce vin de la şcoală, poate frumoasa şi banala

doamnă Lyais sau chiar vreun cuplu ce se va săruta. Doamne, câte nu se pot întâmpla chiar şi într-un imobil cu numai cinci etaje, câte surprize nu poate oferi un coridor destinat paşilor omeneşti... Nu trece nimeni, dar bătrâna stă îndârjită la pândă de aproape o oră. Trebuie să fie chircită între cutia de detergenţi deodoranţi şi tuburile ce conduc apa rece şi caldă spre încăperile de la parter. Cu ochii lipiţi de crăpăturile din uşă vrea din tot sufletul ca în această singurătate pariziană să apară o siluetă, o fiinţă omenească, ceva mişcător cu mâini, cap, picioare, care să poată fi privit măcar câteva minute. Dar nu trece nimeni şi „ma belle-mĉre“ e nevoită de data aceasta să tragă apa, semn că partida de supraveghere s-a terminat...

Al tău,
M.

A şasea scrisoare

Dragul meu G.,

Ţi-am citit scrisoarea de mai multe ori pentru a putea înţelege în adâncime toate cele ce vi s-au întâmplat în ultimul timp. În primul rând, ca să zic aşa, necazul doamnei. Ani de zile, o glorie a operei, soprană de coloratură, categoric cea mai bună Lakmé din sud-estul Europei şi, dintr-odată, după un banal recital de canţonete, vocea se duce... Zău, dragul meu, dacă se mai poate înţelege ceva dintr-o astfel de situaţie. Spui, totuşi, că doamnei, după „catastrofă“, i-a mai rămas o fărâmă de glas, cam 15%, apreciezi tu, din cât a fost capitalul iniţial. Şi v-aţi gândit şi aţi fost sfătuiţi în acest context să lăsaţi opera de-o parte şi să vă apropiaţi, adică doamna s-o facă, de muzica populară. Trebuie să-ţi spun deschis, dragul meu Gavriş, că, pentru Troila, trecerea de la marele repertoriu al operei la cel folcloric nu va fi un demers uşor. De ochii lumii, în această nouă situaţie cred eu că s-ar impune luarea unor măsuri cu un caracter oarecum protector. Eu i-aş recomanda Troilei în primul rând o operaţie estetică, mai exact o scurtare pronunţată a nasului, dobândirea unui alt contur al buzelor, şi o orientalizare discretă a ochilor, toate acestea pentru ca marea soprană din *Aida*, *Boema*, *Tosca* să nu fie recunoscută de te miri cine în interpretarea unor melodii de genul „Mă suii în dealul Clujului“, „Aşa beau oamenii buni“, „Uhăi, Bade!“ şi mai ştiu eu care altele de aceeaşi factură. Pe urmă, poate ar fi recomandabil ca doamna să acţioneze folcloric sub un nume de împrumut. Şi mai ales i-aş spune ca sub nici un motiv să nu accepte să cânte pe la nunţi, boteze, întruniri ale cenaclurilor de pensionari sau ale te miri căror societăţi apărute în ultimul timp peste noapte. Al doilea lucru din scrisoarea ta care m-a zguduit e faptul că te-ai implicat într-o măsură nepermis de mare – de ce să n-o spunem pe şleau – în furtul şi traficul de găini din zona ta. Eu înţeleg că ar fi vorba de rotunjirea unor venituri, dar îmi pare că tu şi colaboratorii tăi v-aţi coborât prea jos operând cu aceste gălăgioase păsări de curte. Ţie ţi se impută direct – după câte mi-a fost dat să înţeleg – sustragerea din blestemata aceea de crescătorie a 16 cocoşi şi a 20 de găini ouătoare, rasa Leghorn, o specie mai rară şi pentru care codul penal, în cazuri de furt, prevede pedepse ceva mai severe. Eu ţi-aş sugera, până nu e prea târziu, să restitui găinile şi cocoşii crescătoriei şi să le faci câteva cadouri mai consistente celor de acolo pentru muşamalizarea afacerii. Dacă însă nu mai eşti în posesia prăzii, atunci trebuie neapărat să consulţi un avocat pentru a vedea astfel împreună ce soluţii decente ar mai exista pentru a-ţi salva numele şi prestigiul dintr-o întreprindere care pentru tine e totalmente nelalocul ei. Căci ar fi de-a dreptul dezastruos să i se deschidă un proces public atât de cunoscutului inginer Gavriş, pentru faptul că, la adăpostul nopţii, mascat în rom, a umplut trei saci cu găini de la ferma Amoeba S.R.L..

În sfârşit, îmi mai spui în scrisoarea ta că, prin camerele voastre de bloc, la intervale destul de dese, apare fantoma unui oarecare Alexis von Rosen, sub forma unui domn subţire, cu cilindru, frac, ochelari şi baston, care fie atinge clapele pianului, fie vă opreşte ceasurile, fie se aşează pe marginea paturilor voastre şi, cu ochi sticloşi, vă fixează. De unde să fi ştiut voi de un asemenea nume când eu, care am anumite referinţe despre el, nu vi l-am pomenit niciodată. S-ar putea, dragul meu, să fi intrat în contacte ciudate, inexplicabile, cu sufletele unor persoane cu totul necunoscute vouă, decedate demult, în zone foarte îndepărtate de voi. Am consultat pe tema aceasta un parapsiholog şi el mi-a spus, după ce a răsfoit o mulţime de cărţi, unele în ebraică, altele în hindusă, că fiecare membru al familiei – e vorba, firește, de voi –, pentru îndepărtarea acestei vedenii din apropierea voastră,

să se culce în pat timp de 12 zile cu câte o oaie, nu de şes, ci montană, care încă nu a avut miei. Dacă nici aşa lucrurile nu se liniştesc, atunci să învăţaţi grabnic pe dinafară un număr oarecare de poezii dadaiste şi să le recitaţi cu toţii deodată, când silueta lui Alexis von Rosen vă va mai vizita.

Îţi spun, în încheiere, că la Paris plouă, străzile strălucind ca oglinzile din pricina aceasta, că foarte multă lume vorbeşte singură, în metrouri, autobuze, că, mai ales duminica, oraşul e trist pentru că numeroşi parizieni fie sunt plecaţi, fie stau retraşi prin apartamente, atunci doar zidurile, clădirile, în imobilitatea lor, încercând să menţină oraşul în viaţă. Ploile vin de departe, dinspre Atlantic, fiind aduse de trenuri nesfârşite de nori întunecaţi care uneori coboară foarte jos, atingând trotuarele. După ce rafalele de ploi trec, se arată repede soarele şi anumite impulsuri din fiinţa ta obosită te-ar trimite în plimbări pe străzi. Uneori te duci, alteori te mulţumeşti să priveşti iarăşi clădirile din jur peste care stă prăbuşită o istorie ce în bună parte n-o cunoşti, şi tot aşa, zile şi nopţi umede, uscate şi reci ca, de altfel, în orice colţ al pământului.

Te îmbrăţişez,
M.

A şaptea scrisoare

Dragul meu F.,

Sunt şase ani de atunci. La o vârstă la care se cam stă pe acasă, mă pornisem spre străinătăţi, îmi împingeam barca spre ape ale căror volburi nu le cunoşteam. Pe la un mijloc de februarie, într-un final de noapte uscată şi geroasă, mă apropiam cu trenul de Paris. Gonea T.J.V.-ul acela cam cu 160 km la oră, făcând parcă ţăndări staţiile prin care trecea. Sus pe cer – puzderia de stele pe care le văzusem şi în România, în compartiment – băiatul meu dormind îngropat în bagaje, pe culoar, nu departe de mine – o tânără pereche franceză, el înalt, subţire, ea, plină de graţii şi surâsuri. Tocmai trecusem de Strassbourg, o gară parcă din alt secol, un fel de acvariu prin care te aşteptai să plutească siluete ale unor generaţii dispărute. Stăteam pe coridor la geam şi, după liniştea marelui oraş alsacian, mă aşteptam să văd, dintr-un moment în altul, ochiul de jăratec al Parisului. Mi-au defilat prin minte toate câte le citisem despre Oraşul-Lumină. Dar aceste informaţii se prăbuşeau la pământ ca nişte benzi de hârtie creponată în faţa apropierii „realului“. Şi dintr-o dată gara, Gara de Est, cu zeci de porumbei zburând peste linii, peste garniturile albe, roşii, albastre, ce veneau sau plecau, în orice caz se mişcau într-un areal european cunoscut de mine doar din biblioteci. Primii paşi pe solul francez mi-au fost nesiguri, tremurători, în marele hol al gării, la un moment dat, n-am mai auzit nimic, revenindu-mi din această stare de recul organic doar când peste marea de lumini a reclamelor am zărit drapat într-un galben electric turnul mare de oţel, Tour Eiffel. El mi-a devenit pe loc axă, materie de sprijin şi, în ciuda diferenţei dintre sânge şi fier, un bun prieten. Ori de câte ori aveam momente mai grele, stări mai confuze, mai contradictorii, mă duceam la Turn, găsindu-mi de fiecare dată lângă picioarele sale enorme un mic petec de pace...

Ce să faci într-o duminică pariziană, când marele oraş e aproape mort, depopulat, cu străzile-i lungi, de roman fluviu, ca nişte pârtii pe care când şi când mai alunecă vreun trecător?... Dacă vrei, într-o asemenea pauză de forfotă umană poţi să citeşti între pereţii camerei tale, să-ţi pui în ordine hainele pentru ziua de lucru ce va urma sau pur şi simplu să ieşi şi să luneci şi tu spre vreun punct de interes istoric, cultural, să te conectezi pentru un anume interval unor orizonturi spirituale superioare, de care ai nevoie ca de mâncare şi apă. Am luat într-o astfel de duminică, de linişte aproape deşertică, pariziană, metroul, pentru a vizita catedrala Saint Denis. Înăuntrul ei timpul se oprise şi un aer rece, vechi, te atingea din toate părţile. Am alunecat, având petrecut prin mine, ca o axă, dictonul „Sic transit gloria mundi“, pe lângă şiruri de sarcofage roşietice, cenuşii, în care dormea nu materia, ci duhurile celor ce fuseseră odată primii regi ai Franţei... merovingienii şi carolingienii. Au urmat, în continuare, în acelaşi îngheţ al timpului, mormintele somptuase, recognoscibile de la distanţă, ale lui Francisc I, Ecaterina şi Maria de Medicis, Henric al II-lea, Ludovic al XII-lea, Ana de

Bretagne, Germain Pillon, Valentina Visconti, Constanţa de Castilia, Filip al IV-lea cel Frumos. Cât fast îngropat între pietre, câte cărţi prin biblioteci despre aceste fiinţe-pulbere, pe care Dumnezeu le-a ales, pe merit sau pe nemerit, să fie, la un anumit moment, în frunte, să dea de înţeles contemporanilor că lumea începe cu ei. La ieşirea din catedrală, trăgând după mine gloria atâtor capete încoronate, zăresc, într-un spaţiu mai puţin expus vederii, două pietre funerare simple, fără nici un fel de decoraţie, orizontale, fără nici un accident de verticalitate. Pe ele scria Ludovic al XIV-lea, Maria Antoanetta, regi ai Franţei între atâta şi atâta. Ochii-mi stau aţintiţi pe pietre, dar gândul se duce în actuala Place Concorde, unde ghilotina le-a secerat celor doi firul vieţii. Lor şi încă multor altora. Tulburarea ce mă cuprinsese la gândul atâtor execuţii mi-a fost aproape în întregime atenuată de un concert de orgă ce tocmai începuse în catedrală. Toate, datorită acordurilor grave ale orgii, intrau într-un fel de rezonanţă specială... pietrele funerare, altarul, bolţile de care atârnau candelabre, vitraliile. Ieşind afară pe stradă, în circulaţia şi nepăsarea modernă a celor ce treceau, m-am gîndit minute în şir la această duminică petrecută în catedrala Saint Denis, la faptul că, paradoxal, te simţi mai puţin singur printre dispăruţii despre care ştii câte ceva decât printre cei vii, despre care nu ai nici cea mai vagă informaţie.

M.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

VAUGIRARD...

De ce mi-o fi rămas în minte atât de statornic strada Vaugirard?... Poate pentru că foarte mulţi se interesau de ea, poate că, datorită lungimii ei, te supunea, te făcea, străbătând-o, să-ţi simţi nimicnicia, poate pentru că m-am plimbat pe ea mai mult atunci când ştiam că voi părăsi definitiv Parisul... Hotărârea de a pleca am luat-o foarte greu. Iniţial mi-au plutit prin cap doar vorbele...„Să pleci înapoi de unde ai venit“...„Să te întorci în ţara pe care-ai părăsit-o“...„În oraşul care ţi-a adus şi bucurii şi neplăceri“...„În casa de care nu te-a legat niciodată nimic deosebit“... Mă uitam la ceilalţi oameni, parizieni sau nu, şi-mi spuneam: „Desigur, au şi ei necazurile lor, dar al tău e cu totul special, e o lovitură de bâtă aplicată fără menajamente direct în tâmplă“. Când vorbele s-au transformat într-un fel de litere de metal, care, aplicate pe creier, scriau cuvântul „pleacă“, m-am simţit şi fericit pentru faptul că puteam lua o hotărâre mare, dar şi extrem de nefericit, că trebuia să spun „adio“, mai mult ca sigur pentru totdeauna, la ceea ce până atunci fusese familia mea. Separarea de Monica nu mi s-a părut, în fond, tragică, dar cea de copil, da. Mă obişnuisem în ţară să-l văd zi de zi, să stăm de vorbă, să-l observ cum creşte, să ştiu că situaţiile grele nu vor veni ca un tăvălug peste el. Urma să rămână pe mai departe cu mama sa, dar, pentru un copil, părinţii sunt doi şi nu unul. Aproape doi ani de zile m-am lăsat biciuit de formula: „Trebuie, oricum, să pleci...s-o rupi...să ieşi din situaţia asta nefericită“... În intervalul de lupte dintre „trebuie să pleci...dar cum s-o faci“, Parisul mi s-a părut a fi un infern, o căldare uriaşă de oameni, maşini, monumente, care, pentru mine, toate, se topeau într-un fel de pastă ce mă înnăbuşea, îmi lua aerul. Îmi dispăruse complet puterea de a admira, de a mă lipi cât de cât de realitatea pe care o trăiam. Îmi spuneam uneori: Haidem la Louvru sau la Muzeul de Artă Modernă, sau chiar pe sub Tour Eiffel, să vezi lume, lucruri frumoase după care atâţia se bat... Avântul dura câteva minute, pe urmă începea în mine iarăşi ploaia, deveneam de sus până jos un noiembrie de sat înapoiat, cu bălţi, noroaie, câini vagabonzi pe străzi. Când presiunea din interiorul meu devenea insuportabilă, mă duceam pe strada Vaugirard... „Vierme, îmi ziceam, eşti lung de patru kilometri, îmi aminteşti de distanţa pe care altădată atât de uşor o alergam“... De la primii paşi simţeam cum norii din suflet pleacă departe. Apărea imediat cafeneaua „Le Siĉcle“, calmă, cu câţiva indivizi la mese, cu doi-trei chelneri negri, rapizi, agili ca nişte

căprioare. „O cafea pentru domnul?“... şi-n câteva minute mă aflam cu ceaşca-n faţă, cu ţigara aprinsă, cu ochiul atent să urmărească prin geamuri cum afară pe stradă curgeau la infinit oameni şi maşini. Înăuntru, printre mese, nu arareori, circula o femeie c-o nelipsită ţigară Gauloise în gură, vorbind de una singură şi tolerată cu generozitate de patron. Finalmente, într-un colţ îşi găsea liniştea, pe un scaun, primind din partea “stăpânirii„ un păhărel cu o băutură discret colorată. Nu m-ar fi interesat pentru nimic în lume biografia ei, prin ce-a trecut în viaţă şi prin ce va mai trece. Ea era franţuzoaica alcoolică din „Le Siĉcle“, persoana care, la un anumit moment al existenţei, a intrat în derivă, care, până la sfârşit, se va tot da de-a rostogolul la vale... Nu departe de cafenea era o prăvălie de pompe funebre. Aici, un popas obligatoriu pentru privirea vitrinelor. Vastul imperiu al morţii, reprezentat prin câteva dintre simbolurile sale... lumânări, perne de pus sub capetele inerte, variante de cruci şi, mai ales, sicrie. Simţeam prin geamuri aerul din interior, glacial, prin care se mişcau nişte oameni în pielea cărora totuşi n-aş fi vrut să fiu. Strada Vaugirard se continua apoi cenuşie, ca un drum de ţară, cu trotuare în loc de praf şi gropi, cu prăvălii şi case în loc de tufişuri şi pomi. Parcurgând-o până la capăt şi, reîntorcându-mă de unde pornisem, aveam senzaţia că, de fapt, nu mă mai aflu în Paris, ci într-un alt spaţiu urban, categoric mai apropiat de România. Mă simţeam, graţie unor ciudate procese interioare, mai uşurat sufleteşte, gândul plecării din Franţa nemaichinuindu-mă, ba dimpotrivă, părându-mi-se a fi singura soluţie pentru a repune ordine în viaţa mea. Strada Vaugirard, prin nu ştiu ce miracol, era pentru mine, în acelaşi timp, şi teren de oboseală fizică, şi calmant nervos, şi repunător în funcţie al lucidităţii de care aveam atâta nevoie...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ÎNSEMNĂRI FRANCEZE

... Discut mai îndelung cu domnul Loyer – 82 ani – despre ocupaţia din ’40 - ’44. Subiect neplăcut pentru orice francez. Domnul îmi spune că nemţii nu prea erau amabili cu nimeni, că legitimau la fiecare pas, patrulau, sunau la uşi dacă li se părea ceva suspect. Erau neîncrezători, oricâte hârtii le-ai fi prezentat la verificare. Domnul Loyer este printre puţinii care recunoaşte că Germania e mai puternică decât Franţa, că germanii sunt un popor tenace care, de obicei, duc lucrurile la bun sfârşit. Îşi aminteşte de coloanele de tancuri care treceau cu regularitate pe bulevardul Victor, de exerciţiile de trageri ce se făceau la Bois de Boulogne. Are amintiri şi despre evrei... Unii au reuşit să-şi procure acte false, alţii au stat ascunşi prin celebrele „cave“ pariziene, plătind cu bani grei, cu aur adăposturile, nenumăraţi au luat drumul cătunelor unde au trăit din mila localnicilor, mulţi au trecut în Spania şi de acolo, mai departe, în America. Nu puţini au fost, însă, şi cei capturaţi de germani. Un centru de „triere“ era pe bulevardul Victor chiar vizavi de „loja“ unde acum e o şcoală militară. În timpul ocupaţiei, domnului Loyer i s-a propus să devină „turnător“. Nu de mare anvergură, ci doar o „antenă“ care să centralizeze micile evenimente ale imobilului şi, în scris, să le transmită mai departe. Pentru anii săi, domnul Loyer arată excepţional. Urcă relativ uşor două etaje, se gospodăreşte singur, nu vorbeşte niciodată despre lucruri triste. E o fire tare, după spusele lui Jeanette, destul de crud încercat de destin.

De două săptămâni – ca să mai vorbesc şi despre altceva – lucrez, trei zile din şapte, la o sală de sport situată departe de Paris, cam la vreo treizeci de kilometri. De unde locuiesc acum şi până acolo, cu toată rapiditatea mijloacelor franceze de transport, îmi trebuie peste o oră. Mai intreresant e drumul cu R.O.R.-ul... Cei mai mulţi călători, plictisiţi, de o condiţie mai degrabă modestă, cu ceva iremediabil provincial de mici dimensiuni pe figuri. Abundă negrii cu un fond încă sălbatic, pe care însă civilizaţia i-a mai „încovoiat“. Când mănâncă, aruncă totuşi resturi pe jos, îşi întind picioarele pe scaunele libere, arborează un soi de nepăsare neglijentă ce conţine în ea un substrat serios de obrăznicie. Negrului modern şi neinteresant îi prefer negrul rămas încă în păduri, mai firesc în gesturi, mai spectaculos în

primitivitatea lui. Circulă şi mulţi arabi cu R.O.R.-ul... Se duc sau vin de la slujbe mărunte. Sunt mai puţin zgomotoşi decât negrii, mai suportabili. Când încep însă să vorbească în „maternele“ lor, arunci totul se năruie. Scrâşnesc din dinţi, emit sunete scurte şi parcă fracturate, tu, ca latin, trebuind neapărat, atunci, să te îndepărtezi. Şi negrii şi arabii, în majoritate, călătoresc pe R.O.R. fără bilete. Când ajung la capăt de linie sau la staţiile unde, de regulă, coboară, sar fără nici o ezitare peste instalaţiile pe care statul francez le-a plantat la fiecare „sortie“ pentru oamenii corecţi şi civilizaţi. Momentul „atletic“ e frumos în sine, face parte din micile incorectitudini realizate „sportiv“, e ca un zbor peste un mic munte al sărăciei. Sala de sport unde mă duc se numeşte „Gymnasium Omnisport“ şi e situată de Paris cam la dracu în praznic. E o construcţie modernă, cu săli de ping-pong pentru francezii bătrâni, cu un teren central, folosit alternativ pentru baschet, volei, handbal, gimnastică şi chiar alpinism, acesta din urmă practicat pe pereţi, graţie unor planşe speciale ce imită stâncile. Gymnasium Omnisport e o investiţie a primăriei din orăşelul Robinson, dar, pentru moment, sporturile ce se desfăşoară în ea nu aduc, materialiceşte, nici un fel de beneficii. Baschetul, spre exemplu, sport în care acţionez confuz şi eu, e totalmente la pământ. Cele patru sau cinci echipe existente sunt masacrate pe toate terenurile de confruntare. Preşedinte al secţiei de baschet e Richard, pronunţat franţuzeşte Rişar... După figură poate fi neamţ, evreu sau chiar rus. E atât de calm şi de nepăsător încât, dacă sala s-ar nărui sub ochii lui, nu cred c-ar suferi şocuri prea mari. După cum ortografiază şi desemnează literele nu e un erudit şi nu-l bănuiesc de chinuri intelectuale. Rişar e un impostor în baschet şi câştigă nişte bani pe gratis făcând pe antrenorul. L-am urmărit într-o zi „la lucru“. Aranjase un fel de obstacole pentru elevele lui. Primul a încercat chiar el să le treacă. „În zbor“ le-a dărâmat pe ultimele trei. Aceleaşi dexterităţi şi când aruncă la coş. Din zece aruncări îi reuşesc două, maximum trei, şi acelea din poziţii extrem de favorabile. Totuşi, Rişar are ceva plăcut în el, aristocratic, ce provine din civilizaţia veche a ţării căreia îi aparţine. Educaţia lui e deja un instinct, nu te-ar repezi, nu te-ar brusca, orice observaţie scurgându-se blând din gura lui. Nu pot să-mi dau seama de calităţile erosului lui Rişar. Cred că, fiziologic, este deja „lăsat în pace“, iar sufleteşte, nu s-a urcat cu „pretenţiile iubirii“ pe scări prea înalte. Trebuie să fi avut amoruri adolescentine de care se amuză acum, un număr oarecare de aventuri concrete (fireşte, ispita femeii mai bătrâne) şi, finalmente, un mariaj, jumătate din dragoste, jumătate din vreun mic interes... şi pe urmă burta, ţigara, băutura, cafeaua... şi un fel de lene ce va ţine loc de toate până la sfârşit... M-am uitat atent la mâinile lui Rişar... Pete maro se ivesc din grăsimea pielii. Are şi o roşeaţă permanentă pe figură, o congestie care nu e exclus să fie semnul unei discrete tensiuni. Dar el, omul, e plăcut. Are marea calitate de a fi scurt la vorbă şi de a-i face plăcere să te lase în pace. Va dispărea fără urmă peste un număr de ani. Într-un cimitir francez ce e la fel ca şi celelalte sau într-o cutie de crematoriu pusă pe dulapul vreunei rude pentru puţin timp, bineînţeles... Aud acum că trebuie să demisioneze din funcţia de preşedinte al clubului „Plessis Robinson“. Certuri cu primăria, absenţe de la serviciu, nici o performanţă cu echipele de baschet. Mie îmi pare rău că pleacă, să nu-l mai văd poate niciodată pe acest aristocrat ratat, e un fel de pierdere... N-am nici o îndoială că Dumnezeu s-a gândit cu prietenie la mine când, tot la sala de sport, mi l-a scos în cale pe Claude. El e, în cadrul clubului de baschet, un fel de preşedinte secund şi antrenor al unei echipe de fete de 15-16 ani, de care e profund detestat. Privindu-l pe Claude îţi zici că e făcut dintr-un amestec de câlţi, găluşte cu prune şi balonaşe de grăsime de porc. Are ochi mici şi apoşi, îngropaţi sub pleoape, două absenţe căprui prin care nu transpare nimic, un nas ascuţit, fără personalitate, găzduitor de guturaie, obraji flaşti, buretoşi, cu vagi fire de barbă, buze subţiri, fără nici un tremur, şi o bărbie inexistentă care, când şi când, se mişcă, totuşi, dar lent, agonic, exact ca a unui bătrân, ce, uitat de toţi şi de toate, ar mesteca gumă. Claude are burtă şi fese pronunţate, fără farmec feminin, bineînţeles, şi un gât scurt, străbătut de şanţuri prin care curg fire argintii de transpiraţie. Tragedia, dar şi hazul său, e bâlbâiala. Nu există cuvânt pe care să nu-l cufunde, inocent, în saliva bâlbâielii, aşa încât trebuie să-l pui să-şi repete mereu spusele pentru a înţelege cât de cât ceva. Ca antrenor propriu-zis de baschet, e o catastrofă. Pare, în mijlocul

fetelor încinse de căldurile adolescenţei, o găină tăiată de care trag o mulţime de câini. Cred că cel mai mare blestem pentru Claude ar fi înrolarea sa ca şi „casca-bleu“ şi trimiterea în zona Sarajevo... sau plecarea, pe o barcă „en solitaire“, în jurul lumii. Bietul Claude depinde şi acum, sufleteşte, de părinţii lui pe care, de altfel, i-am şi văzut la Sala de Sport. Cu prilejul unui meci au ţinut tabela de scor şi cronometrul. Au măsluit şi la timp, şi la rezultat. Mă întreb acum, schimbând radical registrul, de ce fel de iubiri, la o adică, ar fi capabil Claude?... Pasionante, wherteriene, tulburate de accese de pofte carnale, carnavaleşti, cu amuzamente pentru iubite, cu farse, deghizări, cu mângâieri la apusul soarelui, cu plimbări prin crânguri, parcuri... sau doar de una ternă, previzibilă în cele mai mici detalii, asemănătoare unei farfurii cu mâncare rece, bâzâită de muşte?... În tot cazul, Claude va rămâne pentru mine ca un prostănac, uşor viclean, trăit într-o civilizaţie superioară, ca „un om bun“ de care profiţi, te amuzi un timp şi pe urmă fugi încercând să-i uiţi şi buhăielile, şi stângăciile, şi bâlbâielile... Sala „Gymnasium Omnisport“ mi l-a oferit ca personaj, partener de dialoguri şi chiar colaborator sportiv şi pe Elias. E un algerian de 27 de ani născut în oraşul Constantine. Într-o periferie, bineînţeles. Familie săracă, tatăl, crescător de capre şi comerciant ambulant, mama, spălătoreasă cu ziua şi „menajeră“ pentru şapte copii. Elias e la sală un fel de antrenor al „cadeţilor“, juniori cum ar veni, dar cunoştinţele sale teoretice în baschet sunt reduse. Se vede cât de colo că nu are noţiunea antrenamentelor constructive şi nici răbdarea de a exersa îndelung figurile simple din a căror bună asamblare se compune jocul. Ceea ce aduce Elias pe terenul de sport e un fel de naivitate avântată, o incompetenţă când zgomotoasă, când mascată de pretenţii de pricepere, căreia, în fond, i se poate ierta totul. Nu e el vinovat că interpretează roluri ce nu-i sunt proprii. L-am întrebat de mai multe ori despre oraşul său natal, despre mizeria algeriană, despre fanatismul acelui popor de care, eu, personal, mă simt îndepărtat. În loc de răspunsuri, Elias mi-a oferit zâmbete şi gesturi care parcă vroiau să spună că nu e el capabil să-mi dea amănunte despre lucruri atât de impotante referitoare la o naţie. În realitate Elias are un vocabular redus, vorbeşte o franceză de stradă, stereotipă, chiar supărătoare, nu are imaginaţie şi, desigur, aproape nici un fel de cultură. Ceea ce mă face să-l suport oarecum mai uşor decât pe alţii e prostia lui, care are în ea ceva de cântec blând, mângâietor. Mărturia puţinei inteligenţe a lui Elias sunt ochii mari, negri, chiar frumoşi, dar cu o strălucire mată ce mie îmi sugerează presant animalul numit oaie sau chiar boul, când, în pauze de tracţiune, se uită lung înainte, la drum, la şanţuri, la pomi, poate chiar la nimic... Tânărul algerian ar vrea să vină în România ca jucător de baschet. E convins că acolo, cu stângăciile lui „franţuzeşti“, ar face impresie, s-ar impune ca o stea de primă mărime. Vrea să fie neapărat „conducător de joc“, *meneur*, omul ce vămuie mingile şi creează situaţiile, un fel de creier şi inimă a echipei. El, probabil, crede că, pe măsură ce înaintezi înspre est, totul se degradează până la o asemenea limită încât un om al vestului nu ar putea fi altceva – căzând pe decorurile de acolo – decât un expert necontestat în toate. Elias e un spectacol când se angajează în jocul de baschet. Ţipă la toată lumea, faultează, cere abuziv mingea, face paşi, dă cu coatele şi, mai ales, ratează puncte. Ceea ce iese marcant în evidenţă la Elias-jucătorul e un fund mare, ca o lubeniţă, ce tremură în ţesătura unui trening negru, destul de uzat. Când începe să obosească îşi pune pe cap un fel de fes, semănând atunci cu un vechi comic, pe numele său Ciacanica, unul care lua picioare şi palme prin circurile româneşti, cu ani şi ani în urmă. Elias e şi arbitru. Nu ştie meşteşugul, dar cere fluierul ori de câte ori i se iveşte ocazia. Huiduielile celor din sală sau apostrofările jucătorilor le suportă senin. Parcă ar spune: ”Lăsaţi-o baltă, şi altul în locul meu v-ar arbitra la fel“...

Sala „Gymnasium Omnisport“ mai adăposteşte o figură despre care ar fi păcat să nu scriu câteva rânduri. Figura în cauză este un antrenor calificat de baschet-fete, francez get-beget, pe numele său Christian. Am avut în copilărie, mai precis în adolescenţa târzie, un bun prieten care se numea Christian. Era un bucureştean foarte solid, dar, în acelaşi timp, plin de tandreţe, sensibil la multe lucruri pentru care oameni de gabaritul lui nu ar fi avut cea mai vagă tresărire. Christian-ul de aici e făcut parcă la o percepţie de secunde, din petale de flori, lăsându-ţi impresia că s-ar putea destrăma oricând în umeri, picioare, glezne, mâini, călcâie,

coaste, degete ce ar pluti cu graţie, duse de vânt, peste o grădină. Impresia de constituţie florală ce presupune în sine o anumită artisticitate se destramă, însă, repede, căci omul nostru e scund, chel, cu ochelari şi cu o mustaţă care, văzută de la distanţă, pare a fi făcută din alinierea pe câţiva centimetri a unor muşte, muşte din ţara mea natală, însă ceva mai mari şi cu capacitatea de a se aşeza şi rezista pe orice suprafaţă. În realitate, Christian e mucilaginos, reptilic, politicos până la plictiseală şi departe, foarte departe de orice condiţie reală de sportiv. Pe parchetul lucios al terenului de baschet pare mai degrabă un titirez învârtit de curenţii de aer ce intră şi ies când marile uşi ale sălii de închid şi se deschid. Antrenamentele lui Christian sunt aproape de nivelul zero. Ele constau fie din învălmăşeli „aşa-zis organizate“, ce ascund, în fond, o luptă oarbă pentru minge, fie din palide şi de mult de arhivă exerciţii, făcute cu minimum de precizie şi de viteză. Această echipă de fete, aproape toate urâte, ar putea fi sigură de rezultate excelente doar dacă ar juca cu adversare răposate. Revenind la Christian, m-am gândit ce s-ar întâmpla cu el dacă, prin miraculoase răsturnări de timp, ar trebui, ca şi cavaler, să lupte în turniruri, în plin Ev Mediu. Nu mă îndoiesc că, îndată după urcarea pe cal, ar dispărea fără urmă în vreun cotlon al marelui costum metalic protector... Mi-l închipui pe Christian acasă la el, îmbrăcat în dantele, păşind ca un balerin prin baie, bucătărie, dormitor. Cred că nu trânteşte uşi, nu sparge pahare, nu se lasă invadat de mânii şi crize de nervi. De altfel, el râde mereu şi mestecă gumă cu aerul „forte“ al unui hocheist american. Christian are marea şansă de a fi – fără fisuri – mediocru. Mediocru într-o ţară civilizată în care n-am prea văzut pe nimeni strălucind. Sala „Gymnasium Omnisport“ e plină de tineri negri şi arabi. Ei, de altfel, sunt practicanţii diferitelor discipline sportive. Pot fi reperaţi prin sală şi francezi, dar într-un număr minoritar, şterşi ca prezenţe şi iniţiative. Modul de manifestare al bucuriei, mai ales la negri, e urletul, urletul prelung, zdrobitor pentru urechi, urlet reluat, dacă situaţia o cere, din zece în zece secunde. În plin delir, negrii aduc cu ei în sală ceva din misterul pădurilor Africii. Te aştepţi ca tribunele să se transforme în arbori şi prin uşile sălilor şi vestiarelor să se reverse ape pe care vraci bătrâni să se arate cu pirogile. Fetele de culoare ce formează vreo două echipe sunt, în realitate, mai tot timpul în călduri. Sar după mingi util şi inutil, se rostogolesc, se zbat, totul animat din spate de mirajul întâielor acuplări. Dorinţele sexuale li se citesc în priviri şi în lejeritatea cu care îşi lasă sânii să le iasă din tricouri. Probabil când strâng o minge în braţe au senzaţia unor îmbrăţişări erotice, în tot cazul, gândul nu le e la baschet decât pe un plan secundar, prioritate având instinctul mai înainte amintit, ce le împinge spre toate acele gesturi febril-isteroide. Dacă sala de sport e vie, agitată, în jurul ei, în schimb, sunt câteva case în construcţie ce reduc tensiunea existenţială aproape la zero. Viitoarele camere, departe încă de faza finală, adăpostesc între pereţii lor bidoane, scânduri rupte, fierăstraie, ţevi, conducte de gaz. Pe coridoarele ce separă încăperile între ele sunt ochiuri de apă şi prelate. În spaţiile de separaţie dintre case dorm sub nopţi şi ploi betoniere, remorci pline de pietriş, câteva perforatoare şi saci de plastic plini cu ciment, produse la Auxerre. E, firește, şi multă iarbă printre aceste construcţii oprite în faza de schelet. Când şi când, câini fără stăpân - lucru rar aici - se plimbă prin tot acest complex de amânări umane, cu aerul unor arheologi ce, dacă nu azi, în tot cazul mâine, vor avea multe lucruri de descoperit. Nu departe de sală, în orăşelul propriu-zis Plessys-Robinson, se află o prăvălie splendidă de vechituri. Am descoperit-o într-o seară, în timp ce căutam o staţie de autobuz. „Iată harababura perfectă, mi-am zis, în timp ce, deschizând uşa, mă pregăteam s-o salut pe patroană“... În câteva secunde, din încremenirea lor de praf au sărit parcă pe mine sfeşnice, suluri de stofe, crucifixe, tablouri ale Domnului, pantofi de damă, dantele, geamantane, garnituri de tacâmuri, pachete de ţigări, pipe, sticle de parfum şi băutură. Patroana făcea parte integrantă din acest mic regat al destinelor apuse. Părea să n-o intereseze comerţul muribund pe care îl desfăşura. Stătea pe un scaun în faţa unei oglinzi în care, însă, nu se privea. Mie mi-a făcut, pentru moment, impresia unei mirese cu faţă rotundă şi colorată având o rochie făcută din toate produsele din prăvălie. Din spate venea un aer rece, suflat parcă de o gură de animal polar şi din toate colţurile se vedeau oasele galbene şi subţiri ale singurătăţii fără leac. După cum era echipată, „doamna“ nu mai putea fi chiar în toate minţile. Un cojocel fără mâneci se

continua cu un brâu făcut din fulare, mai departe urmând o rochie scurtă de sub care curgeau nişte ciorapi găuriţi. În picioare, cizmuliţe negre, iar pe cap, o pălărioară albastră pe care o poartă fetele tinere când, îndrăgostite, se duc la mare. Când am ieşit din prăvălie – şi am făcut-o repede –, afară se întunecase de-a binelea şi căzuse ceaţa. Staţia de autobuz pe care o căutam era aproape, dar degeaba, căci nimic nu venea...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SELECŢIA

Nu arareori, la Paris, am fost disperat din cauză că nu vedeam o modalitate de a-mi găsi un serviciu cât de cât sigur, de pe urma căruia să câştig totuşi şi nişte bani mai serioşi. M-am hotărât deci, într-o zi, să-mi încerc norocul la un centru care racola figuranţi. O marţi de sfârşit de octombrie, la un astfel de punct, ce era situat nu departe de Tour Eiffel. Pe drum, imaginaţia începuse să mi se aprindă. „Nu ştii niciodată de unde sare iepurele“, îmi ziceam. Poate mă vor găsi apt în cine ştie ce scenariu, să interpretez rolul unui ofiţer american din cel de-al doilea război mondial, al unui purtător de informaţii pentru diverse bande angrenate în conflicte, eventual al unui amant ce-ar fi putut parveni la bogăţie de pe urma investirii unor sentimente nu tocmai curate într-o legătură cu o damă de o foarte bună condiţie. Aproape că uitasem, în timp, că în creier mi se roteau astfel de fluturaşi, că eu, în întreaga mea viaţă, nu pusesem piciorul pe o scenă, nici măcar pentru a spune, cu o secundă înainte de finalul vreunei piese, „Da, domnule, am înţeles“... În sfârşit, iată-mă la locul unde se făcea selecţia figuranţilor. Suntem într-o sală sufocată de fum de ţigară vreo treizeci de persoane, bărbaţi, femei, fetişcane. Găsesc un colţ de fotoliu, salut la modul general pe toată lumea şi mă aşez. „Deci cam atâţia suntem şi toţi cu vise“... Preţ de vreo treizeci de minute nici un “oficial” nu ne perturbă aşteptarea. După aceea însă se deschide o uşă capitonată şi tot sexul feminin e invitat să intre într-o sală unde, sub priviri experte, va urma să se aleagă „grâul de neghină“... Noi, bărbaţii, mai rămăsesem puţin în vechea încăpere, dar în curând suntem şi noi invitaţi de un domn ce aducea mult cu Louis de Funes să ne deplasăm spre un soi de platou pentru aceeaşi operaţiune de separare a „grâului de neghină“... Ce s-a petrecut cu doamnele nu mai ştiu, ce s-a pretrecut însă cu noi, bărbaţii, îmi amintesc perfect. Am fost aliniaţi pe acel platou – eram în total doisprezece – şi examinaţi foarte atent de „Louis de Funes“ şi de un colaborator de-al său. După ce „specialiştii“ în selectat figuranţi au schimbat câteva cuvinte între ei, la şapte dintre noi li s-a spus, fără o prea mare amabilitate, că pot să plece. Nouă, celor rămaşi, ni s-au adus chipie de poliţişti, pe care ni le-au pus pe cap. În urma unor comenzi primite ne-am rotit la stânga, la dreapta – aceasta de vreo câteva ori –, după care am fost conduşi la secţia Foto. Mie mi s-au făcut patru poze cu acel chipiu ciudat, mi s-a cerut adresa şi, înainte de a pleca de acolo, mi s-a precizat că voi fi chemat pentru filmări cam peste două săptămâni. Obţinusem deci, într-un serial, nu mai încape vorba că poliţist, un rol de gradat inferior. M-am gândit, ducându-mă spre casă, că poate voi veni să fac acest gen de figuraţie. M-am mai gândit şi la faptul că, ajuns în ţară, le-aş putea spune alor mei că am răzbit în cinematografia franceză. Şi când, eventual, s-ar fi difuzat pe ecranele româneşti serialul cu pricina, poate că în faţa micului ecran aş fi avut cu părinţii mei următorul dialog... Tata:

– Bine, Mircea, dar aici, în restaurant, care eşti tu?

– Auzi întrebare! Poliţistul cu ciorap pe cap, de sub masa de lângă uşă, care aşteaptă să-l poată prinde de picior pe roşcovanul acela înalt, un delincvent, atunci când el va binevoi să părăsească localul.

Peste câteva secvenţe, mama ar fi putut, la rândul ei, să întrebe:

– Scuză-mă,dar văd că nu eşti deloc eroic, căci negrul de la tejghea ţi-a ars una de ţi-au zburat epoleţii de pe umăr ş.a.m.d...

Râzând de aceste posibile situaţii de „cinematografie“, mai bine paznic de zi sau de noapte în faţa sau în interiorul unui magazin...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

REÎNTOARCEREA ACASĂ

Mă reîntorceam acasă după un număr considerabil de ani. Pe drum, în camionul care mă transporta, mă gândeam la marea bucurie a revederii cu familia, un nucleu de oameni care întotdeauna îşi manifestaseră faţă de mine sentimente dintre cele mai nobile. Cam cu un kilometru înainte de a ajunge, i-am spus camionagiului că restul drumului prefer să-l fac pe jos, nu înainte însă de a-l răsplăti pe onorabilul şofer cu o traistă plină de cadouri pentru el şi familia lui. Iată-mă ajuns, cam după o jumătate de oră de rătăcit, pe diverse străzi, în faţa casei mele. Arunc o privire asupra clădirii şi, pe dinafară, o găsesc aproape neschimbată, poate pe ici, pe colo, se mai desprinsese o tencuială, iar cât privea parcul, el era cam stufos, dar toate acestea nu reprezentau decât detalii neînsemnate, incapabile să micşoreze ceva din elanul unui om care abia aştepta să se reinstaleze în vechea lui vatră. Găsind uşa deschisă, intru în antreu şi strig tare, să se audă: „Tată... Tată!“. Dar nu primesc nici un răspuns. Uitându-mă mai atent pe pereţii antreului, văd o fotografie în care şi el şi mama erau pozaţi în haine negre. Mai strig o dată – la fel, nici un răspuns – şi atunci concluzia tristă se impune. Intrând în bucătărie găsesc, în mijlocul mesei, un enorm motan dormitând, iar în jurul mesei o echipă de cazaci dansând îndrăcit kazacioc. Într-un moment de „respiro”, unul dintre neaşteptaţii oaspeţi îmi spune patetic, dar categoric, că bucătăria ce fusese odată a familiei noastre era de acum proprietatea acelui ansamblu de dansatori. Din bucătărie trec mai departe, în dormitorul părinţilor. Aici, altă scenă neprevăzută. Un dresor de maimuţe mici, africane, se chinuia să le înveţe pe acestea - vreo patru, cinci la număr - nişte sărituri foarte complicate ce, peste puţină vreme, urmau să fie prezentate în cadrul unui spectacol de mare efect pe care-l aştepta întreaga Europă. Mi s-a spus clar şi de către dresor că dormitorul părinţilor mei, chiar el, printr-o decizie a preşedenţiei statului, va aparţine de acum federaţiei naţionale a circurilor şi că aici nu mai e nimic de făcut. Părăsind încăperea intru total timorat în sufragerie. Aici, pentru început, a fost linişte, dar, la un moment dat, a ieşit de sub divan un cuplu japonez care, cu nişte reteveie, în câteva minute au făcut praf vitrina în care se găseau farfuriile, ceştile şi paharele noastre de cristal, moşteniri fireşti de familie. Într-un moment de respiro, femeia, care ştia puţin româneşte, m-a informat că statul japonez cumpărase la concurenţă această încăpere atât de necesară funcţionarilor niponi din oraş să-şi calmeze nervii, prin distrugerea la intervale a pieselor făcute din sticlă şi faianţă. În biblioteca mea n-am mai intrat căci, după toate sforăiturile grele ce veneau dintr-acolo, nu mai aveam nici o îndoială că pe biroul meu fusese instalat, din cine ştie ce considerente, de-a dreptul un porc. Am coborât, deci, în pivniţă, m-am strecurat printre buştenii de lemne ce se mai găseau acolo şi, după câteva momente de somnolenţă, am simţit că începusem să mă transform într-o combinaţie şobolan-liliac. Înainte de a-mi pieri orice urmă de raţiune omenească, am mai putut rosti: „Îţi mulţumesc, Dumnezeule, că ai făcut şi pentru mine ceva“...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

IN MEMORIAM

Îmi vin în minte când sunt obosit imagini ale mamei mele moarte. O văd în cele mai mici detalii, cu ochii deschişi şi gura strâmbă, imediat după deces, o văd gata îmbrăcată, pregătită ca un geamantan, în patul în care a bolit, o văd apoi întinsă pe divanul din „camera combinată“, tot mai palidă şi tot mai

departe de înfăţişarea ei viu-pământească, o văd, în fine, depusă în capelă, rece, îngheţată, cu totul şi cu totul a pământului cel făr' de glas. Uneori, seara, dar spre ore mai târzii, când, de fapt, noaptea coboară cu prapurii ei grei pe străzi şi prin grădini mi se pare că Ea umblă prin camere ca altădată, deschizând uşile fără multe ezitări, aşezându-se pe micile fotolii din salonaş sau pe fotoliul mare, din piele, din „camera din faţă", gata oricând să angajeze un dialog pe o temă absolut la întâmplare, din care extrăgea, întotdeauna, însă, sevele amuzante. Prin plecarea ei într-un lung tunel de humă, casa a-mbătrânit brusc, a început să dea semne de boală. Camerele au devenit mai umbroase şi mai neprimitoare, seara parcă pătrunde mai repede prin ferestrele, de acum, mai puţin curate, iar vânturile, cu aripi de bronz, trezesc peste tot ecouri ce pot speria şi firile cele mai echilibrate. Ce gură urâtă deschide podul, trimiţându-ne nouă, în nări, mirosuri de lemn putrezit, de aşternuturi pline de gângănii, de hornuri în care s-au prefăcut în fum osemintele albe ale atâtor Crăciunuri, Învieri, Aniversări... Curtea, la rândul ei, s-a sălbăticit, şi-a sleit forţele de a pluti peste lujerii descompunerii. Peste tot ierburile au dat năvală, înfulecând bucată cu bucată decorul de odinioară, iar banca de sub inutilul gutui s-a subţiat, lăsându-şi cărnurile muşcate de umezeli, de nepăsări, devenind un fel de schelet de care nu-ţi mai vine să te apropii. Nici aşa-zisul garaj nu face excepţie de la acest proces de degradare. Înconjurat masiv de buruieni, el a început să aducă tot mai mult cu un adăpost anonim, dat uitării de foarte mulţi ani. S-a sustras, oarecum, acestei note triste, generale, doar parcul de flori din faţa casei. Dar şi el, în realitate, neîngrijit, străbătut de tot felul de pisici şi câini care au găsit după zidurile clădirii noastre un fel de staţiune de refacere a forţelor şi de relaxare. Şi mai e parcul acesta devastat de dinţii rânjiţi ai lui decembrie, de leşiile ce cad din cer în luna lui noiembrie şi de ciocul încins al verii care i-a ciugulit şi ultima urmă de viaţă. Cred că cei din jur, constituiţi în consilii de sentinţe, mă acuză tacit că la cimitir, unde e înmormântată mama, mă duc extrem de rar. Recunosc că e aşa, dar motivul absenţei mele de acolo e simplu, la îndemâna gândirii oricui... Nu mai e nici o fărâmă din ceea ce aş vrea eu să găsesc sub piatra cenuşie, pe care din când în când se mai pun flori, se mai aprind lumânări, mai trec, ca nişte cucuvele, privirile pe care le-am schimbat între noi, odinioară... Fiinţa ei a rămas pulverizată prin casă, prin praful covoarelor, pe după tocul uşilor, şi mă bucur mai mult ca oricând găsind o hârtie cu vreo însemnare ce-o făcuse, decât ducându-mă-ntr-un loc unde ştiu că mă întâmpină doar un nimic ciuruit şi incolor. E greu să-mi şterg din memorie imaginea globală a cimitirului în ziua în care a fost înmormântată. Crucile, toate albe, imaculate, inerte ca buzele unei guri îngheţate, aleile, la rândul lor, albe, acoperite de o pulbere subţire de zăpadă, căzută în ultimele ceasuri. Albul acela infinit şi tăcut, exact ca locul peste care el se aşternuse...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CASA

Îmi place să scriu întotdeauna cu pix negru. Să scriu seara, când totul se liniştеşte. Pereţii se întunecă puţin, iar mobilele, murind cu încă o zi, se afundă mai adânc în covoare ca nişte iepuri pe care i-ar absorbi puţin câte puţin nisipurile mişcătoare. Camera cu telefonul e încăperea preferată în care stau seara. Întins pe divan, cu veioza aprinsă şi cu o carte alături. Pe peretele alăturat canapelei e o oglindă încadrată de portretele lui Liszt şi Wagner. Pe peretele din faţă, un ciobănaş şi o tânără femeie frumoasă ca un vis, tăcută ca o fântână abandonată de pădure. Urmează apoi o mare fereastră prin care sufletul meu, noaptea, se strecoară afară, pe strada pustie. Când se reîntoarce să-şi reia locul, el străpunge o perdea din spatele căreia, când şi când, se iveşte capul mătuşii mele, plecată şi ea demult. În camera următoare nu pătrund seara, niciodată... Poate din cauza ceştilor de porţelan ce stau în vitrină ca nişte peşti albi într-o albie secată. Dar mai sunt acolo şi albumele ce închid între filele lor rânduri de morţi. Mobila principală a camerei de dincolo e masa... Au stat în jurul ei atâţia inşi... Un colonel german, unul rus, fără şcoală, informatori de gradul unu-doi, ingineri, medici cu diplome false, profesori de istorie inculţi şi, în permanenţă, familia... Din camera cu masa în cea cu fotoliile duce un drum presărat cu amurguri calme, cu sânge scurs chiar din venele lui Dumnezeu, cu spaime ce urcă din lăzile putrezite de pământ. Fotoliile pe care se aşază fiul meu când se întoarce vremelnic din străinătate... În spatele lui, când el îşi fumează ţigara, apar pentru câteva clipe grădini, ochiuri de apă, frunze ce temură în frig. Fiul meu

organizează demult campionatele mondiale de fotbal. Cuvântul lui e ascultat pe cinci continente. Dar la finale şi la onoruri el nu participă niciodată. Dintr-un motiv simplu... Tocmai atunci el se simte inspirat literar şi, firește, lucrează pe pagini, căci ar vrea să lase în urma lui cel puţin un roman... Ar mai fi de spus câteva cuvinte despre bucătărie... Aici curg mereu robinete, bătrâneţea e la ea acasă circulând, jucându-se cu feţe de masă, cratiţe, pahare, castroane de creme şi salate. Noaptea, când se stinge lampa, din îndepărtate imperii vin gândacii în bucătărie. Corpusuri armate negre, roşii, mărşăluind neîntrerupt prin paragina nopţii. La un ceas foarte târziu, imediat după război, se spune că un refugiat ceh ar fi strigat în bucătăria noastră: „Vei asista, prietene, curând, la nebunia mea“... A mai rămas podul, dar el nu e însemnat prin nimic... Nu s-au scris poezii în el, nu s-au probat toalete, nu s-au pus la cale numere de ziar, nu s-au consumat acte de amor...

După atâtea plecări şi plecări, în toate aceste încăperi am rămas singur cu o iubită mai bătrână. Nişte buni prieteni ne-au trimis doi păianjeni din Italia. Pe pânzele ţesute de ei, mâinile noastre se întâlnesc...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

BEGA

15.08.97

Bega, aşa cum am cunoscut-o în copilărie, nu mai există. Era pe atunci un râu prietenos, care vara ne aştepta să ne răcorim trupurile în el. Porneam în zile de arşiţă, fie înot, fie agăţaţi de cauciucuri de tractor sau de maşină, de la „Stavilă“ până la „Pod“, locul terminus al navigaţiei noastre. În intervalul acesta de aproximativ un kilometru şi jumătate, treceam pe lângă rânduri de sălcii, pe sub rădăcinile cărora unii dintre noi se mai aventurau în speranţa că ar putea prinde peşte cu mâna. Momentul culminant al acestui traseu, făcut de-a lungul unei veri de câteva sute de ori, era reprezentat de aşa-numita „Pompă“, unde apa ne trecea la absolut toţi cu aproape un metru pe deasupra capului. Nu arareori aici, noi, cei mai mari, cu minţile totuşi necoapte, răsturnam cauciucurile, de care erau agăţaţi cei mici, dintre care mulţi nu ştiau să înoate. Panica de care erau cuprinşi aceştia, văzându-şi moartea cu ochii, nouă ne producea adevărate delicii. Cred acum că numai bunului Dumnezeu i s-a datorat faptul că niciodată la „Pompă“, din cauza nesăbuinţelor noastre, nu s-au întâmplat catastrofe. Mai jos de pod, la câteva sute de metri, era aşa-zisul „Vad al Muierilor“, locul unde, de fapt, ţărăncile satului veneau să-şi spele rufele mari. Ascunşi pe după sălcii, noi, cei mai vârstnici, le priveam picioarele albe şi dolofane, râvnind să le atingem, să le mângâiem. După acest vad, Bega ne devenea necunoscută, îşi schimba chipul, înfăţişarea şi cursul ei, parcă un pic mai rapid, ne înspăimânta. Ultimele băi în râu le făceam pe la începutul lui septembrie. Dar eram puţini cei care atunci ne mai lăsam duşi de undele apei. Sălciile deveniseră acum atotputernice şi răbufnirile vânturilor încreţeau neplăcut suprafaţa apei. La „Vadul Muierilor“ nu se mai găsea de acum nimeni, nu mai era nici un fel de spectacol de privit, în afara undelor, parcă tot mai reci şi mai tulburi, ce veneau dinspre pod. Cred că în nopţile de toamnă Bega îşi avea invitaţii ei. Poate ieşeau pe mal să-i spună cuvinte frumoase peşti cu capete de îngeri sau fete dispărute prematur veneau aici, să privească cu ochii lor mari cum râul curge, curge mereu... Poate că şi curcubeul îşi lăsa pântecele-i colorat să-i fie atins de buzele apei, poate că însuşi Dumnezeu, cu paşii lui mari, trecea printre tufele pe care noi, ziua, le vedeam însufleţite de cântecul păsărilor. Mă mai plimbam, uneori, şi iarna pe malul râului şi-l vedeam zgribulit între gheţuri, şoptindu-mi parcă: „Nu te apropia de mine acum, că apele mele taie ca sticla“... Prin tufe era linişte, nici urmă de păsări, doar pe stâlpii de telegraf ce nu erau departe de râu stăteau, ca nişte paznici imperturbabili, ciorile, în cârduri. În depărtare, Bega se unea cu aerul ceţos şi-ţi venea atunci să crezi că până la vărsare râul nu mai avea nimic de-a face cu pământul, ci doar cu drumurile misterioase ale tăriilor. Tatăl meu, sărind odată în râu, s-a tăiat cumplit la un picior. Atunci, pentru prima oară am văzut apa colorată într-un roşu aprins şi m-am temut, m-am temut foarte tare, că tot mai mult sânge va curge din piciorul lui şi că apa tulbure îi va lua în cele din urmă viaţa. Bega de acum îmi seamănă cu un dulău sălbăticit ale cărui lătrături alungă oamenii de pe maluri; la fel, păsările de prin tufe. Dar, de fapt, nu mai sunt nici maluri unde să

te opreşti pentru a face o baie, cât despre tufe, ele au devenit atât de ostile încât nici nu-ţi mai vine să le priveşti...
Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ÎN FAŢA GHIŞEULUI

Romanul în patru volume, purtând acelaşi titlu ca şi însemnările ce vor urma şi aparţinând prozatoarei Galina Nicolaevna Furţeva, mărturisesc că nu l-am citit, deşi mulţi cunoscători fini ai literaturii „marelui colos de la răsărit“ m-au sfătuit s-o fac. E în el multă viaţă, îmi spuneau ei, personaje interesante, o acţiune ce nu trenează nici o clipă, cu un cuvânt, o realizare literară dintre cele mai notabile. Cu tristeţea în suflet de a nu fi citit încă această carte, m-am prezentat în dimineaţa zilei de 6 octombrie a.c., pentru a obţine un paşaport, la secţia de poliţie acreditată cu eliberarea acestui gen de documente. De la biroul de informaţii mi s-a indicat să mă aşez în faţa ghişeului număr patru (4), unde şi era, de fapt, un carton pe care cineva scrisese cu creionul „Eliberări Paşapoarte“. Mă plasez, deci, în dreptul respectivului ghişeu, mă uit la ceas, era ora 9, cineva trebuia deja să fie acolo, pentru moment însă nu era, dar la 9 şi 20 de minute o cucoană, situată la o sută de kilometri de frumuseţe şi la două sute de metri de antipodul ei, îşi intră în atribuţii...

– Bună dimineaţa, doamnă, zic eu, doresc un paşaport.

– Da, desigur, dar aveţi nevoie de o serie de acte, documente.

– Am aici în borsetă – şi ridic gentuţa la nivelul nasului doamnei – actul de naştere, de căsătorie... şi-aş fi vrut să mai spun ce mai am, dar ghişetara trece ea, hotărâtă, la ofensivă.

– Aţi fost la Viena, spre exemplu?...

– Fost, răspund, cu Filarmonica, sunt flautist.

– Flautist, neflautist, adeverinţă de la primăria Vienei că nu aţi participat la mâncarea celebrelor lebede...

– Cum vă puteţi imagina?... şi faţa mi se împietreşte...

– Lăsaţi povestea cu imaginatul... Trecem mai departe... Budapesta, Praga, Varşovia?

– Fost, chiar de câteva ori...

– Atunci şi de acolo, vă rog, adeverinţe că nu aţi lăsat neachiate note de hotel, consumaţii de restaurant, că nu v-aţi bătut, nu v-aţi luat de piept cu cetăţenii acelor ţări...

– Bine, dar...

– Să continuăm, deci, dacă vă trebuie un paşaport... Aveţi soţie?

– Am...

– Atunci o notă informativă despre cum v-aţi cunoscut, pe unde vă plimbaţi, ce făceaţi când eraţi singuri şi, desigur, în caz că aţi avut nuntă, o prezentare a nunţii, cine s-a îmbătat, cine nu, cât s-a câştigat, cine au fost naşii, cu anul naşterii, locul, profesia...

– Vedeţi, acum m-am luminat... eu cred, scumpă doamnă, că, pentru a vă veni în ajutor în problema obţinerii paşaportului meu, ar mai trebui să vă prezint, pe lângă banalele certificate de naştere şi de căsătorie, o adeverinţă că am numărul 42,5 la pantofi, o alta din care să rezulte că străbunicii şi bunicii mei au părăsit ţara doar în timpul războaielor, ca soldaţi, una care să probeze, cu amprente, culoarea ochilor, ticurile verbale, că totuşi eu sunt eu şi nu altul, şi încă una, de la mama, care, deşi decedată, poate ar mai putea cumva să scrie, că, din anul dispariţiei sale din lume, domiciliază în cimitirul cutare şi nu a făcut de când e acolo datorii la statul român...

– Da, e bine, răsuflă uşurată ghişetara, dacă toate acestea mi le aduceţi, putem lua cazul dumneavoastră altfel în discuţie...

– Şi acum, o ultimă întrebare, doamnă, tot legată de paşaportul meu... Dacă v-aş scrie un bileţel prin care aş declara că... subsemnatul, născut atunci şi atunci..., că dumneavoastră sunteţi o... cum să vă zic... v-aţi supăra?...

– Nu, deloc, ar fi încă un act care v-ar rotunji dosarul...

După toate aceste dialoguri, am plecat de la ghişeu hotărât să-mi procur documentele de care era atâta nevoie pentru obţinerea unui paşaport. În drum spre casă mă opresc şi la o librărie, una mică, de cartier, unde, să nu-mi cred ochilor, găsesc romanul în patru volume al doamnei Galina Nicolaevna Furţeva, *În faţa ghişeului*. Odată cumpărat, îl şi deschid direct la capitolul „Acte pentru paşaport“... Izbutesc să număr nu mai puţin de şaptezeci şi cinci de dovezi şi adeverinţe necesare obţinerii documentului pentru călătorii în străinătate. Răsuflu uşurat gândindu-mă că, în comparaţie cu vecinii noştri de la răsărit, noi am redus substanţial birocraţia. Probabil că, nu peste multă vreme, în acest domeniu îi vom depăşi net şi pe occidentali...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PROFESORII MEI

...Anii liceului petrecuţi la Bucureşti – epoca Gheorghe Gheorghiu Dej – ard în mine cu nişte păpălăi ce se văd departe, să zicem, până la Ploieşti. Sălile de clasă, profesorii cu cataloagele şi figurile lor de gheaţă, momentele ce precedau rostirea numelor care trebuiau interogate. Ascultarea o resimt şi acum ca pe un fel de execuţie, fiind mulţumit dacă mă reîntorceam în bancă cu un şapte. Teroristul meu numărul unu se numea Gheorghe Victor Soroiu, profesor de matematică, scund, brunet, cu părul lins pe spate, imprevizibil în reacţii. Trebuie să fi fost originar de pe undeva din Bărăgan, după întregul aspect al făpturii sale. Când îl vedeam că răsfoieşte catalogul, metodic, pagină cu pagină, căutând, fireşte, victima, aveam căderi matematice până la nivel de tabla înmulţirii. Niciodată n-am luat mai mult de cinci la el, mă ştia de cap întunecat şi, probabil, mă şi dispreţuia pentru sudoarea groazei ce-mi apărea mereu pe frunte când mă aflam în faţa lui. Odată, totuşi, când, la tablă, el şi cu vreo doi elevi, eminenţi la matematică, nu dădeau de cap unei probleme, mi-am permis să-i strig din ultima bancă, împins de laşităţi transformate brusc în curaj: „Ce faci, Bibicule?“... „Ce faci, Bibicule, deci?“... Clasa a auzit, el a auzit, un haz general şi rezultatul imediat, previzibil de altfel, a fost „lăsarea“ mea pe toamnă la temuta disciplină. La început de septembrie, graţie unei intervenţii, m-a trecut, nemaiascultându-mă, dar trimiţându-mă să-i schimb o sută de lei, având la înapoierea mea micul cinism de a număra banii, chipurile, pentru a se convinge că n-am vârât vreun leu în propriul buzunar...

Tot dintre zidurile locului ţâşneşte, cu un uşor chip de strigoi, madame Loghin, profesoara de fizică. Structural era o doamnă, o interbelică, cu un trecut pe care parcă şi-l ascundea sub nişte ochelari negri ce-i purta mereu. Era însă, în acelaşi timp, şi un fel de toamnă cu ceţuri şi ploi mărunte care perforau acoperişurile. Vocea ei avea ceva stins, de tub eşapament-motoretă înfundat cu fân, iar accentul moldovenesc, care la furii dobândea pregnanţă, te făcea să crezi că, *illo tempore*, doamna fusese şcolită prin vreun liceu din Huşi sau Fălticeni. Categoric, nu era apropiată de elevi, sala de clasă părându-i-se, probabil, un fel de ring unde ea trebuia să stea câteva ore în faţa unor bipezi de speţă inferioară. Dar vino, doamnă Loghin, mai aproape de umezelile în care te ascunzi! Când explici, din gură îţi cad parcă bobiţe de gheaţă. Ai picioare lungi şi subţiri, de barză, un păr vopsit în galben, o faţă deja jilavă, pe care n-ar mai putea-o salva nici cele mai rafinate farduri. Ce s-a mai întâmplat cu tine după ce m-ai prins copiind şi m-ai lăsat corigent în preajma bacalaureatului nu mai am de unde să ştiu. Poate te-ai retras la Huşi sau la Fălticeni, poate te plimbi de una singură prin capitală, uitând treptat legile şi formulele fizicii, poate, uneori, te gândeşti chiar la mine,

revăzându-mi ochii holbaţi când m-ai prins cu cartea sub bancă... Trop-trop... vine altcineva acum... E doamna Vrânceanu care ne luminează întru ale istoriei. E robustă, vorbăreaţă, ţărănoasă, iar lecţiile ei, un desăvârşit talmeş-balmeş de date, situaţii, cauzalităţi, portrete ciuntite ale unor personalităţi. Aşteptăm orele ei cu o supremă plictiseală, fiecare sub masca atentei ascultări, ocupându-ne în realitate cu altceva. În băncile din spate se joacă prelung cărţi sau zaruri, amorezii, printre bâzâielile cu te miri ce lupte sau păci, îşi trimit bileţele, colegii proaspăt veniţi de pe la ţară moţăie ca-n legănarea carului cu boi, doar vreo câţiva fricoşi şi tocăi îşi ţin ochii deschişi, suportând cu stoicism calvarul predării profesoarei. La tezele doamnei Vrânceanu, în ciuda plimbărilor ei C.I.A.-K.G.B. prin clasă, se copiază delirant. Eu cred că, din motive de lene şi imobilitate, mă număr printre puţinii care n-o fac. Drept care, în clasa terminală, a XI-a, la subiectul "Războiul de Independenţă, 1877", descriu pe vreo patru pagini doar scene de luptă ce, cu siguranţă, s-au desfăşurat pe câmpul de bătaie. Ai noştri forţând redute c-o ură seculară-n suflete, icnind, trecându-şi săbiile prin turci, murind cu vorbele cele mai iubitoare de ţară pe buze. Reacţia profesoarei la "literatura mea de război" e promptă. La aducerea tezelor îmi spune pe un ton îngheţat: „Ia treci, repede, şi citeşte-ţi minunile în faţa clasei!" Mă execut, dar, după nici zece rânduri, toată lumea izbucneşte în râs, inclusiv eu. Profesoara, fără urmă de umor şi simţ literar, îmi administrează clasicul patru, eu, dându-i în sinea mea un doi pentru nevrednica ei ureche... De o cu totul altă factură era madam Graziella, profesoara de română. Avea în figura ei ovală, minuţios întreţinută cu unguente, ceva de curtezană romană peste care felurite excese lăsaseră neîndoielnic urme. De la calitatea de matroană mai sărea, însă, şi la cea de capră când, te miri pe ce motive, se enerva. Purta întotdeauna rochii şi fuste pe corp ca să-i iasă la iveală cât mai pregnant formele, iar pe nas îşi proptea nişte ochelari fumurii, pentru mărirea notei de mister. Degetele, dacă e să fiu precis cu rememorările, îi erau pline de felurite inele, iar în jurul unui gât deja destul de flasc avea fie lănţişoare, fie mici zgărzi de catifea. Vorbea puţin graseiat, cu pauze uneori mari între cuvinte, dorind mereu să lase impresia că rosteşte lucruri adânci. De fapt, sub masca de căutată inteligenţă, se ascundea o rutină didactică rotundă, ce nu putea să scape unui ochi mai atent. Doamna Graziella ne recită, stil vechi, rezumate privindu-i pe autorii strict cuprinşi în programă. Fetele scriau până la ruperea creioanelor tot ce spunea, noi, băieţii, fiind cu mult mai prinşi de femeia, totuşi interesantă, ce se ascundea sub chipul relativ îngheţat al profesoarei. În ceea ce mă priveşte, am avut o păţanie cu ea... În ultima clasă a liceului sunt pe punctul de a rămâne corigent la limba română. Doamna, voind, totuşi, să mă salveze, mă convoacă la tablă, în speranţa obţinerii din partea mea a unui răspuns de promovare. Marele „capitol" ce se dezbătea era romanul *Nicoară Potcoavă*. Fireşte, eu nu citisem nici un rând din el. Madam mă întreabă: „Ascultă, Nicoară se opreşte la un moment dat cu oastea în dreptul unei căsuţe. O face pentru a-şi vedea iubita – o Ană mi se pare – sau din alte motive?"... Secundele trec repede... Dă-o-ncolo de iubită,-mi zic, soldaţii aşteaptă, n-au timp de pierdut până ce căpetenia lor se drăgosteşte... Şi tocmai de aceea, transformându-l pe Nicoară în Napoleaon Bonaparte, răspund fără ezitare... „Oprirea lui Nicoară în preajma acelei căsuţe a fost făcută din motive de ordin strategic"... La auzul acestei opinii, un strat de gheaţă se aşterne pe chipul Graziellei, ea spunându-mi doar atât: "Nu mă aşteptam la un astfel de răspuns din partea ta, ar fi trebuit să fi ros cartea cu dinţii". Rămăsesem corigent pe acel trimestru, asigurându-mă în acelaşi timp şi de o durabilă antipatie din partea cosmeticizatei doamne...

Din sala mare de sport a liceului, ca dintr-un refugiu subteran antibombă, cu capul puţin strâns între umeri, ieşea în curte, cu două-trei mingi sub braţe, Camil Morţun, cel mai vâstnic profesor de educaţie fizică al şcolii. Noi îl urmam îndeaproape, rugându-l să nu dăm nici un fel de norme, spre a utiliza întreaga oră pentru jocul de fotbal. Pentru că era în pragul pensiei, pentru că pur şi simplu era deja un om bătrân, noi ne permiteam faţă de el tot felul de obrăznicii. Îl strigam, ascunşi pe după pomi, pe numele mic: „Camile... Ce mai faci, Camile?" Aruncam în faţa lui pungi, fie pline cu apă, fie cu mâncare, îi ascundeam geanta când şi-o lăsa pe vreo bancă, îl întrebam stupidităţi în legătură cu îndepărtatul său trecut atletic. Liceul beneficia de o pistă de alergări şi domnul profesor, uneori, ne mai cronometra. Unora dintre noi, cu prilejul testelor, ne comunica timpii lamentabili, altora, dimpotrivă, rezultate ce i-ar fi

putut propulsa de-a dreptul în lotul naţional. Se râdea întotdeauna de aceste norme atletice, ca şi de micile discursuri disciplinare pe care domnul profesor, cu feluritele ocazii, ni le ţinea. Trecând acum de la general la particular, cum spune filozofia marxistă într-una din multele ei platitudini, îmi vine mie în minte, într-o dimineaţă, să-l salut pe profesor de cât mai multe ori într-un interval de timp limitat. Şi mă apuc de treabă... Îl văd în curte şi-i zic... „Bună dimineaţa, domn' profesor“... „Bună dimineaţa“, vine răspunsul... După câteva minute, îl zăresc în dreptul cancelariei. „Bună dimineaţa, domn' profesor“... şi tot aşa, prin toate zonele liceului, îi transmit salutul de vreo cincisprezece ori... Trec de la această distracţie a mea vreo patru-cinci zile... Într-o dimineaţă, domnul Camil mă vede plimbându-mă pe coridorul de la subsol. Se apropie de mine şi mă-ntreabă: „Ai ceva deosebit de făcut, acum?“ „Nu, vai de mine, m-am sustras doar de la ora de chimie şi aştept să sune.“ „Tocmai bine, atunci poţi să mă ajuţi să aranjez nişte saltele în sala mică“... „Pot, cum să nu“, răspund... Şi iată-ne intraţi în sala mică, un fel de debara urât mirositoare. Aici, fizionomia domnului Morţun se schimbă. Îmi zice: „Lasă saltelele şi vino mai aproape“... Eu mă execut. Şi când am fost la vreo cincisprezece centimetri distanţă unul de celălalt, cu o nebănuită viteză şi forţă, bătrânul domn Camil îmi arde vreo trei perechi de palme peste faţă, spunându-mi în final: „Bună dimineaţa, Pora...“ Fireşte, pedeapsa aplicată am uitat-o numaidecât. Mai impotante au rămas, peste timp, drumurile făcute uneori împreună spre casă, căci locuiam în apropiere, sau discuţiile ocazionale avute, în care Camil Morţun, regretatul Murphy, se interesa mult de Banat, de Timişoara, căci îmi spunea mereu că această zonă a ţării despre care auzise atâtea lucruri interesante o cunoştea extrem de puţin...

În clasele mici am avut-o ca profesoară de ştiinţe naturale pe „Dinţoasa“. Dumnezeu a fost cel puţin neatent când i-a dăruit trăsăturile. Terorizat de „botanicile“ ei, îmi amintesc perfect că în clasa a V-a mi-a apărut de trei ori în vis. Prima dată s-a aşezat la masă cu noi – familia – şi la toţi ne-a oferit să mâncăm – lucru pe care l-a făcut şi ea – conuri de brad... „Nu-i aşa că sunt bune?“ Şi zâmbea mereu făcând această apreciere, dinţii din faţă apărându-i ca două ferăstraie bune pentru doborât stejari... Într-un al doilea vis, profesoara m-a pus în mijlocul unei curţi mari şi urâte să mănânc un măr enorm pe care-mi spunea că l-a obţinut, ca specie, omul de ştiinţă Miciurin, pentru copiii buni din România. În sfârşit, a treia oară când am văzut-o prin apele somnului meu a fost cu aşa-zisa ocazie a căsătoriei ei. Era mireasă, iar fotografii se plângeau că figura tinerei nu le intră în cadrul aparatelor din cauza dinţilor din faţă, prea mari. În fond, "Dinţoasa", madame Crivoi pe numele adevărat, era o furnică speriată de modificările programelor, de toanele directorilor, de faptul că trebuia să ridice în slăvi savanţi sovietici inexistenţi de tipul Lepeşinskaia, Timiriazev, Lâsenko, Miciurin. Ne vorbea, săraca, despre ei cu disperare. Ne punea mereu să desenăm fie merele "Antonovka", mari cât mingile de handbal, fie nişte pere, tot sovietice, care, individual, cântăreau – aşa cel puţin se preciza în literatura de specialitate – cam o jumătate de kilogram. Ne mai spunea, apoi, ca nu cumva să fie prinsă în "ofsaid" de vreun conservator P.C.R. că, în curând, marea ţară de la răsărit va ajunge să cultive lămâi şi portocali de-a dreptul în Siberia, ceea ce până şi pe noi, guguştiuci de clasa a cincea, ne făcea să râdem... La un moment dat, "Dinţoasa" a dispărut în ceţurile pensiei, într-unul din cartierele Bucureştiului, probabil într-o căsuţă cu vreo două-trei încăperi, unde, în straturi fine, dar persistente, praful se va fi depus peste manualele şi planurile ei de lecţii. Odată, după ce terminasem demult liceul, am revăzut-o într-o piaţă, stând la o coadă la fructe. Când şi-a vârât în sacoşă kilogramele de mere mici şi zbârcite, îmi venea s-o întreb unde sunt merele "Antonovka", despre care atâta ne vorbise pe vremuri, sau acele pere mari şi galbene, tot ruseşti, fireşte, cultivate prin fertila Siberie. Dar n-am mai întrebat-o nimic, ci, doar urmărindu-i plecarea, m-am întrebat pe mine însumi cum de mi-a putut inspira, cu ani în urmă, atâta frică, această femeie total neînsemnată. Cred că eram deja căsătorit când am mai visat-o – o dată: din cer cădeau peste ea foile rupte ale tuturor cataloagelor şi o mulţime de planşe reci ca pereţii unei şcoli profesionale.

Am vorbit până acum de prea mulţi profesori pentru a nu mă atenţiona puţin şi pe mine, care tot profesor sunt. Dar eu, spre deosebire de cei mai mulţi dintre colegii mei, poate

mai valoroşi profesional, nu iubesc dogmatica programelor şcolare, orele făcute după bagheta ministerului şi a inspectorilor de ocazie, băltirea în schemele sclerozate ale lecţiilor, aşa-zisul autoritarism de la catedră obţinut prin morale, ameninţări sau note de trei şi de doi. Am ştiut de la bun început că între mine, ca profesor, şi masa de elevi e o relaţie adversă, eu fiind „oficialul“, „torturatorul“, „atotştiutorul“, iar ei o simplă turmă ce trebuie să-mi execute comenzile fără crâcnire... Plictisindu-mă odată cumplit de mine însumi şi de stereotipia unei lecţii ce-o ţineam – era vorba de Ungaria lui Matei Corvin – am scos la ascultare trei elevi mai coloraţi dintr-o clasă a VI-a. Apelaţii s-au prezentat înaintea mea exact cum s-ar duce condamnaţii în faţa plutonului de execuţie. Eram conştient că, din materia propriu-zisă, pe convocaţi n-aveam ce să-i întreb. Nu ştiau nici măcar câţi ani are un secol sau care e capitala Ungariei, poate nici a României. Eu mă uit la ei, ei se uită la mine, lor – sunt sigur – nu le trece nimic prin cap, mie, însă, îmi mijeşte o idee... Îl întreb pe primul candidat, Ciuraru: „Ia spune-mi, tu, Matei al Ungariei era mic de statură sau înalt?“ Ciuraru recepţionează întrebarea, poate un minut nu zice nimic, după care, brusc iluminat, precizează: „Era înalt, domn profesor, că era rieje...“ Trec la candidatul al doilea, Lingurar: „Feciorule, zic, regele ăsta avea tăieturi pe obraji sau nu?“ Răspunsul cade imediat: „Avea pă ăl drept... că să băcea...“ „Cu cine?“ „Cu cine nimerea... cu turcii, cu ruşîî, cu nemţîî, cu tăţî“... În sfârşit, îmi mai rămâne de examinat Stancu Cireşel, un dulău negru de vreo şaisprezece ani. „Cireşele, zic, am aflat până acum că Matei era înalt şi avea tăieturi pe obrazul drept, dar am vrea să ştim cu toţii cam ce prăjituri îi plăceau“ „Apăi, domn profesor, mulce, mulce, da dântră ele măi cu foc să răpeza la toartă“... Şi, când a rostit cuvântul „toartă“, Cireşel a făcut ochii mari, de parcă „regina prăjiturilor“ s-ar fi aflat gata de mâncat în faţa lui...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

TREC NIŞTE PĂSĂRI

Zi de toamnă, de iarnă, de vară, deschisă micilor ieşiri în oraş, conversaţiilor prin camere discret încălzite, răsfoirii cărţilor din bibliotecă, audierii unor discuri sau casete pe care nu le-ai mai auzit de mult. Câţiva nori inofensivi alunecă pe cer, bate un vânt cu direcţii schimbătoare, ajung până la tine, pe ferestrele întredeschise, fragmente de discuţii purtate prin curţi, pe la colţuri de stradă sau aglomeraţiile de pe bănci, pe care stau, cu nostalgia satelor părăsite, actualii zişi orăşeni. Îmi aduc aminte, în aceste ceasuri din viaţa mea ce se scurg molcom, de ciorile ce croncăneau în dimineţile iernii ce-a trecut, împrăştiind până departe, în văzduh, neliniştea lor. De unde veneau aceste păsări de cărbune şi, mai ales, încotro se îndreptau? Stolurile lăsau impresia că dispun de cronometre, atât de exactă le era trecerea prin zona casei mele. Trebuie că zburau foarte jos, poate foarte puţin deasupra copacilor şi blocurilor, căci croncănitului lor i se adăugau şi un foşnet de pene, şi un fâlfâit de aripi ce făceau parcă aerul să vibreze în camere. Dar să luăm lucrurile mai în amănunt: În dimineţile de octombrie, stolurile duceau pe aripile lor picături din arşiţele verii, pe care le lăsau să cadă peste oglinzile de brumă de pe câmpuri, peste pomii ce se dezbrăcau de frunze, peste ochelarii, salopetele, notele de plată la cabane abandonate de turişti prin văi. În dimineţile cu buze roase de noiembrie, când peste capetele copiilor trec, cu pălărioare roşii, frânturi din fostele vacanţe, păsările ne aduceau aminte nouă, celor de prin case, să ne punem ordine în lucruri, să ne pregătim pentru posibile despărţiri, să ştergem de praf veioze, tablouri cu absolvenţi de liceu, sticluţe în care diverse licori şi-au schimbat de atâtea ori mirosul şi culoarea. În dimineţile apoase de decembrie, ele ne vorbeau despre liniştea din munţi sau din dulapurile unde, treptat, rochii, costume, paltoane, pardesie se transformau în piese minerale. Tot timpul păsările acestea se vor auzi ca nişte semnale anunţând că pe fiecare dintre noi îl

aşteaptă ceva, ca nişte avertismente învelite în vată şi batiste, că nu peste foarte multă vreme, muţi şi singuri, vom fi prizonierii unui frig fără de sfârşit.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

UN OM A RIDICAT O HÂRTIE...

La un moment dat crezusem că în viaţa mea nu va mai interveni aproape nimic... O monotonie, îmi ziceam, ce se va mai întinde pe parcursul unor ani, după care, fatalmente, îmbătrânirea şi repaosul fără de sfârşit... Dar n-a fost să fie aşa. Un destin pe care nu l-am provocat m-a făcut să hoinăresc pe drumurile Europei, să-mi caut un rost prin ţări pe care numai turistic mi-aş fi dorit cu adevărat să le cunosc. Poate vor mai trebui să treacă niscai ani până când toate impresiile colectate prin străinătăţi să se aşeze în straturi, să zicem, omogene, să intre în adâncurile fiinţei mele, acolo unde este şi lumină, şi întuneric, şi veselie, dar şi tristeţe. Dintre toate câte le-am văzut prin „depărtări“, un lucru, cu siguranţă, îmi va reveni mereu în minte – grija pe care oamenii din „vest“ o au pentru tot ce e construcţie: piaţă, stradă, şosea, parc, mijloc de transport în comun, statuie, monument, chiar şi o gură de simplu izvor. Regele „Nu-mi pasă“ nu prea circulă pe-acolo. Într-un orăşel din Germania, spre exemplu, singur să fii pe străzi în miez de noapte şi tot n-ai putea arunca nimic pe jos, pentru că s-ar revolta întreaga fire dacă ai impurifica acel petec curat cu vreo mizerie de-a ta... Revenind „acasă“, după mai sus menţionatele rătăciri, o vreme am stat să mă vindec de oboseli, de marasme, pe urmă, însă, din varii morive, a trebuit să ies în burg... în Timişoara noastră, a tuturor, care privim zilnic Catedrala, Opera, Bega, Universitatea. La început am crezut că mi se pare, pe urmă, însă, mi-am dat seama că mă confruntam cu o realitate. Într-un interval scurt de timp, cu oraşul se întâmplase ceva; clădirile lui erau suferinde, parcurile ale nimănui, trotuarele sparte, pieţele măturate parcă de un duh rău ce presărase pe fiecare centimetru mizerii şi un soi de delăsare ce te făcea să simţi realmente frisoanele morţii. Nu de mult am aşteptat pe cineva exact într-o piaţă... în Piaţa Traian. Cu ochi mari, poate chiar holbaţi, m-am uitat în jur. Totul – clădiri, oameni, tramvaie, arbori – părea să traverseze o îndelungată boală. Iar pe jos, o murdărie dificil de descris doar în câteva cuvinte. Şi totuşi, în decorul acesta de existenţă periferică, într-un anume fel halucinant, un individ, la câţiva paşi de mine, a ridicat de pe trotuar un neînsemnat petec de ziar, depunându-l într-un coş... Simţindu-mă că-l privesc, la rându-i m-a privit şi el. Chipul său părea a spune: „Ştiţi, chiar şi c-o hârtie mai puţin pe jos şi totuşi înseamnă ceva“. (După comiterea gestului, „omul cu hârtia“ a luat-o în direcţia Băilor Neptun, urmând să treacă pe lângă „marile lucrări“, la liniile de tramvaie ce, în semiîncremenirea lor, par a fi în aşteptarea, convertită în realitate, a faimosului vers bacovian: „Te uită cum ninge decembre“...)

`Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

DIALOG

(tramvaiul român - tramvaiul german)

Tramvaiul român (linia 5): Spune-mi, mein Herr Georg, cum te simţi în oraşul meu?

Tramvaiul german (linia 4): Dragă Traianikă, suportabil...

Tr. R: Dar de ce-mi zici Traianikă şi nu altfel?

Tr. G: Atâta istorie ştiu şi eu, te tragi dintr-un împărat foarte mare şi dintr-un regişor ce s-a luat, vorba vine, la trântă cu el.

Tr. R: Dar mai bine să-i lăsăm deoparte pe strămoşi şi să trecem la ale noastre... Unde eşti cazat?

Tr. G: Într-un fel de hotel căruia i se spune depou.

Tr. R: Şi te simţi bine acolo?

Tr. G: De simţit mă simt, dar m-au cam controlat pe la piese...

Tr. R: Dar văd că totuşi mergi...

Tr. G: De mers, merg, căci aşa sunt făcut, să-i frig pe la degete pe toţi care încearcă...

Tr. R: Eşti aşa de frumos vopsit...

Tr. G: Aber, mon ami roumain, la standardele europene.

Tr. R: Pe mine m-au vopsit ultima oară acum 30 de ani, când m-am născut.

Tr. G: Tu ai 30 de ani şi nu eşti pensionir?...

Tr. R: Pe noi ne pensionează doar când ne destrămăm pe linii...

Tr. G: Scuză-mă că te întreb... e o chestiune mai intimă, pe jos, călătorii tăi... seminţe, coji, hârtii, gunoaie?...

Tr. R: Scumpe Georg, mai bine las-o moartă.

Tr. G: Dar la urcare se-mping, cum ziceţi voi, îşi dau cu brânciul?...

Tr. R: Cât încape, Georg, cât încape...

Tr. G: Dar bilete-şi iau toţi?...

Tr. R: Prieten îmi eşti dacă-mi pui astfel de întrebări?

Tr. G: Traianikă, m-am gândit azi noapte la hotel, pardon, la depou, la ceva...

Tr. R: La ce?

Tr. G: Uite, am să vorbesc cu unchiul meu Freddy, care circulă prin Hamburg, să-ţi facă o „chemare“.

Tr. R: Georg, dar aşa cum arăt?...

Tr. G: Lasă, nu te necăji, o să trimită unchiul osii, frâne, roţi, vopsea.

Tr. R: Şi-o să pot să circul o lună-două pe acolo?

Tr. G: O să poţi, Traianikă, şi după aceea vii înapoi să ţii aici conferinţe... despre urcat, coborât, cedat locuri la bătrâni etc.

Tr. R: Georg, Georg, îţi mulţumesc pentru gândul tău şi-ţi doresc o zi bună, pe linia ta, 4, mai lungă decât o zi de post...

Tr. G: Şi-acum, o ultimă întrebare, dragă Traianikă, pe cine veţi vota la alegerile din noiembrie, a.c.?

Tr. R: La acest „question“ nu pot să-ţi răspund, căci la noi mai e încă multă, multă prostime...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PRIN GEOGRAFIA ROMÂNEASCĂ

Mă surprinde toamna pe Dunăre, fluviu ce mi-a şoptit în mai multe rânduri că se simte nemângâiat, lăsat, mai ales nopţile, să şi le petreacă în singurătate. Probabil, pe firul apei, ajunsese până la mine, în duminica aceea de noiembrie, plin de nămol şi ierburi, dar totuşi prestant şi esenţial în vorbe, Frederic Barbarossa... „Îmi caut buzduganul... însemnele puterii... s-ar putea să fie prin aceste albii sau la ţărmul mării al cărui freamăt îl simt“... Până să-mi formulez o frază, până să dau o replică, maiestatea germană era deja departe, p lutind peste unde ca o pânză alburie, ca o foarte subţire mătase... Săptămâni la rând m-am plimbat prin Bărăgan. Ce pustietăţi care-şi trimiteau sunetele din tufă în tufă, din frunză în frunză, din mormane de umbre în mormane de umbre, din vâjâit de vânturi în vâjâit de vânturi. Cel mai frumos moment petrecut acolo a fost apariţia unui camion încărcat cu fosfor, frunze de arţar şi cranii. Cel mai trist, ieşirea treptată din viaţă a unui cântăreţ ai cărui dinţi, rând pe rând, vântul îi ducea departe... La mănăstirea Cozia n-am întâlnit pe nimeni. La un moment dat, totuşi, un corb mi s-a aşezat pe umeri. Era unul dintre ultimii corbi vorbitori ai acestui sfârşit de secol şi

mileniu... „Ce mai faci, l-am întrebat eu, de ce eşti necăjit?“ „Plec departe, undeva spre sud, spre vest, spre nord“... „Care-ţi sunt motivele?“ „Trebuie să plătim cu propriile noastre pene orice croncănit, orice fâlfâit de aripi“... Urcam sau coboram sticloşii munţi ai Făgăraşului... Cu o respiraţie aburoasă topeam zăpada din prăpăstii. Câte nu mi-au apărut de sub nămeţi!... Un salon Empire pe care proprietarii au vrut cândva să-l salveze din căngile fiscului, un tort aniversar cu urarea integral păstrată „La mulţi ani, 76, Darie“, un craniu lustruit de pustietăţile albe, o pisică întunecată la culoare precum aerul în pădurile de arţar, toamna. Am mai văzut sub nămeţii topiţi de răsuflarea mea şi un vultur ce nu putea să moară. Din gemetele lui am înţeles că venise din Anzi şi-ar fi vrut, în căutarea perechii, să ajungă în zona marelui zid chinezesc. Urcam sau coboram munţii sticloşi ai Făgăraşului, singur printr-un cimitir de stânci, cu mâna dreaptă când şi când întinsă spre răsărit, spre nişte resturi de lumină... Ce frumos pluteau bărcile pe lacul Sfânta Ana. Se legănau în ele toate naţionalităţile conlocuitoare ale ţării: carpi, costoboci, bretoni, iazigi, longobarzi. Femeile , mai ales, erau elegante, dar nu puţine dintre ele aveau nostalgia îmbătrânirii. Când şi cînd, printre bărci cădeau conuri de brad pe care imediat le înghiţea adâncul. Discretă, Sfânta Ana s-a arătat pe ţărmuri de câteva ori. Pe fiecare dintre cei prezenţi pe lac ea îi vizitase şi în vise. Pe unii i-a făcut să-şi vadă propria lor moarte, altora le-a pus aripi la umeri, ajutându-i să se înalţe astfel până la nori, câtorva le-a reparat casele printr-o simplă ridicare a mâinii. Până la venirea iernii, carpii, costobocii, longobarzii etc. vor tot vâsli pe lac. În bunătatea ei, Sfânta coborâse mai jos cu câteva stele ai căror ochi strălucitori emanau căldură. De la o fereastră îndepărtată, un pictor privea spectacolul de pe lac şi în mintea lui primele linii ale unui viitor tablou prinseseră deja contur... În Ohaba-Română, prin ucaz ministerial, fusesem numit profesor. Pădurile din jur, mistreţii, vânzătorii mă impresionaseră de la bun început puternic, ca şi singurătatea pe care trebuia să o îndur. Pe oamenii de serviciu ai şcolii îi chema Baba Sida şi Moş Ticu, eu scriind cu ei un fel de jurnal în care îi plimbam prin Florenţa, Milano, Toledo, Yokohama. Într-o zi, asistat de un inspector la ore, le-am spus, printre altele, elevilor: „New York-ul se găseşte în Africa, găinile au fost şi ele odată păsări călătoare, oul de porumbel e mai dur decât glonţul şi altele asemenea. Omul, la sfârşit, poate după noi norme didactice, mi-a dat un „foarte bine“, după care, renunţând la situaţie şi la domiciliul urban, a decis să-şi ridice în pădurile învecinate Ohabei o colibă şi să trăiască în ea tot atât de fericit precum odinioară marele Gauguin în Tahiti...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PROVINCIA

Am străbătut provincia în lung şi în lat şi, când am ajuns la punctul ei terminus, am constatat că, în bună parte, îmi distrusesem pantofii. Eram singur, cu o geantă în mână şi cu câteva idei pe care aş fi vrut să le răspândesc printre oamenii locului. Oştile ideilor mele au fost în primul rând drumurile, pline de gropi şi buruieni, şi casele de prin orăşele, care, cu aspectul lor aparte, îmi perturbau mereu gândurile. Am încercat să iau contact cu lumea, doar nu venisem degeaba în provincie, dar în sălile unde erau anunţate expunerile mele nu venea aproape nimeni. Pentru cei câţiva oameni care totuşi îşi făceau apariţia, dar care păreau a fi treziţi dintr-un somn adânc, nu merita deloc să-mi răcesc gura. Provincia avea un orăşel mai mare – capitala – în care se spunea că se dădeau tot felul de concerte şi aveau loc, adesea, serate literare. Haidem, deci, acolo... La concert am fost de două ori primit chiar cu ovaţii la intrare, dar am rămas foarte surprins să constat că aceiaşi oameni, din motive doar de ei ştiute, la o reprezentaţie cântau extraordinar, iar la următoarea, lamentabil. Şi culmea, felicitările le primeau cu tot fastul pentru concertul prost interpretat. Acelaşi lucru se petrecea şi la seratele literare. Autorii valoroşi, fie în proză, fie în poezie, abia dacă primeau din partea publicului câteva aplauze scâncite, în vreme ce mediocrităţile şi cei realmente fără talent erau omagiaţi minute în şir, iar prin ziare şi reviste producţiile lor apăreau frecvent. Am înţeles că la fel

stăteau lucrurile şi prin şcoli. Profesori eminenţi de literatură, matematici, ştiinţe naturale făceau pe educatorii prin grădiniţe, ştergându-i la fund pe cei mici, învăţându-i să modeleze plastilină, să coloreze caiete întregi de raţe, găini, vulpi, porci, arici, în timp ce învăţători sau nici măcar atâta circulau falnici prin licee şi prin cele două-trei universităţi, predând în condiţii dramatice Istoria Religiilor, despre semnificaţia lui Fillioque, esenţa taoismului, biochimia moleculară etc. Am văzut în câteva seri la rând, în orăşelul capitală a provinciei, plimbându-se pe străduţe bine păzite de o poliţie cu arme sonore la brâu, o societate sau, altfel zis, domni şi doamne îmbrăcaţi după albume rafinate de modă, păşind cu pas sigur şi purtând conversaţii ce nu ajungeau la urechile mulţimii care, de la o anumită distanţă, îi privea curioasă. Făceam parte şi eu din acea mulţime şi tare aş fi vrut să prind măcar o boabă din, presupun, distinsa discuţie a celor de pe străduţele privilegiate.

Cu un bărbat între două vârste, privitor şi el al protipendadei, am schimbat într-o seară câteva cuvinte referitor la o conferinţă sau chiar la un şir de conferinţe pe care aş fi dorit să le ţin, nu neapărat cu invitaţii, la micul Ateneu local.

– Aveţi, firește, materialele minuţios pregătite, mi-a spus individul ce părea dispus să se întindă la o discuţie mai vastă cu mine.

– Le am demult, i-am răspuns, şi pentru a-l linişti definitiv în privinţa seriozităţii intenţiilor mele, i-am vorbit despre ce anume aş dori să conferenţiez...

– Probabil anumite lucruri de la noi... a zis omul, după care s-a făcut nevăzut.

La doar câteva zile de la discuţia cu necunoscutul, un alt necunoscut din oraş a venit să mă caute la obscura gazdă la care stăteam. Era un bărbat de vârsta a treia, posibil un fost militar sau funcţionar care şi-a târşit viaţa prin felurite birouri. Fără prea multe introduceri, mi-a spus: „Municipalitatea, domnule, vă mulţumeşte pentru bunele dumneavoastră intenţii, vă consideră oaspetele oraşului şi vă invită să locuiţi pe timp nelimitat la cel mai bun hotel de aici. Chiar din clipa aceasta, la «Fandaxis» vă aşteaptă o cameră“...

Se poate ca din cele scrise de mine mai sus nimic să nu fie adevărat. Nici intenţia de a ţine conferinţe prin orăşele, nici tragedia profesorilor capabili, obligaţi să-şi macine nervii prin grădiniţe, nici ospitalitatea cu totul ieşită din comun a celor de la hotelul „Fandaxis“. Altceva este însă adevărat. De câte ori mă întind pe pat, străzile din jurul casei se încolăcesc în jurul meu ca nişte liane, când ies să mă plimb, din toate părţile se strâng şi ţopăie prin preajma mea vitrinele urâte, oamenii cu creier puţin, picăturile reci de ploaie, burlanele sparte, geamurile umede, liniile de tramvai ruginite. Toate acestea şi multe altele asemănătoare alcătuiesc, de fapt, Provincia... Ori de câte ori am încercat să ies din ea nu mi-a fost cu putinţă. Am luat la rând toate ieşirile din oraşul în care trăiesc, dar indicatoarele pe care le-am întâlnit, singurele de altfel, conţineau doar două cuvinte: SPRE PROVINCIE.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

OCHI ATOTCUPRINZĂTOR

Prin casă mizeria e în floare. Poate doar prin Mongolia să mai întâlneşti aşa ceva. În primul rând, praful, ca o molimă, ba mai rău, ca un cancer, e peste tot. Indiferent ce ai face, el se menţine, ESTE, ne va însoţi pe toţi până la moarte. A plesnit şi oglinda, mai mult ca sigur în timpul nopţii, poate s-a izbit de ea vreo pasăre, vreun liliac ce-a putut pătrunde liniştit prin geamul care 24 de ore este deschis. Hainele tatei se deteriorează şi ele încet şi sigur. Orice le-ai face, au un miros de pământ, de ceva vechi, foarte vechi. Am putea deschide cu ele un mic muzeu axat pe ideea degradării. Îl las acum pe tata de-o parte să-şi ia dejunul, să-şi uite în continuare meseria, să-şi numere cu o tot mai îndrăcită exactitate puţinii bani pe care-i are şi fug, fug departe la francezi, căci pe ei îi cunosc destul de bine. Aici, o vegetaţie abundentă creşte pe biserici şi castele, liniştea şi calmul micilor aşezări rurale făcând să se audă de prin case frânturi de conversaţii, partituri interpretate la pian sau discuţii rotunde din care reiese că Franţa, în totalitate, nu mai e ce-a fost odată, devenind o ţară unde vine cine doreşte şi unde

aproape fiecare poate să facă ce vrea... Dar ce frumos e ţărmul oceanului aici, cât de repede şterg valurile paşii omeneşti impreganţi pe plajă sau urmele mai grele ale copitelor unor cai ce aleargă pe lângă valuri, în voie... Cum îmbătrânesc francezii?... Mai întâi li se zbârceşte pielea de pe faţă, dobândind o culoare gălbuie, apoi ochii li se rotesc mai greu în orbite, mâinile dobândesc o anumită lentoare în a apuca obiecte şi a le transporta dintr-un loc într-altul. Când bătrâneţea e mai avansată au staturi mai mici, sufletul li se întoarce spre vechile vremuri, când bolile erau mai puţine şi conştiinţa morţii nu chiar atât de acută. Tot legate de francezi, de Franţa, sunt câteva drumuri de-ale mele făcute spre Paris. Odată, şoferul unui microbuz – ne aflam încă departe de ţintă – era cât pe ce să adoarmă la volan. Condusese mai mult de unsprezece ore, aproape fără întrerupere, până să ajungă la acele momente realmente critice. Ne aflam atunci – întregul echipaj – prin pădurile Boemiei şi aveam toate şansele să ne găsim felurite sfârşituri la rădăcinile unor mari brazi îngheţaţi.

După ce a băut o cafea şi a dormit aproximativ o oră, omul-volan şi-a mai revenit un pic, nemaicălcând dunga albă ce separă banda noastră de culoarul din stânga, destinat vehiculelor de mare viteză. Eu ştiam în acele clipe confuze că Parisul mă aşteaptă, dar mai ştiam că nici una dintre clădirile sale nu m-ar fi putut ajuta în cazul unui eventual dezastru... În Germania, pe unde destinul de asemeni m-a târât, am văzut, mai totdeauna, multă zăpadă şi o răceală pe chipul oamenilor, ce rivalizează cu gheaţa. Prin preajma caselor rurale, ce păreau a fi făcute din zahăr, am zărit numeroase găini, dar ele erau atât de disciplinate, de puţin gălăgioase, încât te puteau conduce spre concluzia că într-o viaţă anterioară făcuseră parte dintr-o splendidă armată terestră, temută de tot continentul. Am traversat şi vreo câteva cimitire germane, şi ziua, şi noaptea, şi nici un fel de spaimă nu m-a cuprins vreodată. De fapt, erau înmormântaţi acolo o bună parte dintre foştii mei colegi de şcoală, plecaţi din ţară fie din cauza unor eşecuri în afaceri, fie a unor dureri de ordin sufletesc, fie a unor neînţelegeri, nesfârşite neînţelegeri cu familiile, cu falşii sau realii lor amici. Cu unii dintre ei, ce-mi apăruseră sub forma delicată a unor spectre, am făcut şi poze, dar am fost rugat să nu arăt nimănui fotografiile, căci ele ar putea fi totuşi periculoase pentru cei ce nici măcar o dată nu s-au gândit la moarte... Metru cu metru, retrăgându-mă din teritoriile străine, am ajuns într-una din gările noastre. Era o staţie mare, în care zeci de impegaţi aşteptau nerăbdători sosirea unor trenuri. După nu prea multă vreme, acestea au venit. Ce lucruri neaştepate aduseseră cu ele... Masive muntoase abundent împădurite, porţiuni lungi de autostrăzi, blocuri din beton şi sticlă, mobilier modern de toate tipurile, telefoane, televizoare, baloturi de medicamente, instrumente de chirurgie într-un fel de recipiente cu soluţii speciale, creiere pentru transplant.

– Pentru cine sunt toate acestea? am întrebat.

– Pentru noi, pentru naţia noastră, pentru ţară, veni un răspuns.

– Şi cine ni le-a trimis?... Cine?...

Ei, asta nu v-o putem spune; avem, probabil, şi noi un Dumnezeu acolo sus.

Ducându-mă spre casă m-am gândit cât de frumos va fi curând, şi la noi, totul. Intrând în dormitor, m-am aşezat în faţa oglinzii să-mi privesc chipul. Arătam relativ bine. Bucuria mi-a fost însă de scurtă durată, căci, chiar din oglindă a răsărit un individ care, foarte repede, cu un tirbuşon, mi-a scos singurul ochi pe care-l aveam. Înainte de a se întuneca totul pentru mine, l-am mai auzit zicând: „Va fi în curând foarte frumos şi la voi, dar pentru dumneata e mai bine să nu vezi nimic din toate acestea“...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CONCERT ÎN ROMÂNIA

Îşi pregătea întotdeauna foarte meticulos concertele. Mai ales de când fusese ales şef de orchestră, exigenţele îi sporiseră. Acasă exersa zilnic cinci-şase ore, repetând până la obsesie pasajele dificile. Toţi membrii familiei dispăreau atunci din juru-i, soţia orientându-se

spre bucătărie, fiul cel mic spre o îndepărtată ladă cu jucării, iar băiatul cel mare spre pod, unde avea amenajată o cameră de studiu, cu hărţi, globuri, planşe, compasuri, jocuri distractiv-instructive aduse de tatăl-artist din străinătate. După ce termina cu studiul, Transi redevenea pentru câteva ore gospodar. Vara, pe călduri, dezbrăcat până la brâu, stropea parcul de flori din faţa casei sau îşi spăla maşina. Toamna se ocupa de întreţinerea viţei-de-vie sau de culegerea roadelor din cei câţiva pomi fructiferi pe care-i avea în spatele curţii. Îşi ajuta, cu ramdament, soţia la punerea murăturilor, căci operaţiunea în sine nu-i afecta câtuşi de puţin sensibilitatea degetelor. Dar ocupaţia de bază a lui Transi rămânea tot exersatul, căci de aici îi veneau şi faima, şi profiturile. Nu putem uita, pentru întregirea unui tablou pe care dorim să-l prezentăm cât mai complet, de existenţa unui patruped care noaptea, ca şi ziua, făcea un scandal nemaipomenit în curtea muzicianului. Era vorba despre un dulău mare, lăţos şi extrem de murdar, pe numele său Nero. Câinele îşi făcea veacul sub ochii compătimitori ai vecinilor, într-o cuşcă primitivă plasată în fundul curţii, într-un perimetru de permanent noroi. După toate opiniile, Nero era mereu flămând şi, din cauza aceasta, se cam sălbăticise. Indiferent de intenţiile cu care te apropiai de el, erai primit cu lătrături şi ameninţări de muşcătură. Dar, în fine...

În ziua a doua de Crăciun, Transi Offenbach avea de înfruntat o emoţie specială. Trebuia să concerteze, în primă audiţie, cu violonistul german von Whisau de la Filarmonica din Regensburg concertul era greu, un duet de viori pe o piesă mai târzie şi mai puţin cunoscută a lui Glüch. Cei doi repetară câteva zile împreună, se ascultară şi pe benzi, totul părea să fie, interpretativ şi organizatoric, cât se poate de bine pus la punct. Sosi, în sfârşit, şi marele moment...

Ca în orice oraş de provincie, prezenţa solistului străin făcu vâlvă, astfel că la ora „H“ sala de concert era arhiplină. În rândurile din faţă se aflau notabilităţile, în frunte cu primarul, recunoscut pentru incultura sa muzicală şi afonismul său. Nu mai trebuie să adăugăm că, pe lângă protipendadă, era prezentă la eveniment toată mass-media – televiziuni locale, naţionale, posturi de radio consacrate şi... pirat. La ora douăzeci şi un minut, dirijorul Emil Rudolfoiu ridică în picioare orchestra, strânse mâinile celor doi soliști aflaţi pe estradă, după care, cu câteva gesturi energice, porni maşina concertistică...

În vremea aceasta, în cuşca lui, Nero, devorat de pureci şi de foame, nu-şi mai găsea astâmpăr. Îl incomoda vizibil lanţul, şi prea scurt şi prea strâns în jurul gâtului. Intrând şi ieşind din cuşcă de mai multe ori, răsturnă strachina goală, pe care apoi începu s-o izbească cu labele şi cu botul. De câteva ori se aruncă în balta de dinaintea domiciliului său de scânduri, ca o fiinţă exasperată ce nu poate ieşi nicidecum dintr-o situaţie devenită de mult insuportabilă. Dar, la un moment dat, Nero izbuti totuşi să rupă lanţul. Se învârti de câteva ori în jurul cuştii, apoi, depăşind gardul cu un salt, ajunse în stradă. Aici se linişti şi ciuli urechile. Cum întregul oraş era cufundat în pace, Nero putu să audă destul de clar fragmente din concertul pe care-l susţinea stăpânul său şi von Whisau. Luă deci urma sunetelor şi, încet-încet, ajunse în dreptul sălii de concert, mai exact în faţa intrării principale, care, în momentele acelea de extaz muzical, nu mai era supravegheată de nimeni. Nu intră înăuntru imediat, ci în clipele când Transi (câinele cunoştea perfect pasajul din exerciţiile stăpânului său de acasă) atacă un fel de serenadă într-un profund andante, pe care credincioşii o dedicau, în ţările catolice, Sfântului Anton. Aşa lăţos şi flămând cum era, străbătu holul filarmonicii, dădu cu capul într-o uşă batantă şi pătrunse în sala de concert, la extremitatea căreia se afla estrada cu interpreţii. Câteva doamne melomane din rândurile din spate, văzând animalul, strigară: „Ne omoară o dihanie, săriţi!“ Dar apelurile lor nu făcură decât să-l întărâte pe Nero care, iuţindu-şi mişcările, ajunse în câteva secunde de-a dreptul pe estradă. Dirijorul Rudolfoiu, care tocmai se pregătea să dea intrarea pentru a doua parte a serenadei lui von Whisau, fu muşcat violent de fund. Când el ţipă: „Au, bestie!“, dulăul se repezi la stăpânul său şi-i smulse vioara din braţe. Apoi, cu o a doua mişcare, la fel de violentă, smulse şi vioara „Amatti“ a lui von Whisau, după care, cu instrumentele ţinute bine între colţi, părăsi sala de concert. Mai mulţi curioşi, printre care şi mai marii filarmonicii, îl găsiră pe Nero în cuşca lui, sărind sălbatic pe lemnul celor două viori. Printre corzile rupte, în corpusurile instrumentelor

intraseră cantităţi mari de apă şi noroi. Transi Offenbach, aproape paralizat de furie, chemă printr-un fax hingherii, să vină să strângă fiara de gât. Von Whisau, mai îngăduitor, se duse la cel mai apropiat restaurant, de unde se întoarse cu un set de crenvurşti şi cârnaţi. Simţind mirosul mâncării, Nero abandonă instrumentele masacrate. În timp ce se ospăta, von Whisau îi făcu dulăului o poză, spunând că va veni oricând cu plăcere să concerteze în România.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

GARNITURA

Vine trenul?... Nu vine?... Am la mine toate actele, toate delegaţiile semnate şi ştampilate, şi un dor nemaipomenit de a mai circula pe traseele pe care nu mai fusesem din copilărie. Auzisem atâtea despre vechile locuri... Că haitele de lupi fuseseră alungate, că pomii fructiferi dădeau iarăşi roade, că bande de vagabonzi ce comiteau fărădelegi erau de mult aneantizate, că o mulţime de înalţi demnitari, desigur cu toţii mult mai tineri decât mine, erau originari de prin acele zone. Şi mai auzisem ceva – că prin satele presărate de-a lungul căilor ferate ale copilăriei mele erau o mulţime de poeţi şi prozatori care nu-şi puteau edita volumele din lipsă de bani. Cu câtă emoţie mi-am făcut geamantanele, având cu soţia mea chiar mici divergenţe în privinţa alcătuirii lor. Ea mi-a atras, mai ales, atenţia – şi trebuie să-i fiu recunoscător pentru acest lucru – că s-ar putea să întâlnesc la drum tot felul de oameni şi că, deci, la acest capitol e necesar să fiu cât mai bine pregătit. Pentru persoane iritate nervos, mi-a accentuat Smaranda, e bine să ai la tine o cutiuţă cu pilule calmante, pentru cei cu tulburări digestive, laxative sau, dimpotrivă, preparate constipante, pentru obsedaţii sexuali ce tind să te atingă, sprayuri urât mirositoare, pentru cei ce sforăie, alte serii de sprayuri ce provoacă senzaţii sufocante. Mi-a mai spus apoi Smaranda, înainte de plecare, că ar fi bine, peste tot, să evit glumele deplasate, să nu spun nimănui cine sunt şi încotro mă duc, să nu întreb, la rândul meu, pe „X“ sau pe „Y“, dacă a fost sau nu spitalizat, să zicem, pentru maladii numite îndeobşte ruşinoase. Să nu fac nici politică şi, dacă remarc în jur numai persoane plafonate, atunci să binevoiesc să tac din gură.

Vine trenul?... Nu vine?... Iată-l totuşi că apare, un fel de dulău negru cu un ochi roşu în frunte, înfiorător. Înainte de a mă urca, şeful gării, un bun prieten de-al tatălui meu, îmi spune că, lejer, fără a cere permisiunea nimănui, pot trece din vagon în vagon, pentru a-mi face o impresie, desigur una fugară, despre atmosferă, despre călători. Îi mulţumesc dlui Guşu pentru ofertă, a fost întotdeauna amabilitatea personificată, îi promit o frumoasă dedicaţie pe viitorul meu volum şi urc în garnitura selectă a Intercity-ului ce, de câteva minute, după cum spuneam, intrase în gară. E o seară răcoroasă de septembrie, cu un cer vag înstelat, cu un vânt subţire, gen „Vento del Sud“, ce mişcă discret frunzele de pe peron. Sub formă jurnalieră notez tot ce mi s-a părut mai interesant în cele cinci vagoane ale garniturii pe care le-am parcurs...

Vagonul I. Toate compartimentele goale, într-o perfectă stare de curăţenie, geamurile închise, oglinzile fără nici un fel de pată. Cred că aşa trebuie să fi arătat vagoanele prin anii ’20-’30, când respectul pe mapamond faţă de căile ferate române era infinit mai mare. Pe locul 64 stă totuşi un individ îmbrăcat civil, cu nas coroiat, păr roşcovan, pistrui, care-mi mărturiseşte că e conductorul trenului. Îl întreb, privindu-l mai atent, ce meserie are în realitate. Îmi spune că e critic literar şi scriitor, dar cum astăzi nu mai citeşte aproape nimeni literatură, nici măcar pentru copii, s-a reprofilat. A avut, desigur, din cauza aceasta, discuţii cu familia, cu tata-socru, om sensibil la foaia de hârtie şi la peniţă, ajungându-se chiar la un schimb de amabilităţi Kung-Fu. Îl întreb dacă în noul context totuşi mai scrie. Îmi răspunde, cu o voce discret tulburată, că nici nu mai scrie şi, din nefericire, nici nu mai citeşte, ultima lectură fiindu-i o povestioară cu un purceluş ce a trecut fraudulos frontiera din România în Ungaria... „Şi-atunci ce mai aşteptaţi, l-am întrebat?“... „Aştept pensionarea, mi-a răspuns,

supraveghind acest vagon, unde rar, foarte rar, mai urcă cineva.“ Înainte de a ne lua la revedere, îmi mărturiseşte, fără ca eu să-l fi constrâns la aceasta, că din matematici mai ştie doar tabla înmulţirii, iar din artele plastice universale faptul că Leonardo a pictat „Gioconda“.

Vagonul II. Am surpriza de a-l găsi tolănit pe o bancă, citind „Evenimentul zilei“ tradus în ruseşte, pe Iosif Vissarionovici Stalin. Mustaţa îngrijită, rubaşca cu toţi nasturii prezenţi, cizmele date cu un fel de unguent pentru a se evita intrarea umezelii. Expresia blând-feminină a fizionomiei mi-o aduce în gând pe Ştefania Sandrelli. Iosif îmi spune că, în viziunea lui, pentru conducătorii din anii ’45-’55 ai României, închisorile şi canalul ar fi trebuit să fie subiecte de literatură. Îi considera talentaţi la „roman“ pe Chişinevsky şi pe Teohari, iar pe Gheorghe Gheorghiu-Dej şi pe Ana, în poeme „albe“, gen T.S. Elliot. Regretă că mai sus-numiţii nu au produs totuşi nimic în această subtilă direcţie. Îmi mărturiseşte că din cei 3.000.000 de indivizi omorâţi de el „acasă“, sub diverse pretexte, nici unul nu-i tulbură marea odihnă... „Sunt în rai, lapte în stânga, miere în dreapta şi cum las capul pe pernă adorm imediat“... Doar de câteva ori m-a deranjat o arătare, dar a fost vorba de un nătărău de chinez“... Îi place că în România sunt sute de scriitori pe metru pătrat, că se lansează foarte multe cărţi pe care apoi nu le mai citeşte nimeni... „Aţi putea aproviziona cu ele, bineînţeles, dacă aţi vrea, toate toaletele din Europa“... Ar dori să ia cu sine, pentru momentele când nu are ce face în morminţelul lui din Georgia, câţiva metri cubi din volumele doamnei Brown. Şi poate vreun disc-două, cu piese reuşite din muzica noastră uşoară... În încheierea discuţiei, doreşte ca toate facultăţile private, apărute te miri unde peste noapte, să-şi primească, fără bacşişuri prea mari, acreditarea...

Vagonul III. Plin, plin cu ţărani, din Moldova, Ardeal, Banat, Dobrogea, în fond de peste tot. Miros de bunzi, poale, bluginşi folosiţi la oi. Circulă ţuici, vinuri, sandvişuri cu salam de Sibiu. Subiecte de discuţie amestecate. Un oarecare Moş Ion e revoltat că, în ciuda nivelului ei înalt de civilizaţie, România nu e unanim considerată a fi în Europa. „Am tras o răscoală în 1907, ne spălăm pe dinţi chiar şi după ce mâncăm profiterol, oare ce mai vor domnii aceia care cred că ei sunt continentul?“... O bătrână cere puţină linişte, măcar pe coridoare, pentru ca găina ei numită Sanda să poată totuşi oua. Un alt Moş Ion, căruia i se spunea şi don’ Septimio, izbeşte cu căciula de podea, spunând că în viaţa lui n-a fost încă la mare... „Ai să te duci, încearcă să-l îmbuneze nişte juni, dacă nu în secolul acesta, atunci, cu siguranţă, în cel viitor“... O nană se pregăteşte să debuteze în vest şi cere relaţii: dacă, plătind un supliment în trenurile din Franţa, Luxemburg, la oboseală, te poţi descălţa. În sfârşit, Moş Ion III, ceva mai bătrân, totuşi, decât don’ Septimio, scoate din „necessaire“ o frunză şi cântă o doină ce străbate garnitura de la un capăt la altul...

Vagonul IV. Doar doi absolvenţi, doctori de „Ştefan Gheorghiu“, în dialog:

– Măi, cine a fost, totuşi, Ștefan cel Mare?

– Dumnezeu să-l ştie, cred că un moldovean.

– El a făcut Unirea?

– Nu, nu, unul cu patru litere.

– Cum îl chema?

– Numai Christos din ceruri ştie, dacă-l întrebi. – Spune-mi, te rog, ce-i comunismul?

– O orânduire în care-ai putut să furi.

– Am fost, noi, comunişti adevăraţi?

– Am fost... avem case, maşini, titluri, prăvălii, costume prin dulapuri, decoraţii...

– De ce nu i-am apărat totuşi, măcar un pic, pe şefi când i-au dus la glonţ?...

– Pentru că nu eram acolo...

– Dar dacă eram, ca şi comunişti adevăraţi, am fi făcut-o?...

– Taci, şi uită-te mai bine pe fereastră, să vezi cum creşte porumbul...

În ultimul vagon, vagonul V, m-am oprit... Trenul gonea şi începuse toamna. Nu mai era mult până la căderea întunericului, când cineva, deschizând uşa compartimentului, mi-a spus: „S-a luat hotărârea ca această garnitură să nu se mai oprească până la sfârşitul iernii“...

După felul cum se hurducau vagoanele, după viteza intrărilor în curbe, lucrul acesta s-ar fi putut să fie pe deplin adevărat...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CONVORBIRE TELEFONICĂ

– Mă auzi? ... Da? ... Bine... De când n-am mai vorbit – cred că de 6 luni – mi-am schimbat maşina, am acum un Mercedes alb, făcut la comandă, automatic, numărul pacienţilor a ajuns la cifra 1.000, am putut să achiziţionez, în sfârşit, câteva manuscrise pentru colecţia mea rară, aparţinând istoricului Burchardt, am primit pentru luna viitoare, prima duminică, o invitaţie la un „party“ unde vor veni şi câteva dintre vedetele de ultimă oră ale Hollywoodului... Pe la tine ce mai e?...

– Singurul eveniment notabil – sper că mă auzi fără cârâituri – e că a murit Stanboală, un om tare harnic, care la un stropit de cartofi, la masa de prânz aflându-se, în loc să bea un păhărel din sticla de ţuică, a băut unul pe nerăsuflate din sticla de otravă. În drum spre spital nu a murit într-un Mercedes, ci într-o Dacie. Şi ar mai fi ceva, de mai mică importanţă, ieri dimineaţa, încercând să ridic ruloul din camera în care dorm, s-a rupt brusc chinga, astfel că deocamdată, până să pot cumpăra o altă chingă, cam stau în beznă, căci folosirea excesivă a veiozei m-ar costa cam mult.

– Bietul Stanboală, îmi pare rău de el... şi de chingă... dar să-ţi mai spun ceva despre mine... Ştii că am avut întotdeauna slăbiciunea bibelourilor. Cât timp am fost în ţară, nepot al lui Decebal şi Traian, am izbutit să achiziţionez de la o familie ce pleca în Israel doar două vaze mici din cristal de Boemia. Am acum, uite, îţi spun repede, trei ziduri chinezeşti din fildeş şi din colţi de tigru bengalez, un splendid rechin din Oceanul Indian, dansatori indieni din porţelan de Saxa şi Beijing, în miniatură, bineînţeles, Domul din Köln şi Turnul Eiffelul, şi, din onix, pe marele Mohamed-Ali, alias Cassius Clay.

– La toate câte le ai tu, eu pot să-ţi spun, în replică, da, că am o groază de gândaci în cămară şi în bucătărie. Nu pot să-mi dau seama de unde au venit, dar, îţi repet, e vorba de o adevărată invazie. La început am dat iama în ei cu mătura, rezultat nul, dar, după ce m-am pus puţin la punct financiar, le-am aplicat jeturi de spray – „Gonghina Tenebra“ se numeşte produsul –, situaţia fiind, în momentul de faţă, cum se spune, sub control. Cred că prin pod circulă şi şoareci, dar povestea cu ei o las pentru la vară. Nu de mult – îţi spun asta pentru a te amuza – mi-a năvălit în curte un porc, aparţinând unor vecini. Mi-a făcut praf micul strat de flori pe care-l aveam la capătul scărilor dinspre bucătărie...

– Ei, să le lăsăm puţin pe astea şi să-ţi spun ceva despre Chiara, actuala mea soţie. E născută în Sorrento, dintr-o familie foarte bună, stră-străbunicul ei, don Salvatorre, fiind unul dintre primii gentilomi ai Siciliei. E înaltă, suplă, blondă; înainte de a pleca undeva, chiar şi după cele mai banale cumpărături, stă o oră în budoar pentru ten, riduri, puncte negre, vorbeşte curent italiana, engleza, germana, franceza, se îmbracă la cele mai bune case de modă şi lucrează la o firmă americană ce produce în jur de vreo şaizeci de tipuri de becuri. I se şi spune „la belle madame bec“. Are, bineînţeles, maşina ei personală, ora ei de primire şi ar vrea s-o cunoască pe soţia ta, pe Ana.

– Pe Ana, zici?... Păi cu Ana s-a terminat. A tras ea concluzia, după douăzeci de ani de căsnicie, că n-are rost s-o prindă bătrâneţea lângă un biet profesoraş fără bani, ca mine. Şi astfel a plecat. A stat aproximativ un an cu un mecanic Diesel, pe urmă cu un aviator, (curse internaţionale) şi acum aud că ar fi căsătorită cu un mare proprietar de turme şi pământuri de prin Argentina. S-ar putea, deci, să aibă şi ea maşinile ei personale, ceasurile ei prelungite de budoar, amiciţii în înalta societate, un prieten de suflet pentru escapade. În tot cazul, anul trecut de ziua mea mi-a trimis, din triunghiul Bermudelor, o pereche de bluginşi şi un tricou pe care era scris rarisimul cuvânt „Marlboro“, semn că Ana totuşi nu m-a uitat...

– Ascultă dragă, spune-mi repede, ce mai ştii de Vântu, de Paul Vântu, colegul nostru de grădiniţă?

– După ultimele informaţii – mi le-a dat unul Zburlea, nu-l cunoşti tu, e paralizat pe partea dreaptă, retras la ţară, pensie de invaliditate, drum închis.

– Ce face „Pumnişor“, îi spuneam noi, în liceu, „Imbecilul“...

– A... „Imbecilul“... e mare... e pe undeva prin Ministerul Învăţământului, director, concepe reforme, schimbă lumea, a scris chiar o cărţulie de pedagogie...

– Dar Ţaţu, premiant de meserie, nu-l prea sufeream noi...

– Precis nu ştiu nimic despre el, atâta doar că îl visez destul de des, când prin India culegând ciuperci, când prin oraşe din America Centrală, jucând şah prin localuri... Ultima dată, notează bine, mi-a apărut într-un vis, ducând în spate o cruce pe care dansau nişte maimuţe, două dintre ele având exact chipurile noastre, adică al meu şi al tău...

– Să ştii că şi eu îl visez pe Ţaţu exact ca şi tine... şi-ţi mai spun ceva... Ţaţu e mort... sper...

– Dar uite că nu te mai aud... Ce speri?

– Nici eu nu te mai aud... peste câteva luni...

– Bine, perfect...

– Chiar acum, Chiara... ştii, soţia...

– E-n regulă, e-n regulă, închide... peste câteva luni, aştept...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

FLORI MARI CA LILIECII

Deşi nu mai sunt tânăr, îmi place să merg pe drumuri de ţară, spre sate care niciodată n-au spus ceva istoriei. Sufletul meu vine din lungi călătorii, de pe trasee rafinate, şi-şi găseşte odihna pe lângă aceste sate obscure unde iarna totul e încremenire şi parcă dispariţie din spaţiu şi timp, iar vara, manifestare vitală, frustă, cu vite ce ies pe uliţe, cu căruţe ce scârţâie când trec încărcate peste poduri, cu rare maşini ce-şi fac loc printre cârdurile de raţe, de gâşte, ce fug pentru o clipă din faţa roţilor gumate pentru a se regrupa apoi şi a reveni la o viaţă scurtă, de o desăvârşită inconştienţă. Fiecare din aceste sate are, firește, şi un cimitir. Locurile acestea tăcute şi mai tot timpul pustii n-au, de regulă, nici un nume, iar pe cărările lor, în stânga, în dreapta, peste tot, vezi cât de profundă e lucrarea uitării. Au auzit oare vreodată oamenii aceştia pulverizaţi pe sub cruci de impresionştii francezi, de „partida de ceai de la Boston“, de „Salonul Refuzaţilor“, sau de iubirile, unele mai arzătoare decât altele, ale lui Pablo Picasso?... Le-ar fi făcut lor oare bine să-şi plimbe picioarele bătătorite de ţepii câmpului pe Bulevardul Italienilor, pe Nevski Prospekt sau pe malurile Senei, să vadă cum seara, şi, mai pe urmă, noaptea, înghit un mare oraş?... Ce s-ar fi făcut dacă ar fi fost luaţi cu forţa de la o „rugă“ sau de la un Paşte, pentru a fi înghesuiţi în Domul Invalizilor să vadă faimoasa cutie de marmură finlandeză în care se zice că ar mai fi ceva din fiinţa pământească a lui Napoleon?... E frumoasă noaptea ce învăluie aşezările fără istorie. Liniştea coboară din cer şi, prin cărămizile calde ale bisericilor, atinge firele de iarbă, ochii închişi ai grădinilor, strălucirile palide ale vreunei păsări ce se pierde departe, printre pomii de început ai vreunei păduri. Poate că, totuşi, prin mijloace moderne de comunicaţie, să fie difuzate prin astfel de sate felurite mesaje... „Babo, ce doare ceva dă nu poţi să dormi?“... „La bursa din New York, atacuri de cord“... „L-or prins pră Mangu, hoţu dă găini, ieri noapce, în coceţ la preoceasa“... „600 focoase nucleare în Taiwan“... „Moş Preda dă la primărie, ăl dă bace toba, trage să moară“... „Extinderea N.A.T.O., primul val“, „Madeleine Albright, Janvier Solana, România“... „Pră Pupu lu Popa îl bace muierea cu sucitoriu şi cu mătura“... „Ioan-Paul al II-lea în America de Sud“... „Petre, să-i spui lu’ mumă-ta că-i o prăpăgită“... Pe o bancă, deci, repet, într-un astfel de sat, doctoratul mi-l arunc departe, ca pe o boccea de tractorist, cheile de la maşină le ascund mai târziu sub nişte cărămizi puhave, toate cărţile citite încep să se

scurgă din mine asemeni unor ape ruginite, prin nas, prin urechi, prin picioare, diplomele, direct din coşul pieptului, mi le preia pentru totdeauna vântul. Cât de uşor mă simt aşa, despovărat de acest secol, şi cât de mult aştept ca din cimitir să învie un mort şi să-mi spună... „Domnişorule, la noi te aşteaptă lucruri atât de frumoase, pe care, într-un fel, ţi le-au prevestit şi gâştele ce mănâncă dude, şi firele de iarbă ce tremură în vânt, şi caii ce-şi lipesc grumajii de prapurii pe care mâini nevăzute îi scot din biserici“... Nu-mi mai aduc aminte ce am răspuns la aceste vorbe, sigur sunt doar de faptul că, printre genele mele, alunecau spre nişte jgheaburi urâte mulţi dintre prietenii mei ce aveau flori mari ca liliecii printre firele cărunte de păr...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SINGUR ÎN NOAPTE

Cădeau frunze la intervale rare, se făcuse frig, iar la tarabele pline cu tot felul de produse se schimonoseau deja, presimţind întunericul ce se apropia. Se zvonea că prin oraş ar fi un lup în libertate, foarte periculos prin atacurile sale. Poliţia, în aşteptarea unor reforme şi a unor regulamente de serviciu, nu-şi prea făcuse simţită prezenţa în cazul acesta, a cărui soluţionare nu putea, totuşi, fi foarte mult timp amînată. În dimineaţa acelei zile îmi petrecusem câteva ceasuri în mica mea bibliotecă, punându-mi la punct intervenţia ce-o aveam de făcut după-amiază, cu ocazia lansării unei cărţi. Pe urmă m-am urcat în pod să mă mai plimb printre cele câteva piese de mobilă ce făcuseră deliciul părinţilor şi bunicilor mei. O garnitură de fotolii comandată la Faenze, o oglindă ovală ce aparţinuse unei baronese maghiare, un corp de bibliotecă altădată lăcuit şi şters de cel mai vag fir de praf, o masă în jurul căreia stătuseră medici, jurişti, palsticieni, doamne cu mari cariere sentimentale, câteva scăunele pe care eu însumi, când eram mic, cocoţam pisici pentru a le pârli mustăţile cu cartofi încinşi pe jar. În jurul orelor patru după-amiaza am fost prezent la lansare. Îmbrăcat modest, păream printre snobii veniţi acolo un soi de servitor, un om care trăieşte cu greu de azi pe mâine, având, cu toate acestea, o stranie pasiune pentru cărţi, pentru cultură. Ascultătorii şi-au lungit urechile când am început să vorbesc. Pentru mine nu a fost deloc greu să-mi dau seama că, despre multe lucruri pe care le aminteam, doamnele cu pălării şi ruj, domnii cu butoni şi mănuşi nu auziseră vreodată. Despre autor, ins mediocru, în ciuda unui doctorat dobândit pe când nu avea nici douăzeci şi cinci de ani, am spus adevăruri şi mai multe neadevăruri. La sfârşit, adunarea lustruită, plăcut mirositoare, şuşotelnică, a părut mulţumită de „lansare“. Autorul chiar mi-a strâns mâna, promiţându-mi un cadou substanţial ce urma, în cel mai scurt timp, să-mi fie trimis acasă. Se întunecase deja când, făcându-mi loc printre cei ce mai zăboveau la autografe şi la paharele cu diverse băuturi, am ieşit în stradă. Mi-am simţit dintr-o dată sufletul apropiat de clădirile reci şi de fâşiile de parcuri pe unde nu circula nimeni. M-a cuprins o poftă teribilă de a bea o bere. Dar unde să o găseşti, când toţi comercianţii, în preajma căderii întunericului, îşi ferecau tărăbile şi se strecurau spre case. În spatele Catedralei am dat totuşi peste o mică tarabă, unde un chelner onora comenzi. M-am aşezat la o masă şi omul m-a servit imediat. Ce bine semăna acest individ cu unul dintre profesorii mei de pe vremuri, de la facultatea de ştiinţe naturale, un oarecare dr. Bebereche ce, mi-aduc aminte, preda extrem de încâlcit părţi din zoologia nevertebratelor. Privindu-l mai atent pe chelner, mi-am dat seama că mai aducea şi cu un conductor de tren francez ce mă ajutase, călătorind cu un super-express, să descifrez ce scria exact pe biletul meu. Am băut primul pahar în linişte şi mi-am spus: „De ce-or fi cheltuit, oare, părinţii mei, cu mine, pe vremea când eram liceean, atâta putere de bani pentru a-mi da lecţii de pian, când eu, pentru instrumentul în cauză nu aveam nici cea mai vagă înclinaţie?“ sau „De ce m-au trimis departe de ei, în cel mai mare oraş al ţării, pentru educaţie şi şcoală, când eu iubeam cel mai mult viaţa rurală, cu toate misterele ei nedezlegate încă de specialişti?“... Când m-am apucat de-al doilea pahar, mi-a venit în minte prima mea iubită ce mă-nvăţase sărutul de „tip japonez“ şi

căreia-i plăceau extrem de mult paltinii, gorunii, brazii şi patinoarele pe care luminile reflectoarelor, mai ales în nopţile sărbătorilor naţionale, le făceau să strălucească atât de frumos. Şi mai avea o pasiune această iubită a mea: să-mi strecoare în suflet tot felul de spaime, să-mi spună că, nu peste multă vreme, voi începe să visez, timp îndelungat, cu mine de cărbuni, cu aparate ultraperformante, ce-mi vor crea sentimentul că, pe tot parcursul vieţii mele, voi fi un primitiv, un exclus de la binefacerile reale ale civilizaţiei. Eram pe punctul de a mai cere o sticlă, când chelnerul m-a întrebat:

– Sunteţi grăbit în noaptea aceasta?

– E prea târziu acum pentru a fi grăbit, i-am răspuns.

– Ei bine, atunci am să vă arăt ceva, a conchis el. Şi omul mă conduse, cu o politeţe pe care, vizibil, o avea în sânge, înspre nişte mese şi scaune de piatră ce se aflau în spatele prăvăliei sale. O bucată de vreme, la acele mese ciudate nu şi-a făcut apariţia nimeni. Mă gândeam chiar că nemernicul de chelner îşi bătuse joc de mine invitându-mă, chipurile, să mă împărtăşesc dintr-o situaţie misterioasă, neobişnuită, cum, desigur, nu mai întâlnisem niciodată în viaţă. Prin aerul rece al nopţii începuseră să se învârtească prin preajma capului meu stoluri de lilieci, iar printre copacii rari şi înalţi luna îşi arăta cu intermitenţe chipu-i semănând tot mai mult cu un talger făcut parcă din frunze îngălenite de tutun. Pe undeva, prin apropiere, se hârjoneau nişte pisici ale căror umbre, în învălmăşala lor, creau un mic infern. Aş fi vrut să plec cât mai repede din acel loc, dar picioarele parcă-mi erau de plumb. Îl vedeam, nu departe de mine, pe chelner cum se bucura de neputinţele mele. Dar, în acelaşi timp, privirea sa spunea să mai am puţină răbdare... puţină, puţină răbdare... Şi iată că, dintr-un fel de colibă, pe care până atunci nici n-o observasem, îşi făcu apariţia o femeie. Călca uşor peste frunzele şi crengile care acopereau cărarea ce urma s-o conducă spre mesele şi scaunele de piatră. Era îmbrăcată într-o rochie neagră, lungă, cu mâneci de asemenea lungi, ce-i ascundeau mâinile, iar la spate avea o trenă ce aluneca aproape fără zgomot pe suprafaţa firelor de iarbă. Sincer să fiu, o asemenea făptură nu mai văzusem niciodată, inima începu să-mi bată puternic când m-am uitat în ochii ei care nu păreau să fie ai unei pământence. Din globii aceia când negri, când cenuşii se revărsa în afară ceva ceţos, nelămurit, dar în fracţiuni de secundă puteai totuşi întrezări în privirile acelea şi duioşie şi blândeţe, dar mai ales o forţă teribilă, capabilă să pătrundă prin toate tainele acestei lumi. Pe măsură ce străbătea cărarea ce-o apropia de mesele şi scaunele de piatră, întunericul din jur devenea tot mai de nepătruns, iar copacii parcă se uniseră într-un mare zid, separând locul acela de lume.

– Vrei să fugi, mă întrebă chelnerul la un moment dat? Şi, după câteva clipe, tot el îmi răspunse. N-ai să poţi să te mişti deocamdată, trebuie să asişti la un mic spectacol...

Între timp, doamna aceea se aşezase la una dintre mese, o masă pătrată, susţinută de un singur picior, în care, cu siguranţă, foarte-foarte de mult, meşterii pietrari încrustaseră nişte semne care, cel puţin pentru mine, erau de nedescifrat. Şerpi cu capete de peşti, linii frânte, corpuri de tiranozauri şi o mulţime de crucifixe ce creau senzaţia halucinantă a unui păienjeniş îngheţat. Se pornise un vânt şi pe foşnetele sale mai multe siluete, cu toate venite din direcţia colibei, umpluseră masa cu o sumedenie de farfurii şi platouri. Chelnerul ce mă servise iniţial pe mine îmi şopti ceva rapid la ureche, ceva ce eu aproape că n-am înţeles, şi-mi înmână un binoclu, spunându-mi doar atât: „Priveşte...“

Ochi-mi cuprindeau spaţiul înconjurător în cercuri tot mai largi. Sunt, cu siguranţă, momente care nu depind de fiinţa noastră, când vedem chipul altor timpuri, când ne răsar înainte, din pietre, din vegetaţie, sau pur şi simplu din aerul cuprins între pământ şi cer, ziduri, cărări pe care le credem dispărute, flori ce s-au veştejit demult sub soare, trăsuri ce s-au scufundat, poate, în nisipuri mişcătoare, ceasornice amorţite în cine ştie ce moment al unei obscure nopţi. Poţi să mai vezi – iertaţi-mi singularul – mâini ce nu mai sunt capabile să deschidă nici măcar o uşă, mase de pământ surpându-se în gropi sau chiar suflete zburând cu aripi grele peste întinderi de ape. Vedeam din locul în care mă aflam, cum de foarte departe venea înspre mine, pe valurile calme ale unei mări, o frumuseţe de meduză. Îşi aducea spre ţărm clopotu-i albicios, cu încetineala unui convoi de-nmormântare... „De ce nu vine mai

repede?“... mă-ntrebam, căci simţeam cum în spatele meu se sfărâmau zorii reci ai unei dimineţi. Crescuse o iarbă mare peste tot, nişte trupuri omeneşti transpirau sub un soare arzător, dintr-un trunchi de copac ieşeau la lumina zilei păsări ce-aveau în loc de ochi cheaguri de sânge. Meduza se apropia mereu, dar marea avea acum alte valuri, de treceau, cu spume cu tot, prin timpanele mele. Şi cineva, în tot acest timp, mă apăsa pe creştet, nu-mi permitea să mă agăţ de nimic, mă înfunda tot mai tare în pământ... „La orele patru, anunţă un glas, domnul acesta mititel şi studios va fi în măsură să simtă cât de puternică e umezeala în care trăim“... Meduza plutea cu siguranţă deasuptra capului meu, izbită de valuri, de spume, de oglinzile zilei, în timp ce rotulele, mâinile, umerii, obrajii mi se loveau de oase lungi, scurte, fracturate, iar cu alţi ochi decât aceia cu care venisem pe lume vedeam păduri de ferigi, de brad, stâlpi de marmură, balcoane, catifele şi, mai ales, o mulţime de dinţi ce parcă muşcau deja din cele mai arzătoare zone ale creierului meu. Poate am ţipat, poate o transpiraţie rece, scursă de pe mine, a îngheţat rădăcinile copacilor, cert este că omul acela, chelnerul, mi-a luat binoclul din mâini şi m-a tras lângă el, căci la masa de care eu mă apropiasem prea mult, în locul acelei femei de odinioară, frumoase, delicate, se afla un monstru, un lup, o lupoaică ce făcea parcă noaptea să ardă...

- Aha! am exclamat.

- Da, da, spuse omul de lângă mine, acum puteţi vedea chiar cu ochii dumneavoastră...

- E chiar fiara aceea... şi când mă pregăteam să zic... care va ataca, probabil... animalul cu piept şi spate ce parcă aminteau de duritatea pietrei a făcut un salt de la masa la care până atunci stătuse, înaintând clar spre cărarea ce ducea în oraş. Înainte de a-şi începe coborârea, din motive doar de el ştiute, s-a oprit. Nu mai aveam nici o îndoială că pauza aceasta nu va fi prea lungă şi că deci, peste puţină vreme, măcelărirea oamenilor care, probabil, nu bănuiau nimic, va începe...

Am alergat atunci cum niciodată n-o mai făcusem. O sprinteneală, o disperare mă făceau să înghit părculeţe, să sar peste şanţurile şi gropile cartierelor de margine, să mă apropii cât mai repede cu putinţă de marea aceea de lumini ce reprezentau oraşul meu la acel ceas târziu din noapte. Odată ajuns în centrul metropolei, am constatat lucruri dintre cele mai bizare. Oamenii erau conştienţi de posibilitatea descinderii fiarei printre ei, dar reacţiile lor la această nedorită posibilitate erau contradictorii. Unii îşi ferecaseră uşile punând pe scări şi prin curţi bolovani şi felurite alte obstacole. Alţii, dimpotrivă, socotind că orice măsuri de apărare ar fi de prisos, şi-au lăsat uşile larg deschise. Creşele şi maternităţile au mers chiar mai departe pe drumul predării, scoţând în stradă copiii mici de pe pernă şi pe cei din cărucioare. Spitalele se alertaseră şi ele la ideea predării, astfel că o mulţime de paturi în care zăceau trei-patru bolnavi fură coborâte şi ele în stradă. Uluit de cele ce văzusem până acum m-am îndreptat spre cartierul scriitorilor. În linii mari, situaţia era similară şi aici. Prozatorii şi poeţii foarte buni, cu volumele lor împrăştiate peste tot, îşi lăsaseră – deşi erau conştienţi de pericol – uşile deschise, în vreme ce colegii lor mediocri, zăvorâţi în diferite chichineţe, scriau de zor, umplând, fără nici un fel de corecturi sau reveniri asupra textelor, pagini după pagini, desigur pentru a-şi desăvârşi operele atâta cât timpul le-o va mai permite. Cea mai mare surpriză am avut-o însă la sediul poliţiei. Din liota de oameni ai ordinii, pe care doar cu o zi înainte îi văzusem masivi ca nişte dulapuri, numai trei sau patru îşi mai păstraseră staturile iniţiale, restul având acum, în aceste momente de mare primejdie, dimensiuni realmente de pitici, de pitici speriaţi ce târau după ei nişte puşti mari, pe care n-ar fi avut puterea, la o adică, să le folosească. Văzând toate acestea, n-am mai putut zice chiar nimic. Am încercat să mă duc spre casă, dar, constatând şi că sunt prea obosit, şi că drumul până acolo era mult prea lung, m-am întins pe prima bancă. Înainte de a adormi, am mai avut puterea să-mi ridic ochii spre cer şi să murmur doar pentru mine: „De-acum înainte, întâmplă-se, Doamne, ce s-o întâmpla“...

PIANISTUL

Pianistul le-a spus: „Puteţi să mă lăsaţi aici...“ Plăieşii, fără crâcnire, executară ordinul, după care, urcându-se la loc, în căruţa cu fân, porniră fără zăbavă spre cetatea de care era legat destinul lor.

Rămas singur în mijlocul satului, virtuozul deschise pianul şi făcu câteva game şi arpegii: „În mod sigur, păsărilor o să le placă, îşi vor îngriji puii mai bine după ce vor auzi aceste jocuri ale mele...“

După miezul nopţii, un bătrân, venind dintr-o stradă laterală, se apropie de muzician: „Eu sunt dirigintele poştei, zise el, şi aş vrea să ştiu pentru care motiv v-aţi oprit cu pianul tocmai în aşezarea noastră...“ După o clipă de tăcere, pianistul îi răspunse: „Ştiu sigur că sufletele asasinilor mei rătăcesc pe aici. Lui îi plăcea la nebunie *Sonata Lunii*, iar ei *Stiele Nacht*. Înainte de a pleca cei doi mai departe şi de a le pierde definitiv urma, ţin să le mai dăruiesc o dată aceste piese, după care, nemaiavând pentru cine să le cânt, voi abandona pianul, cu partituri cu tot, pe un câmp.“ Auzind acestea, bătrânul se îndepărtă, iar pianistul îşi reluă exerciţiile de încălzire căci, în curând, sub razele reci ale lunii, urma să interpreteze partiturile promise ucigaşilor săi...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CU BABA SIDA ŞI MOŞ TICU

La Philadelphia, într-o cunoscută formaţie de jazz, Baba Sida a evoluat electrizant la baterie. Apoi, pentru a aduce sala în stare de delir, din saxofon a scos sunete de cimpanzeu. La sfârşitul concertului, sub ochii spectatorilor, familia primarului, Baba Sida şi Moş Ticu au făcut baie într-un imens butoi de şampanie...

Rămân din nou fascinat de lectura eseurilor Babei Sida despre pictura modernă. Subtilităţi stilistice amintind de coloristica nipono-chineză, asociaţii neaşteptate, formulări de o fulgurantă inteligenţă. Şi, în prim-plan, figuri atât de apropiate de sufletul ei, ca Auguste Renoir, Edgar Degas, Paul Gaugain, Paul Klee, Piet Mondrian. Categoric, un model unic, excepţional, de scriitură.

În prezent, Baba Sida întocmeşte o lucrare de mari proporţii privitoare la artele plastice ale ultimelor două secole din Orient. Lucrează la Biblioteca Naţională japoneză din Osaka. Zeci de edituri, prin trimişi speciali, urmăresc fiecare rând al Babei Sida, pentru a obţine editarea lucrării. Televiziunea japoneză transmite foarte des momentele ei de relaxare. Fie sortează petale de trandafiri în grădina vilei unde locuieşte, fie scandează din Horaţiu şi Juvenal sau interpretează la flaut scurte piese de Bach şi Vivaldi. Uneori, seara, când luna stăpâneşte totul, fredonează balade haiduceşti balcanice, legănându-se discret într-un hamac din fire de mătase.

În Aula Arhonţilor de la Academia Militară din Atena, Moş Ticu vorbeşte magistral despre bătălia de la Maraton. Citeşte apoi asistenţei primul act al tragediei *Miltiades*, care se află în stadiu de finisare. Spre seară, însoţit de Baba Sida şi de un grup de elenişti europeni, în ţinută clasică, urcă pe Acropole, pentru a petrece câteva ceasuri sub coloanele Panthenonului...

Cu Baba Sida şi Moş Ticu la mormântul lui Xavier. Moş Ticu e trist, taciturn, tocmai termină un porumb fiert. Baba Sida scoate din poşeta ei de şerpi de Macedonia un buchet de pansele. După ceremonia depunerii florilor şi după ce Moş Ticu aruncă coceanul pe un

mormânt alăturat, amândoi citesc cu o voce gravă din poeziile preferate ale lui Xavier... sonete de Rafael, Pietro Bembo, Battista Alberti...

Asist, împreună cu Moş Ticu, la o demonstraţie de paraşutism. Baba Sida, preferând beţia aeriană, urmăreşte întreaga manevră dintr-un planor. Sunt convins că Moş Ticu e, de fapt, cu gândul la Ikarus şi la păsările de zbor ale lui Leonardo. Spre casă, vorbim mai multe despre avionul supersonic, despre balistică, despre viaţa atât de ciudată a lui Oppenheimer...

Mi-ai spus odată că englezii sunt un popor distant, închis în sine. Nu-ţi dau dreptate. Peste trei zile Baba Sida va împlini şaizeci de ani şi, în grădina prin care de atâtea ori mi-am plimbat gândurile, Filarmonica din Londra va da, în onoarea ei, un concert având în program Berlioz, Vivaldi, Grieg şi, în final, un joc de doi. Ieri am primit telegrama de înştiinţare. Intrăm împreună în cabinetul de lucru al lui Moş Ticu. Am fost de mai multe ori acolo şi, de fiecare dată, senzaţia era alta. O imensă bibliotecă circulară te izolează de vulgaritatea din exterior şi, din rafturile ei, se infuzează în atmosferă o sonoritate care transmite sufletului o stare de transă. Moş Ticu se desprinde din epocă părând când eşarfă de fum din primele tămâi arse, când gigant mitologic stăpânind magistral infinitatea timpului...

Aflu cu stupefacţie că, prin anii ’30, de Moş Ticu a fost îndrăgostită prima soprană de coloratură a operei din Viena. Statul austriac, pentru a-l reţine pe Moş Ticu în capitala muzicii, i-a oferit catedra de filozofie de la Universitate şi titlul de „von“. Discutând mai târziu cu Moş Ticu despre aceste lucruri, el mi-a spus: „Poate că aş fi rămas la Viena şi m-aş fi căsătorit cu Hilde von Hohenstaufen. Era o femeie frumoasă, delicată, o desăvârşită interpretă. Dar, spre ghinionul ei, tocmai atunci începuseră să apară în marile ziare vieneze articolele politice şi de indianistică ale Babei Sida. Am fost ca fulgerat. Cerând relaţii la Ambasada română, am aflat că Baba Sida urma să vină în curând la Salsburg, unde urmau să se reunească mai multe personalităţi, pentru a asculta, în felurite interpretări, sonate de Mozart. Au fost zile de neuitat... Dinu Lipatti, Rubinstein, Monique de la Brochellerie... Am cunoscut-o atunci pe Baba Sida şi ne-am dat seama că suntem sortiţi unul altuia. Am coborât pe Dunăre cu un remorcher turcesc şi, în Insula Ada-Kaleh, ne-am căsătorit. Începeam astfel să ţesem primele fire care aveau să ne lege indestructibil de cultura română şi de spiritualitatea universală...“

Cu Baba Sida şi Moş Ticu la Civitta Vecchia şi Melun. În dispoziţie de excepţie, la Civitta Vecchia Moş Ticu evocă Republica Crisalpină, dramatismul păcii de la Campo-Formio, apoi pe Stendhal, şi, prin extensie, pe Julien Sorel. Ni se arată casa memorială a scriitorului francez şi ni se pun la dispoziţie manuscrise care privesc primele capitole ale Mânăstirii din Parma. Fericit, Moş Ticu face fotocopii. Dimpotrivă, Baba Sida e anistorică, percepând totul sub formă de sonuri şi manifestându-şi, seara mai ales, apetitul pentru nocturne şi mazurci. La Melun, repaos desăvârşit, cu spiritul totuşi deschis, spre a percepe subtilitatea Franţei. Dimineaţa, Baba Sida se expune la ultraviolete, iar Moş Ticu execută blânde exerciţii de gimnastică suedeză. Într-una din seri, Moş Ticu a schiat pe apă, în timp ce Baba Sida, de pe o bandă de magnetofon, a ascultat clopotele câtorva catedrale din Provence...

Aflu cu uimire că, înainte de război, Moş Ticu a fost unul dintre aşii pugilatului european. Acest lucru mi l-a spus Baba Sida, la un liqueur. Întrerupându-se din lectura unui eseu de Ion Lăncrănjan, Moş Ticu mi-a vorbit câteva minute despre cariera lui sportivă... „Am ales boxul nu atât pentru a-mi distruge adversarul, cât pentru a întrupa prin luptă, prin primejdioasă angajare, conceptul antic de atlet perfect. De fapt, aveam o musculatură ieşită parcă din dalta lui Michelangelo şi o mobilitate ce amintea de viteza electronului. În ultimul meci am fost însă fluierat, deoarece mi-am menajat adversarul, pe chipul căruia şiroia epuizarea.“ Privindu-l, mi-am amintit cutremurat de momentele finale ale lui Ivan Ilici din nuvela lui Tolstoi. Adevărul este că discuţiile cu Baba Sida şi Moş Ticu, pe indiferent ce temă, îmi produc întotdeauna profunde stări de catharsis.

Baba Sida ne serveşte astăzi ceaiuri thailandeze în porţelanuri de Sčvres, ananas cu îngheţată şi piept de condor. Moş Ticu ne vorbeşte despre insulele Capri şi Cos, oprindu-se în

final asupra insulei Lido, unde a făcut o cură de ultraviolete. Apoi, din pur amor al artei, face o comparaţie între Cişmigiu şi Versailles. Seara, pe marginea lacului, urmărim în tăcere lebedele. Moş Ticu e abstras şi am senzaţia că străbate cu imaginaţia epoci şi continente. Se apropie de Baba Sida şi o roagă să-i recite ceva din Anakreon şi Thirteu...

La meciul internaţional de fotbal Ungaria-Turcia, Moş Ticu e arbitru de tuşă. Cu dispensă F.I.F.A., poartă pe cap, din cauza căldurii, un sombrero. Restul echipamentului provine de la Satu Mare. Pe parcursul celor nouăzeci de minute, Moş Ticu aleargă sprinten, interpretează creator o mulţime de faze, semnalizează ofsaiduri imperceptibile. De fapt, îl conduce şi pe arbitrul principal. La sfârşitul partidei cere clemenţă pentru câţiva dintre jucătorii ambelor echipe, ale căror sudalme au depăşit cincisprezece cuvinte...

Moş Ticu, însetat de peisaje flamande, de burguri istovite, de rătăciri cu toiagul prin pustiu, răsfoieşte *Anatomia melancoliei*.

În ipostaza unui *homo faber explodans*, Baba Sida face clătite. Mânuieşte cu subtilitate tigaia, şi-o trece dintr-o mână în alta, comite piruete, râde fericită în vârtejul poalelor. Prânzim într-o armonie arcadiană, sub umbrar. Degustăm cu o moliciune asiatică bucatele, ne umectăm buzele cu apă de Bodoc. Natura arde tropical. Spre ora trei ne învinge treptat glasul melancolic al unui guguştiuc...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

BORLOVENI

Petrec patru zile la Borloveni, în casa, odată foarte frumoasă, a colonelului Boldea. Ajung până acolo cu o buzdură de autobuz, trecând prin sate-mormânt, cu case mizerabile şi găini prin şanţuri, cu foarte rari oameni, şi aceia părând a fi ieşiţi din prafurile altor vremuri. „Buzdura“ trece şi prin păduri, dar acestea, cu toată monumentalitatea lor, nu-mi şterg din suflet certitudinea că trăiesc într-un colţ de lume unde istoria înaintează cu paşi de melc. Borloveniul e încremenit în secolul al XIX-lea, cu o lume care acceptă, de-a valma, pe stradă boul, vaca, tractorul, dulăul, limuzina autohtonă, oaia. De o mare impotanţă e „răchia“ şi „nigeia“, adică sărbătoarea hramului bisericii. Pe orice stradă a satului te-ai găsi, vezi de jur împrejur cum se înşiruie pe dealuri pădurile, miile şi miile de pomi, printre care, de-atâta amar de vreme, se strecoară oameni, animale, insecte şi, mai ales, timpul, care înverzeşte şi usucă copacii, pe oameni îi îngălbeneşte şi-i pune în morminte, caselor săpându-le în corpuri carii adânci. Păsări mari se rotesc deasupra satului la orele amiezii. Sunt probabil ulii de care-mi aduc aminte din copilărie, sau alte specii ce fac un adevărat spectacol din planările şi picajele lor. Spre seară, ultimele raze de soare trec alburii prin praful ce se lasă peste tot, pe frunzele de pe drumuri, pe dulăii ce picotesc printre lemne, pe băncile pline cu femei, mai ales bătrâne, ce trăcănesc, monoton, între ele până noaptea târziu. De abia pe la două e linişte deplină, când în bezna puternică poţi auzi cum respiră copacii, cum ruina întinde mâinile ei pângăritoare peste nu puţine case, cum boabele de rouă se fac tot mai mari pe firele de iarbă îngălbenite de arşiţa zilei. Dimineaţa, totul e proaspăt, strălucitor, zorile parcă vor să aprindă focuri noi, energice, dar spre amiază, peste tot, coboară acelaşi aer de vechime. Încremenirea e de mari dimensiuni, pe drumurile în pantă nu e aproape nimeni, casele îşi arată cangrenele de care sunt roase jos, la rădăcini, prin soarele fierbinte topindu-se carnea şi oasele câtorva copii şi câtorva câini. Cu vărul meu Tani, proaspăt întors din America, petrec clipe delicate pe veranda fostei case a bunicului său. În faţa ochilor noştri se întinde o livadă în care e un mic cimitir al familiei, iar mai sus îşi începe foşnetele pădurea, ale cărei panglici negre urcă seara până la nori. La câţiva metri de noi e fântâna cu găleata şi lanţul ruginite, cu apa din adâncuri liniştită ca un câmp dintre mai multe sate de nimeni locuite. Dacă, să zicem, ai putea trece

prin peretele verandei, te-ai trezi în nişte camere prin care se furişează mereu umbre, de teamă ca nu cumva, stând câteva clipe sub un jet de lumină, să prindă iarăşi contururi concrete şi să redevină oamenii care au fost odinioară. Toţi cei ce au locuit Borloveniul, casa, vreau eu să zic, după ce-şi părăsesc plictisiţi mormintele din livadă, se ascund, poate, până înspre zori, printre frunzele nucului din curte sau se plimbă pe uliţele obscure ale satului, zgâriindu-ne nouă semne pe care, vai, ochiul nostru ordinar nici pomeneală să le vadă. Au rămas camerele, cu portretele unor preoţi pe pereţi, cu un mobilier ce se topeşte parcă de la o zi la alta, urmând finalmente să dispară sub duşumelele moi ca aripile unor fluturi. Tot sub duşumele stau îngrămădite şi frumoasele duminici când familia era mare şi puternică, încolăcindu-se ca un şarpe tropical pe arborele vieţii. Despre existenţa lui în America, vărul meu nu mi-a vorbit prea mult. Mi-a spus, totuşi, că oraşele americane sunt periculoase, semănând unele cu altele, că americanul de mijloc vorbeşte predilect despre bani, vestimentaţie, mâncare, starea vremii, încheind relatarea americană cu remarca, poate neîndreptăţită, că despre unul dintre stâlpii cârciumei din Topolovăţ - Ionel al lui Ştayer - eu am scris prea puţin. În cele patru zile noi am stat mult pe verandă, dar am profitat şi de ceasurile călduroase, pentru a merge, urmând firul Nerei, la „Balta Neagră“. Era cald cu adevărat, poate şi ţuicile băute ne-nfierbântaseră la rândul lor, astfel că scufundarea sumară, rapidă, în bulboanele râului, a fost ca o atingere a lui Dumnezeu, ca o rostogolire pe divane moi şi răcoroase după ceasuri îndelungi de oboseală. Vărul meu îşi lăsase la baltă o parte din copilărie, nemaigăsind din clipele de atunci decât fruntea enormă a bolovanului de pe care sărea în apă. Întorcându-ne de la râu, cu sângele răcorit şi capul limpede, am apucat pe nişte străzi unde case, oameni şi animale deopotrivă existau sub spectrul ruinei. Ne-au trecut pe dinainte pisici scheletice, câini apatici, doar cu trei picioare întregi, vreo doi nebuni ai satului ce ne-au adresat vorbe neinteligibile, totul în ambianţa unor case de cărămidă şi pământ aflate într-o stare de semiprăvălire. Am mai salutat şi un invalid aflat în cărucior, pe care femeia sa îl îngrijea şi-l înşela de circa treizeci de ani. După patru zile, Borloveniul ne spune, mie şi vărului meu, că e cazul să plecăm... Ne-au spus-o, în fapt, pădurile sale, praful de pe drumuri, turnul vechi al bisericii sau oamenii pentru care întreaga Europă, cu toate treburile ei, conta mai puţin decât un pahar de „răchie“ sau decât evenimentul numit „nigeie“. Cert este că noi ne-am supus acestei porunci, plecând noaptea cu o maşină spre oraşele noastre în care blândeţea şi moartea cu degete galbene de ceară aveau, cât de curând, să ne mângâie fruntea şi obrajii...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

LA MEHADIA

Ce i-a trecut prin minte vărului meu: să vină tocmai din Statele Unite, din Maryland sau Louisiana, la Mehadia, pentru a vedea la faţa locului starea mormintelor bunicilor noştri şi a mai vedea ceva, şi anume dacă satul a progresat arhitectonic şi are puls cultural. Oceanul l-a traversat cu un avion ai cărui piloţi, firi jucăuşe, au întors aparatul când pe-o parte, când pe alta, astfel că cinstitul meu văr n-a putut nici dormi, nici citi ceva din marele poet Trackl, unul dintre autorii săi preferaţi. În sfârşit, a avut loc şi aterizarea, într-un oraş olandez, unde toată lumea vorbea în ziua aceea de Wan der Weyden şi Franz Hals. Acest lucru i-a făcut bine vărului meu care, după ce a vorbit şi el puţin despre Wan der Weyden şi Franz Hals, s-a urcat într-un avion cu destinaţia România. Zborul a fost un pic mai dificil decât celălalt, cel transoceanic, pentru că piloţii români, cu o raţie redusă de benzină, au trebuit să abordeze un traseu cu totul şi cu totul exclus din rutele aeriene cât de cât uzitate. S-a trecut astfel cu un aparat relativ obosit peste clădiri de tip medieval, peste întinderi de pământ bătătorit, peste mase de oameni ce nu păreau să ţină în mână beţe de biliard, ci mai degrabă cozi de furci şi topoare. În sfârşit, după îndelungate ore de zbor, vărul meu a ajuns şi în capitala ţării, Bucureşti. De aici înspre Mehadia s-a urcat în vagonul unui Intercity. El a povestit tuturor

celor care, mai târziu, l-au întrebat, în America, despre căile ferate române, că trenul numit „Intercity“ era plin de lume bună, dar că mergea foarte încet. „Am avut chiar impresia – a declarat vărul meu reporterului unui mare cotidian de pe coasta de vest – că la un moment dat ne trăgeau nişte boi înspre direcţia în care toată acea lume bună se deplasa.“ În sfârşit, după mai multe zile de căi ferate române, teafăr şi nevătămat, vărul meu a ajuns în gara Mehadia. Aici, pe peronul plin cu desagi şi buruieni, s-a întâlnit cu mine... Întâi şi întâi, fără a ne uita prea mult la ceasuri, am privit muntele numit Străjoţul.

– Îl mai urcă cineva? m-a întrebat vărul meu.

– Nici dracu', i-am răspuns, bolovanii aceştia au fost radiaţi de mult de pe toate hărţile ţării.

– Şi, altfel, nu mai au nici o utilitate? a căzut a doua întrebare...

– Când şi când, plasticienii mai vin pentru flancul drept al muntelui, dar nimei n-a văzut vreodată ce reţin ei anume din acest conglomerat de pietre.

– Atunci, a zis vărul meu, dacă lucrurile stau aşa, haidem la cimitir să vedem de morminte. Am găsit cimitirul mai repede decât credeam. Şi mormintele familiei le-am găsit şi pe cei de dinăuntru care ne-au spus că se simt foarte bine acoperiţi de buruieni şi că ar dori să-i lăsăm în pace. Ne-am îndreptat atunci spre sat, fiind extrem de curioşi să-l vedem. Într-adevăr, câteva lucruri totuşi se schimbaseră. Casele nu mai erau văruite în alb, ci în galben, prin pomi erau mai mult porumbei decât vrăbii, câinii vagabonzi se răriseră, curenţii reci de aer erau, ca să zicem aşa, domoliţi de nişte curenţi calzi care veneau dinspre gară, dinspre un pod de fier şi o carieră de piatră numită Binchineţ. Apăruse şi un turn în faţa bisericii, în jurul căruia alergau câini, pisici şi copii.

– Un singur lucru nu s-a schimbat, spuse vărul meu aprinzându-şi o ţigară, obiceiul oamenilor de a-i privi pe necunoscuţi din spatele perdelelor.

– Tu ai dreptate, i-am răspuns, dar au fost foarte puţini cei care ne-au privit astfel, poate doi sau trei, şi nici aceia nu-i sigur că ne urmăreau exact pe noi. După ce medicul, preotul şi un învăţător ne asiguraseră că satul progresase mult sub aspect arhitectural, ne-am interesat, la aceleaşi personaje, şi despre pulsul cultural al localităţii.

– Totul merge foarte bine, ne-a spus medicul, preotul ştie să scrie şi să citească, învăţătorul, la fel, şeful gării şi impegaţii sunt foarte buni dansatori... iar ceilalţi, mulţimea, ca să zic aşa, se uită la noi şi ne admiră...

– Ştiţi, a intervenit după aceste precizări vărul meu, am scris la Washington un articol pentru numărul aniversar al ziarului dumneavoastră „Grănicerul“, care, după câte am înţeles, va apărea curând...

– Va apărea, desigur, a răspuns învăţătorul, dar nu chiar atât de curând, căci e nevoie de timp până să ni se trimită eseurile despre oi, cronica împrejurimilor, a sălaşurilor, editorialul pe care nici până în ziua de azi nu ştim exact cine-l scrie, interviurile de care numai Dumnezeu ştie cine se ocupă. E o chestiune această apariţie, nu vreau să vă mint, cam de 6 luni, un an...

– E bine şi aşa, a spus vărul meu, punând articolul scris la Washington sub o piatră, e bine şi aşa... totul e să-l culegeţi cât de cât corect...

Se lăsase seara când, din gara Mehadia, fiecare am luat trenul ce urma să ne ducă spre casă. În momentul plecării, impegaţii ne-au salutat cu mult respect. Am putut auzi tot atunci cum păsări cu corpurile probabil din plumb se izbeau de metalul vagoanelor. Adio, Megie, tristă elegie... Vărul meu, în rapidul său, a fost singurul pasager la clasa întâi, iar eu, în personalul meu, unicul călător la clasa a doua. El a ajuns peste ocean pe o vreme frumoasă, cu soare, eu, pe o vreme urâtă, cu vânt şi ninsoare. De la această întâlnire noi doi nu ne-am mai scris, dar de gândit unul la altul, din când în când, cu siguranţă ne-am gândit...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ŞTIINŢE NATURALE

Devenisem student la Ştiinţe Naturale. Pentru a reuşi aceasta am învăţat, trântit pe sub pomii şi caişii din grădină, mai bine de patru luni. Iată-mă frumos îmbrăcat, cu geamantanul de student în mână, luând drumul oraşului în care se afla facultatea. La gară m-a aşteptat soţia unchiului, o femeie longilină, cu părul alb acum, care, în tinereţe, după o expediţie nereuşită la poli, devenise şi ea studentă, temporar, la Ştiinţe Naturale. A urmat întâlnirea cu bunica, iar ea mi-a dat să mănânc lucruri specifice zonei unde trebuia să-mi fac studiile. Ea m-a întrebat, printre altele, dacă drumul până la celebrul oraş universitar a fost uşor şi dacă în geamantan îmi pusesem tot ceea ce-i trebuia unui tânăr demn de a studia Ştiinţele Naturale. Pe o ploaie rece, mai degrabă pe o lapoviţă, cu o glugă de savant pe cap şi cu o dantură impecabil aranjată, de undeva, dintr-un laborator, şi-a făcut apariţia şi unchiul, un adevărat simbol al ştiinţelor naturale. El, în loc de orice salut de bun venit, mi-a ars o scatoalcă peste cap, spunându-mi că studiul ciupercilor şi al viermilor nu e deloc uşor. Ce zic? Rezist la aşa ceva sau ar fi mai bine să mă reîntorc în satul de unde am venit şi să încerc să mă logodesc cu vreuna dintre învăţătoarele de acolo?... Adevărul e că, timp de trei ani, m-am învârtit în jurul clădirilor în care se ţineau prelegeri de Ştiinţe Naturale. Auzeam, prin geamurile deschise, vocea unchiului vorbind despre fiziologia peştilor de mare adâncime şi a încă unor profesori care, utilizând mulţi termeni latineşti, încercau să facă lumină în privinţa multor fenomene ce trebuiau să fie clare pentru orice student la Ştiinţe Naturale. Auzisem, noaptea, laboratoarele cum dorm, respirând liniştite şi adunându-şi astfel forţele pentru a doua zi, când alte şi alte fenomene urmau să fie clarificate, de către profesori, conferenţiari şi asistenţi, studenţilor ce voiau să se iniţieze în tainele Ştiinţelor Naturale. Singurul din familie care mi-a înţeles situaţia a fost bunicul Andrei. Reîntors pentru o clipă de pe lumea cealaltă, mi-a dat o parte din banii câştigaţi de el acolo, spunându-mi să revin acasă şi să las Ştiinţele Naturale în pace. Acasă i-am găsit pe cei doi fraţi ai mei, cu geamantanele gata de plecare pentru a deveni studenţi la Ştiinţe Naturale...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ÎN TRAMVAI

Mă urc în tramvai; Doamne, cu câtă teamă fac lucrul acesta! Mă gândesc, în timp ce vagonul se hurducă pe linii, că oraşul, în anumite cartiere, a îmbătrânit foarte mult, nemaiputând fi considerat, în aceste condiţii, drept burgul cel mai cochet de pe continent. În primul rând, mai toate podurile de peste râu s-au jigărit şi-ţi lasă impresia că în orice moment se pot rupe în două, în patru, în şase sau chiar în opt. Apoi, cinematografele seamănă mai degrabă cu nişte cuşti din care te aştepţi să iasă la lumină dulăi şi să-i muşte pe toţi trecătorii, fie că sunt, fie că nu sunt cu Dumnezeu. M-am uitat şi la biserici. Turnurile unora dintre ele pierduseră din înălţime şi parcă se balansau încet, cinci secunde într-o parte, cinci secunde în cealaltă. Şi ţiglele de pe acoperişuri se cam degradaseră, apăruseră pe suprafaţa lor muşchii aceia verzi, semn de vechime şi de oboseală. Am văzut şi câţiva preoţi venind din străzi laterale înspre strada pricipală pe care şerpuia linia de tramvai. Nu târau după ei nici frunze, nici jerbe de praf, dar ar fi fost, poate, mai fericiţi să le târască. În faţa librăriei „Kir Postelnicu“, tramvaiul a zăbovit mai mult. Am putut vedea cum, în interior, o doamnă răsfoia o carte mare, poate un abecedar modern sau ceva legat de informatică, cum un domn explica agitat ceva unui alt domn şi cum, în sectorul jucării, păpuşile, plictisite că nu le cumpără nimeni, aruncau unele în altele cu nişte mici cutii în care trebuie să fi fost cartoane pentru cărţi de vizită. Şi încă un detaliu legat tot de librărie... O femeie în vârstă, cu baston, îi spunea unei vânzătoare - şi vorbele ei răguşite cred că se auzeau foarte departe - că în nici una dintre cele douăsprezece căsnicii avute n-a fost nici măcar şase ore fericită. Apoi, în tramvai s-au

urcat controlorii. Noi, călătorii, minteni cu biletele pregătite, dar ei ne-au făcut semn să ne liniştim... Probabil că pe aceşti bărbaţi, în clipele acelea, cu totul alte lucruri îi presau. Eu am reuşit să aflu până la urmă taina suspinului lor. Tuturor acestor oameni, cu câteva zile înainte, le muriseră ambii părinţi, iar ei, din cauza zăpăcelilor iscate de decese, nu mai putuseră alerga unii la înmormântarea dispăruţilor celorlalţi. Tramvaiul se hurducă în continuare, şi eu, prin nu ştiu ce joc al memoriei, mi-am amintit cum în cimitirul Montparnasse, nu cu foarte mult timp în urmă, căutasem mormântul lui Baudelaire. Până la urmă îl găsisem, dar mai interesant decât mormântul – mi-am dat seama finalmente – era felul în care o ploaie, doar în aparenţă măruntă, cădea peste cimitir. Mă aflam în tramvai, asta trebuie s-o spun, deoarece îmi condusesem iubita la gară. În momentele în care mă hurducam în căruţa aceea metalică, ea era deja foarte departe, prin pulberi şi prin alte asfinţituri.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CE MI-AU SPUS CÂTEVA ANIMALE DIN GRĂDINA ZOOLOGICĂ LOCALĂ

Leul: Stau într-o cuşcă nu tocmai confortabilă, de circa doi ani. Cei ce mă supraveghează, probabil din motive de afecţiune, îmi spun Pussy. Tare aş vrea să ştiu care dintre semenii mei, aflaţi în libertate prin Africa sau Asia, ar mai accepta să li se spună astfel. Mărturisesc că din forţă, violenţă am pierdut mai mult, astfel încât am acceptat să dorm în cuşcă cu doi cocoşi şi doi iepuri. Mă uit la ei cum îşi ciugulesc grăuntele şi îşi mănâncă morcovii. Se vorbea, la un moment dat, că şi mie îmi vor aduce, între gratiile acestea mizerabile în care trăiesc, o parteneră de viaţă, o leoaică. Dar ea n-a venit nici până în ziua de astăzi. Am observat, de la o vreme, că, în loc de carne, primesc frecvent macaroane şi varză. După ce am mâncat astfel de produse, am constatat că răgetul meu nu e mai puternic decât lătratul unui câine. Pentru a nu fi cu totul ridicol, am să propun îngrijitorilor mei să-mi tundă coama, căci la forţa de care dispun actualmente sunt total caraghios cu ea...

Ursul: Nu stau departe de leu şi tot într-o cuşcă abjectă, dar eu, faţă de el, am măcar un avantaj. Am ursoaica lângă mine. Urmaşi nu vom avea niciodată, pentru că amândoi suntem sterilizaţi. Dar, oricum, îndurăm singurătatea mai bine. Eu îi vorbesc ei despre oile şi viţeii pe care i-am capturat pe vremuri, ea despre fericirea de a fi totuşi mamă. Ni s-a propus, printre altele, să jucăm într-o piesă ultramodernă de teatru. Eu ar urma ca în actul doi să-l calc pe rege pe spate până îl voi face să mărturisească ceva. Aş acţiona la auzul unei trompete până când instrumentul îşi va termina emanaţiile. Vor să mă îmbrace în vrăjitor torţionar, dar eu varianta aceasta n-o s-o accept. Au un plan şi cu soţia mea, în aceeaşi piesă, fireşte, ea urmând în final să ia în gheare şi să distrugă toate decorurile de pe scenă. Ne-am gândit dacă să primim sau nu. Acceptăm într-o singură variantă rolurile... dacă, după spectacol, vom fi liberi amândoi să plecăm în pădure; în caz contrar, să se mascheze în urs şi ursoaică directorul teatrului cu soţia sa şi să facă ei ceea ce ni s-a propus nouă să facem...

Vulpoiul: Eu, într-o viaţă anterioară, bărbat rezonabil, la 1,85 m înălţime, am fost conferenţiar la o facultate de matematică. Eram preţuit ca specialist, susţinând multe sesiuni în străinătate, unde, la congrese prestigioase, mă remarcam întotdeauna. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu mine la o masă dată chiar în cinstea mea la Stockholm, unde, sub privirile stupefiate ale asistenţei, am înghiţit cu pene cu tot o găină pe care o aveam dosită în geanta mea de comunicări. Din acel moment am simţit ceva straniu în întreaga mea fiinţă şi m-am transformat brusc într-un vulpoi. Am fost repede introdus într-o cuşcă şi adus în ţara mea de origine, România. Zac acum prizonier între nişte gratii, nu eman un miros prea frumos şi, dacă o minune nu se va întâmpla, voi rămâne un jalnic patruped până la sfârşitul vieţii. Mi-am

propus să mă salvez prin greva foamei, dar brutele de îngrijitori mă bat dacă nu consum mizeriile pe care ei mi le dau zilnic, considerându-le drept hrană.

Cocoşul: Eu sunt o pasăre de curte neînsemnată, asta o ştiu prea bine, creierul mi-e cât un bob de porumb, deci, într-o asemenea situaţie, la ce aş putea să aspir?... Natura mi-a dat un singur dar, acela de a cânta, destul de dezagreabil, de altfel, din trei în trei ore. Dacă noaptea cântatul meu nu prea are nici un efect, în schimb, spre dimineaţă, el scoală trântorii din somn, pentru a-i trimite la lucru. Eu sunt mulţumit de serviciile pe care, sub această formă, le aduc ţării. Mărturisesc că mi-e frică de un singur lucru: maimarii cuştii vor veni cu cuţitul să-mi taie gâtul. Vulpoiul, care e o vietate cultă în comparaţie cu mine, m-a consolat, spunându-mi că fiecare cu o moarte suntem datori...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PORTRET

Ieri, pe la prânz, cine ne vizitează?... Nici mai mult, nici mai puţin decât Mucky-Picola. Eu băteam la maşină şi, când am văzut-o la poartă, tensiunea mi-a sărit, în câteva secunde, la valori periculoase. A intrat în casă salutând voios, sonor, în ideea că apariţia ei ne-ar face o neasemuită plăcere. A campat întâi în bucătărie, unde i s-a plâns Monicăi de o dischinezie biliară, pe urmă s-a dus la tatăl meu, care sunt sigur că exact pe ea o aştepta. În sfârşit, a venit în camera mea, unde s-a pus să ne povestească, Monicăi şi mie, despre relaţiile ei în lumea bună din Bucureşti, despre un sejur, n-am înţeles bine de ce natură, petrecut la Râmnicu-Vâlcea, despre o viitoare călătorie la Sibiu şi despre... nu mai ştiu ce. Picola face parte, categoric, din familia creaturilor incapabile de a produce ceva prin propriul efort, oţelindu-se, în compensaţie, în lupta de supravieţuire prin tehnica numită *parazitism*. N-o preocupă decât strict persoanele de pe urma cărora poate câştiga ceva. Prioritari sunt, deci, dătătorii de bani, pe urmă oferitorii de adăpost şi de mâncare şi, în sfârşit, cei care-i cedează haine, obiecte de oareşicare valoare. Cred că, pentru a sta sub un acoperiş, are la dispoziţie un lot de „victime“ de care se foloseşte prin rotaţie. O lună la unii, două-trei la alţii ş.a.m.d. Am fost întrebat de mai multe persoane de ce nu încerc să-i găsesc un serviciu. Răspunsul meu a fost mereu unul şi acelaşi: „Mucky e incapabilă de a se achita de orice sarcină de serviciu, oricât de uşoară ar fi ea.“ Nu poate, de fapt, suporta un program, nu se poate integra într-o colectivitate fără a deveni imediat caraghioasă, nu concepe să muncească „cot la cot“ cu tot felul de anonimi, ea, care, în mod normal, ar fi trebuit, asemenea lui Domingo şi Pavarotti, să uluiască lumea cu o voce pe care Dumnezeu nu i-a dat-o mai mult decât oricărei femei de pe stradă. Capitolul *Vocea Rodicăi, recte Mucky* e, în acelaşi timp, tragic şi plin de haz. S-a instruit în arta cântecului de operă cu maeştri şi maestre ce au dus spre împlinire nume rapid devenite mari. Lui Mucky, de către aceşti „antrenori“ cu fond totuşi malonest, i s-au luat doar banii. Pentru concursurile de preselecţie, fixate întotdeauna în Occident (Toulouse, Florenţa, Madrid), se comandau rochii speciale, pantofi adecvaţi, mergându-se chiar până la o remodelare chirurgicală a nasului, pentru ca Picola să fie frumoasă, competitivă când va ajunge pe marile scene. Uitându-mă la ea cum arată, afectată, extrem de banală ca fizionomie, lipsită, fără dubii, de minime aptitudini artistice, mă gândeam prin ce miracol ar putea ea realiza o *Aidă*, o *Boemă*, o *Toscă* etc. O dată cu trecerea timpului, legenda lui „Mucky-cântăreaţa“ s-a descompus de la sine. A ieşit, însă, tot mai mult în evidenţă adevărul-adevărat, mai exact neputinţa acestei fiinţe de a face ceva prin propriile-i forţe, ceva cât de mic, de neînsemnat. Mucky e un personaj care are nevoie de un mare scriitor. Singura ei vocaţie e aceea de a se oferi spre prelucrare unui ins cu pană artistică de excepţie. Lucrul literar care ar ieşi de aici ar fi, fără îndoială, excepţional.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

RAPORTUL PROFESOAREI DE SERVICIU

„La orele şapte, când m-am prezentat să-mi încep activitatea (n.n. – serviciul), şcoala era la locul ei, nelipsindu-i nici un etaj, având aceeaşi formă dreptunghiulară (am făcut un tur pentru a verifica) şi aceeaşi intrare cu o poartă care parcă scârţâia un pic mai tare ca de obicei. Curtea era curată, dar în fundul ei am zărit un dulău – piept alb, spate negru – care nu aparţine unităţii noastre de învăţământ. Între 7,05 şi 7,25 am verificat lotul femeilor de serviciu. La fiecare etaj erau câte două, ţineau corect măturile când măturau, cu excepţia uneia, cred că Butan sau Bifan o cheamă (de verificat), care îşi plasase mâna dreaptă pe coada măturii, cam sus. De vorbit, nu vorbeau între ele în timpul lucrului, dar eu totuşi am auzit sâsâituri când am trecut prin dreptul lor. Între 7,25 şi 7,35 de minute am verificat minuţios toaletele. Vă informez, domnule director, care în timpul serviciului meu puteţi să dormiţi liniştit, că, trăgând de toate cordoanele, am constatat că apa curge cu debit corespunzător, că pe ziduri nu s-a mai scris şi desenat nimic în plus faţă de ce ştiţi dumneavoastră şi înaltul consiliu de conducere. De supravegheat, totuşi, toaleta de la etajul II, băieţi, căci acolo am găsit, sub scoica numărul trei, un bilet mai mare, pe care era marcată litera „P“, puţin înclinată spre dreapta. Mă gândesc la „P“-ul acela, să nu fie vorba de vreun nucleu, de un grup extremist în şcoală, care să-şi ţină acolo întrunirile. Între 7,35 şi 7,45 am supravegheat profesorii. Cred eu, dar, din păcate, n-am dovezi, că mai mult de jumătate dintre ei nu erau pregătiţi pentru lecţii. Nici unii nu şi-au luat la plecarea în clase material didactic. Profesorul Hotură şi profesoara Pupea au cam stat la taclale un pic ştrengăreşti, între uşile claselor a XI-a A şi B, înainte de a intra la ore. Nu că aş spiona, dar, în ora sa de chimie, profesorul Dudu Dudulea le-a vorbit elevilor vreo 15 minute despre tăierea porcilor în sat la el. A şi făcut de câteva ori „guiţ... guiţ“, imitând animalele sacrificate. Şi acum, domnule director, lucrul cel mai neplăcut. Între ora a treia şi a patra (ceasul arăta 2 şi 17 minute), un şoarece a venit dinspre laboratorul de chimie şi a dispărut în direcţia celui de biologie. Eu vi-l descriu, pentru a fi dat în urmărire generală, cel mai bine printr-o circulară. Era mic, sur, specia communis, cred, coada cam trei centimetri, un ochi la stânga şi un altul la dreapta, în raport cu botul, deplasare derutantă pe suprafaţa coridorului. Nu răspundea la nici un nume. În rest, nimic de semnalat, drept pentru care închei prezentul raport.

Prof. de serviciu,
Soldatiţa Cătănoiu

P.S. Domnule director, dacă şoarecele nu va fi prins în timp util, riscăm compromiterea şcolii, a învăţământului şi, poate, chiar intrarea noastră în Europa.

(S.C.)

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

O PROFESOARĂ MÂNCÂND O ÎNGHEŢATĂ

Să mai lăsăm puţin alegerile deoparte, nivelul de stat african pe care-l avem deocamdată, bancnota de una mie lei care jigneşte profund chipul lui Eminescu şi să ne îndreptăm privirile spre omul de pe stradă. El, omul, sau, mai bine zis, oamenii, sunt mulţi şi feluriţi, fiecare cu destinul său. Într-una din zile, ochiul meu s-a oprit asupra unei doamne între două vârste – mai apropiată, însă, de groapa, fără de nici un farmec, a bătrâneţii – ce, mergând pe stradă, trăgea poate după sine, prăfuite de vreme, frumoasele buchete ale tinereţii,

un sânge mai fierbinte, curtea asiduă a vreunui student la medicină, perspectiva unui voiaj în Italia, câteva vacanţe petrecute la mătuşile „X“ sau „Y“, unde veneau tineri şi se dansa până noaptea târziu, plimbările cu barca, nu pe lacul Baikal sau Titicaca, ci pe unul mult mai mic de prin Ardeal, unde vâsleau, cu rândul, ea şi, fireşte, un el, din acea idilă, din cauza părinţilor lui, nealegându-se până la urmă nimic. Oh, dar pe doamna o cunosc, e de treizeci de ani profesoară conştiincioasă până la Dumnezeu, aplicând la clasă – e drept, cu un oarecare filtru – toate dispoziţiile absurde şi semiabsurde venite de sus. Nu a văzut până acum încă Viena, Roma, Parisul, nici chiar toată România (a visat de două ori cu mănăstirile), a fost, în schimb, cu elevii, la cules de porumb, cartofi, sfeclă, rapiţă, soia, i-a gardat de-a lungul 23-augusturilor pe stadioane sau pe străzi, pentru ca totul să „iasă bine“, cei de la pardid şi de la direcţiune să fie întru totul mulţumiţi. Acum, păşind pe stradă, mănâncă o îngheţată. Trece falnică pe sub zidurile caselor nu tocmai plăcute, văzându-se cât de colo că a uitat, pentru câteva momente, de directori, de comisiile metodice, de şedinţele aberante, de tot felul de activităţi, că e liberă să se gândească... dar înapoi, la anii ce-au trecut, nu prea mai are rost, iar înainte, dacă lucrurile nu se vor schimba?... „Ţi-ai făcut azi datoria faţă de elevi, la şcoală?“, par s-o întrebe tocurile cam tocite ale pantofilor. „Făcut, de trei ori făcut!“ „Eşti mulţumită de salariul pe care-l ai acum în geantă?“... îi şopteşte în ureche unul dintre cerceii primiţi cadou de nuntă, înainte cu vreo treizeci şi cinci de ani. „Mulţumită, vai, căci s-ar putea să fie şi mai rău...“ „Crezi c-ai fi putut trăi şi altfel?“ o tachinează tivul rochiei, desfăcut puţin la spate... „Nu ştiu, nu m-am gândit de mult la asta...“ Şi profesoara-şi mănâncă, fericită, îngheţata, peste o lună, când iarăşi va lua leafa, va mânca alta, dacă nu un langoş, iar dacă leul îşi va mai pierde din valoare, un pumn de seminţe, aici, în România, unde suntem, după cum spun istoricii, de două mii de ani.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PLECAREA

Reîntorşi sus, în odăiţa noastră, fugeam numaidecât la fereastră. „Ia să vedem, poate aici, la suprafaţă, în vreme ce noi călătorisem, s-a mai schimbat ceva.“ Ei, desigur, lucrurile se mai mişcă! De fiecare dată când reveneam din adâncuri constatam modificări. În bloc, spre exemplu, chiar vecina noastră îşi luase obiceiul de-a găti zile de-a rândul cu uşile deschise. Mirosul de sosuri pătrundea politicos prin toate orificiile, dădea un tur prin camere şi repede ni se instala în nări. Pe străzi ni se întâmpla să vedem câini rămaşi în trei picioare, soldaţi în stare de noncombat, nuntaşi obosiţi, călcând prin noroaie, maşini împinse să pornească. Sau înmormântări cu fanfare, păruieli din gelozie, bătăi în toată regula etc., etc. Cum spuneam – mici surprize, plăceri de-o clipă, cadouri populare de cinci bani. Dar marea cangrenă o regăseam, o regăseam mereu prezentă, de fiecare dată parcă mai presantă, mai apropiată, suflându-ne mai vârtos în obraji. Erau ceasurile de pe mese, ce ne măsurau viaţa, sunând tot mai strident în fiecare dimineaţă, erau pe balcoane, spânzurând ca nişte gâturi de miel tăiate, cămăşile, flanelele, pantalonii tot mai vechi, tot mai uzaţi, erau pe urmă cratiţele, ochi orbi, cu mâncarea-ntărită-n ele, scrumierele în care resturile de ţigări păreau adevărate tumori. Şi când te uitai mai departe, calea ferată uitată până şi de poeţi, apa din parcuri şi crengile căzute din pomi, învăluite-n frunze, câmpul militar cu ţinte false, înconjurat de sârme, depozitul inform de cartoane şi hârtii, cartierele văzute ca în palmă, bătrâneţea şi rugina instalate peste tot...

Într-o zi, ţin bine minte asta, era un ajun de Crăciun, soţia mea s-a întors de la serviciu stropită de sus până jos cu supă de fasole. Credeam că va izbucni un scandal, că vor urma spargeri de farfurii, lacrimi, sfâşieri de haine. Dar nu, nici pomeneală... După ce-a mâncat două clătite şi-a băut o ceaşcă de cafea, ne-a spus, în sufragerie, mie, mamei ei, băiatului nostru, cu o voce seacă în care era, însă, şi o undă de amărăciune: „Am luat hotărârea, diseară plecăm, lăsăm totul celor ce vor veni după noi, câteva fleacuri nu mai contează. Acum, să mergem să ne odihnim“... La ora nouă seara, în bucătărie, eram cu toţii

pregătiţi pentru marea încercare. Fiecare aveam în prelungirea umerilor o pereche de aripi dintr-un material uşor. În bloc începuseră colindele, când noi, unul câte unul, de pe pervazul ferestrei, ne-am lansat în aerul rece al nopţii. Iată-ne zburând pe sub lună, fiecare în direcţia lui. Soţia mea se pregătea să coboare prin spatele unuia dintre poli, băiatul cred că o luase înspre Calea Lactee, soacra, în urma căreia se auzeau vagi croncănituri, o pornise sigur înspre Mările Sudului. Eu m-am învârtit o vreme pe loc, apoi m-am hotărât să cobor într-un crâng alb, minunat, făcut din cabluri şi stâlpi de înaltă tensiune...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SALVAREA

Mă aflam cu nişte poeţi într-un crâng, să privesc luna, când un colonel îmi aduse o roabă de acte spre a le completa. Mulţumindu-i pentru efort şi invitându-l şi pe el să privească luna îi spun că în câteva zile papirurile vor fi puse exemplar la punct. Desigur că, exceptându-l pe colonel, noi, artiştii, am mai rămas ceasuri bune printre pomi. Până când noaptea şi ţipetele bufniţelor ne-au trimis spre case. Ştiam din mai multe surse că, indiferent de plăcerile mele de a privi luna şi de a asculta păsările nopţii, eram imperios obligat să mă deplasez în Oraşul Lumină. Imperios obligat. Cu o gentuţă mică, scule de ras clasice, pijamale şi câteva cărţi, m-am prezentat la aeroport. Avionul era foarte încărcat. Totuşi, de decolat am decolat la ora exactă, într-o situaţie atmosferică calmă. Deasupra Ungariei, fără a ne spune un singur cuvânt de adio, un ansamblu folcloric întreg s-a slobozit cu paraşutele. Ei trebuiau să dea concerte pe valurile Balatonului, pentru o sumă de forinţi destul de consistentă. Pe undeva, prin Slovacia, folosindu-se de aerul captat de sutane, au luat-o în jos Mitropolitul Ardealului, împreună cu circa doisprezece înalţi arhierei. Ei urmau să binecuvânteze pământul noii republici, pentru ca recoltele de in, cânepă, grâu şi porumb să devină mai mănoase. În preajma Pragăi, făcând pluta, ne-a zis adio, nouă, celor din avion, Comitetul Central al Doamnelor Pensionare Române. Ele, doamnele, dispuneau de nişte bani ce trebuiau cheltuiţi indiferent cum până la sfârşitul anului în curs. Deasupra Germaniei, cam prin zona fabricilor de maşini Mercedes şi BMW, a sărit o pereche de lingvişti germani cu rucsaci în spate. Pe aeroportul Orly am ajuns doar câţiva pasageri, unii plictisiţi că nu-i aştepta nimeni, alţii, veseli, fiindcă fuseseră întâmpinaţi de cunoscuţi cu flori. Luni sunt invitat la masă la Rectorul Sorbonei. Prânzul e strict familiar, adică Rectorul, soţia lui, o doamnă din Gasconia, cei doi copii rectoriali, un băieţel talentat la instrumentele cu corzi, o fetiţă şi eu. Universitarul sorbonez e indispus de faptul că parcă întregul oraş se topeşte. Marile biserici au ajuns la jumătate, monumentele, la fel, străzile s-au îngustat şi lumea, din lipsă de poftă de mâncare, se retrage prin locuri singuratice să moară. Şi se pare, spune el spre finalul mesei, că nu mai e nimic de făcut.

Marţi mă primeşte în vizită, la Palatul Elysée, Preşedintele ţării. Nu e nici el mai bine dispus decât Rectorul Sorbonei. El îmi spune „alte noutăţi“, şi anume că parizienii nu mai ştiu deloc istorie, nu se mai spală temeinic pe dinţi, nu se mai îngrijesc vestimentar. La şedinţele bisăptămânale ale Consiliului, miniştrii vin în training şi tenişi, nici măcar în adidaşi, se parfumează excesiv, sunt plictisiţi de observaţii, dispute, morale. Şi mi-a mai spus Preşedintele că

oraşul, în mod ciudat, dispare, că anumite muzee, cu toate capodoperele lor, nu le mai găseşti, că poliţia – chiar şi cea secretă şi ultrasecretă în chestiunea muzeelor – a cercetat, şi nu e vorba de vreun jaf, ci de cu totul altceva, sumbru, misterios. Miercuri stau de vorbă cu Ministrul Apărării, domnul Lafcasse. El e şi mai disperat. Din opt sute de înalţi gradaţi câţi are întreaga armată aeriană, terestră, navală, se mai prezintă la ordine doar şase. În rest, coloneii, căpitanii, maiorii stau pe-acasă-n pijamale şi, fie se joacă cu copiii sau nevestele, fie îşi scriu indigeste memorii. Am lăsat, deci, oficialităţile, să fiarbă în propriul lor suc şi, individual, fără ghizi, am pornit-o prin oraş... Aspectul marii metropole era cu adevărat neplăcut, aş zice chiar întristător. Lumea îşi pierduse mult din politeţea binecunoscută, prin bistrouri se lăfăiau indivizi murdari, ţinând în braţe animale de casă, la rândul lor murdare, o mulţime de şoareci de diverse dimensiuni şi vârste circulau nestingheriţi peste produsele din pieţe, cerşetorii veniţi de prin ţările Orientului permiţându-şi să utilizeze pentru feţele şi mâinile lor dizgraţioase cosmeticale şi unguente dintre cele mai fine, dobândite pe nimic din farmacii. De curiozitate am intrat şi la Teatrul Odéon să văd un spectacol. Deziluzia mi-a fost, însă, cumplită. În faţa câtorva spectatori somnolenţi zburda pe scenă un cal care, cu un glas totuşi omenesc, spunea la intervale: „Vreau mai mult ovăz... vreau mai mult ovăz...“ Am trecut, pentru completarea imaginii, şi prin cimitirul Pĕre Lachaise. Trebuie să mărturisesc că în acest enorm ţimţirim se odihneau, de aproape o jumătate de secol, un străbunic de-al meu şi logodnicul unei foarte îndepărtate mătuşi, pe jumătate ucraineancă, pe jumătate, firește, româncă. Desigur că şi cimitirul m-a-ntristat... Multe cavouri goale din care răbufneau la suprafaţă mirosuri nu prea plăcute, capele pline de flori, de haine, de păsări îmbibate de praf, alei altădată drepte, acum şerpuitoare, fracturate. M-am uitat şi la personalul de supraveghere, de ordine, la acei oameni până nu demult activi, puşi chiar pe glume, ce nu de puţine ori susţinuseră moralul celor veniţi să-şi petreacă pe ultimul drum fiinţe apropiate. Aceşti mici zei ai cimitirului, deşi mai păstrau ceva din forţa de odinioară, îţi lăsau acum impresia că sunt cuprinşi de un ireversibil proces de degenerescenţă, deplasându-se greoi pe alei, nemaiştiind exact să-ţi spună unde e, spre exemplu, crematoriul, cerând ei înşişi, parcă, de la Providenţă, de la înalte instanţe umane, un răgaz de refacere a forţelor. De la cimitir – tot pentru completarea imaginii – m-am deplasat în zona gării Saint-Lazare. Pe aici avusesem pe vremuri iubite, urmărisem la mici teatre de buzunar spectacole clasice sau de varietăţi, cunoscusem prin bistrouri actori, scriitori, cu alte cuvinte o lume subţire, ce depunea peste cenuşiul existenţei franjurii coloraţi ai calambururilor, ai nepăsării faţă de moarte, ai unui mod cu totul aparte de a lua în piept micile şi marile mizerii ale vieţii. Gara Saint-Lazare şi împrejurimile erau acum total schimbate. Din staţie, trenurile plecau foarte rar şi cu extrem de puţini călători în ele. Am avut, la un moment dat, curiozitatea să urc într-unul din vagoanele unui rapid, dar m-am dat foarte repede jos din cauza unor iubiţi – unicii pasageri ai vagonului în cauză – care când creşteau la dimensiuni foarte mari, când redeveneau mici ca nişte gângănii bolborosind cuvinte ce nu aparţineau deloc limbii franceze. Apoi am mai aflat că şeful gării îşi permitea să nu dea drumul unor trenuri până ce nu reuşea să isprăvească un anumit număr de poeme. Şi pasagerii aşteptau răbdători prin vagoane terminarea acestor trudnice piese literare. Societatea mea de altădată, de prin bistrourile vecine gării Saint-Lazare, dispăruse şi ea cu desăvârşire. Parcă o înghiţiseră zăpezi venite de-a

dreptul din Siberia. La mesele unde discutasem atâtea lucruri interesante cu intelectuali dintre cei mai rasaţi stăteau acum soldaţi - nici ei prea chipeşi - ce repetau regulamente militare sau, în cel mai bun caz, adolescenţi, pentru care îndeletnicirile cele mai impotante erau să-şi pună pantofii pe umeri sau să se amuze la ideea că pletele le ajungeau până la brâu. Fireşte, trebuia făcut ceva pentru acest oraş, mi-am zis, şi aceasta cât mai grabnic cu putinţă... M-am retras pentru odihnă şi pentru a-mi şterge imaginile celor văzute anterior la un mic hotel „Café du Secteur“, unde proprietăreasa, o olandeză ce ştia câte ceva despre Europa Centrală şi Estică, mi-a oferit o cămăruţă cu un pat şi o chiuvetă al cărui robinet, însă, nu funcţiona. Fără multe preparative, aşa îmbrăcat cum eram, m-am întins pe pat acoperindu-mă, pentru început, cu două prosoape şi un covoraş pe care l-am extras de sub cotoiul ce-şi făcea siesta în spatele uşii. După atâtea şocuri suferite somnul a venit imediat. La început am visat lucruri mărunte, încâlcite, dar, mai pe urmă, când pesemne mă prăbuşisem în odihna profundă, mi-a apărut în vis un cioban roşu la faţă, tonic, sănătos, care mi-a spus dintr-o bucată următoarele: „Mă numesc Vasi George şi am fost martor ocular la certurile dintre ciobanii Mioriţei. Dar nu despre asta vreau să-ţi vorbesc. Tu ştii că ţara noastră e foarte puternică şi poate salva de la pieire pe oricine şi orice. Îţi las aici coada unei oi ce a fost verişoară primară cu Mioriţa, tu, mâine, ţinând această piesă magică în mână, prin Place Concorde, cu o voce ce-ţi va fi foarte puternică, vei adresa Oraşului-Lumină un mesaj – textul ţi-l compui – şi bunele rezultate nu vor întârzia să apară. Acum te las căci trebuie să mă reîntorc grabnic în munţii de unde am venit“... Într-adevăr, dimineaţa, după ce somnul mi s-a şters de pe pleoape, mă simţeam cu adevărat un alt om, plin de un fel de energii pe care nu le mai avusesem până atunci. Lăsând pe masă olandezei banii pentru găzduire, din doi paşi am şi ajuns în Place Concorde, în mijlocul ei... De aici, fără a sta mult pe gânduri şi strângând ferm în mână coada verişoarei Mioriţei, am început să strig cu o voce ce cu siguranţă se auzea până-n Germania: „Paris, trezeşte-te, România e cu tine! Te vor ajuta să-ţi revii la strălucirea de odinioară Caracalul, Hârlăul, Tulcea, Babadagul! Doamnelor şi domnişoarelor parizience, veţi fi ce-aţi fost înainte, şarmante, iubitoare, rafinate, fiindcă tot România, prin Anele, Măriile, Paraschivele, Savetele sale, vă va ajuta! Bărbaţi parizieni, fiţi cu inimile sus, pentru că Ionii, Petricii, Gheorghii României vă vor face să vă regăsiţi condiţia pe care, de un timp deja prea lung, aţi pierdut-o! Clădiri, cimitire, minunate cartiere pariziene, veţi străluci în curând la fel ca înainte căci, din imediata voastră apropiere, coada verişoarei Mioriţei vă va transmite energiile necesare pentru mult dorita redresare. Şi acum, s-auzim de bine delicată capitală căci eu trebuie să plec spre alte locuri, unde mizeria şi delăsarea s-au înstăpânit...“

Nici nu am ieşit bine din Paris că am şi auzit că oraşul, oamenii săi, au început să-şi revină la normal. Preşedintele Franţei, Rectorul Sorbonei, cohorte de miniştri mă căutau, desigur, peste tot, dar ei nu mai aveau cum să mă găsească. Fără îndoială că toţi aceştia se vor îngrămădi să aducă mari mulţumiri şi României, dar nici pe aceasta nu o vor găsi, pentru că şi ea va fi plecată să salveze de la naufragiu oraşe, populaţii, naţiuni situate pe meridiane dintre cele mai îndepărtate...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

TEATRU SCURT

UN CAZ DE CONŞTIINŢĂ

În partea stângă a scenei, un fotoliu în care stă o bătrână – vestimentaţie intelectuală – răsfoind o revistă. Jos, lângă ea, un băieţel cam de 10 ani, cu nişte cărţi de joc în mână. Le frământă preocupat. Se mai pot adăuga decorului: o mică masă, un scaun, două piese care să dea impresia că e vorba de o cameră.

Băiatul (priveşte spre bătrână cu formaţia de cărţi într-una dintre mâini): Bunico, cum se numeşte atunci când ai în mână trei valeţi şi două dame?

Bătrâna (lasă revista de-o parte şi răspunde firesc băiatului): Full, puiule, doar ţi-am mai spus... full de valeţi cu dame... (după o infimă pauză continuă cu o voce mai gravă, evocatoare... asta era cartea lui bunicu-tău... îi prăjea pe toţi câţi veneau pe la noi... (evocativ, în continuare)... Julan, Trântea, Pavelciuk, Nise, Scuturici...

Băiatul (prezintă bătrânei o altă formaţie): Dar când ai patru de un fel?... 10-10-10-10...

Bătrâna (zâmbind): 10-10-10-10?... unde?... în catalog, la şcoală?...

Băiatul (destins): Ei, şi tu, la şcoală... uite, aici, la mine în mână (arată bătrânei formaţia)

Bătrâna (mai solemnă): Ăsta (îl pupă pe copil pe creştet) e careu... carte rară... dar de la Dumnezeu... Cu un careu de dame – asta era prin 1904-1905 – străbunicu-tu a câştigat de la Puşlanfy moara de la Copăceni, pe care mai târziu „tovarăşii“ ne-au luat-o...

Băiatul (curios, lăsând cărţile de-o parte): Bunico, dar cum erau tovarăşii ăştia?... Ştiau să mănânce frumos la masă?...

Bătrâna (uşor ironică): Ştiau... ştiau... foloseau şerveţele... nu sorbeau din supă... spuneau tot timpul: „merci, madame, merci, monsieur“, păcat că tu nu i-ai cunoscut!

Băiatul – Dar tata spunea spunea că mai mult de jumătate dintre ei erau nişte... (mai încet, aproape în şoaptă, spre urechea bătrânei)... idioţi...

Bătrâna (uşor amuzată, aprobă): Da... dar restul, care rămâneau, ce să-ţi spun (face un gest cu mâna în aer) erau o splendoare...

Băiatul: Bunico, azi am fost cuminte, n-am scos limba, nu i-am bătut pe Arky, pe Tify, îmi citeşti povestea cu profesorul?...

Bătrâna (interogativ, dar dispusă de lectură): Cu care profesor?... căci sunt doar atâtea poveşti cu profesori...

Băiatul: Ştii tu care... (evocativ, încercând să trezească memoria bunicii)... el trăia în ţara aceea cu mulţi doctoranzi... cu doctorate...

Bătrâna (aducându-şi uşor amuzată aminte): A, da... aveau ei şi-un cântec... (îl fredonează)... „Suntem aici de două mii de ani“...

Băiatul (pe unda evocatoare a bunicii): Aveau şi-un şef căruia-i făceau cântări... şi-o şefă... ziceau că-i ceva de renume mondial...

Bătrâna (în clar acum cu povestirea): De renume mondial?... da, da... uite, îţi fac pe voie, dar cu o singură condiţie, să nu mă deranjezi în timpul lecturii; (se ridică din fotoliu şi revine, dintr-un loc mai întunecos al scenei, cu un volum. Pe copertă scrie – ar fi bine ca publicul să vadă – *Povestiri cu profesori*. Începe să răsfoiască volumul, căutând textul cerut de copil. Se reaşază în fotoliu, răsfoieşte în continuare; la un moment dat se opreşte din căutat. Se uită la copil) ... Am găsit, „Un caz de conştiinţă“, ăsta e titlul... (se pregăteşte să înceapă lectura) ... dar să nu mă bâzâi, că te trimit la Arky... (începe să citească; băiatul jos, la

picioarele ei, ascultă): „Profesorul universitar Zăpădianţu dormi prost toată noaptea. Avu palpitaţii, bătăi neregulate de inimă, ba şi vreo câteva vise în care repara televizoare, călcătoare, îşi căuta prin pod caiete de pe vremea studenţiei. Se trezi în zori cu un gust amar în gură, cu o neplăcută oboseală în tot corpul.

Băiatul (direct, foarte pentru sine, neluat în seamă de bătrână): Vai, vai, vai...

Bătrâna (reia fluxul lecturii): Ar fi stat cu plăcere acasă, lungit toată ziua pe divan, dar avea în cursul dimineţii ore la facultate, pe care trebuia neapărat să le ţină ... (mică pauză de lectură, timp în care băiatul, neauzit de bătrână, zice pentru el: „Lua bani pentru asta!“)

Bătrâna (după mica pauză de respiraţie, reluând lectura): După ce-şi puse cursurile în geantă şi bău o cafea, profesorul o porni pe jos spre catedra de unde le vorbea studenţilor despre Istoria Universală.

Băiatul (clar acum, interogativ): Istoria Universală?...

Bătrâna (fără a-i răspunde, înainte de a relua lectura, face semnul cercului cu cele două mâini, în sensul că e vorba de o materie grandioasă; reia lectura): Pe măsură, însă, ce se apropia de Universitate, gustul amar din gură îi sporea, iar oboseala cu care se trezise dimineaţa părea acum şi mai accentuată. Mai mult, îşi făcu apariţia şi o stare neplăcută de ameţeală, care-l silea, din zece în zece metri, să se ţină de ziduri. (Băiatul, aici, grimasă) Cum era şi normal într-o astfel de situaţie, Zăpădianţu vru să se reîntoarcă acasă, să cheme medicul la un consult, dar, până la urmă, cu mari eforturi de voinţă, ajunse totuşi la Universitate...

Băiatul (pentru sine): Doamne ajută...

Bătrâna (continuând lectura): În holul mare se uită la ceas, constată cu plăcută surprindere că, în ciuda tuturor toropelilor şi ameţelilor ce-l asaltaseră, ajunsese în „cetatea ştiinţei“ cam cu un sfert de oră mai devreme decât ar fi trebuit. „Un sfert de ceas... un adevărat cadou din partea lui Dumnezeu“, îşi spuse şi, fără să mai piardă timpul, se îndreptă spre micul muzeu al Universităţii cu intenţia, desigur, de a-şi regăsi acolo dispoziţia necesară pentru orele ce avea în curând să le predea. Pătrunzând în prima încăpere a muzeului, ce avea forma ciudată a unei luntri geto-dace şi era plină de tot felul de piese arheologice, profesorul simţi un frig bizar străbătându-i corpul şi, în acelaşi timp, impulsul de a intra în cea de-a doua încăpere... (Aici, lectura bătrânei se întrerupe şi luminile cad asupra părţii drepte a scenei unde – ca într-un muzeu – sunt clar marcate busturile lui Herodot, Titus Livius Patavinus, Tacitus. Atmosferă destul de sumbră. Profesorul Zăpădianţu, cu o geantă cam grea în mână, manifestând oboseală în mers, îmbrăcat cu un balon, pălărie pe cap, talie medie, figură cam de târgoveţ, intră în sală. Se uită la busturi, dă să se aranjeze puţin, aude un zgomot înfundat venit de departe, tresare, apoi se aşază pe o banchetă plasată în faţa celor trei busturi. Lăsându-şi geanta alături, vrea să-şi lege şiretul pantofului drept. Chiar când să înceapă acţiunea, se mai aude un zgomot înfundat, dar mai aproape, după care o voce venită din direcţia bustului lui Herodot îl abordează.

Bustul Herodot: Spuneţi-ne, domnule profesor, (Zăpădianţu, uluit, îşi lasă şiretul nelegat – ar fi bine ca publicul să vadă aceasta – şi, speriat, se ridică în picioare) cum v-aţi făcut facultatea? (Voce gravă a bustului) Dar vă rugăm să nu rostiţi vreun neadevăr... nu ne-ar cădea bine!

Zăpădianţu (către bust, tulburat): Nici nu-mi trece... vai de mine, mă jur pe cuvânt de pionier, pardon, de onoare... anul întâi l-am făcut la seral, pe cucăite, anul doi la... iertaţi... la f.f., dacă ştiţi ce-i aia, adică la fără frecvenţă, cu profesori care făcuseră şi ei la fără frecvenţă... adică la f.f., anul trei, mult iubite şi stimate părinte al istoriei, în cadrul unui curs intensiv de dimineaţă, orele 5-7, ce a ţinut doar trei luni, căci învăţam de mâncam nori, anul patru mi s-a dat din oficiu, eram cu dosar bun, adică Preaînalt şi Grec părinte, eram copil de ţărani săraci, mâncam prăjitură o dată pe an... iar anul cinci mi s-a dat la fel, pe de-a moaca (îşi bate gura cu palma) pardon... din oficiu... căci tata a luptat două ore într-o duminică, în ilegalitate... Statul şi doctoratul, ca tot omul, le-am făcut din „documente“ şi „plenare“... (se opreşte şi se uită la Herodot, aşteptând parcă o nouă întrebare, dar ea îi vine din partea bustului lui Titus-Livius)

Bustul Titus-Livius (autoritar): Dar liceul?... Şi să nu-mi spui vreo...

Zăpădianţu (ochii mari, întors spre bust): Liceul? Majestate a Istoriei cum să vă zic... bată-l crucea... scuze... am făcut un liceu mai scurt... a IX-a şi a X-a la „Agricol“... mai mult pe la porumb, pe la cartofi, jumătate din a XI-a, la liceul minier, poate ştiţi... dar nu, nu vă mai încurc... bacalaureatul ni s-a dat la grămadă, la mai mulţi... şi gata... cam atât... (se opreşte, se uită la bust oarecum amuzat, dar imediat e agresat de vocea lui Tucitus...)

Bustul Tacitus (tot dur): Dar atunci, drăguţule, ce studii le-ai făcut corect?...

Zăpădianţu (ca hipnotizat): Cele opt clase... (mai încet)... cele opt clase, dar şi aici, în fiecare an cu... cum să vă spun?...

Bustul Tacitus: Lasă că ştiu... cu corigenţe...

Zăpădianţu (complet zăpăcit): Da, dragule, roman sau grec... aşa cum ai spus... cu corigenţe... cu corigenţe...

Lumina se stinge „în muzeu“ şi se reaprinde în partea stângă a scenei, unde bătrâna reia lectura.

Bătrâna: Profesorul înţelese, dragul meu, (se uită spre copil) că trebuia să plece, mai ales că ora de începere a cursului fusese de mult depăşită. Cu paşi grei el intră în sala de prelegeri. Privi masa de studenţi, îşi scoase anevoie hârtiile din care urma să citească, dar, în loc să se aşeze pe scaun, cu o scuză adresată auditoriului, ieşi pe coridor. Aici avu o mică ezitare, după care se îndreptă hotărât (lumina din stânga scenei aproape că se stinge, aprinzându-se o lumină mai puternică în partea dreaptă, unde se văd două cabine de toaletă, domni, doamne, din acest moment Profesorul execută ceea ce spune glasul bătrânei) ... spre toaleta cadrelor didactice. Intră fără să se mai gândească în cabina doamnelor. (Zăpădianţu intră) Aici îl aştepta o surpriză teribilă. Scoica propriu-zisă era atât de mare şi de adâncă, încât ar fi încăput în ea şi un urs. Profesorul nu mai stătu pe gânduri. Îşi lăsă pălăria şi paltonul pe ciment, după care, aşa cum era, îmbrăcat, sări în toaletă... (se aude zgomotul prăbuşirii unui corp în apă) În câteva secunde alunecă în jos, apa ajungându-i până la gât. Oftă... (se aude un geamăt) ... îşi pierdu o clipă răsuflarea, apoi, cu o sforţare supraomenească, se înălţă pe picioare, prinse cu o mână lanţul rezervorului, trăgându-l cu toată puterea... (se aude un zgomot din toaletă) ... în momentul următor, puişor, profesorul se înfunda definitiv pe traseul de evacuare a ştii tu ce. Tot ce mai rămăsese la suprafaţă din fiinţa lui a fost o batistă şi un carneţel roşu, pe coperta căruia nu se mai descifra decât secera şi ciocanul...

Băiatul (lumina ceva mai intensă pe cei doi, toaleta dispărută în întuneric): Şi nu l-a plâns nimeni pe bietul profesor?

Bătrâna: În povestire scrie că nu, deoarece soţia sa plecase cu un an înainte într-o excursie, de unde nu s-a mai întors...

Băiatul (realmente curios): Dar în ţara aceea, bunico, or mai fi oameni ca ... (cel mic nu-şi termină întrebarea, căci bătrâna, închizând cartea, se ridică din fotoliu fredonând destul de tare „Suntem aici de două mii de ani“. Se îndreaptă spre spatele scenei ca şi când ar vrea să pună cartea într-o bibliotecă. Pe acest fond lumina se stinge, cade cortina).

BABA ŞI PRIVATIZAREA

Pe fundalul scenei e o pânză mare, pe care e desenat sau proiectat localul „Snack Bar El Dorado“. Pe scena propriu-zisă sunt câteva mese cu patru scaune fiecare, ce reprezintă terasa localului. La ridicarea cortinei nu e nici un consumator la mese. Apare însă imediat o fată- ţinută ultramodernă – care, cu mişcări repezi şi uşor neglijente, caută să pună la punct terasa pentru ziua de consum ce va începe. Dispare relativ repede, fredonând o melodie. După plecarea primei fete apare o a doua, de aceeaşi factură, care, pe un suport, fixează planşele cu meniurile zilei şi preţurile lor (Supă ţărănească – 1.800 lei, Supă a la Suisse – 2.600 lei, Ciorbă ardelenească de munte (şi pentru regim) – 2.500 lei, Fripturră văcuţă, garnitură, cartofi, salată – 5.000 lei, Crustacei de Bega-Timiş, natur – 5.500 lei, Grătar porc, orez, salată – 7.000 lei, Păstrăvi cu lămâie, vin alb (un pahar) – 5.000 lei, Tocană populară (3 caucuri) – 2.500 lei, Cafea ness, naturală – 1.200 lei, Coca-Pepsi – 1.500 lei, Coniac „Mareşalul Ney“ 100 grame – 3.000 lei. După plasarea planşei cu preţurile la locul cuvenit, dispare repede şi a doua fată. Scena rămâne liberă un minut sau două, prin dreptul meselor trecând, ca pe o presupusă stradă, diverse persoane în formaţii de unu, doi sau trei. Apariţii cât mai felurite, nu neapărat caraghioase. Se aud în sală frânturi de comentarii... *2 şchiopi* ... „Corul va pleca în Bangladesh pe data de 13. Te verifică Maestrul şi dacă, să zicem, corespunzi, eşti al nostru... stăm rău cu tenorii“... *3 arabi* ... gesticulează mai agitat şi rostesc presupuse vorbe arabe... *Un tânăr român şi o franţuzoaică* ... (el mic, ea înaltă, cu ochelari, el vorbeşte uşor umil): Oui, madame, c’est la Roumanie, un pays romantique, en Europe, bien sur; nous avons des počtes, des grandes ecrivaines, des hommes politiques“... *Doi români* ... dacă fură la alegeri?... fură pă mă-sa, s-au mai trezit... cine, proştii ăştia?... ştii tu vorba „proşti, dar mulţi“... După trecerea tuturor acestora, scena rămâne iarăşi liberă câteva momente. Din partea dreaptă apare baba. Mică, poale, vestă bluginşi, cârpă prinsă la spate, borsetă pe şold, cu două antene vizibile. Merge încet, se uită la mese, la pânza cu localul, pe urmă, gândindu-se la sine, pipăindu-se ca o reumatică... *Baba* ... „Călacea... Călacea... (priveşte din nou spre pânza cu restaurantul, spune ritos, agasată)... Snack Bar El Dorado... (se aşază la una dintre mese, îşi desface borseta, zice)... Bine că barem Pătru s-o dus... ce s-ar fi făcut el cu aşcea?... (pe masă sunt puse telefonul portabil, aparatul cu antenă de vorbit)... cu bodygarzi, cu concurenţi... (ia telefonul într-o mână şi formează cu voce tare un număr, 7-5-3-1, pune aparatul la ureche, după un timp spune)... Ghiţă, mă auzi, să vii azi măi dăvreme, că cică vine Prinţul... da... da... la prânz... (apoi, pentru sine, după ce închide telefonul, punându-l pe masă)... io nici nu sciu ce-i... turc, arab, afgan, taliban, plăceşce-n lei, mărci, dolari... ş-apoi descurcăce cu masa... scoici, gongi, raci... au Şarl... Şarl... da nu-i de vină Şarl... că proasta me... şi acu ei îs unge îs, în cantoane, în munţii ăia mari, şi io toată ruptă să le păzăsc ristiurantu... vin, pleacă... ş-acu Prinţu (cu voce scăzută)... bace-l, Doamne, dă prinţ... (Pe fondul acesta, pe la mese, fetele – două la număr – mai vin, mai aranjează câte ceva, dispar. Baba ia din nou telefonul, formează un număr, aşteptă, zice: „Ocupat şi la ăsta“... formează un alt număr, aşteaptă, iritată... „şi la ăsta la fel, i-o dus piatra vânătă pră amândoi unge i-o dus“... Lasă telefonul, îşi pune nişte ochelari cu sfoară pe nas, scoate din borsetă un caiet, de după ureche un pix cu mai multe mine. Caută mina potrivită, se cufundă în studiul caietului. Apare acum, din partea stângă a scenei, un bărbat – talie mijlocie, modernism moderat în vestimentaţie – care se aşază discret la masa babei. Pentru moment bătrâna, cufundată în lectura caietului, nu-l vede, dar, după o jumătate de minut, îl sesizează... „O, domnule, dumneata eşti?“ (mai relaxată) Iartă-mă, excusez-moi, cum ar fi zis ginerele meu Şarl, elveţianu’, să-nchid caietu’ ăsta, că nu pricep nimic din el, îi cu conturi... (după o mică pauză, persuasiv) Da stai să bei o cafă...

Domnul (oarecum pe graiul babei): Cafa ca şi cafa... dar am vorbit noi... ştii... de-un reportaj... (ton literar)... ai puţină vreme...

Baba: O ţâră am... (face semn la o fată pentru cafele)... dar azi avem aici (arată împrejur) emoţii, ameţăli... că vine un Prinţ pră la unu să prânzască la noi...

Reporterul: Ce fel de Prinţ?... (scoate un reportofon).

Baba: Ştie-l Dumnezeu... nu-i român, îi ceva turc, arab, bodygardul, boactărul nostru Ghiţă îi şcie numele. D-aia am şi pus talifonu pră recepţie că dacă-i vrun anunţ să-l prind...

Reporterul: Calmează-te acum (o bate pe umăr) şi spune-mi a cui e, de fapt, localul?...

Baba (net mai liniştită, sorbind la intervale din cafea): Io cred că ţi-am mai spus... i-a lu fată-mea măi mare, care-i în Elveţia, ş-a lu elveţianu ei... pe care-l ciamă Şarl şi măi nu sciu cum... o pălugă (arată) cu mâini şi cap mare.

Reporterul: Ei i-au zis Snack Bar El Dorado?...

Baba: Păi cine alţii?... Că noi, şcii şi dumneata, n-am avut aşa minuni... io am sciut dă cooperativă, dă dugheanu din geal, din vale, da dă El Dorado, Cafee, Bistro, rotiserie, ferească Ăl dă Sus...

Reporterul: Şi ce-i înăuntru?... În interior, vreau să zic?...

Baba: Păi jios, îi bar cu căfuri Jacob, Braziliana, băuturi, da nu răchie, numa coniacuri, whisky, lichioruri, coca, pepsi, fanta, îngheţace... sus, cum sui pră scări (arată cu mâna), or făcut biliard, dau cu nişce bastoane, le spune tacuri, în nişce cugle care cad în găuri, şi tot sus îi sală „disco“ unde dansează până noapcea târziu...

Reporterul: Maico dragă, my dear... dar de muzică ce zici?...

Baba (indignat-dezumflată): Ce să zâc?... dumneata n-auzi?... suflă în trompece, bat în tobe să le spargă, zbiară subţâre, gros, se clacină cu saxu-n gură (imită), îi sfârşitul lumii... Scii, iartă-mă că-ţi zâc... da noi când eram cineri ascultam cu bietul Moş Pătru şi cu alţi jiuni o taragoată, un acordion, apoi veneau ţiganii cu broanca, cu oţâră vin, da nu Jăbelul ăsta... (treptat, localul se umple, cresc zgomotele discuţiilor, muzica devine mai violentă, înţelegerea între cei doi e tot mai dificilă).

Reporterul: (privind terasa şi pânza cu localul): Da, localu-i... (în acest moment zgomotele voci-muzică sunt infernale, cei doi nu se mai aud, Baba-i face un semn reporterului, se apleacă şi, de sub poale, scoate un pistol şi trage două focuri în aer, toţi încremenesc).

Baba: Acu-i clar... aici nu-i junglă... io cu domnu am dă vorbit... (Consumatorii râd pe înfundate, dar se mai liniştesc)... *Baba* (mai calmă, către reporter): Ai zis ceva de local...

Reporterul:Da... vreau să zic... localu-i frumos, are tot ce-i trebuie...

Baba (oarecum mulţumită de remarca reporterului): Da... are tot ce-i trebuie... îi „tip-top“...

Reporterul (zâmbind uşor): Cunoşti dumneata expresia asta ce-ai spus-o la urmă?...

Baba (relaxată, aproape zâmbind): Da dă unge... Ei, elveţienii, fată-mea, Şarl, or zis că tăt ce-i mândru îi şi „tip-top“...

Reporterul: Ce vreau să te-ntreb, cu barul ai dumneata vreun necaz?...

Baba (tot timpul cu telefonul şi aparatul de recepţie în faţă): Am... cum să n-am... cu fecili care servesc...

Reporterul: Păi ce fac ele?... că le văd aranjate, cochete, duc, aduc, cafele, mâncăruri, băuturi... nu pot să mute munţi...

Baba (acră, net mai informată): Zici că lucrează... C'est l'apparence (confidenţial), asta o şciu dă la Şarl... Da să-ţi spun acu adevăru'. Nu vin la vreme să dăschidă, toată ziua-mi zic, cică să „negociem“ salaru, să-ncing la vorbe cu clienţii... şi ce-i mai rău, puiule, fură...

Reporterul (figură mirată, fără replică): ?!

Baba (reia textul): Iau din bani, din marfă, cafă, ţigări, gume, băuturi, tot ce-apucă, sunt ca popândăii...

Reporterul: Şi dumneata?...

Baba (clar, energic)... Cum le prind, le zvârl afară! Pră una am şi acins-o... (după o mică pauză)... da-s iuţi dă mână, dragă, fură şi ou' dă sub cloţă...

Reporter: Dacă bine înţeleg, dumneata consumi nervi cu pânda asta...

Baba (iritată): Nervi? Pă cum nu... nu dorm nopţili, mi-o crescut tensiunea, aia mică, ameţ, simt ciocane-n cap, visez cu caffe-frappe, cu tăt felu dă ţâgări, Lucky, L.M., Malbur, cu brendy, bere nemţească...

Reporterul (calm): Nu te necăji, maico, fii tare, aşa-i cu tranziţia... cu trecerea, cu privatizarea... a vorbit şi-un ministru despre ea.

Baba: Unu gras... îl şciu... cu ochilari... (în acel moment în aparatul babei se aud cuvinte bizare... areka-ma... iusu-be... El Dorado) ... Iu... ăsta-i Prinţu, ţucu-ce, ce mă fac?... (în aparatul Babei iarăşi se aud cuvinte neobişnuite rakarano-no... iutis-gis-je-El-Dorado. Baba se scoală în picioare, asistenţa o urmăreşte, scoate de sub poale revolverul, trage un foc, zice către consumatori): Să fie linişte, că vine aici un Prinţ să mânce... îi turc, arab, taliban, cecen, Dumnezeu să-l scie... (rapid, către fetele care servesc)... La prăpăgiţii ăştia (arată spre consumatorii de la alte mese) să nu le măi daţi beutură şi să nu fugă fără să plătească... (se apropie de reporter)... Domnule, ce ţuc şi ce las cu grasu, cu tranziţia, că trăbă să văd ce-i dăm lu ăsta dă mâncare... (ţipă oarecum în deşert)... Ghiţă, bodygardu'dracului, unde eşti?... (se aud mai tare în aparatul Babei cuvinte bizare ramî-burigu-Mercedes-El-Dorado-haloh-haloh)... Mă duc... (are aparatele asupra ei) ... Petre, Petre, ce-am ajuns... (Baba dispare, fetele vin agitate cu o masă nouă, semne că o aranjează, reporterul se ridică, lasă banii pe masă, treptat cortina cade...)

CADMIL

Pe scenă e înfăţişată un fel de cameră. Un divan în stânga, în centru o masă cu hârtii, dosare pe ea, un telefon. Fireşte, o oglindă, un raft de cărţi, iar în partea dreaptă un pian cu un scaun şi un vraf de note. Rezemată de pian, o cutie de vioară. Se mai vede şi un tablou acoperit cu ceva alb. Actorul (Cadmil) e mai degrabă tânăr, îmbrăcat în ţinută de casă, pantofi de casă, pantaloni, halat. La ridicarea cortinei Cadmil stă la birou, cu spatele spre public. Termină de aranjat nişte foi, după care se ridică în picioare şi, cu spatele în continuare spre public, începe să recite:

„Destule, nu? Pe tata l-a ucis
Din mama a făcut o desfrânată
Şi s-a vârât între nădejdea mea
Şi-alegerile pentru tron... mişelnic,
Capcană vieţii mi-a întins, şi-atunci,
Nu-mi cere o înaltă datorie
Să-l spulber cu-acest braţ? Nu-i un păcat
Să las acest buboi să se întindă,
Fiinţa otrăvindu-ne-o mereu?“

(*Hamlet*)

După terminarea recitării se întoarce spre public, păşeşte spre centrul scenei şi, sub imperiul unei stări speciale, de graţie, spune: Da, am simţit încă de ieri seară...o împrospătare, o ascuţire a percepţiilor, un combustibil secret care-mi dă o forţă atât de mare, încât mă simt să fac orice, să fiu orice... Ia să vedem (se întoarce spre pian, îl deschide, are în faţă nişte note, începe să cânte. Se aude partea de început a Sonatei Lunii. Interpretare aproape excepţională. Când termină această parte de început, închide pianul şi păşeşte din nou spre centrul scenei...

Cadmil (relativ vesel): Sigur c-aş putea... nu la nivelul lui Richter sau Rubinstein, deocamdată, dar, în orice caz, la un nivel, să zicem... (îşi mişcă degetele)... şi simt, simt clar că pot progresa... ce sentiment plăcut... succes la public, în ţară... în străinătate... (se opreşte puţin extaziat de propriile-i vorbe, când sună telefonul. Ridică receptorul)... A, dumneavoastră, domnule general ... ştiu, ştiu, (scoate dintr-un sertar al biroului un mic catalog). Afloroaie, general-maior... da, aveţi la istorie doi de trei...

Generalul (i se aud replicile la telefon): Ştiţi, dacă nu termin a VIII-a din cauza istoriei, nu pot ajunge general-locotenent, pierd înaintarea în grad...

Cadmil (profesorul): Dar teza aţi făcut-o?... Fără ea, nimic nu merge...

Generalul: Sigur, sigur, despre turci, despre independenţă (o mică pauză, reia): O am la mine... vă rog, dacă vreţi, v-o pot citi...

Cadmil: S-o auzim...

Generalul (îşi drege glasul, vocea lui se aude în receptorul lui Cadmil): „Noi cu turcii am avut de furcă mult. Satana i-a adus aici, unde poporul trăia liniştit, adică de luni până sâmbătă muncea, iar duminica, la horă, la cântat din frunză, la compus Mioriţa... Turcii erau înalţi de stat, purtau cioareci în care încăpeau de-ai noştri doi, nu erau băutori, dar aveau patima muierilor, căci ţineau la casă o grămadă numită ştiinţific „harâm“... Pe şeful lor cel mare îl chema Sultan şi el era un bandit cu turban, care stetea pe un tron plin de perne. Sub el era Vizirul, alt bandit, cu turban şi tot aşa la vale, paşi, bey, beglerbegi, basbuzuci, până ce dăm de Măria Sa talpa ţării... În economia lor nu era concordanţă între forţele de producţie şi relaţiile de producţie, astfel că produsul social total şi celelalte mergeau brambura... Noi, ca să revin, am avut mult de furcă cu ei. Secole de-a rândul ne-au luat tribut, dar, când coborau spre Dunăre cu prada, ai noştri, din tufe, din fagi şi din brazi, strigau: „Mănânce-vă porcul, da nu vă mai săturaţi, odată, trântorilor!“Strigau şi aşteptau tactic, strigau şi aşteptau clipa... Şi ea, peste veacuri, la ’77, a venit... De atunci nimeni n-a mai auzit de turci... (o pauză) Cam asta e domnule, ce ziceţi?

Cadmil: Mă iertaţi că vă întreb... nu v-a făcut-o, cumva, ordonanţa? Căci Vasile e anul doi la facultate...

Generalul (argumentativ): Vai de mine, domnule Cadmil, jur pe steaua cea mare de pe umeri... că e numai munca mea... (ton mai lent) ... şi-am cercetat mult, ce-i cu beglerbegii, başbuzucii, cum ai noştri au folosit terenul şi la urmă poc... ’77... a fost muncă, muncă, muncă...

Cadmil (după ce se uită pe foaia sa de însemnări): Generale, mă gândesc la un şapte şi astfel media iese... nu e o glorie, dar iese şi prindeţi astfel şi gradul de general-locotenent...

Generalul (milostivindu-se): Domnule Cadmil, măcar un opt, nu e vorba de grad, îl prind şi cu şapte, dar mi-e ruşine de tata... Ştiţi, el a fost pe vremuri plutonier, cu şapte clase primare făcute şnur, fără doi şi trei... Mi-e ruşine, apoi, şi de locotenentul care ne vine prin casă şi se ocupă de cultura nevesti-mii şi mi-e ruşine şi de ordonanţă... Ăsta e student, domnule Cadmil, înţelegeţi-mă... Un opt dacă s-ar putea...

Cadmil (râzând): Te-nţeleg, generale, cum să nu, te înţeleg... la atâtea ruşini... mi-ar fi şi mie ruşine să nu te înţeleg... trimite-mi mâine carnetul de note, dar înainte de masă, căci după masă sunt plecat şi nu revin decât seara târziu...

Generalul (puţin umil): Am înţeles, domnule Cadmil, Dumnezeu să te aibă în pază şi să-ţi dea orice puteri doreşti! (Cei doi întrerup convorbirea. Cadmil pune telefonul în furcă, rămâne la masă cu capul în mâini şi începe să vorbească cu sine însuşi)

Cadmil: Parcă-i tot mai mare (îşi mişcă degetele) temperatura... ce ciudat, dacă i-aş da telefon lui Boiţ şi i-aş spune, sau lui Bob... dar, în fond, ce să le spun? C-aş putea recita aşa, pe nepusă masă, din 100 de poeţi sau că aş putea interpreta fără greşeală, dar absolut fără greşeală, orice rol?... (Se opreşte puţin din vorbă) Sau... (Se uită la vioară, schimbă tonul) Dar de ce să mai stau pe gânduri?... De ce să mai stau?... (Ia vioara, potriveşte şi începe, transpus, să cânte serenada lui Tosselli. Când e pe la mijlocul ei, sună din nou telefonul. Cadmil lasă câteva apeluri, după care pune vioara pe pian şi ridică receptorul. Vocea din receptor se aude bine în sală...

Vocea: Cu mii de scuze, sunteţi domnul Cadmil?

Cadmil (calm): El în persoană.

Vocea: Domnule Cadmil, cine nu vă ştie?... Dumneavoastră puteţi orice, sunteţi de toate, artist, profesor, om de relaţii, regizor, aveţi nişte puteri... Domnule Cadmil, poate mă puteţi ajuta...

Cadmil: Cu plăcere... să auzim... vorbeşte...

Vocea (emoţionată): Eu sunt un simplu conductor de tren, dar acum două nopţi, în tura mea, s-a-ntâmplat ceva deosebit... adică vreau să spun, mie... mie mi s-a întâmplat...

Cadmil (serios): Te ascult, domnule... dă-i drumul la poveste...

Vocea (puţin emoţionată, pe traseu se mai calmează): Intru direct în subiect... Expresul 606, domnule Cadmil, fără nici un minut de întârziere, goneşte în noapte. Pe stânga, munţi negri ca tăciunii, pe dreapta, desenele unor holde înguste. La doisprezece fără un minut, ştiţi, sunt un om al datoriei, încep al doilea tur de control... (Cadmil notează acest amănunt într-un carneţel, fără a întrerupe convorbirea)... Cu felinarul prins în piept, trag uşile compartimentelor. Mă întâmpină pretutindeni mirosuri de lămâie şi fragi...

Cadmil (contrariat): Ei, drăcie...

Vocea (continuând): Da, da, de lămâie şi fragi... Bineînţeles, fiecare călător la locul său. Pe ici, pe colo, unii, cu lanterne, citeau...

Cadmil (tot mai interesat): O-la-la...

Vocea (continuă): Nici un pasager descălţat, nici un consumator de „alium caepe“ sau de băuturi spirtoase...

Cadmil (uşor contrariat): Chiar nici unul... nici unul?...

Vocea: Cum vă spun... (reia relatarea)... Timpul trece, domnule, se face ora unu şi în continuare expresul goneşte. Zburăm prin tunele, peste macaze, peste zornăitoare poduri de fier. La Pompa Albă coboară episcopul de Gorj.

Cadmil: Preasfinţia-Sa Timofte...

Vocea: Da, Prea-Sfinţia-Sa Timofte... La Dumăchini, cum vă spun, se urcă forestieri cu drujbe, la Curecheşti, un tânăr îngropat în plase... Să fi fost, domnule Cadmil, ceasul două, când ispita mă duce înspre vagonul de dormit. Păşesc încet... pâş... pâş să nu trezesc pe nimeni... Poporul sforăie, uşile, pretutindeni închise. În dreptul semnalului de alarmă mă opresc şi-mi aprind o ţigară. Trag, înţelegeţi, două fumuri, şi aud o şoaptă: „Gheorghe... Gheorghe“... apoi, mai încet... „Joorj“... „Joorj“...

Cadmil: Pe franţuzeşte, deci...

Vocea: Da, pe franţuzeşte... (scurtă pauză, reia)... Când mă uit mai bine, domnule Cadmil, în spatele meu, o muiere cu faţa acoperită. Mă ia de mână şi mă duce în cuşeta ei. Nu vă pot spune, ce splendoare de damă. O rupea binişor pe româneşte. „Aşază-te ici“, îmi spune...

Cadmil: Deci tot...

Vocea: Da, da... deci aşază-te ici... Mă aşez pe canapea... Fă maintenant hi-hi... Fac, domnule Cadmil, hi-hi de şase ori... şi uite-aşa începe-un joc, cu mijlocul, cu mâinile, un fel de bâză, pe nesimţite-mi dau jos vestonul şi cămaşa, arunc chipiul, îmbrac un costum negru cu corniţe, ea mă priveşte tandru şi-mi spune „mon Ieduţ“...

Cadmil: Mon Ieduţ?... Extraordinar!

Vocea: Da, mon Ieduţ... ş-atunci eu m-am pierdut cu totul, am mâncat creveţi, lăcuste olandeze, scoici, m-a luat cu greţuri, dar i-am dat ’nainte, pe la Coţofeneşti dansam tangou argentinian... La-o-nvârtire,-mi şopteşte la ureche... M-ascultaţi?...

Cadmil: Te-ascult, te-ascult...

Vocea: Gheorghe,-mi placi... Je suis Miss Europa... La anul voi fi Miss Univers şi tot în trenul ăsta o să ne vedem... Ne mai rotim o dată, o văd ca prin vis pe Ana spălând rufe, apoi iarăşi Miss... şi brusc, domnule, filmul se rupe... un impegat urla ca un nebun pe coridor... „Unde-i conductorul-şef Ardeleanu să predea garnitura?“... Am înţeles că ajunsesem la Avrig... Aşa cum eram, imaginaţi-vă, în costumul cu corniţe, am fugit la biroul de mişcare... Acolo ghinion, domnule Cadmil, înăuntru, plin de şefi de gară şi, printre ei,... inspectorul Tătaru... De cum m-a văzut, mustăciosul s-a şi repezit la mine... „Nemernicule, asta-i ţinută de serviciu? Eşti angajat la circ? Unde ţi-e geanta, vestonul, chipiul? De mâine eşti

retrogradat pe-un an de zile! Vei trece pe curse vicinale, tăiat de la prime şi concedii... Şi, după toate astea, mai şi râzi?“ „Râd... râd... râd, i-am răspuns, căci dumneavoastră nimeni, niciodată (schimbă aici tonul, uşor languros) nu v-a şoptit cu glas de-ndrăgostită în ureche... „Mon Ieduţ, Mon Ieduţ...“

Cadmil (mirat, uşor distrat): Şi pentru atâta lucru, pour cet „Mon Ieduţ“, scuză-mă că mă exprim în franţuzeşte, toate persecuţiile, toate mizeriile pe capul dumitale?

Vocea (oarecum uşurată): Domnule Cadmil, aţi înţeles... (implorator) Vă rog, vă rog, ajutaţi-mă... Găsiţi de unde ştiţi o doamnă, o domnişoară, tânără, bătrână, poate fi şi-o babă, orice, numai femeie să fie şi să se ducă la nemernicul ăsta şi să-i spună măcar o dată: „Tătare, Tătare, mon Ieduţul meu, Tătar...“

Cadmil (antrenat în problemă): Desigur, cum să nu... Te-ajut... (oarecum visător) Tătare, Tătare, mon Ieduţul meu, Tătar... Dar spune-mi, te rog, cum te cheamă, dă-mi adresa, să ştiu mai întâi unde s-o trimit pe doamna care va zice (doar din buze, fără să fie auzit, repetă „Tătare, Tătare, mon ieduţul meu, Tătar“)

Vocea (uşurat): Of, domnule Cadmil... Mă numesc Laudoniu Ulivi, când eram mic îmi spuneau Ivi, locuiesc în Roroi, pe strada Colonel Căpăţână, colţ cu amiral Ţâţână, la numărul 2...

Cadmil (sigur pe sine): Dormi liniştit, Ulivi, şi caută luna asta să nu falsifici bilete, să nu iei mită, caută, dragul meu, să fii corect ca un englez şi cazul „Ieduţ“ se va rezolva cu siguranţă Cu siguranţă, Ulivi.

Vocea (copleşită de bucurie): Cel de Sus să vă aibă în pază! Ştiam eu... Domnule Cadmil... pentru totdeauna... Dumnezeu... să vă aibă... (închide telefonul, Cadmil la fel).

După convorbire, Cadmil, într-o oarecare stare de surexcitare, se mişcă prin cameră. Aranjează ceva pe birou, închide şi deschide capacul de la pian, ridică şi lasă jos cutia cu vioara, pe urmă se opreşte cam în centrul camerei.

Cadmil: Îl ajut, cum să nu-l ajut, mai ales că-mi ştiu puterile... De fapt, nimic nu mă mai poate face să mă bâlbâi... Mă-mplinesc cu fiecare clipă care trece, simt din plin existenţa, trăiesc... (tace o clipă, reia)... ia să văd cum mă descurc în faţa acestui tablou (se opreşte în faţa tabloului şi-l descoperă). E vorba de o pictură, de fapt, de o mulţime de linii şi pete dispuse fără nici un discernământ pe un fond alb)... „Desigur, maestrul Kissy creează, prin francheţea coloritului, o nouă ordine intelectuală (gesticulează ca şi cum ar vorbi unei asistenţe), o geometrie a unei morale întemeiate pe criteriul toleranţei. Toate simţurile artistului sunt îndreptate spre fiinţa lui lăuntrică, unde i s-au cuibărit halucinaţiile. Reiese chiar că şi făpturile cele mai nevinovate îşi mărturisesc apartenenţa la infern. Visul şi starea de veghe, pământul şi infernul, coşmarul, vedeniile nocturne şi diurne... toate sunt aici. Ne aflăm, cu această pânză, într-un irealism aliat cu o fidelitate extraordinară în tratarea obiectelor“... (Ia tabloul din perete, îl priveşte atent, zâmbeşte, îl sărută, moment în care aude nişte bătăi în uşă. Cu tabloul încă în mână, spune)...

Cadmil: Da, da, se poate... Intraţi, intraţi vă rog... (îşi face apariţia o doamnă în negru, priveşte prin cameră)

Doamna (uşor retractilă): Vă deranjez... îmi pare rău...

Cadmil (punând tabloul în cui, se întoarce spre doamnă):Tocmai terminasem un comentariu plastic, a mers totul foarte bine, era şi de-aşteptat... Dar astea sunt lucrurile mele (pauză scurtă). Spuneţi-mi, doamnă (se uită întrebător la ea)...

Doamna : Eliana...

Cadmil : Spuneţi-mi, doamnă Eliana, cu ce vă pot fi de folos...

Doamna Eliana (explozivă): Ştiţi, e vorba de o-nmormântare... unchiul... am fost pe la toate pompele funebre, numai dezamăgiri... Domnule Cadmil, aţi rămas singurul, numai dumneavoastră...

Cadmil (sigur pe sine): Desigur... pot face orice... dar să-l înviu... asta nu pot face încă...

Doamna Eliana: De altceva e vorba... unchiul a fost un om deosebit, a făcut totul cu mâinile sale, a fost un exemplu pentru toţi, ne-a lăsat atâtea sfaturi de urmat, avem faţă de el, acum, când nu mai este, o obligaţie specială.

Cadmil (interogativ): S-o auzim... doamna mea... s-o auzim...

Doamna Eliana (precipitată): Ştiţi, el, în armată, unde a fost caporal cavalerist, nu s-a despărţit niciodată de calul său... de Păpuşansky... El mai trăieşte şi acum, are 17 ani, e orb, dar de dârlogi poate fi condus oriunde. Noi am vrea ca el, Păpuşansky, să fie alături de unchiul pe ultimul său drum...

Cadmil (mirat): Şi eu de unde să-l iau? Şi, mai ales, unde să-l duc?...

Doamna Eliana (sigură de reuşită): Îl găsiţi în grajdurile primăriei, toată lumea-l cunoaşte acolo... Dumneavoastră trebuie să-l (arată cu mâna) porniţi şi, în ziua-nmormântării – poimâine, adică – la ora 3,15, vreau să zic, să fiţi cu el la etajul şase, apartament 12, bloc 16, familia Târşu. Şi de-acolo, bineînţeles, procesiunea. Se poate, domnule Cadmil?.

Cadmil (amuzat): Aţi căzut exact la cine trebuie... Doamna mea, nici nu cred că mai trăiesc vreodată o plăcere mai mare decât aceea de a-l urca pe Păpuşansky, poimâine, cum aţi zis, la ora trei, la etajul şase, pentru ca animalul să fie alături de stăpânul său pe ultimul drum... Mi-aţi făcut credeţi-mă, o mare bucurie...

Doamna Eliana (dând să plece): Aş vrea totuşi, (începe să se caute în poşetă), cum e şi normal... să ne socotim cu banii...

Cadmil (vesel, exuberant): Cu banii? Când eu voi trăi o asemenea experienţă... duceţi-vă, doamnă, liniştită acasă şi ocupaţi-vă de preot, de colivă, de colaci, căci eu ştiu ce am de făcut. (Doamna iese, Cadmil rămâne din nou singur în cameră. Începe să fluiere, spune de vreo două ori Păpuşansky Păpuşansky, apoi se aşază pe divan. Adoarme, lumina se stinge aproape de tot. Intră acum, fin, o ţărancă – spre babă, mai masivă, echipată cu geacă „Lee“, poale, la spate, cotrânţă, pe cap, cârpă şi, peste ea, o pălărioară. În mâini, două geamantane. Se îndreaptă spre divanul pe care doarme Cadmil. Lumina pe scenă net mai puternică. Se apropie, îl priveşte mai lung.)

Baba (duioasă): Pupe-l maica, pupe-l, că el îi... Cadmilul meu, cum dormi tu ca un pui... da' cloţa-i aici, Cadmil, cloşca, dacă vrei îi aici... (Îl mai priveşte o dată de aproape şi vede că doarme în continuare) Lasă, nu-i nimic... (Scoate dintr-un geamantan un fluier şi începe discret să-i cânte la ureche, nici un rezultat) Nu-i nimic, Cadmil, nici un bai... (Se deplasează spre centrul scenei şi începe, în franceză, mai tare, „Non, rien de rien“. Cam pe la prima treime din melodie Cadmil sare ca ars din pat şi strigă)

Cadmil: Edith Piaff... Edith Piaff...

Baba (oprindu-se din cântat): Pas du tout Edith... Pas du tout, Cadmil... îi uina Ana... (se uită blând la el).

Cadmil (oarecum derutat): Care uina Ana?

Uina Ana (blândă, sigură pe sine): O uină arhetipală, tradiţională, naţională, internaţională... o mare uină...

Cadmil (surprins, dar interesat de dialog): Şi de unde-ai ştiut de mine?

Uina Ana (aşezându-se pe divan alături de Cadmil, care stă, totuşi, la o oarecare distanţă de ea): Maica ştie tot... sâmce... percepe... poace fi ş-o chestiune de destin...

Cadmil (mai relaxat): Chiar ştii dumneata ceva despre destin?

Uina Ana (arătându-i unul dintre geamantane): Dragul meu (se mai apropie de el), în cufărul ăla (i-l arată) sunt numa cărţi care vorbesc dă destin, bace-l, Doamne, şi dă focu care ne frige pră toţi... ai auzit şi tu de el... (după o mică pauză). Apropo, puiule dragă, (îi face semne cu mâinile să se mai apropie) uina, care-i acum la maturitace plină, ar vrea... ba, nu-i bine zâs, trebuie să ce iniţieze în amor... în iubire... ca artă, bien sur, că ce scii tu aici, mânce-ce maica, îi egal cu (face cu mâna semnul zero)...

Cadmil (încurcat, se apropie şi el de uină): Dar bine, am avut şi eu experienţe... iubite... am lecturi, uino Ano, pe direcţia asta, Ars Amandi, Petrarca... nu-s ignorant ca şi câinele din cuşcă...

Uina Ana (stăpână pe situaţie): Scii tu, Cadmil, ce-i „ţucătura mică“? Ce zgâlţîie ea în organismu' uman?

Cadmil (în defensivă): Nu... nu ştiu...

Uina Ana (continuând): Da ce-i cu (îl sărută pe ureche, Cadmil acceptă) „ţucătura mare“, ai habar? Ce boambă-i ea păntru sânţuri?

Cadmil (lipit de uină): Bombă pentru simţuri?... „Ţucătura mare“? Maico, n-am habar...

Uina Ana (tot mai categorică): Da, da vântu' dă sară al muierii ce bace uneori mai tare ca musonul ai puiculanule vro şciinţă? Stihia feminină? (Cadmil, supus, luând-o în braţe pe uina Ana face semn că nu.) Nu-i nimic, lasă, provigenţa d-aia m-o trimis să ce iniţiez... Dă mâne începem iniţierea în a mai mare tainâ a lumii... Ş-acu, Cadmil, culcă-ce, şi să dormi bine (Cadmil se-ntinde pe divan, uina Ana îl acoperă şi-l sărută pe frunte) că şî io mă-ncing docamdată pră jios, lângă cine... şi fii liniştit, le facem pe toate, rezolv şi chestia cu „Mon Ieduţ Tătar“, să aibă linişce amicul teu. (Cadmil dă semne că adoarme, uina Ana se pune pe jos lângă el după ce scoate din valiza cealaltă o pătură ş-o pernă... Lumina se stinge treptat, cortina se lasă foarte încet, se aude vag începutul Sonatei Lunii).

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

CURSA E LUNGĂ... E UN FEL DE MARATON

Mă simt nevoit să dau înapoi câteva file de istorie pentru a ajunge – rog cititorii într-un anume fel să mă scuze – la cea mai ruşinoasă perioadă din existenţa românilor pe Terra, cunoscută îndeosebi sub numele de „Epoca de Aur“. Las, firește, „epoca“ în cauză spre analiză istoricilor noştri şi cui va mai voi să se ocupe de ea, eu dorind, în rândurile ce urmează, să subliniez doar faptul că „atunci“, din raţiuni de „bâtă“ amplu diversificată, naţia, per ansamblu, îşi vedea de treabă, în sensul că nu prea muncea, fura cu surdină, suporta cu stoicism frigul, subnutriţia, râdea de se prăpădea, şi de sfinţenie, şi de abjecţie şi, pe la ora 9 (21) se cam culca. De menţionat că nu se comiteau la acea oră, în cadrul naţiei, foarte des, acte de violenţă la auzul cărora să te treacă toate spaimele şi transpiraţiile. Dar iată că vine Decembrie '89 şi divina familie, mai proslăvită de urmaşii lui Burebista, Decebal şi Traian decât ar fi putut fi şapte Ludovici-Soare şi şapte Napoleoni la un loc, dispare pentru totdeauna din raza simţurilor noastre, transformându-se, poate, într-o imortală pulbere stelară. Prin providenţiala „plecare“, mi-am zis, multe lucruri, repede, se vor aranja. Vom trece, fără şocuri, de la dictatură la democraţie, şoferul nu-l va mai conduce pe academician, Europa ne va deschide porţile pentru a ne regăsi în marea curte a Continentalului cu statele civilizate, nu vom mai fi pentru nimeni o Etiopie sau o etnie la rostirea numelui căreia să apară grimase de nepăsare sau de dispreţ. Toate cele de mai sus au fost însă iluzii de liceancă îndrăgostită până peste urechi de profesorul de fizică sau de cel de educaţie fizică. Căci, în locul frumoaselor ipoteze de normalizare, edificate cam din turtă dulce, au venit peste noi cu totul alte realităţi, două dintre ele, şi anume Corupţia şi Violenţa rearuncându-ne, ca naţie, pe undeva prin zona de contact dintre lumea a treia şi lumea a patra... Nu mi-aş fi imaginat niciodată că „românul“ are o asemenea vocaţie pentru furt. Nu există telejurnal fără patru-cinci, uneori chiar mai multe secvenţe legate de această îndeletnicire. La noi, numai animalele nu fură. Dar, vă rog, scuzaţi, nu fură nici pomii, nici rondurile de flori, nici leagănele de prin parcuri şi, deocamdată, nici morţii... În rest, cine poate... Termeni ca deturnare de fonduri, evaziune fiscală, nerespectarea termenelor de plată, fals, uz de fals, reglare de conturi, bani murdari, spălare de bani, fraudă domină cu autoritate limba română. De unde, până mai ieri-alaltăieri, când „Bâta“ era atotputernică, în materie de furt aveam preponderent „găinari“, mai târziu (mă refer la intervalul 1989-1996) au ieşit la iveală încrengături de hoţi stilaţi, tip Occident, ce şi-au întins tentaculele până la cele mai înalte sfere ale Puterii. De fapt, s-a cam dovedit că în perioada „regimului Iliescu“ ne-a furat însăşi Puterea cu ai săi miniştri şi feluriţi generali, ne-au furat directorii de bănci, diversele societăţi pe acţiuni etc. etc. Ceea ce a lipsit pentru toată

această „faună“ ce-ţi umbla prin buzunare au fost pedepsele. Tocmai de aceea îi doresc sănătate şi forţă de muncă actualului ministru de interne Gavril Dejeu, căci va avea foarte mult de lucru pentru stârpirea junglei de hoţi onstituie actualmente în România. Al doilea mare flagel ce ne bântuie e Violenţa, ea atingând, tot în intervalul 1989-1996, cote nemaiîntâlnite încă la noi. Mulţi dintre românii noştri, la nivel de strămoşi, pictaţi de Grigorescu în ipostaze de inocenţi ciobănaşi cântând mioarelor cu fluierul, sau de ţărani retrăgându-se acasă după muncile câmpului, în apropierea carelor cu boi, au devenit, imediat după revoluţia din ’89, jefuitori şi asasini înrăiţi. Televiziunea ni-i arată deseori. Figuri de grotă, cu fruntea de un deget şi ochii mici ca nasturii de la cămaşă, exemplare zis umane, ale căror creiere pot fi comparate, sub aspectul judecăţii, cu piesele similare ale maimuţelor antropoide. Au creaturile acestea nevoie de un ban?... păi, intră peste bietul om în casă, ziua, noaptea, nu contează, îi dau în cap rezolvându-şi problema. Simt ei nevoia unei delectări erotice?... nimic mai simplu, surprind femei singure, fie în locuri izolate, fie iarăşi prin case, şi situaţia se rezolvă de la sine. Au ei un dinte pe te miri cine? Fireşte, cea mai bună soluţie atunci e fie un cuţit în spate, fie o sticlă în cap şi gata cu indezirabilul. Şi toate acestea pentru că legea ce ar trebui să-i pedepsească seamănă încă, în slăbiciunea ei, cu imaginea unei fetiţe care, în plină iarnă, se plimbă tremurând pe stradă într-un costumaş de... primăvară. La orizont, o spun în încheiere, sunt totuşi speranţe de normalizare, căci de vreo două luni de zile campania anti-corupţie, anti-violenţă a început. Dar, repet, cursa e lungă, e un fel de maraton...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

NU CÂRTELI... CI TREABĂ

Poate fără să vrem, i-am plictisit discret pe eventualii noştri cititori făcând, la rubrica TV, mai multă politică decât s-ar fi cuvenit şi mai puţin comentariu aplicat la specificul strict a ceea ce s-a transmis – în anul 1996 – prin intermediul micului ecran, administrat de Televiziunea Naţională întregii ţări. Ne cerem deci scuze, în Anul Domnului 1997, că nu ne-am ocupat deloc, în notele noastre referitoare la programele TV Naţional, de desenele animate, de serialul „Santa Barbara“, de instantaneele referitoare la „viaţa satului“, de şirul nesfârşit de „mese rotunde“ în cadrul cărora vruţi şi nevruţi, toţi cu aere de experţi, nu arareori într-un vacarm de voci, ne-au vorbit cu intenţia de a ne instrui în subtilităţile economiei de piaţă, în procesele de construire a unei societăţi civile, în chestiunea integrării în toate structurile occidentale europene posibile, în modalităţile prin care putem să ne smulgem sărăciei în care ne zbatem. Nu i-am comentat apoi nici pe soliştii de muzică uşoară, cu vocile lor de pisici, nici pe „nebunii“ păroso-pletoşi care, din gâtlejurile, tobele şi chitarele lor, scot sunete ce, părăsind perimetrul ţării, urcă departe, spre spaţiile stelare. N-am suflat o vorbă nici despre potopul de reclame cu săpunuri, detergenţi autohtoni şi străini, cu gumele de mestecat ce răpun cariile dentare, cu feluritele sorturi de cafele, cochete în ambalajele lor zdrobitor de scumpe când tratezi cu vânzătorii despre ele. M-am axat mai mult pe ceea ce s-ar putea numi o campanie dusă contra potentaţilor PDSR, pe care nu-i mai doream deloc la cârma ţării. Am militat, cu alte cuvinte, pentru mult dorita schimbare. Numai că această schimbare, comparabilă cu ideea ridicării unei noi case din temelii, nu va fi deloc uşoară şi va necesita timp. Mai mult, domnii Constantinescu, Ciorbea (cred că cel mai capabil dintre noii guvernanţi), Ciumara şi ceilalţi au nevoie, în eforturile lor, şi de eforturile noastre, ale celor care i-am votat dorind ca lucrurile să nu mai fie ca înainte. Mai exact, cam ce-ar trebui să facem noi, cei mulţi?... În primul rând, să înţelegem că nu se poate merge pe un alt drum având un steag alcătuit din vechile năravuri: lucrul făcut pe jumătate, „învârteala”, legea în stânga, noi în dreapta, nepotismul, propulsarea şi protejarea nonvalorilor, supraestimarea

faptului că suntem români şi ca noi nu mai e nimenea (într-un fel aşa şi e). În al doilea rând, trebuie să pricepem, să „capiem“, cum spunea o învăţătoare de-a mea, că dezastrul românesc şi-a avut nefericitul debut în 1945, de atunci încoace noi aruncându-ne mereu bolovani în propria noastră cale, şi că, deci, e foarte greu pentru actualul guvern, pe care-l socotesc de o bună credinţă absolută, să poată ameliora situaţia ţării doar în câteva luni. De aceea, orice măsuri s-ar lua, şi care ne-ar îngreuna încă existenţa, trebuie înţelese ca fiind punţi obligatorii de trecere spre o reabilitare a societăţii româneşti pe toate planurile. Nu e acum timpul cârtelilor, al vânării unor mărunte defecţiuni ale guvernării, când se ştie că nu din cauza lui Ciorbea şi Constantinescu bărcuţa noastră tricoloră e eşuată într-un spaţiu imens de noroi. E mai degrabă acum vremea să fim cu ochii în patru la tot ceea ce ar putea face fosta guvernare pentru a crea haos şi a-i discredita pe noii oameni ce se află în fruntea ţării. Căci PDSR-ul, de fapt partidul continuatorilor ceauşişti, nu are decât ochi şi minte veninoasă la ideea că, schimbându-se în bine situaţia la noi, el, ei, vor fi definitiv aruncaţi – după propria lor expresie – la „lada de gunoi a istoriei“. Şi, desigur, nu ar fi deloc rău să mai fie îndepărtaţi din diversele funcţii de conducere, mai ales cei care au supt masiv de la cele două producătoare de lapte Ceauşescu-Iliescu. Căci va fi greu să schimbi ceva menţinând lichelele pe crengile cele mai înalte ale copacilor. Iar cât priveşte competenţa profesională a lichelelor, să avem... pardon... Poate că n-ar fi rău, tot acum şi cu ritm grăbit, domnii istorici ce ocupă impotante poziţii în domeniu şi care cu sârg neruşinat au proslăvit „minciuna“ ultimilor cincizeci de ani să-şi pună rapid cenuşă în cap şi să scrie – după măsura puterilor – ce s-a întâmplat cu adevărat de la Moş Groza la Dej încoace... şi aceasta nu pentru mine, ci pentru o bună parte din naţie care, iată, mai crede că Regele a fost un căpcăun, că ar putea să revină moşierii şi care nu prea are habar de canal, Aiud, Gherla, Piteşti, Bărăgan, de bestialităţile Securităţii, de suprimarea oricăror drepturi umane etc. Căci astfel, dacă nu se vor apuca de această treabă, domnii istorici cu doctorate şi false reputaţii vor purta pentru totdeauna atârnată de gât o plăcuţă pe care va scrie „Istoric al Ruşinii“.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ROMÂNIA ŞI NATO

Există, în momentul de faţă, la mai toţi românii de bine, aproape o obsesie în legătură cu primirea ţării noastre în cadrul „primului val“ în Pactul Nord-Atlantic. Avem adevărate frisoane la ideea că, în ceea ce priveşte accepţia în NATO, în „primul tur“ ar putea să intre Polonia, Cehia, Ungaria, primirile oprindu-se, ca să mă exprim „geografic“ şi mai pe înţelesul celor ce locuim în vestul ţării, la Nădlac, Vărşand sau Episcopia Bihor. Şi aceasta cam până în anul 2015. Se întreabă, totuşi, destui români, partizani, unii dintre ei, instinctuali ai primirii, cam ce avantaje am avea în cazul unei rapide „accepţii“. Eu cred că la această legitimă, de altfel, interogaţie, răspunsul nu e foarte greu de dat. Am fi, ca membri ai celei mai puternice şi viabile alianţe militare din lume, puşi, într-o măsură, aş zice, decisivă, la adăpost de „mângâierile“ cu gheare, discret ascunse în mănuşi subţiri de damă, ale celui mai bun „prieten“ pe care-l avem, fatalmente, la răsărit. O titularizare în alianţă ar reduce aproape la zero încercările, prin tot felul de destabilizări interne (mitinguri, ţărani, mineri, ceferişti, drumari scoşi pe străzi cu lozinca „V-am votat/Ne-aţi trişat“ ale PEDESERE-ului semidefunct comunist de a mai reveni la putere. Şi, firește, tot ca un avantaj, a fi membri în Alianţă ar fi o imperioasă disciplinare după tipare occidentale a întregii societăţi româneşti măcinate în prezent de o adevărată industrie a corupţiei, a fraudelor comise pe scară largă, de la miniştri, amirali şi generali, până la ultimii găinari de pe stradă. Se pune întrebarea de ce deocamdată ne sunt preferate nouă, pentru admiterea în alianţă, Polonia, Cehia, Ungaria. Răspunsul iarăşi

nu e greu de dat. În cei cincizeci de ani de comunism, mai precis, de dictatură de tip stalinist, exercitată asupra întregului „sistem socialist“, cu mic, cu mare, Ungaria în ’56 a declanşat o revoluţie anticomunistă şi, implicit, anti-sovietică, ce i-a făcut să asude pe criminalii de tipul Hruşciov, Andropov şi care revoluţie, dacă ar fi reuşit, ar fi dat cu totul alt curs istoriei central şi est-europene. (Occidentul, prin pasivitate, avându-şi aici vina lui). În 1968, Cehoslovacia vrea, prin intermediul „Primăverii de la Praga“, să instituie la ea acasă aşa-zisul socialism cu chip uman, care era în realitate o tentativă a cehilor de a scăpa cât de cât de labele urşilor de la Kremlin. Rezultatul „încercării“ au fost cele câteva mii de tancuri sovietice trimise în ţara lui Kafka pentru a reaşeza lucrurile în „matca lor normală“. (Occidentul a tăcut şi aici). În sfârşit, polonezii, prin vasta acţiune „Solidaritatea“, pornită de la şantierele navale din Gdansk, şi-au ridicat şi ei ferm vocea împotriva dominaţiei sovietice.

Ce-am făcut noi, românii, în acest timp? ... După o rezistenţă anticomunistă şi antisovietică desfăşurată prin diverse zone ale Carpaţilor (capitol neglijat încă de laşii şi ruşinoşii noştri istorici de profesie) şi după ce am suferit (mă gândesc la cei care au căzut sub incidenţa momentului) teroarea majoră a închisorilor comuniste, bănuiesc că, din cauza spaimei (dar prin asemenea stări au trecut şi naţiile vecine), ne-am dezumflat, acceptând, mai supuşi ca nimeni alţii, dictatura cruzilor analfabeţi. O parte dintre intelectuali - căci de atitudinea intelectualităţii depindea aproape totul - au devenit cozile de topor ale regimului totalitar. Pentru mici favoruri de tip paşaport-vest, permisiuni de a sta prin comitete alături de mârlanii potentaţi cu costum şi cravată etc. etc., aceşti şcoliţi au făcut, cu falsa mască a convingerii pe faţă, jocul distructiv al puterii. Lor, pentru această atitudine de trădători, le-a mers relativ bine. O altă aripă a intelectualităţii, mai puţin numeroasă, dar cu o altă axă morală, a refuzat „colaborarea“, condamnându-se prin aceasta la un fel de sinucidere psihică. Pe acest fond de „linişte“ urât mirositoare, puterea şi, prin excelenţă, Ceauşescu au bombardat Occidentul cu tot felul de spioni, securişti puşi să suprime fizic persoane incomode, creatori de false imagini ale României, cu un cuvânt, am trimis „dincolo“ ultimele „orduri“ posibile, care, prin activităţile lor „patriotice“, au creat întregii naţiuni un chip hâd, de neprivit. Hidoşenia ne-a fost accentuată în Apus, după ’89, de cei şapte ani ai regimului neocomunist Iliescu. Şi, după toate acestea, când încă ne zbatem în corupţie şi minciună, ar fi cam greu să fim minten acceptaţi în structurile europene şi euro-atlantice. Trebuie, în tot cazul, ca, neîntârziat, cei mai buni să se mobilizeze la maximum pentru schimbarea imaginii României în Occident, căci, de nu, nu vom sta lângă Kohl, Clinton, Chiraq şi ceilalţi, ci ne vom prăvăli într-o mlaştină de tip bulgăresc sau albanez.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PETE NEGRE PE HALATE ALBE

Pe data de 24 aprilie a.c., am asistat, probabil, la cea mai tristă „Ediţie Specială“ de când această emisiune a intrat în programul televiziunii. Au fost convocaţi atunci, la un mic dialog, în fond, cu naţiunea, miliardari apăruţi peste noapte, definibili prin expresiile „fraudă“, „fals“, „uz de fals“ etc., politicieni ai actualei puteri rugaţi să clarifice „popolului“ câte ceva din tainele „tranziţiei“, sau actori, scriitori, plasticieni care prin vreo creaţie exemplară să fi atras atenţia continentelor?... Nu, nici vorbă... Au fost chemaţi pentru a justifica o faptă regretabilă – zic eu „faptă regretabilă“, dar termenul e foarte blând – primele trei vârfuri din ierarhia medicală actuală românească, mai exact ministrul Sănătăţii, Ştefan Drăgulescu, un domn doctor Ciocâlteu (funcţia lui înaltă totuşi îmi scapă), cu o figură cam rudimentară şi un

limbaj aşişderea, şi, în sfârşit, preşedintele Colegiului Medicilor (de data aceasta numele domnului îmi scapă), un bărbat sofisticat, cu pipă, barbă de artist, ochelari şi figură cam de grecoteu. Cele trei „somităţi“ medicale au fost pe rând întrebate, de către animatorul „Ediţiei Speciale“, 24 aprilie a.c.: „Cum de a fost posibil?“ Dânsul se referea la abandonarea, în plină stradă, în cursul nopţii de 23 spre 24 aprilie, de către personalul unei salvări compus dintr-un şofer şi o asistentă medicală, a unui amărât, dar totuşi om, pe numele său Nica Ioan. Noi, prin intermediul televiziunii, am văzut imaginea cu bolnavul (încă salvabil) azvârlit pe trotuar exact ca un câine şi trecut, ca urmare a acestei terapii, la cele veşnice şi ne-am cutremurat... S-a cutremurat pe micul ecran şi bine frezatul ministru Drăgulescu (vai, vai, e incredibil, repeta Domnia sa ca un papagal), s-a semicutremurat şi domnul doctor Ciocâlteu, încercând totuşi, cu partea necutremurată a fiinţei sale, să mai găsească oarecari justificări „cazului“; cât despre preşedintele Comisiei Medicilor, acesta s-a cutremurat doar pe sfert, rostind, din marea parte a eului său neatins de seism, că toţi cei implicaţi în „reprobabila faptă“ vor fi traşi aspru la răspundere. În ce va consta însă, concret, „puniţiunea“, medicul cu chip de artist de avangardă n-a mai precizat. Pe mine, sincer să fiu, aruncarea lui Nica Ion (bolnav grav, dar încă salvabil) în plină stradă nu m-a mirat deloc. Gestul se înscrie perfect în „marea grijă“ pe care destui „îngeri în halate albe“ o manifestă faţă de bolnavii fără dare de mână. Căci sunt ferm convins că dacă lumpenul Nica l-ar fi alimentat pe primul medic al celui dintâi spital unde a fost dus cu o sumă zdravănă de bani s-ar fi găsit pentru el şi o rezervă, şi tuburi cu oxigen, şi fortifiante şi vorbe de încurajare, într-un cuvânt, tot ceea ce ar fi fost necesar pentru menţinerea – cel puţin într-o fază imediată – a unui om în viaţă. Căci sunt nevoit să spun că, nu pentru puţini medici – cu precădere din generaţiile mai tinere –, întâi contează banul (el poate fi însoţit şi de produse în natură) şi abia pe urmă pacientul. Pe aceeaşi linie condamnabilă – întâi banul şi pe urmă bolnavul – se înscrie şi personalul „sub-medical“ din spitalele noastre, mai precis arogantele batalioane de asistente, rujate, parfumate, sprayate, kentizate, cafelizate, în frunte cu „surorile-şefe“, „surorile-şefe adjuncte“, până la ultimele în ierarhie, care au ca atribuţii dusul sau adusul ploscăi, ori pur şi simplu operaţiile de igienizare ale saloanelor cu obiectul numit mătură. Am asistat cu ochii mei cum, la un spital dintr-un mare oraş al ţării (numele burgului n-are impotanţă), o rudă de-a mea, avându-şi mama internată vreo două săptămâni de zile, a stat cu mâna-n buzunar pentru a da bacşişuri (blestemat cuvânt, perfect asimilat de români) „îngereselor albe“, şi aceasta pentru un singur lucru: să-şi facă datoria faţă de cei aflaţi în suferinţă. La fel ca ruda mea procedând şi alţii, fireşte. Extinzând puţin problema de la capitolul bani înspre sferele frumuseţii şi ale tăriei de caracter (altă chestiune românească profund deficitară), nu-mi prea aduc aminte ca mase de medici să se fi ridicat într-un glas în „Epoca de Aur“ contra regimului alimentar prescris naţiei prin vocea ilustrului doctor Mincu, acesta, la rândul său, o dezagreabilă trompetă a cuplului de aur Scornicești-Petrești. Îmi aduc însă bine aminte că mulţi domni doctori se aveau extrem de bine cu securiştii amintitului moment pentru a obţine, prin intermediul acestora, diverse avantaje, dintre care nu cel mai neînsemnat era „paşaportul pentru vest“. Vezi doamne, alţi intelectuali puteau să-şi petreacă vacanţele prin ţară, pe unde s-o nimeri, dar Maiestăţile Lor domnii doctori trebuiau neapărat să „facă Europa“, cu punct terminus Spania, Portugalia, chiar Statele Unite. Aş încheia acest deloc vesel articol spunând că marea majoritate a medicilor mai în vârstă, ieşiţi din mâinile unor profesori ca Iuliu Haţieganu, Goia, Danielo etc., ar putea fi incluşi într-o carte intitulată *Istoria Doctorilor Proşti*, şi aceasta nu pentru că ei nu s-ar fi priceput la diagnostice, ci pentru simplul şi umanul motiv că puneau pe primul plan bolnavul – indiferent de condiţia lui socială – , şi pe un plan secundar recompensa. Şi, pentru ca totul să fie rotund în ceea ce priveşte etica medicală actuală, transcriu un citat din *România Liberă*, sâmbătă, 28 aprilie 1997: „În timp ce directorul Oprişan îşi rezolvă problemele personale cu maşinile Salvării, oamenii se sting cu zile“.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

VISUL

Nu foarte demult, la o „Ediţie Specială„ condusă sprinten de doamna Alina Mungiu-Pippidi, au discutat, pe tonuri elevate, despre transformarea învăţământului românesc actual, de tip balcanic (citeşte provincial, anacronic), într-unul de factură europeană, domnul ministru de resort Virgil Petrescu şi un domn ceva mai puţin distins la chip decât domnul ministru, dar al cărui nume, dintr-o regretabilă pană de memorie, îmi scapă. Dar detaliul acesta cu numele uitat nu are nici o importanţă, îmbucurător fiind faptul – cel puţin aşa reieşea din discuţii – că, probabil, rădvanul cu destui fanarioţi în el (încă) al învăţământului o va apuca pe cuvenita direcţie ce duce, dacă nu chiar spre Europa vestică, cel puţin spre cea centrală... „Bine şi aşa, mi-am zis, nu le poţi obţine pe toate dintr-o dată, iar drumurile lungi (şi-al nostru har Domnului că e!) le parcurgi mai bine păşind mărunt decât făcând obositoare salturi de cangur. Cred că la nici două ore de la amintita ediţie am căzut într-un somn adânc, de parcă toată ziua aş fi încărcat bolovani în vagoane. Trebuia să fi fost cam pe la miezul nopţii când iată ce visez... Mă aflu în faţa unei clădiri pline cu portretele unui singur om, nu prea distins ca înfăţişare... „Ce-o fi, Doamne, înăuntru?“, mă întreb deschizând uşa şi intrând. După aspectul coridoarelor, sălilor, pavoazărilor, mă conving repede că mă aflu în incinta unui inspectorat şcolar. Am libertatea deplină de a circula peste tot. Intru în toaletă, nimeni. Mai intru în vreo două-trei încăperi, nimeni. Mă plimb ce mă plimb, oprindu-mă în cele din urmă în dreptul unei uşi pe care scria „Inspector General“, „Hai înainte,“ îmi zic, apăsând clanţa. Ce om ciudat am în faţă! Costum, cravată, privire arogantă, dar un cap perfect pătrat. Îmi spune următoarele cuvinte, ca un papagal... „documentele Partidului, brigăzi de control, planificări, şedinţe, consilii, mustrare verbală, mustrare scrisă cu avertisment“... „Domnule“... „Tovarăşe“, mă corectează... „Tovarăşe“, zic... „Lucian Blaga, Secolul XX, Tristan Tzara, libertatea profesorului la clasă, timp liber tot pentru el să mai şi lectureze ceva“... În câteva momente primesc un răspuns, dar nu numai din partea lui, ci şi a unui grup de susţinători apăruţi brusc în încăpere şi care trebuie să fi fost un lot de inspectori... „Proiecte de tehnologie didactică, schiţe, planuri, consilii cu temă“... Rostesc şi eu, cu mâinile în faţă: „Ştefan Gheorghiu, cursuri de perfecţionare, epidiascop, lupta de clasă. C. Dobrogeanu-Gherea, Nicolae“... Indivizii acum aproape că zâmbesc şi doar astfel mă pot retrage onorabil din clădirea pe a cărei uşă – lucru neobservat de mine la intrare – scria „Inspectoratul Şcolar înainte de 1989“. Sar, tot în vis, aflându-mă pe celălalt trotuar, şi mă trezesc în faţa unei alte clădiri. Pe ea scria cu litere de pe timpul lui Mircea cel Bătrân „Inspectoratul Şcolar după 1989“. Înspăimântat de prima experienţă, am ezitări de a o risca pe a doua. Deschid totuşi uşa, fac câţiva paşi pe un coridor şi văd clar, printr-un geam, cum la un birou stătea un individ ce avea, categoric, capul nu pătrat, ci oval. Şi mai remarc ceva... Chiar lângă mine o cutie mare, plină doar pe jumătate cu peruci, bărbi, mustăţi, carnete ale fostului partid, ale actualelor partide... „Doamne, îmi zic îngrozit, or fi şi aici tot unii ca şi „ceilalţi“ de vizavi sau sunt de-a dreptul ei, „ceilalţi“, trecuţi rapid în această clădire“. Trântesc uşa, o iau la fugă înspăimântat şi-n cursul efortului, atât de greu de efectuat în vis, mă gândesc că, printre alte lucruri, ar fi nevoie, mai ales acum, de Dumnezeu să dea ţării acesteia un măturoi care, singur şi într-un timp record, să intre-n acţiune şi să facă, scuzaţi, cum s-ar zice, curăţenie peste tot pe unde trebuie. Căci, din păcate, oamenii care ar trebui s-o efectueze sunt slabi şi laşi.

Lăsând acum visele la o parte şi chiar „Ediţia Specială“ cu domnul ministru, ne întrebăm cam ce a produs învăţământul nostru în ultimii cincizeci de ani. Iată ce, în principal (despre lucrurile bune nu vorbim acum): şcoli pentru alfabetizat diverşi politruci care, ulterior, în scopuri înalte, au fost lansaţi „pe piaţă“, şcoli de partid de unde alţi semi sau sfertodocţi au fost, la rândul lor, lansaţi „pe piaţă“. Înalta Academie „Ştefan Gheorghiu“, menită să concureze „Academia Română“, şi ea infestată de nonvalori, doctoranzi cu doctorate clădite, în mare parte, pe învăţăturile lui Nicolae, bacalaureate la kilogram cu întinse protocoale, o epidemie a calificativelor de „foarte bine“ la inspecţii de grad, definitivat, finaluri de an şcolar, un sistem (nu ştim cât de cinstit) de admiteri la facultate, pentru care candidatul trebuie să înveţe realmente cartea pe din afară. Deci, vivat Trăsnea! Orice om cu minimă bună-credinţă îşi va da seama că sistemul nostru greoi de învăţământ

trebuie schimbat din temelii. Căci doar cu câţiva olimpici care se remarcă în ţară şi prin străinătate nu se poate da fiinţă unei înfloritoare primăveri...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SĂ RĂSPUNDĂ CITITORII!

În momentele când scriu, cu greu, aceste rânduri, din cauza căldurii, cu o batistă de mătase trebuie să-mi şterg mereu năduşelile ce-mi şiroiesc pe faţă. Dacă ar fi fost iarnă, din cauza caloriferului amorţit mi-aş fi ţinut în jurul gâtului un frumos fular roşu pe care o mătuşă din America mi-l trimisese pe vremea când încă mai ţinea la mine. Dar, în sfârşit, e vară...

Trebuie să mărturisesc că mi se îngrămădesc şi în minte şi înaintea ochilor sute, ba mai bine zis, mii de imagini culese toate în ultimii şapte ani de pe ecranele televizoarelor. Îmi revine în memorie presant, spre exemplu, Ion Iliescu în al său pulovăr de lucru, luând în mâinile sale de încredere cârmele „revoluţiei". Cât de agitat era, de preocupat de soarta ţării, de ideile de libertate, de fericire, de „în sfârşit, vom fi şi noi o naţiune de care se va ţine cont"... Oh, Ioane, erai de neuitat atunci. Alături de el, sar din găleată şi alte personaje, total necunoscute până atunci, cum ar fi poliglotul Petre Roman, pomădat, devenit rapid idol al femeilor de prin întreprinderi, virilul Gelu Voican-Voiculescu, amator de clitoris şi ezoterism, Cazimir Ionescu, suspect de negru la chip, dar, ce să-i faci, acestea erau împrejurările, Teodor Mazilu, considerat un mare cap filozofic şi mulţi, mulţi alţii de care nici Muma Pădurii nu auzise vreodată. Pe firul evenimentelor mergând, se ajunge la capturarea, în condiţii de un ridicol total, a cuplului Ceauşescu. Nicolae, palid la faţă, şi pentru prima dată Bărbat neînconjurat de ceilalţi Bărbaţi - ai istoriei, se înţelege, Elena, cu întreaga-i figură transformată parcă într-un cioc cu care ar mai fi vrut să sfârtece, să ciupească, dar din nefericire pentru ea nu mai avea pe cine. Noi, naţia, cu sufletele-n palmă de emoţie, ne-am zis: acum va urma procesul, unul lung, amănunţit şi multe lucruri vor ieşi, vai, la iveală şi, când colo, nici în două ceasuri, şi în Sfântă zi de Crăciun, nişte inşi ce au fost constituiţi în complet de judecată, cu nişte acuze dintre cele mai cumplite, i-au trimis pe cei mai iubiţi fii ai poporului spre o împuşcare câinească de care s-a crucit toată străinătatea. Venit-a atunci, sub preşedinţia atât de cuvenită a naşului Ion, un guvern de toată splendoarea. Eu am auzit din mai multe surse că, pe rând, echipaţi cu pistoale şi cagule, americanii, francezii, germanii, englezii ar fi vrut să ni-l fure. Dar nu ni l-au furat şi noi am rămas ani buni cu el. Prin parcuri, prin vâlcele, prin sate, oraşe, orăşele, au început să crească, în loc de flori sau alte podoabe,ale naturii, hoţi, criminali, violatori şi feluriţi, tare feluriţi escroci. Cum de-ai putut tu, Românie, pe toţi aceştia a-i produce?... A dispărut în condiţii doar de „ei ştiute" flota comercială a României?... A dispărut. S-au transportat peste Dunăre, în fosta Iugoslavie, în ciuda embargoului, mii de tone de benzină?... răspunsul este afirmativ, „Ja"... Au devenit milionaro-miliardari peste noapte diverşi învârtitori de credite bancare?... răspunsul este „Yes"... Şi-a permis un mârlan ca Miron Cosma (sprijinit, ca şi precedenţii, de sus, desigur) să facă tocană Bucureştiul?... Răspunsul este „Oui"... A pedepsit justiţia pe cei care, în perioada 22-25 decembrie, au tras în mulţime, făcând nu puţine victime?... Răspunsul este „Pas du tout"... Şi-au construit potentaţii, aroganţi şi cu puţine clase, vile cum şi pe unde au dorit?... Răspunsul este „Of course"... Ce spectacol cumplit de care, dacă ar avea puţin mai mult creier, i-ar fi scârbă până şi unui porc. Şi naţia ce face în vremea aceasta? (Între timp votându-se cu chiu cu vai şi schimbarea echipei de conducere)... Ceea ce a făcut de secole şi secole. E absentă istoric, îşi păstrează spiritul şi structura de turmă, intelectualii se supun în manieră feudală şefilor ierarhici, indiferent dacă aceştia sunt sau nu flagrante lichele, nesimţindu-se pe ansamblu semnele de construire a unei societăţi civile puternice, omogene, care, pe de-o

parte, să ajute guvernul (de cel actual vorbesc) în eforturile sale de a repune România pe linia de plutire, iar, pe de altă parte, să pună stavilă diverselor fenomene infracţionale care sunt mai răspândite decât urzicile într-o grădină părăsită. Pentru a nu încheia într-o notă tristă rândurile acestea, voi spune că ne putem relaxa privind cum, din când în când, prin necuprinsul cerului, zboară fără hodină nişte păsări mari, mici, mijlocii, cu penaj roşu, galben, albastru, cu o seceră pe piept, cu un ciocan pe spate, cu trandafiri pe aripi, cu clopoţel pe cozi etc., toate făcând parte dintr-o încrengătură extrem de răspândită la noi: licheliforme. Ce să le facem deocamdată?... Să le lăsăm să zboare până la oboseală?... Să dăm grabnic cu durda după ele?... Să răspundă cititorii la această întrebare...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

PATRU...

Îmi lasă o impresie tot mai stranie ministrul transporturilor, Traian Băsescu. Constat cu stupoare că „domnul“ în cauză nu se prea ştie exprima, spunând ceea ce are de spus mai mult prin gesturi decât prin cuvinte, că, una peste alta, nu prea e locul său într-un birou ministerial. Dar, contrar impresiilor directe, domnul Băsescu-taxă s-ar putea să fie, cum spuneau, asemeni papagalilor, pe vremuri, comuniştii, „un bun organizator“, „un încercat profesionist“, „un adevărat camarad“ (aici aş fi putut să scriu în loc de „camarad“, „tovarăş“). Şi chiar dacă lucrurile ar sta aşa (ceea ce mă îndoiesc), un ministru trebuie să impună printr-o anumită eleganţă a gesturilor, printr-un calm superior în situaţiile dificile, în sfârşit, prin „ceva“ special, aparte, care să te determine pe tine, muritor de rând, să zici: „O, dar ministrul transporturilor este un domn în adevăratul înţeles al cuvântului“... Deocamdată Traian Băsescu lasă mai mult impresia că ar fi nu un ministru, ci mai degrabă un fel de administrator de cămine muncitoreşti, unde, pentru a ţine cât de cât lucrurile în frâu, e nevoie de gesturi brutale, de un limbaj limitat, nu arareori suburban, de priviri aspre care premerg, de regulă, darea afară a alcoolicilor de prin crâşme. Şi ar mai fi o problemă legată de numele domnului Traian Băsescu: cea a onestităţii...

La Sighet s-a deschis un fel de muzeu al suferinţelor celor ce au fost întemniţaţi acolo. La inaugurare au fost prezenţi supravieţuitori ai coşmarurilor acestei închisori, preoţi care au oficiat servicii divine pentru cei ce au pierit aici în chinuri şi nu puţine personalităţi actuale, ce s-au străduit şi se străduiesc să constituie ceea ce s-ar putea numi o „memorie“ a acelor ani de groază. Totul înălţător, vibrant, frumos, dar, parcă cu ocazia deschiderii muzeului, au fost cam prea multe „instantanee Blandiana, Rusan etc.“, ceea ce a avut drept rezultat o subţiere a atmosferei emoţionale, un fel de introducere puţin forţată a unui prezent, totuşi suportabil, între fruntariile unui trecut sub toate aspectele abominabil... Şi – apropo de acest trecut – eu cred că istoricii noştri de profesie ar trebui să nu-şi doarmă nopţile până nu se vor achita de cea mai presantă misiune ce le revine, şi anume aceea de a scrie cărţi, mai subţiri, mai groase, dar adevărate, despre suferinţele şi pierderile de strălucite vieţi omeneşti pe care poporul nostru le-a suferit în perioada instalării maşinii comuniste ca forţă conducătoare şi, în acelaşi timp, nimicitoare a naţiei...

Televiziunea Naţională (TV1), care suferă şi în momentul de faţă de numeroase scleroze, a efectuat, la diverse intervale, sondaje publice legate de evenimente economice, politice mai impotante, care, sub o formă sau alta, vor influenţa mersul istoriei noastre în următorii ani. Ceea ce a surprins neplăcut au fost răspunsurile date de cei interogaţi. Mulţi dintre aceştia, prin ridicări din umeri şi holbări de ochi, păreau a fi căzuţi de-a dreptul din lună, alţii – şi nu puţini – s-au rezumat la chinuite replici monosilabice: „Da“, „Nu“, „Poate“, „Eventual“, în sfârşit, găsindu-se şi dintre aceia care, în faţa reporterilor, au încercat să

încropească drept răspunsuri propoziţii sau fraze, din nefericire, însă, mai toate scălâmbe, chinuite, vădindu-se astfel că, pe ansamblu, noi, românii, stăm cam prost şi cu regulile gramaticale ale propriei noastre limbi, şi cu ceea ce am putea numi o minimală gândire politică sau priză la evenimente. Cei care spun că suntem un popor deştept cam sar calul, căci, din mai toate manifestările noastre, reiese că suntem o naţie insuficient civilizată, cu deschidere permanentă spre delincvenţă, furtişag, lene. Avem şi părţi bune, nu zic, dar ele se manifestă deocamdată în registre minore...

Televiziunea i-a prezentat şi pe profesori... Pe cei de tip mai nou, din care fac şi eu parte. Sunt ei importanţi pentru ţară în momentul de faţă? Răspunsul poate dezamăgi. Nu prea. Câştigă ei bine, pot fi mulţumiţi cu ceea ce agonisesc, prin forţe proprii, într-o viaţă? Răspunsul se dovedeşte, iarăşi, dazamăgitor. Nu prea. Şi atunci?... Ei, atunci mai fac şi ei învârteli... Nu chiar atât de demult, la minister (se înţelege, al Învăţământului), nişte profesori „ministeriali“ au conceput subiecte la română şi matematică pentru admiterea la liceu. Alţi profesori, mai jos ca nivel ierarhic, dar poate chiar profesorii „ministeriali“, pentru bani (niscai mărci, pesemne), dar, probabil, şi pentru diverse compromiteri, au dezvăluit, prin reţele obscure, subiectele elevilor, astfel că la Sibiu, spre exemplu, „transparenţa“ a fost atât de mare, încât „secretele“ de pe bilete, în preziua examenelor, au apărut în văzul lumii, multiplicate şi lipite pe pereţi... Pe pereţii cui?... Chiar ai unui liceu din oraşul transilvan menţionat mai înainte. În atari situaţii se mai poate avea încredere în mulţi dintre profesori?... Răspuns dezamăgitor din nou amăgitor... Nu prea. Şi atunci, ce-i de făcut? Să fim păziţi de poliţie, când unii dintre noi fac subiectele fie pentru admiterea elevilor în licee, fie pentru alte tipuri de examene... Asta deocamdată...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

DE DOUĂ ORI PARIS, MAMAIA...

Jucam tenis la „Electrica“, cu trei distinşi domni (un distins tenis după ureche), când o doamnă, ce ne mai onora pe porţiuni de sferturi de oră cu vizitele sale, ne-a anunţat într-o pauză de joc că a murit Lady Di. Era ora 19,30 când s-a primit vestea, eu fiind pentru amănunte în faţa televizorului – de-acum liber de chipurile Ceauşeştilor – la jurnalul de la orele douăzeci. Imaginile şi comentariile receptate de pe micul ecran au confirmat ştirea. Sub podul Alma (centru Paris) se afla un Mercedes cu partea din faţă făcută zob. Cele trei personaje care fuseseră în maşină, un şofer pe numele său Paul (neprofesionist şi, pe deasupra, beat) precum şi cuplul de îndrăgostiţi Dodi-al-Fayed – Diana, prinţesă de Wales, trecuseră, din cauza impactului vehiculului cu unul dintre stâlpii pasajului parizian, instantaneu în lumea umbrelor. (În ciuda faptului că în momentul impactului Diana mai sufla, aceeaşi lume de dincolo o aştepta şi pe ea.) Cea mai plânsă, cea mai regretată din trio-ul decedat atât de tragic a fost Lady Diana, motivul fiind, desigur, sfârşitu-i năprasnic, la care am putea adăuga şi momentele grele prin care a trecut, în calitate de fost soţ al moştenitoarei tronului Angliei, prinţul Charles. O regretăm şi noi, la rândul nostru, dar nu prea înţelegem – şi prin aceasta nu suntem deloc răi – de ce a fost Lady Di cea mai „mediatizată“ femeie din lume, căci n-ar fi îndreptăţit-o la aceasta nici inteligenţa de speţă comună şi, cu atât mai puţin, frumuseţea care, atâta câtă era, rezulta mai ales din artificii de coafor şi de vestimentaţie. Poate să fi contribuit la acest statut turneele pe care foarte bogata prinţesă le-a întreprins prin lume, oprindu-se cu predilecţie prin spitale, case de handicapaţi şi bătrâni sau prin mediile unde SIDA făcea ravagii. Simpla prezenţă a Dianei, cu vorbe bune şi mângâieri ale creştetelor copiilor şi bolnavilor, nu credem să fi fost soluţia salvatoare pentru mizeria fizică şi maladiile acestora. Lucrurile se schimbă oarecum dacă ne gândim că, pe lângă dulcegăriile de „mamă a răniţilor“, Diana a mai lăsat şi sume de bani pentru reala intervenţie a medicinei în privinţa

acestor vitregiţi ai soartei. Revenind la „eroina“ principală a dezastrului, Diana, vom spune că, dacă ea ar fi fost mai inteligentă, ar fi trebuit să renunţe la „delicioasele mondenităţi“ de pe urma cărora a plătit cu capul şi cu mulţimea de bani pe care-i avea să-şi găsească un partener de trai, fireşte, la rândul lui înstărit, şi să-şi împartă astfel viaţa, dar mult mai fără zgomot (a avut destul din aceasta) între soţ, copii (nu erau chiar orice copii) şi calme, dar constante acte de binefacere. N-a înţeles acest lucru şi, astfel, întreaga ei cursă mondeno-sentimentală a sfârşit într-unul din stâlpii pasajului parizian „Alma“, în sinistrele zbârcituri metalice ale unui Mercedes condus de un şofer beat, cam cu 145-150 km la oră. Cât despre paparazzi, care atât de mult îi urmăriseră, amorezii n-aveau decât să le spună: „Luaţi-ne în pozele voastre de câte ori doriţi, când circulăm, când facem baie la ştrand, dar lăsaţi-ne, în schimb, măcar să mâncăm şi să dormim în camerele noastre, liniştiţi...“. Poate paparazzii, cât sunt ei de avizi de poze de senzaţie, ar fi înţeles aceste minime cereri... Tot de la Paris, dar într-un cu totul alt context, nu de tragedie fizică, în meciul susţinut cu Paris Saint-Germain, în faţa a zeci de mii de spectatori şi a milioane de telespectatori, echipa noastră „Steaua“, în numele ei propriu şi indirect al fotbalului românesc, a depus, în mijlocul arenei „Parc de Princes“, un mare „caca“. Atâta putem deocamdată, atâta facem. Aveau la începutul partidei (ai noştri) trei goluri avans acordate pe merit de FIFA, dar noi am încasat cinci, astfel ca lucrurile să fie clare. Noi am rămas unde ne e locul, adică prin subsolurile fotbalului, iar Paris S.G. a mers mai departe, spre inima marii competiţii a Campionilor Europei. Că vor fi francezii „mirele şi mireasa“ celor mai bune echipe de pe continent, acest lucru rămâne de văzut, cert e că noi, românii, pentru moment, n-avem a ne scoate capul niciunde, căci, dacă o facem, rapid şi decisiv o luăm peste bot... Festivalul de muzică uşoară de la Mamaia tot provincial a rămas. O scenă urlând de lumini şi orchestre cântând la volumul maxim, putând fi auzite până în Turcia, ne îndreptăţesc să spunem că „manifestarea“ s-ar fi putut derula fie pe istorica câmpie a Blajului, fie la Casa de Cultură din Orăştie, cu condiţia, fireşte, ca orăştienii să fi avut la dispoziţie pentru protecţia timpanelor tampoane cu vată. Nu s-a impus nici un şlagăr, căci nu se mai putea impune. Compozitorii au creierii storşi şi, în atari condiţii, cum să compună piese mai de dăi Doamne. Prezentatorul Ursulescu mi-a lăsat impresia unei vietăţi paleozoice, iar Monica Anghel, cu kilogramele ei, ar fi putut, liniştită, să stea acasă şi să urmărească răcnetele de la televizor, ţinând în poale un coş cu fursecuri...

P.S. La recenta „Ediţie Specială“ Victor Ciorbea, doamna Liana Simion a făcut o penibilă figuraţie cu tentă accentuată de mahala.

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

ÎN REST, A VENIT TOAMNA...

Îmi cer scuze anticipat de la doamnele şi domnişoarele romance de calitate care se vor fi plictisit, poate, de la cronică la cronică, să citească numai politică şi nici un rând despre un serial, în care personajele să alerge nu atât după bani, cât după iubiri care să nu se mai termine, să fie unice în felul lor etc., etc. Poate de luna viitoare să mă ocup şi de astfel de subtile chestiuni, dar, în articolul de acum, greoi ca un călăreţ echipat în zale de plumb, voi rămâne tot într-al politicii câmp. Expunerea mi-o voi începe cu o problemă serioasă, spunând că trei ţări apropiate geografic (una chiar având frontieră cu noi) şi-au găsit de acum înainte cadenţa normală, urmând să păşească, probabil, ani, decenii, secole alături de statele occidentale. E vorba despre Ungaria, Cehia şi Polonia. Până mai ieri-alaltăieri, surori ale noastre în noroioasa curte sovietică, cele trei state, prin intrarea în NATO ne-au spus şi nouă, românilor, şi ruşilor, un categoric adio, îndreptându-se spre parteneri de o cu totul altă factură decât cei avuţi până acum. Nu e deloc rău că se întâmplă aşa şi le urez din tot sufletul celor trei foste ţări socialiste ca lucrurile să le meargă din bine în mai bine. Ce se petrece în vremea aceasta la noi? Câte şi mai câte! Mizeria materială şi spirituală se întinde ca o pecingine peste

tot. Global, ţara arată ca un hol de spital unde ologi, astmatici, pretuberculoşi, nevrotici de diferite tipuri, amestecaţi cu persoane sănătoase sau doar aparent sănătoase, caută un soi de mântuire, de salvare generală, nu se ştie de la cine, însă, de la medici, surori, Dumnezeu, de la aparate sau medicamente miraculoase. Regula, linia dreaptă, vorbirea pe un ton normal, lucrurile care să aibă cât de cât o valabilitate mai mare de douăzeci şi patru sau patruzeci şi opt de ore se termină - marcând geografic problema - la Mako-Nădlac, de acolo înainte (şi se înţelege că vorbesc despre noi) începând misterul de tip ţigănesc, vorba dată şi luată imediat înapoi, politeţea de un centimetru sub care grohăie bădărănia de o sută de metri, abuzul întins de la grădiniţe la ministere, şatra cu tot infernul ei de miasme, petice, ziceri zburate din toate regulile gramaticii. Şi ar mai fi, ca un abces purulent, ca o cangrenă ce-şi schimbă mereu dezagreabilul miros, furtul, corupţia. Nu există jurnal TV făr ca un escroc sau vreo escrocherie să nu fie prezentate publicului. Cred că s-ar putea realiza filme, documentare, care să ruleze neîntrerupt o lună, două, şi tot n-am fi „la zi“ cu dezvăluirile fraudelor, nu din ’89 până acum, ci de la începutul actualului an până în clipa prezentă. Spre exemplu, ce pelicule interesante ne-ar sta în putere să facem cu trenurile pline de benzină care, în adâncuri de noapte, prin Jimbolia, se mistuiau în Serbia, cu forfota trecerii altor benzine, peste Dunăre, în aceeaşi Serbie, în vremea ridicolului embargou, sau cu conductele ce legau subteran „Solventul“ Timişoara de Pancevo, conducte prin care nu curgea vin prost, oltenesc, ci aceeaşi – iertaţi repetiţia – pentru „sârbi“ nepreţuită benzină. Şi înşiruirile, cu astfel de fapte, de felurite furturi, vreau să zic, ar putea continua aproape la infinit ... Adevărul este că societatea românească, în momentul de faţă, cam la toate nivelurile, este lipsită de personalităţi autentice. (Cu vânturarea a vreo douăzeci de nume, mereu aceleaşi şi aceleaşi, pentru varii direcţii spirituale, nu micşorăm deloc dramatismul acestui adevăr). Are în schimb societatea românească din plin mediocrităţi, submediocrităţi – şi chiar mai rău – care, în lipsa (citeşte şi inactivismul, mai ales pe plan politic) celor cu adevărat valoroşi, au făcut „un pas în faţă“, ocupând funcţii-cheie prin partide, ministere, poliţii, servicii secrete, comerciale etc. O dată cu puţinul lor creier, aceştia au adus şi pus „în slujba patriei“ şi componentele lor sufleteşti care nu depăşesc sfera intereselor personale, ale profiturilor imediate, obţinute prin toate mijloacele posibile. Se deschid, se reactivează astfel, o dată cu aceşti oameni instalaţi mai peste tot, canalele corupţiei, ale minciunii, ale falsurilor, cu alte cuvinte tot ceea ce există rău astăzi la noi. Societatea românească actuală este un grotesc amestec de mocofani recent îmbogăţiţi, de indiferenţi, de neputincioşi, săraci, de obraznici cu tot felul de patalamale la mână, cărora li se adaugă o pătură subţire şi nefericită de idealişti. Într-un asemenea „decor“, fireşte că totul e posibil... chiar şi declaraţii ŕ la Severin... Cred eu că rubicondul nostru ministru de externe, prin spusele sale (nu le mai repet), a încercat să creeze, politic, o atmosferă de suspiciune generală şi să arunce, în acest context, un pietroi cu deosebire în curtea PNŢCD-ului. Nu-i vom afla niciodată pe cei doi-trei directori de ziare de mare tiraj şi nici pe conducătorii de mari partide politice racolaţi de agenturi străine, pentru simplul motiv că ei nu există. În rest, a venit toamna. La oră fixă, dimineaţa, ca un preludiu al iernii, stoluri grele de ciori trec pe deasupra zonei în care o locuiesc, ducându-se, probabil, spre periferii, acolo unde e mai multă linişte şi mai mult spaţiu pentru vieţuire. A venit şi frigul, cât de curând va cădea şi prima zăpadă peste un popor care se zbate haotic pentru supravieţuire, ca o găină cu capul doar de câteva secunde tăiat...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SCUMPII NOŞTRI MÂRLANI

În urmă cu aproximativ treizeci şi cinci de ani, elev fiind în clasele finale de liceu, ieşeam mai totdeauna duminica în oraş (Bucureşti se chema burgul) cu un văr mai mic de-al meu, fie să ne plimbăm, fie să mergem la vreun film, în buzunare având mereu aceeaşi sumă – cincisprezece lei. Îmi amintesc perfect, biletul de tramvai costa douăzeci şi cinci sau treizeci

de bani, cel de cinematograf între doi lei şi doi lei cincizeci, astfel că la reîntoarcerea spre casă ne rămâneau întotdeauna disponibili cel puţin opt-nouă lei. Ce să facem cu ei, ne întrebam, cum să-i cheltuim? Intram, de regulă, la o cofetărie ce ne era în drum, Cassatta, pentru a mânca o prăjitură şi a bea un pahar de limonadă. Dar nu despre preţurile joase de atunci vreau eu să vorbesc, ci despre lumea pe care-o vedeam la mese. În prezenţa acelor oameni nu-ţi venea nici să ţipi, nici să calci zgomotos pe toată talpa, nici să te ştergi la gură cu dosul mâinii, nici să-ţi molfăi penibil prăjitura, ca şi când te-ai fi aflat în societatea unor şoferi de basculantă unde mai totul ar fi fost permis. Cofetăriile acelea de pe vremuri – Capşa, Nestor, Academiei – erau ca nişte sanctuare, iar oamenii de la mese nişte domni sau doamne de cea mai pură esenţă care, cam după anii ’70, pur şi simplu au dispărut, luându-i cu sine parcă un val, o ceaţă, o aripă neagră, pentru a-i duce cât mai departe şi a-i pulveriza pentru veşnicie. Aceeaşi aneantizare s-a petrecut şi cu lumea fină pe care-o vedeam, fireşte, tot înainte de anii ’70, la spectacolele Operei Române. În antracte era o adevărată sărbătoare pentru ochi şi suflet să te uiţi la acei bărbaţi şi la acele femei pe care hainele stăteau bine şi ale căror gesturi măsurate şi zâmbete trădau educaţie şi cultură, făcându-te să-ţi spui că şi naţia românească a avut o pătură aristocratică cu nimic mai prejos decât a altor naţiuni civilizate. Dar, cum spuneam, pulverizaţi au fost şi ei... Şi-n locul lor s-au instalat, la scară aproape naţională, nici mai mult nici mai puţin decât... mârlanii. De unde-au apărut atâţia, n-aş putea să spun. Să fi avut crescătorii sau rezervaţii secrete din mai sus amintita „speţă“?... Se poate şi asta... Să-i fi importat pe căi oculte, sub formă de puieţi, în urmă cu cincisprezece-douăzeci de ani? Ar fi o posibilitate... S-avem o bună parte dintre noi, românii, germenele mârlăniei în structurile noastre intime? Nu e nici aceasta o ipoteză de dispreţuit... Prin canalele Televiziunii Naţionale, indiferent de intenţiile ei, mi-au pătruns în casă, cu deosebire după ’89, categorii vaste de mârlani... Cei politici ar fi prioritari. De la nivelul prezidenţial şi până la ultimii primari de sat, cu unele rare excepţii, in ciuda ţinutei vestimentare solemn englezeşti, fizionomiile, dispreţul faţă de legi, faţă de bunul simţ natural, rapacitatea, aerele de superioritate, grosolănia minciunilor, feluritele fraude, nedreptăţile de drumul mare, toate la un loc trădează la aceşti ipochimeni suflete primare, mărunte inteligenţe şmechereşti, tot ceea ce conduce, finalmente, spre condiţia de mârlani cu dorite feţe fine. Din Guvern, din camerele Parlamentului, de prin primării şi prefecturi, am putea culege cu miile astfel de specimene. După mârlanii politici, urmează cei financiari. Dacă cei din prima categorie – politicii, vreau să zic – mai pot deveni uneori digerabili (pentru scurt timp, e drept), graţie neghiobiilor pe care le comit sau le rostesc (un Vadim, Adrian, Gheorghe de la Constanţa şi cel de la Cluj), „financiarii“, în schimb, sunt perpetuu aroganţi şi dispreţuitori, convinşi fiind că datorită sumelor ce le posedă (procurate cum?) li se permite orice. Nu-mi amintesc ca vreunul dintre aceştia să fi pus bazele unei fundaţii culturale, să fi deschis un restaurant sezonier pentru cei săraci, să fi pus umărul la utilarea unor facultăţi etc. Prin lipsă de generozitate, de scrupule în câştigarea banilor, prin dorinţa de superafirmare personală, „noul îmbogăţit român“ e, în fond, un mârlan până în adâncul măduvei sale. Trec acum peste mârlanii universitari, cu sau fără doctorate, peste mârlanii din învăţământul mediu, las la o parte mârlanii medicali şi continuu astfel: Cred că tot nişte mârlani sunt, în ultimă analiză, şi „maeştrii“ ce slujesc aşa-zisa Televiziune Naţională. Costumele şi coafurile, aerele de distincţie arborate, reportajele, nu arareori foanfe, trimise de prin străinătate, nu-i pot scoate din spaţiul falsului şi al minciunii în care se bălăcesc. Dacă eşti călătorit şi minţi, dacă eşti studiat şi accepţi să fii coadă de topor, dacă principiile-ţi sunt după cum binevoieşte vântul să bată, ca esenţă, tot în zona mârlăniei te situezi. Una, ce-i drept, care lucrează mai cu mănuşi...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

SCENARIUL

Nu foarte demult am văzut pe micul ecran trei dintre marile personalităţi pe care neamul românesc le-a dat în ultimii trei sute de ani: doi Adrieni (era să scriu Hadrieni), Păunescu şi Năstase, şi un Corneliu (aici era să scriu doar numele unui văr de-al meu care nu mă caută niciodată) Vadim Tudor. Trei „bărbaţi între bărbaţi“, încruntaţi, preocupaţi, bine kilogramaţi, tăiaţi parcă din piatră de dalta unui Ionescu-Valbudea, strânşi anume de Atotputernicul, într-o Treime, pentru a salva de la catastrofă cca douăzeci şi trei milioane de cetăţeni români ce, deviaţi de pe drumul sigur al societăţii socialiste multilateral dezvoltate, orbecăie de o vreme prin codri, tunelele, subteranele, gangurile primejdiosului capitalism. Privit mai îndeaproape, datorită teleobiectivului, faptul, adică salvarea, era pe deplin posibilă: Adrian, poetul şi marele neliniştit al neamului, avea înfăţişarea unui om venit direct de la o partidă de muls oi,... oi româneşti, fireşte, crescute de urmaşii lui Mircea, Ştefan, Mihai, dar în orice caz nu şi ai lui Carol de Hohenzollern (neamţul naibii). Lângă Adrian, năduşitul patriot al Carpaţilor, stătea Corneliu care, cu privirea lui fixă şi vocea profetic-sacadată, părea a fi descins nu de la vreo stână, ci dintr-o anumită casă unde poţi întâlni matematicieni, Napoleoni, preşedinţi de state, inventatori şi o cantitate considerabilă de feluriţi literaţi. Se vedea de la o poştă că şi omul acesta (de Corneliu vorbesc) grea povară pe umeri purta... Cum să laşi o ţară, spunea întreaga lui fiinţă, ce din 1945 încoace, cu cenzori, securităţi şi ce mai ştiţi dumneavoastră, a mers din victorie în victorie, iar acum a încăput pe mâinile unor incapabili care sunt vinovaţi de toate: de furturi, corupţie, întreprinderi, agricultură la pământ, prostituţie etc. Nu se poate: trebuie intervenit, dislocat, înlocuit, întins tricolorul, la propriu, nu la figurat, peste munţi, ape, câmpii, reintroduse „Cântarea României“, „Daciada“, reînviaţi, dacă trebuie, Nicolae, Elena, tocat mărunt tot ce nu e neaoş, autohton, mai de către pădure, cu trupul şi sufletul aici de două mii de ani.

Că ar avea la toate acestea Europa ceva de zis?... dar treaba ei, Europa e un mic continent, în timp ce noi... Lângă cei „doi mari ai neamului“ stătea un „al treilea mare al neamului“, după cum spusesem la început, dar el, Bombonel, nu părea venit nici de la vreo stână, nici dintr-o „casă“ specială, ci mai degrabă dintr-un club unde se joacă bridge, se discută curse de cai, istorie, politică, reţete de revigorare fizică etc. Cei trei, aşa cum i-am descris eu foarte sumar, pe tonuri diferite, fiecare după propria capacitate cerebrală şi simţire a sufletului, vorbea unei „mulţimi“ de vreo trei-patru mii de oameni despre starea catastrofală a naţiunii. Acesta ar fi un aspect al problemei, celălalt fiind legat de faptul – aşa reieşea din discursuri – că doar ei, vorbitorii, şi partidele lor ar putea rezolva totul cu bine dacă ar apuca la fotoliile ministeriale şi la cel prezidenţial... Şi pac... pac... pac... cu carabinele drept în creierii Guvernului. Nu cred că aici ar mai fi de făcut vreun comentariu. Eu, în orice caz, şi, alături de mine, cel puţin douăzeci de milioane de români, cu siguranţă că nu i-am mai voi pe vorbitorii mai sus menţionaţi nici măcar în pantofi...

Fiindcă a venit vorba de Păunescu şi Vadim şi de alţii asemenea lor, eu mi-am imaginat cu ei toţi un scenariu... Ceauşeştii condamnaţi la moarte într-una din mizerabilele încăperi ale unei unităţi militare din Târgovişte. După verdict, tăcere... La un moment dat, în uşa principală a sălii se aude o bufnitură, uşa se deschide, se vede pentru o clipă un pântec, apoi nişte plete şi, în sfârşit, în mijlocul încăperii e Adrian Păunescu. Aruncă o privire condamnaţilor, după care, pe marile-i picioare, se răsuceşte spre judecători. Le zice cu voce de tunet: „Onorată instanţă sau ce pretindeţi a fi, dacă e vorba de moarte, apăi nu vor muri doi, ci trei, căci eu nu-mi părăsesc Cârmaciul şi Cârmacea! Aşa să ştiţi!“ După care se aşază alături de condamnaţi... Nu trec nici trei secunde de la tirada Păunescului şi-un alt bubuit se aude în aceeaşi uşă, iar un om cu părul vâlvoi şi gesturi bruşte pătrunde-n încăpere. E Vadim! Priveşte şi el spre condamnaţi, pe urmă se adresează instanţei: „Credeţi că vor muri doar trei? Vă înşelaţi, vor muri patru, căci nici eu nu pot părăsi tot ce-am avut mai sfânt de dragul vostru, trădătorilor!“ Şi minteni e şi el alături de magnificii martiri ai neamului... Nu, nu, n-a trecut mult de la această secvenţă, şi-un mare geam al „tribunalului“ se face ţăndări. Printre cioburi, cine credeţi? Potopin, maestrul... Le spune direct judecătorilor: „Suntem aici, afară, alături de Cârmaci şi Academiciană, câteva mii şi toţi cu cărţile şi versurile noastre. Un singur

cuvânt de ordine avem: „Murim şi noi“... Aşa că, dragilor, aduceţi Armata a 2-a de la Cluj, căci n-o să ne puteţi răzbi pe toţi doar cu răcanii pe care-i aveţi aici“...

Mircea Pora - ***N i c ă i e r i*** - Editura SEDONA, Timişoara, 1998

FRUMOASA EXISTENŢĂ

I

Zi de duminică. Zadarnic caut flaşnetele din 1910. Nu le mai găsesc... Pe trotuarul rămas murdar de ieri, câteva ziare din care zâmbesc artişti locali, poeţi, oameni politici, gospodari de prestigiu. Pe linia de tramvai se poate citi, dintr-o revistă, titlul unui eseu despre agricultură.

Într-o curte, un garaj îngrjit şi un bărbat păros în papuci de casă. Zi de duminică. Zi cu un soare palid şi cu uşoare intensificări ale vântului. În geamul chioşcului se luptă pentru ziare tineri cu degetele picioarelor boante şi gâtul umflat sub nodul cravatei. Viitori hipertensivi...

Într-un camion trec resturile unei nunţi; în rochii lungi, pe jos, dinspre Dicasterial, se furişează, cu instrumentele învelite, fanfara căilor ferate. Se întocmesc programe pentru după-amiază, se perfectează vizite, întregul oraş este aparent liniştit.

Prin ferestrele deschise aerul pătrunde în camere şi învăluie tablouri, perne brodate, bibelouri, vitrine în care zac ordonat ceşti, pahare, servicii nefolosite de ani... Se face ordine-n dulapuri, se caută acte în poşete, se schimbă priviri albe de indiferenţă între vechi membri de familie.

Din depărtare se aude un tramvai. În curând va fi în faţa plăcintăriei... Spitalul îşi lasă labele de piatră peste clădirile din jur. În halate albe, în lifturi arhipline, se urcă la bolnavi.

Un buchet de flori aruncat pe jos aminteşte de clipe plăcute cândva...

II

Cineva îndrăznise, la Sttutgartt, să-l oprească pe stradă. Apoi, prin ploaia cenuşie, câţiva câini lătrară, îl apucară de haine şi unul dintre ei îi sări în spate. Începu să nu mai audă, şi vederea îi slăbi. Visele îi erau neguroase şi avea mereu senzaţia, în somn, că pluteşte pe valuri de leşie care-i lăsau pe corp cute adânci, urât mirositoare...

– Poate c-ar fi trebuit să continue cura de seminţe.

– M-am gândit şi eu la asta, dar medicii, vedeţi, medicii au spus că e periculos.

Zburam la o altitudine de zece mii de metri, sub noi oceanul părea un nesfârşit ochi albastru.

Avionul, un aparat de o sută optzeci de persoane, era o minune a tehnicii. În spate, în aşa-zisa coadă, se aflau o bibliotecă, trei televizoare şi un spaţiu pentru dans pe care-l folosea, valsând, o pereche de negri.

– Trebuie totuşi să mai fie o soluţie, sunt sigură chiar.

– Este adevărat, posibilităţile medicinei s-au înmulţit enorm, am recunoscut...

În următoarele ore, eu şi vecina mea n-am mai schimbat nici un cuvânt. Doar înainte de-a ateriza, la despărţire, mi-a scris pe un bilet: „Sunteţi un om încântător“.

III

Afirmaţie: Istoria se constituie din cele mai vechi timpuri ca o disciplină unitară, cu mijloace proprii de investigaţie, dobândind o primă mare implicare în timpul „Renaşterii Mici“, datorită emulaţiei existente între curţile princiare din nordul Italiei şi Provence…

Negaţie: „Renaşterea Mică“ e o noţiune confuză, controversată, respinsă categoric de ultimele congrese şi şezători internaţionale. Nu cred că între ea, curţile princiare şi disciplina noastră se pot stabili relaţii viabile. Consider, mai degrabă, că istoria dobândeşte mai întâi o mare amploare de-abia după a doua traversare a Atlanticului către de microescadra lui Columb.

Afirmaţie: Viaţa peşterilor, datorită ultimelor descoperiri şi interpretări ale desenelor rupestre, s-a bazat pe un mod absolut original de înţelegere a raporturilor bărbat-femeie, turmă-păşune-păstor, armă-fugă-vânător, dentiţie-mandibulă-friptură, vatră de foc-paie-vraci. Sintezele moderne, studiile cu aparat critic masiv, afectează pagini puţine, capitole subţiri acestei epoci de puternică germinaţie material-spirituală, rampă de lansare a „salturilor“ de mai târziu.

Negaţie: Ar însemna să cădem în simplism şi superstiţie, să ne îngustăm orizontul în mod îngrijorător, să facem curte ignoranţei, dacă am acorda vreun primat perioadei eufemistic desenate, prin sintagma „Era urletelor lungi“. Adevăratele deschideri spre civilizaţie se întrezăresc doar o dată cu începutul tencuirii interioare a piramidelor „zise mijlocii“, de la sud şi nord de Gizeh, operaţiune care încheie domnia plină de sensuri a dinastiei a XIV-a postramsesiene…

Un ofiţer: Cred că moliciunea romană, flascuizarea administraţiei şi armatei Imperiului, izbucnirea epidemiilor, proliferarea neîncrederii nu s-au datorat atât ospeţelor rafinate cu stafide, ibişi, nuci de cocos la gheaţă, purcei tăvăliţi în zahăr, cu sturzi între dinţi, oferite de Petronius sau Lucullus, cât mai ales înfundării apeductelor, care, alterând igienizarea, au generat acea stare de beatitudine şi plictis, concentrată ulterior de înţelepciunea poporană în dictoanele „Mai rău să nu fie“ sau „Ce poţi face azi lasă pe mâine“...

Un doctorand: Totul e posibil, stimaţii mei confraţi, orice enormitate poate deveni peste noapte adevăr de neclintit!

Un domn aflat la un caşcaval cu măsline: Mănânc şi gândesc. Am citit într-un magazin istoric recent că generalul Crosby ar fi fost unul dintre pionii de bază ai spionajului german în domeniul coloranţilor, al benzinelor de avion, al tobelor de eşapament silenţioase şi al ochelarilor de deşert. Jurnalele de la Portsmouth evidenţiază şi atitudini proitaliene ale aceluiaşi, legate, mai ales, de momentul confruntării dintre divizia 55 blindate „Leonardo da Vinci“ şi infanteria marină etiopiană, dotată de aliaţi cu tenişi şi prăştii de noapte cu bătaie lungă...

O domnişoară venită să-şi caute iubitul: Încredibil! Numele marelui pictor scris pe autotunuri şi tancuri?! Finis cultură!

O doamnă în trecere, cu două sticle de apă minerală în plasă: Mă scuzaţi că intervin, dar progresul nu poate fi despărţit de rolul jucat de femeie... În cartea lui Pontino Michele *Amant, amant, amant*, am citit despre Lucrezia Borgia picurând, cu zâmbetul pe buze, otrăvuri în vinuri, supe, aperitive, soteuri, despre contesele franceze creatoare ale momentelor „aperitiv-desert“, despre doamnele Balcanilor care îmbinau plăcerea mâncării şi a vorbei rafinate cu flirtul, contradansul, complotul de alcov…

Un ospătar cult, făcând plata: O, despre doamnele Balcanilor ar mai fi multe de spus…

Stingătorul de lumini: Nici nu ştiţi cât sunt de fericit când oamenii inteligenţi se strâng ca la un semn…

IV

Vine fratele mai mic al întunericului... Coboară încet un fel de trepte, prinde lumina ca pe o pasăre adormită în pom şi o învăluie într-o batistă. Turnul cel mare devine treptat mai subţire, ca dintr-un salon se ridică luna peste copaci, acoperişuri, lacuri. Aburi de nu ştiu unde învăluie grămezile vechi de lemne şi cărbuni. Insectele din pomi s-au liniştit, fluturii stau blânzi, lipiţi de frunze, păsările, ca nişte mingi de cauciuc, se clatină pe crengile încovoiate. O şoaptă lungă trece prin iarbă. Sus, cerul înţepat de stele, jos, gardurile, gropile, liniile ferate, satele între care păianjeni îşi întind pânzele umede. Acum, scriitorul se aşterne cel mai bine pe lucru. Îl şi vedem la masă, cu tâmplele puţin albe, la doi-trei metri de rafturile unei biblioteci şi la câteva palme numai de o fereastră mică, prin care intră neîntrerupt frânturi de voci, culori, puncte de suspensie, nevroze, ecouri ale unor ploi, ale unor călduri care se îndepărtează sau vin... Povestirea ce trebuie terminată are dinţi de viperă, nu vrea să se supună, e într-însa mai ales un domn ce, în mod normal, ar trebui să dispară, dar el se încăpăţânează să rămână; mereu mai găseşte să spună ceva, chiar şi acum, în clipele acestea de linişte, iese din pagini şi începe să se plimbe prin camere. Fratele mai mic al întunericului le ştie pe toate, le vede pe toate. Cum se mai zbat pâraiele să iasă dintre bolovani, cum se sting luminile prin parcuri, cum trec trenurile peste câmpii nesfârşite, cum se aşterne praful peste ochi, suflete, inimi. Când e iarnă el vine mai devrene şi se ascunde sub streşini, sub ferestre. Stă un timp acolo, pe urmă se preface în pasăre mare şi începe să fâlfâie printre acoperişuri şi turnuri, să arunce umbre peste cimitire şi văi. Tot el mângâie copacii din curţi, cămăşile îngheţate, uitate pe sfori, vreo petală de floare căzută din vară, din toamnă sub zăpezi. Eram într-un parc din nu mai ştiu ce mare oraş când a venit la mine Amurgul. Întâlnirea n-o voi uita niciodată. Am petrecut împreună câteva ceasuri, El mi-a simţit toate temerile, toate slăbiciunile şi s-a ocupat de mine. Mi-a netezit părul şi m-a întrebat cum mă descurc, în general, dacă mai reacţionez în vreun fel la schimbările de peisaje, de obiceiuri, dacă mi-e frică de moarte... Căderau din copaci frunze, trecătorii se răriseră, i-am spus amurgului câte ceva, dar mai mult cred c-au vorbit pauzele dintre cuvinte. La un moment dat ne-am trezit amândoi într-o parfumerie. Aparţinea unor japonezi. Era o încăpere transformată, poate fusese înainte o sală de dans ori de-a dreptul holul unui teatru. În tot cazul, intrau şi ieşeau persoane de o extremă fineţe. Îi mulţumesc Amurgului că m-a dus acolo, printre acele oglinzi asiatice, printre acei oameni ce-mi vor îmbrăca din nou nervii în ţinută de gală, neapărat cu papion sau cravată la gât. Şi pentru toate acestea, El nu mi-a cerut nimic, nici măcar o picătură de sânge...

V

Tata s-a oprit în mijlocul grădinii. Era puţin obosit după gimnastica de tip suedez pe care o făcea de ani de zile. De acolo el mă vede cum în fiecare zi mătur holul şi scările unui imobil. Îşi dădea seama că uneori eram descumpănit şi că mi-era foarte dor de prăjiturile pe care odinioară mama le făcea acasă. Din grădină, tata îmi transmite o mulţime de veşti, un fel de stoluri cenuşii de păsări care, toate, îşi înfig ciocurile în timpanele mele. Cel mai mult mi-a displăcut faptul că mama murise, că plecase în jos, într-o vale rece, de unde glasul nu i se mai auzea. Mai era apoi şi scufundarea treptată a casei, ceaţa ce se instalase în camere, unde eu învăţasem să scriu... „Şi ce mai e, tată, prin satele vecine?“, i-am strigat eu din îndepărtata

capitală apuseană. „Păi, ce să fie“, a început el să-mi răspundă, dar un vuiet, o rostogolire de pietre i-au acoperit treptat glasul.

El se află şi acum în mijlocul grădinii. Luna îi răcoreşte obrajii iar nopţile ce vor veni o să desfunde apele care, cu siguranţă, îl vor clinti din locul în care se află acum. La plecarea mai departe el va avea în spatele lui o coadă luminoasă din care va răsări o tăioasă lamă de cuţit. Jucăria aceea blestemată îl va împuţina clipă de clipă, până când din el vor rămâne un fel de cârpe cărora vom putea liniştiţi să le zicem pachetele de umbră...

VI

În cursul nopţii, o ploaie binefăcătoare, cu trăsnete şi fulgere, cu o răcoare ce prin rulouri a pătruns în casă. Spre dimineaţă, pe fondul ploii, cu nervii destinşi, am mai dormit o oră şi cred că atunci m-am visat într-un minunat crâng de portocali, pe pământul îndepărtat al Israelului. Un bătrân cu obraz roşietic îmi spunea mereu: „Când vei creşte mare şi te vei reîntoarce în ţara ta, vei primi un dicţionar freancez-român de cca cincisprezece mii de cuvinte, care te va ajuta să depăşeşti în carieră multe mediocrităţi şi, spre bătrâneţe, să-ţi dai chiar doctoratul“. L-am mai văzut în vis şi pe marele Hanibal, cum pescuia într-un lac. Nu era departe de Roma, se auzeau vag strigăte, îndemnuri, dar un soldat din spatele lui îi spunea că e mai bine să golească lacul de peşti decât s-o pornească iarăşi în războaie. Ziua se deschide albă, fluturând ca o cămaşă peste oraş, şi peste nişte fabrici în curţile cărora, probabil, din aerul rece al nopţilor crescuseră atâtea buruieni. Ziua se deschide şi peste zecile de coridoare pe care se scurg cu pas egal şi gesturi trase la indigo gloate de funcţionari dintre care unii şi uitaseră când au băut ultima dată un pahar de şampanie sau când au ieşit cu familiile la puţin aer curat şi la o îngheţată. Aş avea foarte multe lucruri de făcut astăzi. Să văd dacă râul e la fel de limpede ca în anii trecuţi, să mă conving că turnul Catedralei produce aceeaşi puternică impresie asupra investitorilor străini, să mă interesez, pe la librari, pe la bibliofili, dacă lungile poeme nu zac prin lăcaşurile lor, cu coloana vertebrală ruptă. Trec pe lângă pomi ajunşi de mult la maturitate, pe lângă vitrine ce ne fuseseră sechestrate de ţările orientului, pe lângă un peşte foarte mare ce fusese promis interpreţilor de la Operă, dacă preţ de trei spectacole, la rând, vor obţine menţiunea „suportabil“. Iată-mă în centru, dar ia Catedrala de unde nu-i; iată-mă la Universitate, dar, şi acolo, în locul marii clădiri sunt un fel de corturi, iată-mă şi în apropierea spitalului, dar ce mare-mi fu surpriza să constat că, de fapt, Spitalul însuşi lipsea, paturile cu bolnavi întinzându-se până departe, în lanurile de porumb din care, în serile de toamnă, ca un nufăr, se ridică luna. M-am dus, firește, şi la râu. El curgea liniştit, sâsâind printre pietre, ca un bătrân ministru ce, printr-un ultim discurs, îşi anunţa retragerea, era şi răcoros ca un colţ de umbră căzut nu demult din înaltul pădurilor, şi limpede... Iar prin limpezimea aceea îmi vedeam părinţii şi prietenii puţin descărnaţi, cum alunecau la vale lăsând în albie urme subţiri de parcă ar fi fost lănţişoare de aur. Spre seară m-am întors acasă îngrijorat. Trebuia să notez corect, într-un carnet, tot ce văzusem şi să dau apoi citire unui referat în faţa unei lumi ce ştiam că doar o secundă mă va asculta, după care va fugi să se ascundă prin pivniţe, scorburi, păduri...

VII

Ora şase dimineaţa. Răcoare, umezeală, rouă, aburi de pădure. Dulăul, sub nuc, ceasul ruresc, demontat. Miros de porumb şi trifoi. Trec vaci spre poiană. Răsfoiesc un album găsit sub o pereche de cizme „Vittorio Emanuelle“. *Fotografia numărul unu:* Bărbat, soacră, fiu şi noră într-o curte plină de coşuri şi vreascuri. Bătrâna zâmbeşte plictisită, doamna cea tânără o prinde de mână, bărbatul pare să spună: „Nu-mi voi regreta căsătoria niciodată“. *Fotografia numărul patru:* Pereche plimbându-se pe străzile unui oraş. El îşi ţine vestonul pe braţ şi priveşte spre stânga, ea, cu câţiva centimetri mai în faţă, lasă o umbră lungă pe trotuar.

Fotografia numărul şase: Don Martin de Escribano şi suita sa, în faţa Universităţii din Cluj. Nobilul spaniol îşi lustruieşte pintenii în timp ce unul dintre servitori îi mângâie calul pe bot. Alături, o ceată de profesori ascultând smeriţi expunerea unui elev. *Fotografia numărul opt:* Grup de dame la baie. Din apa tulbure ies piepturi mari. Pe malul abrupt, buruieni şi pescari. În depărtare, saltul unui peşte. Capătul unui pod prăbuşit abia vizibil din bulboane. În Germania, Hitler tocmai se ridică. *Fotografia numărul zece:* Cu căruţa spre front. Au rămas în urmă paturile albe, opera, iubitele, ghitara, vinul la gheaţă. Orizontul se apropie de cei patru soldaţi, cu lungile-i veşminte de zăpadă...

VIII

După ce-am lăsat în urmă serpentine şi platouri, stâne şi vaduri de râu, iată-ne ajunşi în faţa lanurilor care trebuie cosite. O mare de spice se leagănă în vânt. Din loc în loc, ca nişte pete de sânge, insule de maci. Stoluri de păsări săgetează-n sus, apoi dispar în adâncul holdelor fierbinţi. Fazanii ţipă răguşit, prepeliţele se topesc în cuiburi, iepurii singuratici apar la marginea drumului. În vale, dincolo de creste, se zăreşte Komdivarul şi culmea e că eu, ca printr-o lupă, văd de acolo cele mai mici amănunte... Cârciumarul îşi numără banii, apoi dezbracă o tânără fată pe care o contemplă minute întregi, sorbind alene dintr-o ceaşcă de cafea. Obeza de sus, măcinată de căldură, îşi linge transpiraţia de pe faţă şi, cu degetele-i boante, caută prin cutii bucăţi de rahat. Nebunul se izbeşte cu capul de burlane şi face gesturi obscene către soţia farmacistului, întinsă la soare; notabilităţile au apărut la cinematograf în şlapi şi-n pijamale, doctor Kethlen înfige cuţitul în gâtul unui miel, Jacoppo Şchioponne pune ştampile pe un act de deces, privind în acelaşi timp un mic peisaj veneţian...

Cosesc în căldura infernală până cad în cap. E un fel de-a spune „până cad în cap“, o exagerare… Mama simte că trec pin clipe grele şi vine să m-ajute. Cu coşuleţu-n mână şi basmaua, parc-ar fi Scufiţa Roşie… „Uite, ţi-am adus tocană, ouă fierte, roşii, prăjituri… Ai tăi sunt bine, Eliza ne mai scrie, e undeva prin nordul ţării, învaţă să repare barometre şi ridică moralul oamenilor. Te iubeşte şi te apreciază ca artist. E mulţumită de faptul că faci mereu curăţenie în apartament şi-n atelier, că ai reuşit să-l termini pe Toma Alimoş. La iarnă îţi va împleti un sweter şi-ţi va pune ţigle calde pe tibii şi femure, dar până atunci îţi recomandă să munceşti, să nu te dai bătut, să nu rosteşti cuvintele «nu se poate». Cel mic e tot la colegiu, întreabă de tine, e mândru de statuia «Apollo ciupit de vărsat», învaţă foarte bine, îl corectează frecvent pe profesorul de geografie“. Ce ţi-e şi cu coasa asta, e ascuţită ca o lamă, iar spicele nu cad. Sau poate mi se pare mie, din cauza căldurii şi-a lanurilor nesfârşite. Nu, nici vorbă, coasa e defectă, s-a tocit, probabil aliajul nu conţine suficient iridium – şi-n prospecte scrie că piesa rezistă la o folosinţă îndelungată, nepierzându-şi calităţile decât atunci când gravitaţia suferă modificări… „Tata ar veni şi el, îmi spune mama, dar e tare obosit. Mâinile i-au ruginit, un fel de făină îi curge din oase“… Şi când te gândeşti ce mare căruţaş a fost! Două rânduri de hamuri, nu ştiu câte bice, ochelari pentru cai, roţi gumate, permise, aprobări, relaţii în sferele înalte. O viaţă-ntreagă du saci la moară, du valize şi lăzi la gară, fă plimbări de agrement cu nu ştiu cine, fă-te dric şi cară morţi la cimitir. Nici nu cred că ştie că fiul său e un artist. Ziare nu citeşte, radio nu ascultă, ghicitori nu consultă, televizor nu are. Stă mereu în grajd, crezând că cineva îi aduce caii decedaţi înapoi. Va ieşi atunci din nou cu căruţa pe poartă, şi maşinile, până la una, vor dispărea în neant. La sărbători i-am promis o pufoaică şi bocanci, şi vom încerca tot atunci să bem împreună o sticlă de vin.

De data aceasta, totuşi, cad în cap… Cad şi mă ridic ca alpiniştii în lupta cu gheţarii. Lanul se întinde, se întinde, se întinde, cred că toate popoarele lumii

s-au mutat în el. E cald sau e frig? Bate-un vânt subţire, poate dinspre Marea Caspică sau Lacul Aral, iar cerul e plin de umbre şi zdrenţe. Parcă m-am tăiat la o mână, căci văd pete de sânge în jur. Nici vorbă, mă-nşel, mâna e-ntreagă şi pluteşte desprinsă de trup printre berze, şopârle şi maci. Cosaşii din stânga şi din dreapta, ieşiţi de sub un evantai de muşuroaie, înaintează. Parcă-l au pe Necuratu-n ei. Spicele cad în urma lor şi repede trec în lanul meu să-mi înzecească povara...

– Baciule Grigu, am uitat tot ce-am învăţat la colegiu... priza corectă, calmul englezesc, rigoarea mişcării, acelaşi ritm al respiraţiei...

– Dă-i înainte, nu te pierde cu firea ca un ţânc... dar vocea care mă îndeamnă să lucrez nu e deloc a baciului Grigu, ci a unui bătrân cu trăsături ascuţite, cu ochi cenuşii şi sălbatici, cu doi lilieci atârnaţi de smocul cenuşiu al bărbii. Îl recunosc îngrozit în persoana celui de faţă pe Marele Cardinal Inchizitor, Don Fernando Nino de Guevara...

– Voi cosi, excelenţă, voi cosi, chiar dacă lanul nu se va sfârşi niciodată şi va trebui să mă târăsc ca un şobolan pe suprafaţa lui... Voi cosi, Excelenţă, mi-am permis doar o clipă de răgaz...

IX

Dar se pare că la mijloc e un destin cu chip hâd şi braţe de fier. Am spus câtorva că-l simt cum mă ţine de ceafă şi caută cu degetele-i puternice să-mi străpungă oasele capului pentru a-mi frământa pe urmă creierii. Ce straniu e când te simţi luat „în primire“. Cărarea se şi îngustează, acel cineva care se ocupă de tine îţi arată tot timpul „drumul“ şi, la un moment dat, când se satură de gingăşii, de drăgălăşenii, te îngenunchează. Se pregăteşte, de fapt, să te omoare. Tehnica de ucidere e diabolică. Nu-ţi dă cu nimic în cap, ci te poartă mereu pe aceleaşi mici trasee – câteva străzi, un parc, două locuinţe mărunte-te poartă – până când totul ia chipul unor lacăte, sârme ghimpate, paturi de suferinţă, cămări mucegăite. Toate acestea te cheamă insistent la ele, te leagă, te imobilizează, asistând pe urmă, cu răceala unor gheţari, cum, într-un interval de timp nu prea îndelungat, te stingi...